

STRATEGIENOTA FRANKRIJK

INHOUDSOPGAVE

<u>STRATEGIENOTA FRANKRIJK</u>	3
1. SITUERING EN DOEL VAN DEZE NOTA	4
2. VLAAMS BUITENLANDS BELEID TEN AANZIEN VAN FRANKRIJK	4
2.1. INLEIDING	4
2.2. BESTAANDE AKKOORDEN	4
2.3. NAUWE BANDEN TUSSEN VLAANDEREN EN NORD-PAS DE CALAIS	6
2.4. STERKE CONCURRENTIE EN WEDERZIJDSE BELANGEN	8
2.5. BILATERALE RELATIES TUSSEN VLAANDEREN EN FRANKRIJK	10
2.6. FRANS-VLAAMSE RELATIES OP EUROPEES EN MULTILATERAAL NIVEAU	12
3. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	13
3.1. INLEIDING	13
3.2. DOELSTELLINGEN	13
<u>ACHTERGRONDDOCUMENT</u>	16
1. INLEIDING	17
1.1. EEN STRATEGIENOTA VOOR FRANKRIJK	17
1.2. POLITIEKE SCHETS VAN FRANKRIJK	18
1.3. DE REGIO NORD-PAS DE CALAIS	21
1.4. DE RELATIE TUSSEN VLAANDEREN EN FRANKRIJK	22
1.5. SAMENWERKINGSVERBANDEN	24
2. SECTORAAL OVERZICHT VAN DE SAMENWERKING TUSSEN VLAANDEREN EN FRANKRIJK	27
2.1. GRENSOVERSCHRIJDENDE EN INTERREGIONALE SAMENWERKING	27
2.2. BESTUURSZAKEN	36
2.3. RUIMTELIJKE ORDENING, WOONBELEID EN ONROEREND ERFGOED	38
2.4. MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN	43
2.5. LEEFMILIEU, NATUUR EN ENERGIE	48
2.6. LANDBOUW EN VISSERIJ	54
2.7. WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN	58
2.8. WERK EN SOCIALE ECONOMIE	61
2.9. ECONOMIE, WETENSCHAP EN INNOVATIE	66
2.10. TOERISME	79
2.11. CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA	84
2.12. ONDERWIJS EN VORMING	89
2.13. SAMENWERKING IN HET KADER VAN DE EUROPESE UNIE	98
2.14. SAMENWERKING IN HET KADER VAN MULTILATERALE FORA	104
3. PRIORITEITEN VOOR TOEKOMSTIGE SAMENWERKING	109
3.1. INLEIDING	109
3.2. DOELSTELLINGEN	110
4. BIBLIOGRAFIE	131
5. BIJLAGEN	132

DEEL 1

STRATEGIENOTA FRANKRIJK

1. Situering en doel van deze nota

In zijn beleidsnota 'Buitenlands beleid en internationale samenwerking 2004-2009' pleit Vlaams Minister Geert Bourgeois voor een actief buurlandenbeleid: *"Gezien het politiek en economisch belang van onze buurlanden en -regio's én de gedeelde waarden tussen Vlaanderen en zijn nabije buitenland zal het buurlandenbeleid de komende jaren een absolute prioriteit vormen"* [p.14].

De beleidsnota stelt voorop de samenwerking met buurlanden en -regio's te intensiveren aan de hand van strategienota's: *"Als uiting van het prioritaire belang zal voor elk van onze buurlanden op een gefaseerde manier een concrete strategienota worden uitgewerkt. Deze strategienota legt de prioriteiten vast, bepaalt de doelstellingen en duidt de instrumenten aan om deze doelstellingen te bereiken. De strategie wordt opgevolgd via meetindicatoren en wordt op geregelde tijdstippen geëvalueerd. Via intens overleg zal erover gewaakt worden dat alle relevante partners binnen de overheid (andere beleidsdomeinen, vertegenwoordigers ter plaatse) deze strategie onderschrijven. De buurlandenstrategieën worden gevalideerd door de Vlaamse Regering en gecommuniceerd aan het Vlaams Parlement"* [p.14].

Na de publicatie van strategienota's voor buurlanden Nederland en Duitsland worden thans de relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk onder de loep genomen. In tal van beleidsdomeinen – mobiliteit, werkgelegenheid, leefmilieu, cultuur, ... – staan Vlaanderen en Frankrijk voor gezamenlijke uitdagingen, zijn de belangen vaak gelijklopend, en is samenwerking een realiteit. De sterk ontwikkelde relaties met de naburige Franse regio Nord-Pas de Calais springen hierbij in het oog.

Deze strategienota voor Frankrijk is het resultaat van interdepartementaal overleg in de schoot van de Vlaamse overheid. Het Departement Internationaal Vlaanderen coördineerde de werkzaamheden en was verantwoordelijk voor het bundelen van de verschillende sectorale bijdragen. De nota geeft een bondig overzicht van het Vlaams buitenlands beleid ten aanzien van Frankrijk, en schetst de krijtlijnen voor toekomstige samenwerking aan de hand van strategische doelstellingen en aanbevelingen. Gedetailleerde informatie over de Frans-Vlaamse relaties werd opgenomen in het uitgebreide achtergronddocument dat aan deze nota is gehecht. Het achtergronddocument omvat een sectorale analyse van de samenwerking, en expliciteert de strategische voorstellen voor toekomstige actie.

2. Vlaams buitenlands beleid ten aanzien van Frankrijk

2.1. Inleiding

Op basis van sectorale bijdragen en interdepartementaal overleg werd een inventaris van de relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk opgemaakt. De inventaris is uiteengezet in het achtergronddocument. In deze nota worden de voornaamste aandachtspunten in de Frans-Vlaamse samenwerking toegelicht: de nauwe banden met de Franse regio Nord-Pas de Calais, het spanningsveld tussen sterke concurrentie en wederzijdse belangen, en de relaties op bilateraal, Europees en multilateraal niveau. Deze aandachtspunten worden voorafgegaan door een overzicht van de bestaande akkoorden tussen Vlaanderen en Frankrijk.

2.2. Bestaande akkoorden

De samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk is (in zekere mate) verankerd in een reeks akkoorden en intentieverklaringen. Hieronder worden ze uiteengezet. Een onderscheid kan gemaakt worden tussen internationale akkoorden met de republiek Frankrijk en overeenkomsten met de naburige regio Nord-Pas de Calais.

2.2.1. Samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk

- **Akkoord inzake samenwerking op het gebied van cultuur, taal, onderwijs en wetenschappen tussen de Vlaamse Regering en de regering van de Franse republiek**

De ondertekening (28 september 2000) van dit bilaterale akkoord was een noodzaak geworden naar aanleiding van de overheveling van federale bevoegdheden naar het Vlaamse niveau. Sinds de inwerkingtreding op 1 september 2002 vervangt deze overeenkomst het Belgisch-Franse cultuurakkoord van 1970. Het nieuwe akkoord wordt uitgevoerd aan de hand van 'samenwerkingsprogramma's' waarin acties en uitwisselingen vooropgesteld worden op vlak van wetenschap, technologie, taal, onderwijs, cultuur, kunst, audiovisuele samenwerking, sport, jeugd en socio-cultureel beleid. Na de uitvoering van het Samenwerkingsprogramma 2003-2005 loopt momenteel het Samenwerkingsprogramma 2006-2009.

- **Akkoord tussen de regering van het Koninkrijk België, de Vlaamse Regering, de regering van de Franse Gemeenschap en de regering van het Waalse Gewest, enerzijds, en de regering van de Franse republiek, anderzijds, inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen**

Dit gemengde akkoord (vaak genoemd als 'Akkoord van Brussel') werd ondertekend op 16 september 2002 en ging van kracht op 1 januari 2005. Het verschaft een juridisch kader voor grensoverschrijdende samenwerking. De uitwerking van een juridisch kader kon niet langer uitblijven gezien de toename van samenwerkingsverbanden in de Frans-Belgische grensstreek.

- **Schelde- en Maasverdragen**

In deze multilaterale verdragen engageren de verschillende partners zich op vlak van duurzaam en integraal waterbeheer van de internationale stroomgebieden van Schelde en Maas. Het Scheldeverdrag tussen Frankrijk, Nederland, België, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en Vlaanderen werd ondertekend op 3 december 2002 en trad in voege op 1 december 2005. De regeringen van Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, België, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en Vlaanderen tekenden het Maasverdrag op 3 december 2002. De inwerkingtreding dateert van 1 december 2006.

2.2.2. Samenwerking tussen Vlaanderen en Nord-Pas de Calais

De samenwerking met de Franse regio Nord-Pas de Calais verloopt onder meer op basis van opeenvolgende intentieverklaringen. De oorspronkelijke Gemeenschappelijke Intentieverklaring van Vlaanderen en Nord-Pas de Calais werd ondertekend op 27 september 1990. Deze verklaring werd nadien tot twee maal toe hernieuwd: een eerste maal op 18 januari 2001, en een tweede keer op 29 oktober 2003 ter gelegenheid van het Eerste Forum voor Belgisch-Franse interregionale samenwerking te Rijsel. Ondertussen werd ook een Tweede Belgisch-Frans Forum gehouden op 21 november 2005 in Kortrijk. De intentieverklaringen benadrukken de wil tot nauwere samenwerking, en verwijzen naar de Europese INTERREG-programma's als vitale instrumenten voor interregionale en grensoverschrijdende samenwerking. Specifiek met betrekking tot de ontwikkelingen in het grensoverschrijdende metropoolgebied rond Rijsel heeft Vlaams Minister Geert Bourgeois op 19 maart 2007 de intentieverklaring voor de oprichting van het Eurodistrict (i.e. 'Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai') ondertekend. Deze intentieverklaring bevestigt het engagement van de Franse en Vlaamse partners om de juridische structuur van de Eurometropool verder uit te bouwen. Op 28 januari 2008 vond in Kortrijk de officiële installatievergadering plaats van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai. Deze Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) vormt voortaan het beheersorgaan van het grensoverschrijdend metropoolgebied, waarin alle betrokken bestuursniveaus, onder meer de Vlaamse overheid, vertegenwoordigd zijn.

2.3. Nauwe banden tussen Vlaanderen en Nord-Pas de Calais

In het kader van een actief buurlandenbeleid onderstreept de beleidsnota van Vlaams Minister Geert Bourgeois het belang van interregionale en grensoverschrijdende samenwerking, in het bijzonder met de naburige regio Nord-Pas de Calais (NPDC): *"In de verdere ontwikkeling van de reeds goed uitgebouwde relaties met Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en het Groothertogdom Luxemburg zal Vlaanderen grensoverschrijdende samenwerking verder stimuleren, de samenwerking met regio's of deelstaten binnen deze landen intensifiëren en het besluitvormingsproces opvolgen ondermeer met het oog op coalitievorming in EU-verband. Inzake regionale samenwerking zal prioriteit worden gegeven aan de twee naburige regio's Nord-Pas de Calais en Noordrijn-Westfalen. In het kader van de samenwerking met Noord-Frankrijk zal op korte termijn de coördinatie worden versterkt tussen de verschillende initiatieven die zich hebben ontwikkeld. Hiertoe zal in eerste instantie gewerkt worden aan de uitbouw van een aanspreekpunt. De voorstellen met betrekking tot het uitbouwen van een Europees district zullen worden onderzocht."* [p.15].

Aan de beleidsnota werd snel gevolg gegeven. In maart 2005 werd dhr. Paul Breyne, gouverneur van de provincie West-Vlaanderen, aangesteld als de Vlaamse coördinator voor de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk. In samenwerking met coördinator Breyne werkte de Vlaamse overheid in 2006 aan de publicatie van een strategienota voor Noord-Frankrijk. De 'Vlaamse beleidsstrategie ten aanzien van Noord-Frankrijk' geeft een stand van zaken weer, analyseert de knelpunten en succesfactoren in de grensoverschrijdende samenwerking, en schetst richtlijnen voor toekomstig beleid (Goedkeuring door de Vlaamse Regering op 24 maart 2006, VR/PV/2006/10).

Eveneens in 2005 werd in de schoot van de Vlaamse Regering een ministerieel comité voor grensoverschrijdende samenwerking opgericht. Het comité wordt via de coördinator geïnformeerd over de belangrijkste verzuchtingen inzake grensoverschrijdende samenwerking, en zorgt voor de nodige opvolging. De betrokkenheid van verschillende ministers moet resulteren in een gecoördineerde aanpak.

Parallel aan deze Vlaamse initiatieven werd op 10 november 2005, op voorstel van Jean-Pierre Raffarin (Franse premier van 6 mei 2002 tot 31 mei 2005), een Frans-Belgische parlementaire werkgroep in het leven geroepen. Zes Franse en zes Belgische parlementsleden werden belast met volgende taak: het formuleren van voorstellen ter bevordering van grensoverschrijdende samenwerking in de agglomeratie Rijsel-Kortrijk-Doornik. Deze opdracht omvatte enerzijds het in kaart brengen van juridische hinderpalen, anderzijds het ontwerpen van een mogelijke beheersstructuur voor de grensoverschrijdende metropool. De parlementaire werkgroep beëindigde zijn werkzaamheden op 19 maart 2007 en legde een verslag met aanbevelingen voor aan de Franse en Belgische overheden tijdens een plechtigheid te Rijsel. De drie Nederlandstalige leden van de werkgroep waren dhr. Gilbert Bossuyt (Vlaams parlements lid, burgemeester van Menen), dhr. Stefaan De Clerck (Vlaams parlements lid, burgemeester van Kortrijk) en mevr. Sabien Lahaye-Battheu (lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers).

Het belang van de Rijselse metropool en de ganse buurregio NPDC blijkt in de eerste plaats uit officiële bevolkingsgegevens. Van de 80 042 Belgen die op 1 januari 2005 (op geregistreerde wijze) in Frankrijk woonden, zijn er 11 187 (oftewel 14,0%) gevestigd in NPDC. Ter vergelijking: enkel de regio Île-de-France rond de hoofdstad Parijs, waar 15 878 (oftewel 19,8%) landgenoten resideren, doet beter.

De economische verwevenheid met NPDC is sprekend. De omvang van handel, buitenlandse investeringen en grensarbeid illustreert de nauwe economische banden. België is de voornaamste handelspartner van NPDC.¹ In 2006 was België zowel grootste afnemer (6,5 mia EUR, oftewel 18,6% van de totale uitvoer) als leverancier (5,5 mia EUR, oftewel 15,5% van de totale invoer).

¹ Cijfers van de Franse ambassade (*Mission Économique*) in België, <http://www.missioneco.org/nordpasdecalais/>. Afzonderlijke data voor Vlaanderen zijn niet voorhanden.

Op vlak van investeringen is de Belgische inbreng niet te onderschatten. In 2005 kwam het buitenlandse kapitaal in NPDC vooral uit Japan (450 mio EUR, 450 banen), Duitsland (35 mio EUR, 929 banen) en België (5,6 mio EUR, 701 banen). Over een langere periode (1993-2005) gerekend, blijft België de eerste investeerder in termen van gecreëerde of veiliggestelde werkgelegenheid (7 195 arbeidsplaatsen) en qua aantal investeringsbeslissingen (162). De Belgische investeringen zijn eerder kleinschalig (gemiddeld 70 werknemers versus gemiddeld 144 in de regio) en situeren zich voornamelijk in de distributie- en logistieke sector. Het zijn hoofdzakelijk Vlaamse bedrijven die investeren in NPDC. Ook wanneer gekeken wordt naar de aanwezigheid van buitenlandse bedrijven, voert België de ranglijst aan. In 2006 waren er naar schatting 440 Belgische bedrijven gevestigd in NPDC.

Wat betreft de grensarbeid, is er vooral sprake van een Franse instroom richting België.² In 2005 werkten er dagelijks 25 665 Fransen in België, en slechts 5 260 Belgen in Frankrijk. Ter vergelijking: in 1990 waren er nauwelijks 6 348 Franse grensarbeiders, maar nog wel 7 229 Belgen die over de grens werkten. 22 553 Franse grensarbeiders zijn afkomstig uit NPDC, waarvan 57% in Henegouwen werkt, en 32% in West-Vlaanderen. Hier speelt de taalbarrière ontegensprekelijk een rol. Van alle Franse grensarbeiders heeft 17% de Belgische nationaliteit: het gaat hier om Belgen die in Frankrijk wonen.

Op beleidsmatig vlak is de motivatie voor nauwe samenwerking met Noord-Frankrijk vanzelfsprekend. Vlaanderen en Noord-Frankrijk delen een grens van 50 kilometer. Daar deze grens geen natuurlijke barrière vormt, is de wederzijdse beïnvloeding aanzienlijk. Verkeersstromen, arbeidsmobiliteit, milieuproblematiek, ... houden immers geen halt aan de grens. In tal van beleidsdomeinen ondervinden Vlaanderen en Noord-Frankrijk gelijkaardige problemen, en vaak staan er gelijklopende belangen op het spel. Enkele dossiers ter illustratie:

- Inzake arbeidsmarktbeleid wordt werk gemaakt van de invulling van knelpuntberoepen: in onderling overleg trachten Vlaanderen en Nord-Pas de Calais grensarbeid te stimuleren door middel van beroepsopleidingen en taalcursussen over de grenzen heen
- Op ruimtelijk-logistiek vlak werken Vlaanderen en Nord-Pas de Calais (en Frankrijk) samen aan de planning van enkele cruciale en noodzakelijke infrastructuurdossiers, waaronder de Seine-Schelde-verbinding (die van belang is voor alle Vlaamse zeehavens en in het bijzonder de haven van Antwerpen) en internationale verkeersassen in de Frans-Vlaamse grensstreek. Daarnaast vindt er steeds meer grensoverschrijdende consultatie plaats op vlak van ruimtelijke planning *tout court*
- Op bestuurlijk vlak ligt er ongetwijfeld één van de meest uitdagende en verstrekkende dossiers op tafel: de totstandkoming van de Eurometropool, een samenwerkingsverband tussen Frankrijk, Vlaanderen en Wallonië waarbij de regio Rijsel-Kortrijk-Doornik als grensoverschrijdende metropool uitgebouwd wordt. Belangrijk is dat dit Eurodistrict, opgericht op 28 januari 2008, rechtspersoonlijkheid verwerft op grond van de EGTS-Verordening (EG) nr. 1082/2006, waardoor de juridische basis wordt gelegd voor het gezamenlijke bestuur van dit grensoverschrijdend metropoolgebied. De toepassing van de EGTS-Verordening is een Europese primeur.

Ondertussen effent het Franse decentraliseringsproces het pad voor interregionale samenwerking. De uitbreiding van het regionale bevoegdheidspakket van Nord-Pas de Calais mondt uit in meer overleg en gemeenschappelijke initiatieven met Vlaanderen.

Ook het belang van INTERREG moet hier onderstreept worden. INTERREG is een Europees communautair programma dat interregionale samenwerking binnen de Europese Unie wil bevorderen. Financieel wordt het programma gespijsd vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Gedurende drie opeenvolgende programmatieperioden (INTERREG I 1991-1993, INTERREG II 1994-1999, INTERREG III 2000-2006) heeft INTERREG een meer dan aanzienlijke financiële steun verleend aan interregionale en grensoverschrijdende projecten. De bijlage van deze strategienota bevat een overzicht van gefinancierde INTERREG III-projecten. In de periode 2007-2013 verdwijnt INTERREG als communautair initiatief en wordt het vervangen door een nieuwe Europese doelstelling,

² EuresChannel, *Studie over de Frans-Belgische grensstromen*, september 2006, <http://www.eureschannel.org>.

namelijk Doelstelling 3 'Europese Territoriale Samenwerking'. De nieuwe programma's die in het kader van deze doelstelling ontwikkeld worden, zullen helemaal in het teken van een versnelde realisatie van de doelstellingen uit de Lissabon en Göteborg agenda's. De focus ligt hierbij op:

- Het aanmoedigen van innovaties in ondernemingen, het stimuleren van het ondernemerschap en de groei van de kenniseconomie
- Het vergroten van de aantrekkelijkheid en de toegankelijkheid van lidstaten, regio's en steden door de verbetering van vervoers- en communicatie-infrastructuur
- De bescherming van het milieu en het gezamenlijke beheer van natuurlijke en technologische risico's

Hoewel deze strategienota de klemtoon legt op de bilaterale relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk, worden ook de ontwikkelingen in de interregionale en grensoverschrijdende samenwerking op de voet gevolgd. De nauwe relaties die Vlaanderen en Nord-Pas de Calais onderhouden, zullen in de toekomst enkel uitgediept worden. Een opgefriste stand van zaken – in vergelijking met de strategienota voor Noord-Frankrijk – dringt zich op: nieuwe ontwikkelingen in cruciale dossiers zijn dan ook terug te vinden in deze nota.

2.4. Sterke concurrentie en wederzijdse belangen

2.4.1. Sterke concurrentie op logistiek vlak

Franse en Vlaamse bedrijven zijn niet alleen klant en leverancier van elkaar. Wanneer ze opereren op dezelfde markten, staan ze in rechtstreekse concurrentie. In de brede context van botsende economische belangen tussen Vlaanderen en Frankrijk springen volgende strijdpunten in het oog:

- het aantrekken van buitenlandse investeringen, waaronder de vestiging van Europese Distributiecentra (EDC's)
- de ambities op ruimtelijk-logistiek vlak, waar Vlaanderen – in concurrentie met Franse regio's – meedingt naar het profiel van 'logistiek platform'. De concurrentiepositie van de Vlaamse in verhouding tot de Franse havens speelt hier een wezenlijke rol

Een studie in opdracht van het Vlaams Instituut voor de Logistiek over de beste vestigingsplaatsen voor logistieke centra in Europa bevestigt het leiderschap van Vlaanderen op NUTS 1-niveau.³ In de rangorde van 2006 gaat Vlaanderen Wallonië en NPDC vooraf. Andere Franse NUTS 1-gebieden die goed scoren, zijn Île-de-France (5^{de} plek), Oost-Frankrijk (6^{de} plek) en Picardië/Champagne-Ardenne (12^{de} plek). De studie verwacht wel dat vanaf 2019 – tenzij er tegenmaatregelen genomen worden – NPDC de leiderspositie van Vlaanderen zal innemen.

De strategische ligging in het hart van Europa, de uitgebouwde transportinfrastructuur en het aanbod van opgeleide arbeidskrachten maken van NPDC inderdaad een te duchten concurrent. De Franse overheid benadrukt dat NPDC zijn *Vocation Transport-Logistique* moet waarmaken. De nationale statistische en economische studiedienst (INSEE) verricht alvast het nodige studiewerk om deze roeping in de praktijk te brengen.⁴

³ Vlaams Instituut voor de Logistiek, *Comparison of prime locations for European distribution and logistics 2006*, <http://www.vil.be/docs/studies/Analysislogisticstoplocations.pdf>. Het acroniem NUTS staat voor *Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques*, en is een EU-maatstaf voor de opdeling van landen met het oog op statistische vergelijkingen. Het NUTS 1-niveau vergelijkt gebieden van 3 tot 7 miljoen inwoners.

⁴ Institut National de la Statistique et des Études Économiques (INSEE), *La vocation Transport-Logistique du Nord-Pas de Calais: entre image et réalité*, juli 2007, http://www.insee.fr/fr/insee_regions/nord-pas-de-calais/rfc/docs/DP85_sommaire.pdf.

Ook de maritieme ligging speelt in de kaart van NPDC. De haven van Duinkerke is een concurrent voor Zeebrugge en Antwerpen, omdat ze allen hetzelfde hinterland delen. Hoewel Duinkerke op wereldvlak slechts een klein marktaandeel heeft, is het niettemin ambitieus. Een nieuwe containerverbinding met Dublin (Ierland) illustreert de ambities en aantrekkingskracht van Duinkerke.⁵

Op grotere schaal, in het bereik Le Havre-Hamburg, komt de Franse concurrentie in de eerste plaats van Le Havre. In 2005 zag de totale goederentrafiek (in miljoen ton) er als volgt uit: Antwerpen 160 - Le Havre 75 - Duinkerke 53,5 - Zeebrugge 34,5 - Gent 22.⁶ Vooral wat betreft de containertrafiek, heeft Le Havre een inhaalbeweging ingezet. Getuige daarvan is het 'Port 2000'-project, oftewel de uitbreiding van de containerhaven in het Seine-estuarium. In 2006 werden de eerste nieuwe containerterminals ingehuldigd. Le Havre wil zich profileren als grote pool voor containertrafiek in Europa, en komt op die manier in rechtstreekse concurrentie met de haven van Antwerpen. De gevolgen laten zich nu reeds voelen: hoewel Antwerpen nog steeds een belangrijke haven is voor de Franse economie, worden Franse regio's in groeiende mate bevoorrad vanuit de eigen havens (met name Le Havre in het noorden en Marseille in het zuiden). Deze ontwikkeling zorgt voor minder Franse trafiek in Antwerpen. Daarenboven schat het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen (FIT) in dat de toekomstige voltooiing van het *Seine-Nord*-kanaal de concurrentie tussen Le Havre en de Vlaamse havens nog zal verscherpen.

2.4.2. Competitiviteitspolen

In 2004 lanceert de Franse Regering het plan om 'competitiviteitspolen' te financieren, die als doel zouden hebben Onderzoek & Ontwikkeling in fundamentele sectoren te stimuleren en het concurrentievermogen van territoriale gebieden op te krikken. Na verscheidene oproepen heeft de regering, bij machte van het *Comité Interministériel pour l'Aménagement et de Développement du Territoire* (CIADT), 71 kandidaturen weerhouden, waarvan 17 met een internationale dimensie.⁷ Elk krijgen ze het label van 'competitiviteitspool'. In de periode 2006-2008 bedraagt de financiering voor innovatieprojecten een minimum van 1,5 mia EUR.

De 'polen' zijn publiek-private samenwerkingsverbanden van ondernemingen, onderzoekscentra en onderwijsinstellingen (waaronder universiteiten). Samen staan ze in voor het uitwerken van innovatieprojecten met het oog op economische ontwikkeling.

Wat de financiering van competitiviteitspolen juist te betekenen heeft voor de concurrentie tussen Vlaanderen en Frankrijk, is eerder ambigu. In sectoren waar Vlaanderen en Frankrijk met elkaar wedijveren, hebben competitiviteitspolen zonder twijfel een gunstige impact op de Franse concurrentiepositie. In aansluiting met de vorige sectie over concurrentie op logistiek vlak, kan hier het voorbeeld gegeven worden van 'i-Trans'. Deze pool met internationale dimensie is een netwerk van internationale, nationale en lokale partners (>50 bedrijven en >20 onderzoeks- en onderwijscentra), die samenwerken aan de innovatie van het vervoer over land (met de nadruk op spoorverkeer) in NPDC en Picardië. Zulke innovatieprojecten zullen ongetwijfeld de rol van Picardië en vooral NPDC als logistieke knooppunten versterken, ten nadele van Vlaanderen.

Anderzijds kan Vlaanderen ook de vruchten plukken van Onderzoek & Ontwikkeling over de grens heen. De textielsector in NPDC, die eveneens het label van competitiviteitspool bemachtigd heeft, illustreert dit. De competitiviteitspool 'UP-TEX' richt zich op het gebruik van nieuwe materialen en de zoektocht naar innovatieve productieprocessen. Ook Belgische onderzoekscentra en specialisten worden betrokken bij de innovatieprojecten. Niet enkel Franse bedrijven, maar de ganse grensoverschrijdende textielsector wordt vooruitgeholpen door de resultaten van innovatief onderzoek. Nieuwe stoffen en technieken stellen bedrijven aan weerszijden van de grens in staat hun concurrentiepositie op de mondiale textielmarkt te handhaven.

⁵ De haven van Duinkerke is op zijn hoede voor de concurrentie die van Zeebrugge uitgaat. De haven van Zeebrugge is wereldmarktleider op vlak van autotrafiek: 1,93 mio voertuigen in 2006.

⁶ Cijfers van de haven van Antwerpen, www.portofantwerp.com.

⁷ Een opsomming van de competitiviteitspolen is te raadplegen via <http://www.competitivite.gouv.fr/>.

In dit laatste geval hebben competitiviteitspolen een grensoverschrijdende dimensie. De mate waarin samenwerking aan gezamenlijke projecten eenvoudig en efficiënt kan verlopen, is gerelateerd aan de sterkte van de (juridisch-politieke) banden tussen Frankrijk en Vlaanderen. Structurele samenwerking over de grenzen heen, bij uitstek in het kader van de Eurometropool, kan de moeilijkheden bij het opzetten en realiseren van grensoverschrijdende projecten uit de weg ruimen.

2.5. Bilaterale relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk

2.5.1. De Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs

Op grond van zijn internationale bevoegdheden onderhoudt Vlaanderen rechtstreekse contacten met Frankrijk en is het in Parijs vertegenwoordigd via de vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering, dhr. Jos Aelvoet. De vertegenwoordiger treedt op als rechtstreeks diplomatiek aanspreekpunt voor het partnerland, en behartigt tevens de Vlaamse belangen bij de multilaterale organisaties met zetel in Parijs waarmee Vlaanderen samenwerkt, met name *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* (UNESCO) en de Organisatie voor Europese Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Hij onderhoudt eveneens de contacten met de Raad van Europa, die zijn zetel in Straatsburg heeft.

De Vlaamse vertegenwoordiging maakt deel uit van de Belgische ambassade in Parijs, en werd officieel geopend op 22 januari 2002. Naast de diensten van de vertegenwoordiger vindt men er ook buitenlandkantoren van *Flanders Investment and Trade* (FIT), Toerisme Vlaanderen, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) en de Landbouwrap (tot eind 2007). Men kan aldus spreken van een 'geïntegreerde vertegenwoordiging'.

Het is de missie van de vertegenwoordiger om Vlaanderen beter bekend te maken, op de kaart te zetten. Dit gebeurt niet in het minst door het organiseren van tal van activiteiten en het onderhouden van (politieke, economische en culturele) contacten. In deze context fungeert de Vlaamse Vertegenwoordiging in Parijs als 'ontmoetingsplaats'.

Sinds februari 2006 wordt de Vlaamse vertegenwoordiger bijgestaan door een adjunct, dhr. Kristof Vandenberghe, die zich voornamelijk toelegt op multilaterale dossiers (in de eerste plaats UNESCO).

2.5.2. Federalisme versus decentralisatie: ongelijke bevoegdheden

De bestuurlijke opdeling van Frankrijk oogt als volgt: Frankrijk telt 22 regio's, die onderverdeeld zijn in juist 100 departementen, en meer dan 36 000 gemeenten.⁸ Sinds 1982 is er sprake van een proces van decentralisatie: steeds meer bevoegdheden worden toebedeeld aan de regio's en (in mindere mate aan) de departementen. Er is wel nauwelijks sprake van exclusieve bevoegdheden: in vele dossiers die in de Belgische federale context onmiskenbaar tot de Vlaamse bevoegdheden behoren, zijn aan Franse kant meerdere niveaus betrokken. Deze toestand maakt de (bilaterale, interregionale of grensoverschrijdende) samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk er niet eenvoudiger op.

De Franse centrale staat is op lager bestuursniveau vertegenwoordigd in de hoedanigheid van de *Préfecture*. Er is één prefect voor elk departement, en één 'superprefect' voor elke regio. Omdat de autonomie op regionaal en departementaal vlak slechtst partieel is, en bevoegdheden vaak over verschillende bestuursniveaus verdeeld zijn, vervult de prefect een coördinerende rol. In de relaties met Vlaanderen is het vaak de prefect die het aanspreekpunt is. Op die manier behoudt het Franse centrale gezag een sterke greep op de regio's en departementen.

Een tweede golf van decentralisatie werd door de regering Raffarin (2002-2005) ingezet. De wijziging van de Franse Grondwet op 28 maart 2003 introduceert het 'recht om te experimenteren'. Dit recht

⁸ Van de 100 departementen liggen er 4 in de Franse overzeese gebieden. Deze *Départements d'Outre-Mer* (DOM) hebben elk het statuut van regio, en zo kan men stellen dat Frankrijk in principe 26 regio's telt.

speelt op twee niveaus: enerzijds kan de Franse staat (wetgevende én uitvoerende macht) experimenteren inzake bevoegdheidsoverdracht naar de territoriale overheden; anderzijds krijgen de territoriale overheden de toestemming om (tot op zekere hoogte) af te wijken van bestaande regelgeving, opdat de uitoefening van decentrale bevoegdheden volgens de meest adequate manier zou verlopen. Wat interessant is voor Vlaanderen, is dat deze mogelijkheid tot experimenteren eveneens geldt op het gebied van de grensoverschrijdende samenwerking. Op die manier kunnen nieuwe mechanismen uitgetoetst worden om de samenwerking tussen Vlaanderen en NPDC vlotter te laten verlopen.

2.5.3. Samenwerking op meerdere niveaus

De Franse bestuurlijke organisatie verschilt danig van het Belgische federale systeem. Ten eerste wijst een vergelijking van bestuursniveaus op asymmetrie. Aan Franse zijde is er sprake van een hiërarchische opdeling in centrale staat, regio's en departementen, waarbij de decentrale bestuursniveaus ondergeschikt zijn. Aan Belgische zijde daarentegen bestaat de onderverdeling in federale overheid en gefedereerde entiteiten (gewesten en gemeenschappen), waarbij de verschillende bestuursniveaus gelijkwaardig zijn. Daarenboven heeft het Franse decentraliseringsproces gezorgd voor de overheveling van bevoegdheden naar het lokale niveau: de gemeenten en verenigingen van gemeenten (i.e. *les intercommunalités*) vormen een extra bestuurslaag met eigen bestuurlijke bevoegdheden. Voor de steden werd een nieuwe structuur in het leven geroepen: de *Communauté Urbaine*.

Ten tweede is er sprake van een ongelijke bevoegdheidsverdeling: de Belgische gefedereerde entiteiten beschikken over exclusieve én wetgevende bevoegdheden, terwijl de Franse *collectivités territoriales* (i.e. de verzamelnaam voor decentrale bestuurslagen) hun louter bestuurlijke bevoegdheden veelal moeten delen met de centrale staat.

Deze uiteenlopende situatie bemoeilijkt de samenwerking. In de eerste plek is het voor de Vlaamse overheid geen sinecure om in Frankrijk de juiste partner (i.e. met gelijkwaardige bevoegdheden) aan te spreken. Ten tweede is Vlaanderen vaak genoodzaakt meerdere Franse bestuursniveaus te betrekken, wat in de praktijk tot meervoudige samenwerkingverbanden leidt. Om deze moeilijkheden te omzeilen, is Vlaanderen in de betrekkingen met Frankrijk vaak aangewezen op een pragmatische aanpak. De totstandkoming van het Eurodistrict betekent in dit opzicht een kentering: het bestuur van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai verenigt alle bevoegde autoriteiten en zorgt voor een structurering van de Frans-Vlaamse bestuursrelaties in de grensoverschrijdende samenwerking.

2.5.4. Financiële stromen

De sectorale hoofdstukken in het achtergronddocument bevatten informatie over de financiële middelen die door de Vlaamse overheid aan de samenwerking met Frankrijk worden besteed. Een overzichtstabel werd opgenomen in de bijlage. Enkele kanttekeningen zijn evenwel op hun plaats.

Ten eerste betreft het hier slechts een indicatieve weergave van de ingezette middelen. In sommige sectoren is het immers moeilijk de exacte geldstromen te achterhalen. Bijvoorbeeld, door *Flanders Investment and Trade* (FIT) en Toerisme Vlaanderen worden er op de Franse markt heuse inspanningen geleverd. Echter, de financiële middelen voor het luik 'Internationaal ondernemen' worden ingezet op de cluster 'Buurlanden' en zijn niet toerekenbaar per land. Hetzelfde geldt voor het aantrekken van investeringen, waar Frankrijk tot de sector 'Zuid-Europa' behoort, en voor de marketingacties van Toerisme Vlaanderen, die gericht zijn op doelmarkten en niet op individuele landen.

Ten tweede bestaat er een wezenlijk verschil tussen structurele inbreng van financiële middelen en vormen van *ad hoc*-financiering. Voorbeelden van structurele financiering zijn de jaarlijkse budgetten die ter beschikking staan van de Vlaamse Vertegenwoordiger in Parijs en de coördinator voor de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk. Van *ad hoc*-uitgaven is er bijvoorbeeld

sprake wanneer ambtelijk overleg met Franse collega's wordt georganiseerd. Doorgaans worden deze overlegmomenten met departementale werkingsmiddelen bekostigd en met de inzet van bestaand personeel ingevuld. Ook in deze gevallen is het meestal onmogelijk de financiële inbreng te becijferen.

Ten slotte valt op dat een groot deel van de financiële middelen aan projectmatige samenwerking besteed wordt. Binnen verschillende Vlaamse beleidsdomeinen lopen er projecten met Franse partners, en vaak worden deze (deels) vanuit Europese budgetten gesubsidieerd. Het meest sprekende voorbeeld is de Frans-Vlaamse samenwerking in het kader van INTERREG. Belangrijk is dat het financiële overzicht enkel melding maakt van de Vlaamse bijdragen aan de projectwerking. Rechtstreekse Europese financiering wordt niet opgenomen.

2.6. Frans-Vlaamse relaties op Europees en multilateraal niveau

2.6.1. Europese Unie

Om beter op de Europese besluitvorming te kunnen wegen, is coalitievorming met gelijkgezinde partners van primordiaal belang voor Vlaanderen. Aangezien Frankrijk een gewichtige speler is op het Europese toneel, kunnen afstemming en overleg met de Franse partners ongetwijfeld nuttig zijn.

In verschillende dossiers zitten Vlaanderen en Frankrijk op dezelfde lijn. Enkele voorbeelden: tegenkating tegen de liberalisering van diensten in de transportsector, verschillende landbouwdossiers waaronder de hervorming van het suikerbeleid, aandacht voor de bescherming van culturele diversiteit in de EU-standpunten binnen bilaterale en multilaterale vrijhandelsoverhandelingen, en het talenregime binnen het Europese octrooisysteem. In deze gevallen kan de gelijkgezindheid tussen Vlaanderen en Frankrijk variëren van een situatie van gedeelde belangen tot gezamenlijke frontvorming.

Echter, vaak is er ook sprake van tegengestelde belangen. Een voorbeeld betreft de Europese besprekingen rond de vrijmaking van de interne energiemarkt.

Op projectmatig vlak doen Vlaanderen en Frankrijk samen een beroep op de fondsen van Europese programma's. De Frans-Vlaamse samenwerking situeert zich voornamelijk in de context van INTERREG (ter stimulering van interregionale samenwerking), binnen de Europese Kaderprogramma's voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling, en in het kader van TEN-projecten (*Trans-European Networks*).

2.6.2. Multilaterale instellingen

Wat betreft de samenwerking op multilateraal niveau, focust deze nota op de Frans-Vlaamse relaties binnen UNESCO, OESO en de Raad van Europa. Frankrijk huisvest de zetels van deze drie multilaterale instellingen.

In enkele dossiers trekken Vlaanderen en Frankrijk duidelijk aan hetzelfde eind, en is er sprake van onderlinge consultatie. In UNESCO-verband ijveren Frankrijk en Vlaanderen samen voor de bescherming en ontwikkeling van culturele diversiteit. Met betrekking tot de werkzaamheden van de Raad van Europa uiten Vlaanderen en Frankrijk hun bedenkingen ten aanzien van de Kaderconventie voor de bescherming van nationale minderheden. België heeft nog niet geratificeerd, Frankrijk zelfs niet ondertekend.

Wat gezamenlijke projecten aangaat, werken Vlaanderen en Frankrijk samen bij het indienen van dossiers ter erkenning als UNESCO-werelderfgoed. De 'Belforten van België en Frankrijk' zijn reeds in de Werelderfgoedlijst opgenomen. In het transnationale dossier 'Le Corbusier' dat op initiatief van Frankrijk recent werd ingediend, komt ook de woning Guiette te Antwerpen aan bod. Met 'Inventaris 1914-2014' gaf Vlaams minister Van Mechelen bovendien de aanzet voor een transnationaal dossier

m.d.t. het oorlogserfgoed en meerbepaald de slagvelden uit de Eerste Wereldoorlog. Naast Frankrijk worden ook het Waalse gewest, de betrokken landen van het Gemenebest en Duitsland om hun medewerking gevraagd.

3. Strategische doelstellingen

3.1. Inleiding

Eerder dan voor elk beleidsdomein een afzonderlijke strategie te ontwikkelen, heeft de interdepartementale werkgroep geopteerd voor het opstellen van een set geclusterde doelstellingen, die steeds verschillende beleidsterreinen bestrijken. Deze werkwijze moet borg staan voor een 'geïntegreerd optreden' van de voltallige Vlaamse Regering en de gehele Vlaamse administratie ten aanzien van Frankrijk. De realisatie van de geclusterde strategische doelstellingen berust op de actieve bijdrage van elke betrokken actor.

Meteen dient opgemerkt te worden dat een aanzienlijk deel van de beoogde samenwerking gericht is op de Franse regio NPDC en de Frans-Vlaamse grensstreek. Voor heel wat sectoren is NPDC de voornaamste, zonet de enige, partner waarmee in Frankrijk wordt samengewerkt. Desalniettemin is het een betrachting van de Vlaamse overheid om – wanneer dat opportuun is – de bestaande samenwerking met partners in Noord-Frankrijk open te trekken naar gans Frankrijk.

Daarnaast moet beklemtoond worden dat de uitgetekende strategie niet louter bilateraal is. Vaak zijn naast Frankrijk en Vlaanderen ook andere partners betrokken (regio's of landen), of is er sprake van samenwerking in Europees of multilateraal verband. Ook deze vormen van samenwerking komen in de operationalisering van de strategische doelstellingen aan bod.

De operationalisering verloopt als volgt. Vooreerst dient elke strategische doelstelling vertaald te worden in termen van operationele doelstellingen. Deze operationele doelstellingen omvatten de kernprioriteiten voor beleidsmatige samenwerking met Frankrijk en lenen zich tot een verdere uitwerking in concrete acties. Bij het formuleren van acties worden volgende aandachtspunten uitgeklaard: de instrumenten die gehanteerd zullen worden om de acties uit te voeren, alsook de meetindicatoren op basis waarvan de doelstellingen en acties geëvalueerd kunnen worden.

In de onderstaande paragraaf worden de hoofdlijnen van de strategische samenwerking met Frankrijk uitgetekend. Het volledige actieplan – met acties, instrumenten en meetindicatoren – is uitgewerkt in het achtergronddocument.

3.2. Doelstellingen

De interdepartementale werkgroep identificeerde **vier strategische doelstellingen** die de Vlaamse Regering bij het uitbouwen van de relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk moet nastreven.

Strategische doelstelling 1

Handhaven en versterken van de koppositie van Vlaanderen als ruimtelijk-logistiek knooppunt en attractieve vestigingsplaats in het hart van Europa, door de groei van de Vlaamse (binnen)havens te stimuleren en te investeren in mobiliteit en transportverbindingen tussen Vlaanderen en Frankrijk, waarbij optimaal wordt rekening gehouden met duurzame ontwikkeling en milieubescherming.

Overzicht van de **operationele doelstellingen** die uit strategische doelstelling 1 voortvloeien:

1. Samen met NPDC en/of Frankrijk – in functie van de bevoegdheden – diverse projecten ontwikkelen die gericht zijn op de versterking van de transportinfrastructuur. De positie van Vlaanderen als logistieke draaischijf is immers afhankelijk van de optimale uitbouw en gebruik van verkeers- en vervoersverbindingen.
2. Op de hoogte blijven van beleidsontwikkelingen op vlak van mobiliteit en transportverbindingen, wederzijds uitwisselen van kennis en ervaringen, en waar nodig nieuwe samenwerkingsverbanden aangaan.

Strategische doelstelling 2

Verstevigen van de economische slagkracht van Vlaanderen, door enerzijds de Franse markt actief te bewerken met als doel de Vlaamse export naar Frankrijk te versterken, het ondernemen van Vlaamse bedrijven in Frankrijk te stimuleren en Franse toeristen en investeringen naar Vlaanderen aan te trekken, en anderzijds samen te werken met Franse partners op vlak van wetenschap en innovatie.

Overzicht van de **operationele doelstellingen** die uit strategische doelstelling 2 voortvloeien:

1. Inzake internationaal ondernemen maximaal uitspelen van Vlaamse sterktes door gericht en pro-actief te werken op een aantal in overleg met de Vlaamse economische spelers gedefinieerde kansrijke sectoren en thema's, waaronder de ondersteuning van startende exporteurs.
2. Ontwikkelen van een coherente strategie voor het benaderen van de Franse investeerders door pro-actief te werken op enkele specifieke sectoren en thema's.
3. In kaart brengen van de Franse reismarkt en inzetten van de optimale marketingstrategie voor de promotie van Vlaanderen in Frankrijk, met het oog op het aantrekken van Franse toeristen.
4. Vrijwaren en versterken van de positie van de Vlaamse landbouw, tuinbouw en agrovoedingssector op de Franse markt.
5. Bevorderen van de samenwerking tussen Vlaamse en Franse publieke en private actoren op het vlak van een wederzijdse versterking en stimulering van het economische, innovatieve en wetenschappelijke groeipotentieel.

Strategische doelstelling 3

Actief uitdragen van de cultuur, de taal en het erfgoed van Vlaanderen in de betrekkingen met Frankrijk, en het intensiveren van onderwijs- en onderzoeksrelaties.

Overzicht van de **operationele doelstellingen** die uit strategische doelstelling 3 voortvloeien:

1. Stimuleren van het onderwijs van elkaars taal. Het ondersteunen van het Nederlands in (Noord-) Frankrijk is voor de Vlaamse overheid een prioritair aandachtspunt in de relaties met Frankrijk.
2. Versterken van de samenwerking met Franse partners en instellingen op vlak van onderwijs en onderzoek. De samenwerking met Frankrijk mag zich immers niet beperken tot grensoverschrijdende activiteiten. Vlaanderen moet zich ook bekendmaken in het 'andere' Frankrijk. Een betere kennis van elkaars onderwijssysteem moet leiden tot intensievere samenwerking.

3. Versterken van de samenwerking met Frankrijk op het gebied van cultuur, taal, onderwijs en wetenschappen door het onderhandelen van een samenwerkingsprogramma 2010-2013 ter uitvoering van het Akkoord (2000) inzake samenwerking tussen de Vlaamse Regering en de regering van de Franse Republiek.
4. Handhaven en uitbouwen van de Frans-Vlaamse samenwerking bij het indienen van transnationale erfgoed dossiers en samenwerking op het gebied van erfgoedonderzoek en woonbeleid.
5. Consolideren van de Vlaamse aanwezigheid in het Franse culturele veld.

Strategische doelstelling 4

Duurzaam vormgeven van de grensoverschrijdende ruimte tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk, door actief in te spelen op nieuwe bestuurlijke processen en samen te werken met alle betrokken actoren op vlak van o.m. werkgelegenheid, leefmilieu, gezondheidszorg, ruimtelijke ordening en transport, met als ultieme doelstelling de Vlaamse en gemeenschappelijke belangen in de grensstreek te behartigen.

Overzicht van de **operationele doelstellingen** die uit strategische doelstelling 4 voortvloeien:

1. Actief opvolgen en sturen van de grensoverschrijdende samenwerking van Vlaamse met Franse lokale besturen, en vormgeven van de bestuurlijke processen en beleidsmatige initiatieven in het kader van de Eurometropool en de samenwerking met Duinkerke/Opaalkust.
2. Consolideren van de samenwerking tussen Vlaamse en Franse partners in de grensoverschrijdende ruimte, met het oog op de continue aanpak van gemeenschappelijke problemen.
3. Voortdurend opvolgen van beleidsontwikkelingen in Frankrijk, in het bijzonder de Frans-Vlaamse grensstreek. Wanneer de belangstelling voor verdere samenwerking manifest is, kunnen nieuwe samenwerkingsverbanden niet uitblijven. Het wederzijds uitwisselen van informatie, kennis en ervaringen kan dan gelden als opstap voor intensievere betrekkingen in de aangesneden samenwerkingsgebieden.

DEEL 2

ACHTERGRONDDOCUMENT

1. Inleiding

Voor de welvaart en het welzijn van zijn burgers is Vlaanderen in sterke mate afhankelijk van goede relaties met andere landen en regio's. Bovenal is Vlaanderen aangewezen op samenwerking met zijn buurlanden en naburige regio's. In zijn beleidsnota 'Buitenlands beleid en internationale samenwerking 2004-2009' pleit Vlaams Minister Geert Bourgeois dan ook voor een actief buurlandenbeleid: *"Gezien het politiek en economisch belang van onze buurlanden en -regio's én de gedeelde waarden tussen Vlaanderen en zijn nabije buitenland zal het buurlandenbeleid de komende jaren een absolute prioriteit vormen"* [p.14].

In navolging van de beleidsnota besteedt de Vlaamse Regering tijdens de regeerperiode 2004-2009 bijzondere aandacht aan de verdere ontwikkeling van de bilaterale betrekkingen met Nederland, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

De buurlanden zijn zonder twijfel Vlaanderens meest nabije samenwerkingspartners. De relaties zijn intens en bestrijken tal van actieterreinen. In vrijwel alle domeinen die binnen het Vlaamse bevoegdheidspakket vallen, werkt Vlaanderen samen met zijn burens: ruimtelijke ordening, erfgoed, mobiliteit, infrastructuur, milieu, landbouw, werkgelegenheid, economie, buitenlandse handel, toerisme, gezondheidszorg, welzijn, onderwijs, wetenschap, cultuur, enzovoort. In sommige domeinen is er sprake van structurele samenwerking, die gebaseerd is op bilaterale afspraken, verdragen of intentieverklaringen. In andere domeinen verlopen de betrekkingen eerder op *ad hoc*-basis, en zetten praktische problemen, concrete wensen en specifieke belangen aan tot samenwerking. Bovendien is het niet enkel de Vlaamse overheid die optreedt, via de bevoegde departementen, agentschappen, kabinetten of ministers. Ook publiekprivate instellingen en particuliere actoren (onderwijsinstellingen, onderzoekscentra, ondernemingen, ...) werken samen met partners over de grens.

Het belang dat Vlaanderen aan samenwerking met de buurlanden hecht, wordt geïllustreerd door de uitbouw van Vlaamse vertegenwoordigingen in Den Haag, Berlijn, Parijs en Londen. De vertegenwoordigingen hebben een diplomatiek statuut en staan in voor de behartiging van de algemene, politieke en economische betrekkingen tussen Vlaanderen en het betreffende ambtsgebied.

1.1. Een strategienota voor Frankrijk

Vlaams Minister Geert Bourgeois stelt in zijn beleidsnota voor de samenwerking met buurlanden en -regio's te intensiveren aan de hand van strategienota's: *"Als uiting van het prioritaire belang zal voor elk van onze buurlanden op een gefaseerde manier een concrete strategienota worden uitgewerkt. Deze strategienota legt de prioriteiten vast, bepaalt de doelstellingen en duidt de instrumenten aan om deze doelstellingen te bereiken. De strategie wordt opgevolgd via meetindicatoren en wordt op geregelde tijdstippen geëvalueerd"* [p.14].

Strategienota's voor de buurlanden Nederland en Duitsland werden in respectievelijk 2005 en 2006 door de Vlaamse Regering goedgekeurd en vervolgens gepubliceerd. Frankrijk is het derde land waaraan een strategienota wordt gewijd.

Net zoals het geval was bij de nota's voor Nederland en Duitsland, is de strategienota voor de betrekkingen met Frankrijk het resultaat van een ruime dialoog in de schoot van de Vlaamse overheid. Op basis van sectorale bijdragen van bevoegde departementen en agentschappen, de inbreng van de Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs, verschillende interdepartementale overlegmomenten en besprekingen binnen de Vlaamse Regering wordt een volledig beeld geschetst van de betrekkingen tussen Vlaanderen en Frankrijk, alsook een strategisch kader gecreëerd voor de ontwikkeling van toekomstige initiatieven. Het Departement Internationaal Vlaanderen vervulde een coördinerende rol en begeleidde de totstandkoming van de nota.

Naast deze inleiding bestaat de nota uit twee grote delen. Het hoofdstuk 'Sectoraal overzicht van de samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk' bevat een inventaris van de huidige Frans-Vlaamse

betrekkingen. Dit deel beschrijft en analyseert de samenwerking in de verschillende beleidsterreinen waarvoor Vlaanderen bevoegd is. Aandacht wordt eveneens besteed aan de specifieke samenwerkingsverbanden in de grensstreek en de relaties op Europees en multilateraal niveau.

Op basis van deze inventarisatie wordt in een tweede deel overgegaan tot de formulering van strategische doelstellingen. Het hoofdstuk 'Waar willen we naar toe met de samenwerking?' zet de strategische en operationele krijtlijnen uit voor de toekomstige samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk. Dit deel geeft eveneens aan welke acties en instrumenten nodig zijn om de doelstellingen concreet vorm te geven.

Ten slotte moet benadrukt worden dat deze strategienota de ambitie heeft een levend document te zijn dat continue opvolging vereist. De komende jaren zal geïnvesteerd worden in de implementatie van de uitgewerkte strategie. Deze opdracht vergt een collectieve inspanning van alle relevante partners binnen de Vlaamse overheid en de ganse Vlaamse regeringsploeg. De strategische doelstellingen en de concretisering ervan zullen als leidraad dienen bij de ontwikkeling van verdere initiatieven.

1.2. Politieke schets van Frankrijk

1.2.1. Verkiezingen

In 2007 kende Frankrijk een uiterst belangrijk politiek jaar met presidentsverkiezingen op 6 mei en parlamentsverkiezingen op 10 en 17 juni. Op binnenlands politiek vlak stond het volledige werkjaar 2006-2007 in het teken van deze verkiezingen. Met 53% van de uitgebrachte stemmen won de kandidaat van de UMP (*Union pour un Mouvement Populaire*), Nicolas Sarkozy, op afgetekende wijze de presidentsverkiezingen. Zijn opponente, Ségolène Royal (*Parti Socialiste*), strandde op 47%. De kiescampagne werd door de media en het Franse publiek nauwlettend gevolgd, wat op de verkiezingsdag zelf uitmondde in een recordopkomst van 84% van de kiesgerechtigden.

Ook bij de parlamentsverkiezingen was de UMP de winnaar. De UMP behaalde 54% van de zetels en dus een absolute meerderheid in de *Assemblée Nationale*. Toch was er geen sprake van een 'blauwe golf'. De *Parti Socialiste* scoorde meer dan behoorlijk en behaalde 32% van het totale aantal zetels, wat een flinke verbetering inhoudt ten opzichte van de verkiezingen in 2002.

De verkiezingskoorts in Frankrijk zal echter niet snel afnemen. In 2008 staan er gemeenteraadsverkiezingen, departementsverkiezingen (per kanton georganiseerd) én verkiezingen voor de Senaat op het programma. De Europese parlamentsverkiezingen vinden plaats in 2009, en in 2010 worden in Frankrijk regionale verkiezingen georganiseerd.

1.2.2. Het beleid van Sarkozy

Sinds zijn aantreden drukt President Sarkozy dag na dag zijn stempel op de Franse samenleving. Hij is actief en alomtegenwoordig, zowel op binnenlands vlak als op het internationale toneel. De Fransen hanteren de uitdrukkingen *hyperprésidence* en *omniprésidence* om het optreden van Sarkozy te beschrijven. Zelf benadrukt Sarkozy dat zijn optreden een *rupture constructive* met het verleden betekent. Wat zijn regering betreft, heeft Sarkozy bewust een *politique d'ouverture* gevoerd naar de verliezende linkerkant: de regeringsploeg onder leiding van premier François Fillon bevat ook een aantal kopstukken van de *Parti Socialiste* (met als bekendste gezicht de nieuwe Minister van Buitenlandse Zaken Bernard Kouchner) en de UDF (*Union pour la Démocratie Française*).

Het binnenlandse beleid van Sarkozy getuigt onder meer van volgende krachtlijnen:

- Het terugdringen van de overheidsschuld tot 60% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) wordt met twee jaar uitgesteld (tegen 2012 en niet langer tegen 2010)

- De ambities op vlak van universitair onderwijs en onderzoek zijn bijzonder scherp. Op termijn moet 50% van de jongeren een universitair diploma halen. Met het oog daarop wordt een bedrag van 5 mia EUR geïnvesteerd in universitair onderwijs. Daarnaast wordt 3% van het Bruto Nationaal Product (BNP) opzijgezet voor wetenschappelijk onderzoek. De afbouw van het Franse ambtenarenapparaat zal deze investeringen bekostigen
- Volledige tewerkstelling wordt vooropgesteld (in de praktijk betekent dit een frictionele werkloosheid van 5%), onder meer door middel van de defiscalisatie van overwerk
- De privileges (*régimes spéciaux*) binnen het systeem van sociale zekerheid en bijstand moeten worden afgebouwd. Een herziening van het pensioenstelsel, de sociale bijstand en de publieke gezondheidszorg dringt zich op vanaf 2008

De contouren van het EU-beleid van Sarkozy zien er als volgt uit:

- Frankrijk moet het leiderschap van Europa (terug) op zich nemen. De succesvolle poging om de onderhandelingen over het nieuwe Europese verdrag (niet langer 'Grondwet', maar 'Hervormingsverdrag') terug op gang te brengen, zijn alvast een bewijs van de Franse ambities op EU-vlak.⁹ Sarkozy wil tevens de zichtbaarheid van Frankrijk verhogen en stuurt de Franse Staatssecretaris van Europese Zaken Jean-Pierre Jouyet twee dagen per week naar Brussel. Bovendien kan op die manier het Franse voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede helft van 2008 op doeltreffende wijze voorbereid worden
- De Frans-Duitse tandem moet opnieuw de motor van Europese integratie worden. Om dit in de verf te zetten, wijdde Sarkozy zijn eerste staatsbezoek aan Duitsland en bondskanselier Angela Merkel
- Sarkozy oppert het plan om een 'Mediterrane Unie' in het leven te roepen. Het plan is allerm minst uitgewerkt, maar beoogt betere betrekkingen tussen de Europese Unie en de landen rond de Middellandse Zee. Belangrijk is dat Sarkozy op die manier de relaties tussen de Europese Unie en Turkije tracht vorm te geven. Sarkozy heeft al meermaals benadrukt dat Turkije geen Europese roeping heeft, maar ziet dus wel een mogelijkheid tot officiële samenwerking in de schoot van de Mediterrane Unie. Tegelijkertijd neemt Sarkozy een constructievere houding aan in de toetredingsonderhandelingen met Turkije: de verschillende hoofdstukken mogen geopend worden, zolang ze compatibel blijven met een andere piste dan de toetreding

Op het internationale toneel stelt Sarkozy volgende prioriteiten:

- Afrika blijft de hoeksteen van het buitenlandse beleid van Frankrijk. Het conflict in Darfoer en de grensstreek met Tsjaad moet een meer prominente plek krijgen op de internationale agenda. Het vredesproces in Ivoorkust is een blijvend aandachtspunt. Ten aanzien van Libië werd reeds toenadering gezocht
- Aandacht voor de situatie in het Midden-Oosten (Libanon) en de Balkan (Kosovo)
- Het verbeteren van de relaties met de VSA (die vertroebeld waren naar aanleiding van de Franse houding ten aanzien van de oorlog in Irak) en met de NAVO. Frankrijk wil op termijn zelfs een leidende rol spelen binnen NAVO (mogelijkerwijs via een versterkt partnerschap tussen de EU en NAVO)
- Blijvende steun voor multilateralisme en internationale instellingen

⁹ Ter herinnering: in het referendum van 29 mei 2005 stemde 55% van het Franse publiek tegen een Europese Grondwet. De opkomst lag op 70%. Vooral de Bolkestein-richtlijn en de mogelijke toetreding van Turkije hadden een groot aandeel in de negatieve uitslag.

1.2.3. Decentralisatie

Frankrijk wordt al eeuwenlang gekenmerkt door een sterk gecentraliseerd gezag. De huidige Vijfde Republiek getuigt daarnaast ook van een solide presidentieel gezag. Meer dan ooit speelt de president ook de rol van eerste minister, of anders gesteld, is de eerste minister de eerste medewerker van de president.

De kracht van het centralisme werd voor de eerst maal doorbroken in 1981, met het aantreden van President Mitterand en diens eerste minister Pierre Mauroy die belangrijke bevoegdheden decentraliseerde. Sindsdien werden bevoegdheden hoofdzakelijk overgeheveld naar de *régions*, en in mindere mate naar de *départements*. De verschillende bestuurslagen zouden blijven bestaan: naast het centrale gezag telt Frankrijk 22 regio's, 100 departementen (waarvan 4 in de Franse overzeese gebieden), en meer dan 36 000 gemeenten.¹⁰ Voor de steden werd bovendien een nieuwe structuur gecreëerd: de *Communauté Urbaine*. Een tweede golf van decentralisatie vond plaats tijdens de regeringsperiode van premier Raffarin (2002-2005).

Via de prefecten behoudt het Franse Ministerie van Binnenlandse Zaken een stevige greep op de lokale instellingen. De prefect vertegenwoordigt immers de president en regering. Er zijn 100 prefecten voor de departementen, terwijl er voor de regio's 22 'superprefecten' aangesteld zijn. In Nord-Pas de Calais (NPDC) – Vlaanderens belangrijkste regionale partner in Frankrijk – is dhr. Daniel Canépa zowel *préfet de la région Nord-Pas de Calais* als *préfet du département du Nord*.

Het Franse decentraliseringsproces (vanaf de decentralisatiewetten van 1983) heeft de *collectivités territoriales* (regio's, departementen en gemeenten) een bevoegdheidspakket opgeleverd dat zich hoofdzakelijk binnen volgende beleidsdomeinen situeert: ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, onderwijs, beroepsopleiding, transport, ziekenzorg, en huisvesting. Deze bevoegdheid is uitvoerend van aard, niet wetgevend. In januari 2007 werden bovendien nog bijkomende bevoegdheden overgeheveld: o.a. departementale wegen, regionale havens en luchthavens, en de bevoegdheid over het technisch personeel in colleges en lycea.

De huidige President Sarkozy wenst een pauze in te lassen in het decentraliseringsproces. Eerder dan nieuwe bevoegdheden over te hevelen, wil Sarkozy het bestaande bevoegdheidspakket van de territoriale collectiviteiten verduidelijken en hergroeperen *en bloc*, om zo het wijde karakter ervan te bedwingen.

De Franse decentralisatie biedt ongetwijfeld kansen voor de samenwerking tussen Vlaanderen en Franse regio's, maar tegelijk staan er enkele struikelblokken een vlotte samenwerking in de weg:

- In 2003 werd in Frankrijk het 'recht om te experimenteren' ingevoerd. Sindsdien kan de Franse staat experimenteren inzake bevoegdheidsoverdracht naar lagere bestuursniveaus, en krijgen de territoriale overheden de toestemming om af te wijken van bestaande regelgeving met het oog op de adequate uitoefening van decentrale bevoegdheden. De mogelijkheid tot experimenteren geldt eveneens op vlak van grensoverschrijdende samenwerking, wat interessant is voor Vlaanderen, aangezien geëxperimenteerd kan worden met nieuwe manieren om de samenwerking tussen NPDC en Vlaanderen vlotter te laten verlopen
- Het Franse decentraliseringsproces heeft niet gezorgd voor exclusieve bevoegdheden. Op dit vlak is er een wezenlijk verschil tussen de Franse decentralisatie en het Belgische federalisme. Terwijl Vlaanderen in vele beleidsdomeinen exclusieve bevoegdheden verworven heeft, zijn er aan Franse kant vaak meerdere bestuursniveaus betrokken. Deze situatie van asymmetrische bevoegdheden over de grenzen heen maakt de Frans-Vlaamse samenwerking er niet eenvoudiger op
- De financiering van de Franse regio's verloopt niet soepel. De regionale ambities en de overheveling van bevoegdheden staan in schril contrast met de beschikbare middelen op regionaal niveau. De regio's vrezen dat ze financieel niet in staat zijn om de geprogrammeerde

¹⁰ Begin 2007 waren er 57 jumelages tussen Franse en Vlaamse gemeenten. De volledige lijst bevindt zich in de bijlage van deze strategienota.

acties van het *contrat de projets État-Région* (i.e. het overeengekomen beleidsplan tussen centrale overheid en regio) uit te voeren. Lokale verkozenen eisen daarom een bijkomende financiële geste van de Franse staat, alsook een hervorming van het fiscale systeem om te kunnen beschikken over eigen financiële inkomsten

1.3. De regio Nord-Pas de Calais

De relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk zijn ongetwijfeld het meest intens in de grensstreek. Daar de grensoverschrijdende betrekkingen met NPDC het zwaartepunt vormen van de Frans-Vlaamse samenwerking, werkte de Vlaamse overheid in 2006 reeds aan een 'Vlaamse beleidsstrategie ten aanzien van Noord-Frankrijk' (VR/PV/2006/10). Ook in deze strategienota worden de ontwikkelingen in de grensstreek op de voet gevolgd. Hieronder volgt alvast een korte schets van de regio NPDC en de beleidsambities van de Rijselse metropool, i.e. het bestuurlijke en economische hart van de Franse buurregio.

1.3.1. Economische gegevens

De regio NPDC telt 4 mio inwoners. In geheel Frankrijk wonen er 63 mio mensen, waarvan 1,83 mio in de Franse overzeese gebieden.¹¹ Het BBP per hoofd in NPDC is lager dan het Franse gemiddelde: 22 477 EUR tegenover 28 369 EUR in 2006. De werkloosheid lag in 2005 op 13,1%, wat beduidend meer is dan de 9,8% voor geheel (territoriaal) Frankrijk. Het werkloosheidscijfer voor NPDC zakt wel, maar het Franse gemiddelde ook, waardoor het verschil significant blijft.

NPDC is een geliefkoosde bestemming voor buitenlandse investeerders. Na koploper Île-de-France trok de regio NPDC tussen 1993 en 2006 in Frankrijk de meeste investeringen in functie van tewerkstelling aan. De manifeste troeven van NPDC zijn: geografische ligging, infrastructuur, kwaliteit en aanbod van arbeiders, en beschikbaarheid van bedrijventerreinen.

België is één van de grootste investeerders in NPDC. In termen van werkgelegenheid, aantal investeringsbeslissingen, en aanwezigheid van bedrijven voert België zelfs de ranglijsten aan. Sectoren waar België de voornaamste investeerder is, zijn logistiek, textiel en drukkerij/uitgeverij. België is de tweede grootste investeerder in de (para)chemische en verpakingssector. Daarnaast speelt België een voorname rol wat betreft de investeringen in metallurgie, (agro)voeding, plasturgie, en mechaniek/machines/materialen.¹²

1.3.2. Ambities van de Rijselse metropool

Met 1,1 mio inwoners is het stedelijke gebied rond Rijsel de vierde grootste agglomeratie in Frankrijk (na Parijs, Lyon en Marseille). Met het Belgische deel van de agglomeratie erbij is er sprake van een grensoverschrijdende metropool van 1,9 mio inwoners.¹³ In vergelijking met andere Franse metropolen scoort *Lille Métropole* zeer goed in volgende economische sectoren: textielindustrie (eerste plek), drukkerij/uitgeverij en verzekeringen (tweede plek), mechanica en elektronica, agrovoeding, financiële diensten, chemie, farmacie en gezondheid (derde plek). In de sector van de afstandsverkoop is de Rijselse metropool Europees koploper.¹⁴

Lille Métropole steekt zijn ambities niet onder stoelen of banken. De metropool wil zich economisch ontwikkelen tot één van de meest performante en welvarende regio's in Europa. Dit toekomstplan is gefundeerd op volgende pijlers:

¹¹ Deze sectie is gebaseerd op statistieken van het *Institut National de la Statistique et des Études Économiques* (INSEE), <http://www.insee.fr/>.

¹² Afzonderlijke cijfers over de Vlaamse investeringen in NPDC zijn niet voorhanden.

¹³ Gebaseerd op cijfers van het INSEE, <http://www.insee.fr/>.

¹⁴ Meer informatie is te vinden op <http://www.cudl-lille.fr/> en <http://www.destination-lille-metropole.eu/>.

- Uitbreiding van de vijf aanwezige economische 'excellentiepolen', ook wel de *Cinq Grands Parcs d'Activités* genoemd. Het gaat hier om Euralille (tertiaire sector), Eurasanté (gezondheid en biologie), Haute Borne (economische innovatie en technologie), Euratechnologies (informatie- en communicatietechnologie) en *Zone de l'Union* (textiel, beeldtechnologie en distributie)
- Ontplooiing van de vijf geselecteerde 'competitiviteitspolen': UP-TEX (innovatie van de textielsector), i-Trans (innovatieve transportsystemen, met nadruk op spoorvervoer), *Industrie du Commerce* (distributie en afstandsverkoop), *Nutrition-Santé-Longévité* (agrovoeding, gezondheid en biotechnologie) en MAUD (*Matériaux à Usage Domestique*)
- Samenwerking met Belgische partners/buren en de ontwikkeling van een grensoverschrijdende economische ruimte, met als doelstelling een metropool van Europees formaat te worden
- Vergroten van de culturele en toeristische aantrekkingskracht van de Rijselse metropool
- *Lille Métropole* wil zijn troeven op ruimtelijk-logistiek vlak uitspelen en zich ontwikkelen als de 'Poort van Europa'

Wat de culturele ambities aangaat, wil Rijsel het succes van Lille 2004 (Europese culturele hoofdstad) bestendigen. Door middel van een nieuw project, Lille 3000 genaamd, wenst Rijsel grote culturele manifestaties en projecten op touw te zetten die de metropool op blijvende wijze in de kijker moeten zetten.

Op toeristisch vlak maakt *Lille Métropole* nu reeds plannen om in te spelen op de Olympische Spelen van 2012 in Londen. Door werk te maken van de ontvangst van reizigers naar Londen, hoopt de Rijselse metropool een stevig graantje mee te pikken. Concurrentie zal in de eerste plaats uit de nabije omgeving komen: Duinkerke en de Opaalkust werpen zich op als ideale uitvalsbasis voor zowel reizigers als nationale atletenteams die meedoen aan de Spelen en zich willen afzonderen van de drukte in en rond Londen. De Opaalkust benadrukt zijn troeven, waaronder de locatie (slechts een uur van Londen), de kwaliteit van de aanwezige sportinfrastructuur en de ervaring met het organiseren van grote evenementen (bijvoorbeeld in het kader van de *Tour de France*), en wijst er bovendien op de nodige ruimte te hebben die de Rijselse metropool ontbreekt.

1.4. De relatie tussen Vlaanderen en Frankrijk

1.4.1. Perceptie van Vlaanderen in Frankrijk

Wat betreft de perceptie van Vlaanderen in Frankrijk, dient er een onderscheid gemaakt te worden tussen NPDC en de rest van Frankrijk. De bevolking van NPDC kent Vlaanderen uiteraard goed. In deze regio leeft het beeld van Vlaanderen als de rijke, voorspoedige noorderbuur. In de rest van Frankrijk is het onderscheid tussen Vlaanderen en België veel minder evident. Brussel en België zijn in ieder geval bekendere 'producten' dan Vlaanderen. De meerderheid van de Fransen weet niet dat Vlaanderen een deel van België is waar Nederlands gesproken wordt. Vlaanderen wordt vaak verward met *Les Flandres* in Noord-Frankrijk, en staat bijgevolgd niet gekend als een aparte regio in België. Wil Vlaanderen in Frankrijk een positief beeld ophangen van zijn troeven, producten en cultuur, dan is er alleszins nog ruimte voor progressie.

Bij de Fransen die België en de Belgische bevolking kennen, heerst de volgende perceptie:

- Het Belgische systeem van federale structuren is moeilijk te doorgronden
- België is het kleine broertje van Frankrijk, en is allerm minst een rivaal (in tegenstelling tot het Verenigd Koninkrijk en Duitsland)

- België heeft een goed imago op cultureel (dans, mode, artiesten, aanwezigheid op Franse culturele scène, mooie Belgische steden, stripverhalen) en gastronomisch vlak (lekker eten, bekende chefs en restaurants)
- Belgen worden geapprecieerd voor hun pragmatisme en levenskwaliteit
- Op toeristisch vlak behouden de Belgen veel sympathie bij de Fransen. De Belgische toeristen staan bekend als 'grote verbruikers' die Frankrijk bezoeken met de 'Michelin in de hand'
- De Belgen die in Frankrijk leven (bijvoorbeeld Belgen met een *chambre d'hôte*), vallen niet hard op en passen zich snel aan

Voor de Fransen die België niet zo goed kennen, blijft België het land van de chocolade en het bier, waar het koud is en veel regent. Daar houdt het voor de meeste mensen op. Dat in België ook Nederlands gesproken wordt, is vaak niet geweten.

1.4.2. Verwevenheid: bevolking en economie

Tot op zekere hoogte delen Vlaanderen en Noord-Frankrijk een gemeenschappelijke geschiedenis. Eeuwenlang behoorden de streken die we nu Frans-Vlaanderen noemen, tot het graafschap Vlaanderen of tot de grotere constellatie waarin het graafschap Vlaanderen is opgegaan. De vele Vlaamse plaatsnamen in Noord-Frankrijk getuigen daar nog van.

Ook na de bestuurlijke scheiding van drie eeuwen geleden blijven veelvuldige contacten bestaan. Thans vertonen Vlaanderen en Frankrijk op tal van terreinen (bevolking, arbeid, handel, investeringen, transport, ...) een sterke verwevenheid. In de Frans-Vlaamse grensstreek zijn de uitdagingen en belangen gelijklopend, en is samenwerking een dagelijkse realiteit. Tegelijkertijd bestaan er nog steeds enkele obstakels die vlotte samenwerking dreigen te verhinderen. Taal is ongetwijfeld de voornaamste hinderpaal, maar ook de verschillen in politieke cultuur en structuur zijn in staat de samenwerking te belemmeren. Een blijvend aandachtspunt voor Vlaanderen is dat de samenwerking met Franse partners op voet van gelijkwaardigheid dient te verlopen.

In beide richtingen is de bevolkingsstroom omvangrijk. In 2005 waren er 80 042 Belgen die op officiële wijze in Frankrijk woonden. Deze Belgen hebben zich laten inschrijven in de consulaire bevolkingsregisters. Het officieuze aantal ligt opmerkelijk hoger: de FOD Buitenlandse Zaken schat het aantal Belgen in Frankrijk op 150 000. In omgekeerde richting vormen de Fransen de tweede grootste groep buitenlanders in België. In 2003 telde de Dienst Vreemdelingenzaken van de FOD Binnenlandse Zaken 113 037 Fransen in België. De Italianen zijn de grootste groep buitenlanders.¹⁵ Omwille van de fiscale voordelen die Fransen in België ondervinden, komen steeds meer kapitaalcrachtige Fransen zich op Belgisch grondgebied vestigen.

Daarnaast zijn er ook veel Fransen die in België werken, voornamelijk in de grensstreek. De grensarbeid is het afgelopen decennium aanzienlijk gestegen, zodat er in groeiende mate sprake is van een grensoverschrijdende arbeidsmarkt. In 2005 werkten er dagelijks 25 665 Fransen in België, tegenover slechts 6 348 in 1990. De Belgische grensarbeid in Frankrijk is beperkter: in 2005 waren er dagelijks 5 260 Belgen in Frankrijk aan de slag. Het profiel van de Franse grensarbeider oogt als volgt: man, met verblijfplaats in de Rijsele metropool (45%), tewerkgesteld in de industrie (63% arbeiders, waarvan de helft niet-geschoold), 83% met contract van onbepaalde duur, voornamelijk aan de slag in Henegouwen en West-Vlaanderen. De taalbarrière blijft de tewerkstelling van hoogopgeleiden in Vlaanderen afremmen.¹⁶

De handelsrelaties tussen Vlaanderen en Frankrijk duiden op een stevige economische verwevenheid. Frankrijk is de derde exportbestemming van Vlaanderen, maar het verschil met Nederland (tweede

¹⁵ Zie <http://www.dofi.fgov.be/>. Het gaat hier uitsluitend om buitenlanders die hun nationaliteit behouden. Naturalisering worden buiten beschouwing gelaten.

¹⁶ Cijfers van EuresChannel, <http://www.eureschannel.org>.

exportbestemming) is klein. Duitsland is de grootste afnemer van Vlaamse producten. In omgekeerde richting is Frankrijk de derde leverancier van Vlaanderen. Bovendien blijft het aandeel van de Franse invoer stijgen. Wat de handelsrelaties met NPDC betreft, is België zowel de grootste afnemer als leverancier van de Franse buurregio.

De duurzame handelsbetrekkingen nemen niet weg dat Vlaanderen en Frankrijk op verschillende fronten elkaars concurrenten zijn. Havenconomie en logistiek zijn bij uitstek twee sectoren waar de ambities en troeven van Vlaanderen en Noord-Frankrijk bijzonder dicht bij elkaar liggen. Zowel Vlaanderen als NPDC werpen zich op als ideale vestigingsplaatsen voor logistieke centra in Europa. Bij het aantrekken van buitenlandse investeringen wijzen beide regio's op dezelfde logistieke voordelen: de strategische ligging in het hart van Europa, de aanwezigheid van havens (van wereldniveau), en het uitgebouwde netwerk van transportinfrastructuur. Wat betreft de haventrafieken in het bereik Le Havre-Hamburg, ondervinden de Vlaamse havens (Antwerpen, Zeebrugge, Gent) in de eerste plaats concurrentie van Le Havre. Door de inhuldiging van nieuwe containerterminals is Le Havre in staat om zijn ambities op vlak van containertrafiek waar te maken. Op kleinere schaal is ook Duinkerke een te duchten concurrent voor de Vlaamse havens, daar ze allen hetzelfde hinterland bevoorraden en ontsluiten.

Op vlak van investeringen is er sprake van een sterke 'interpenetratie' van de Franse en Belgische economie. Franse investeringen lopen op tot meer dan 15% van het totale bedrag aan buitenlandse investeringen in België. In absolute cijfers ging het in 2006 om 87,4 mia EUR. Frankrijk is vooral actief in holdings, informaticatechnologie en de energiesector. Onder meer de voordelen van het Belgische fiscale stelsel werken Franse investeringen in de hand. Dit zorgt evenwel voor enige ongerustheid aan Franse kant: de fiscale voordelen aan de overzijde van de grens zorgen voor een groeiende delocalisatie van Franse bedrijven, vooral uit NPDC. In omgekeerde richting was België goed voor 42,5 mia EUR aan investeringen in Frankrijk, hoofdzakelijk in de financiële sector, holdings en industrie (chemie en energie).¹⁷

1.5. Samenwerkingsverbanden

1.5.1. Beleidsafstemming en samenwerking

In verschillende beleidsdomeinen kampen Vlaanderen en Frankrijk met gelijkaardige problemen en lopen de belangen vaak gelijk. Zeker in de grensstreek is dit het geval. In domeinen zoals ruimtelijke planning, transport, handel, gezondheidszorg, werkgelegenheid, milieuverontreiniging, ... is de wederzijdse beïnvloeding dermate sterk, dat men gewag kan maken van een 'grensoverschrijdende ruimte in de maak'.

Zoals uit de inventaris van samenwerking zal blijken, zijn er op bilateraal vlak tal van dossiers die blijvende aandacht vragen. Voorbeelden zijn legio: verkeersverbindingen en infrastructuurwerken (belangrijk voor de economische ontwikkeling aan weerszijden van de grens), onderwijs Nederlands in Frankrijk (en de samenwerking tussen onderwijsinstellingen), promotie en export van Vlaamse producten, aanwezigheid van Vlaamse artiesten op de Franse cultuurscène, samenwerking inzake onderzoek en innovatie, enzovoort.

Om deze Vlaamse en vaak gemeenschappelijke belangen in praktijk te brengen, is beleidsafstemming onontbeerlijk. De beleidsmatige samenwerking gebeurt op verschillende niveaus. Op bilateraal vlak worden er gemeenschappelijke beheersstructuren in het leven geroepen (met de totstandkoming van de Eurometropool als voorbeeld bij uitstek), politieke contacten onderhouden, ambtelijke overlegmomenten georganiseerd, gemeenschappelijke projecten uitgevoerd, en gegevens, *know-how* en ervaringen uitgewisseld. De samenwerking verloopt zowel op het hoogste beleidsniveau als tussen operationele diensten (bijvoorbeeld arbeids- en bemiddelingsdiensten), partners op een lager

¹⁷ Gegevens en cijfermateriaal over handel en investeringen zijn gebaseerd op verslagen van *Flanders Investment and Trade* (FIT), de Belgische ambassade in Parijs, de FOD Buitenlandse Zaken en de Franse ambassade in België (*Mission Économique*).

bestuurlijk niveau (waarbij de provincie West-Vlaanderen en de gemeenten in de grensstreek een belangrijke rol spelen) en instellingen met een privaatpubliek of particulier karakter (bijvoorbeeld tussen onderzoekscentra). Ook op Europees en multilateraal vlak tracht Vlaanderen met Frankrijk samen te werken. In dossiers waar de belangen gelijklopend zijn, zijn beleidsafstemming, coalitievorming en zelfs gemeenschappelijke standpuntbepaling aangewezen. Op die manier kan Vlaanderen een grotere invloed uitoefenen op de uiteindelijke besluitvorming.

1.5.2. Projecten in Europees verband

Een samenwerkingsvorm die – alleen al omwille van de financiële impact – een nadere kijk verdient, is de projectmatige samenwerking in Europees verband.

In verschillende beleidsdomeinen werken Vlaamse en Franse partners samen aan projecten, die veelal gefinancierd worden door Europese subsidies. Deze Europese financiering verloopt hoofdzakelijk via volgende programma's: de INTERREG-programma's ter stimulering van interregionale samenwerking, de Europese Kaderprogramma's voor Onderzoek en Technologische Samenwerking, en het TEN-programma (*Trans-European Networks*) voor de financiering van infrastructuurwerken in de vervoers-, telecommunicatie- en energiesector.¹⁸

Wat betreft de grensoverschrijdende samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk, moet het belang van het 'INTERREG IIIA Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen' beklemtoond worden:

- In de periode 2000-2006 liep het programma INTERREG III, dat financiële steun verleende aan grensoverschrijdende (luik IIIA), transnationale (luik IIIB) en interregionale (luik IIIC) samenwerkingsprojecten binnen de Europese Unie. Een apart deelprogramma binnen INTERREG IIIA was uitsluitend bestemd voor grensoverschrijdende samenwerking tussen Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen.¹⁹ De bijdrage van Vlaanderen aan dit deelprogramma bedroeg 11 702 233 EUR
- Projecten met betrokkenheid van Vlaamse partners waren zowel trilateraal (Frans-Waals-Vlaamse samenwerking) als uitsluitend bilateraal (Frans-Vlaamse samenwerking), en bestreken de volgende beleidsdomeinen: gezondheidszorg, onderwijs, economie, milieu, werkgelegenheid, landbouw, waterbeheer, toerisme en cultuur

Binnen het sectorale overzicht zal de INTERREG III-samenwerking aan de hand van enkele projecten geïllustreerd worden. De bijlage van deze strategienota bevat een volledig overzicht van de INTERREG III-projecten waarbinnen Vlaamse partners actief waren. In de periode 2007-2013 wordt de INTERREG-samenwerking vervangen door een nieuwe Europese doelstelling, namelijk Doelstelling 3 'Europese Territoriale Samenwerking'. De programma's die in het kader van deze doelstelling zullen ontwikkeld worden, beogen de versnelde verwezenlijking van de doelstellingen van Lissabon en Göteborg, i.e. de ontwikkeling van Europa als de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie ter wereld, met voldoende aandacht voor het milieu en de bescherming van sociale rechten. Ook binnen Doelstelling 3 wordt de financiering van grensoverschrijdende samenwerking tussen Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen voortgezet. In juli 2007 heeft de Vlaamse Regering het operationele programma voor deze samenwerking goedgekeurd (VR/2007/2007/DOC.0879).

1.5.3. Overzicht van de Frans-Vlaamse samenwerking

Hieronder – in hoofdstuk 2 – volgt een inventaris van de huidige samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk. In deze nota wordt geopteerd voor een sectoraal overzicht: voor elk beleidsdomein dat deel

¹⁸ De verschillende programma's worden in detail uitgelegd op de website van de Europese Unie. Informatie over INTERREG III (2000-2006) is te vinden op http://ec.europa.eu/regional_policy/interreg3/; het Zesde Kaderprogramma (2000-2006) wordt belicht op <http://ec.europa.eu/research/fp6/>; en uitleg over de Trans-Europese Netwerken kan gedownload worden via <http://ec.europa.eu/ten/>.

¹⁹ Voor meer informatie over INTERREG IIIA Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen, zie <http://www.interreg-fwf.org/>.

uitmaakt van de Vlaamse bevoegdheden, wordt een stand van zaken gegeven van de samenwerking tussen Vlaamse en Franse partners.

Voor elk sectoraal onderdeel is de structuur identiek. Eerst wordt een inventaris van juridische instrumenten opgemaakt, i.e. een opsomming van de juridische gronden (al dan niet bindend) waarop de Frans-Vlaamse samenwerking gefundeerd is. Ten tweede volgt een overzicht van de samenwerkingsinitiatieven tussen Vlaanderen en Frankrijk als geheel. Een derde deel focust steevast op de relaties met NPDC en de samenwerking in de Frans-Vlaamse grensstreek. Ten slotte wordt telkens melding gemaakt van de financiële middelen die vanuit het beleidsdomein ter beschikking werden gesteld om de Frans-Vlaamse samenwerking vorm te geven.

Het samenwerkingsoverzicht vat – los van de sectorale benadering die gehanteerd wordt – aan met een apart onderdeel gewijd aan de grensoverschrijdende en interregionale samenwerking, en sluit af met een weergave van de Frans-Vlaamse samenwerking in het kader van de Europese Unie en multilaterale fora.

2. Sectoraal overzicht van de samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk

2.1. Grensoverschrijdende en interregionale samenwerking

In zijn beleidsnota 2004-2009 zet Vlaams Minister Geert Bourgeois het belang van grensoverschrijdende en interregionale samenwerking in de verf. Wat de relaties met Frankrijk aangaat, is samenwerking met de naburige regio NPDC prioritair: *"In de verdere ontwikkeling van de reeds goed uitgebouwde relaties met Duitsland, Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en het Groothertogdom Luxemburg zal Vlaanderen grensoverschrijdende samenwerking verder stimuleren, de samenwerking met regio's of deelstaten binnen deze landen intensifiëren en het besluitvormingsproces opvolgen ondermeer met het oog op coalitievorming in EU-verband. Inzake regionale samenwerking zal prioriteit worden gegeven aan de twee naburige regio's Nord-Pas de Calais en Noordrijn-Westfalen."* [p.15].

Vlaanderen is ervan overtuigd dat het baat heeft bij samenwerking met de Noord-Franse burenen. Vlaanderen heeft de ambitie de veranderingen in de Frans-Vlaamse grensstreek niet louter te ondergaan, maar zelf mee te sturen. Hiertoe neemt de Vlaamse overheid zelf de nodige initiatieven vanuit een duidelijk engagement. Het vertrekpunt voor samenwerking met Noord-Frankrijk is het creëren van meerwaarde voor de eigen streek, op basis van gelijkwaardigheid tussen de partners aan weerszijden van de grens.

Op beleidsmatig vlak is de motivatie voor nauwe samenwerking vanzelfsprekend. Vlaanderen en Noord-Frankrijk delen een grens van 50 kilometer. Deze grens vormt geen natuurlijke barrière, waardoor de wederzijdse beïnvloeding omvangrijk is: milieuverontreiniging, ruimtelijke planning, verkeersstromen, handel, de arbeidsmarkt, ... houden geen halt aan de grens. In tal van beleidsdomeinen ondervinden Vlaanderen en Noord-Frankrijk gelijkaardige problemen, en vaak staan er gelijklopende belangen op het spel. De samenwerking biedt het voordeel van schaalvergroting: wanneer Vlaanderen en Noord-Frankrijk hun krachten bundelen, kunnen ze – zeker in Europese context – meer gewicht in de schaal werpen, i.e. meer aandacht voor hun problemen opeisen, en meer middelen inzetten om ze op te lossen. Om dat gewicht in efficiënte en daadkrachtige samenwerking om te zetten, is er nood aan gezamenlijke bestuurlijke structuren. Bovenaan de agenda staat de oprichting van het Eurodistrict 'Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai', i.e. een gezamenlijke (Frans/Vlaams/Waals) overleg- en beheersstructuur voor het grootstedelijke en grensoverschrijdende gebied rond Rijsel.

Tot op heden is er bijna uitsluitend in de relaties met de regio NPDC sprake van structurele samenwerking. Vanuit geografisch en beleidsmatig oogpunt is dit een logische zaak. Toch probeert Vlaanderen – vooral wanneer dit economisch interessant lijkt – ook andere interregionale banden aan te knopen. In dit verband wordt de associatie van Vlaanderen met de Vier Motoren aangekaart.

2.1.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Samenwerkingsprotocol tussen de provincie West-Vlaanderen en het *Département du Nord* (1989, hernieuwd in 2003)
- Gemeenschappelijke intentieverklaring van Vlaanderen en NPDC (1990)
- Gemeenschappelijke intentieverklaring van Vlaanderen en NPDC (2001)
- Gemeenschappelijke verklaring van Vlaanderen en NPDC inzake grensoverschrijdende samenwerking (2003)
- Intentieverklaring voor de oprichting van het Eurodistrict 'Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai' (2007)
- Samenwerkingsovereenkomst met het oog op de oprichting van een Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai (2008)

- Akkoord tussen de regering van het Koninkrijk België, de Vlaamse Regering, de regering van de Franse Gemeenschap en de regering van het Waalse Gewest, enerzijds, en de regering van de Franse republiek, anderzijds, inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen (2002)
- Verordening (EG) Nr. 1082/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende een Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS)
- Decreet houdende uitvoering van de verordening (EG) Nr. 1082/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende een Europese groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS), aangenomen door het Vlaams Parlement op 20 december 2007
- Bekrachtiging en afkondiging door de Vlaamse Regering op 21 december 2007 van het Decreet houdende uitvoering van de verordening (EG) Nr. 1082/2006 betreffende een Europese groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS)
- Besluit van de Vlaamse Regering houdende aanwijzing van de bevoegde autoriteit, vermeld in artikel 4, derde en vierde paragraaf, van de verordening (EG) Nr. 1082/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende een Europese groepering voor territoriale samenwerking (EGTS)
- Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie (ondertekend op 3 februari 1958, in werking getreden op 10 november 1960)
- Beslissing van de Vlaamse Regering van 27 oktober 2006 over de voortzetting van de Benelux Economische Unie (standpuntbepaling) (VR/2006/27.10/DOC.1194)

2.1.2. Samenwerking in de Frans-Vlaamse grensstreek

Overeenkomsten

De samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de Franse regio Nord-Pas de Calais gaat terug op een lange traditie van samenwerking tussen lokale actoren (provincie West-Vlaanderen, gemeenten, intercommunales) die beleidsplannen hebben ontwikkeld en tal van acties in de grensstreek hebben uitgevoerd.

De formele samenwerking tussen de Vlaamse overheid en overheden van NPDC is gestoeld op een reeks intentieverklaringen. Op 27 september 1990 werd de eerste Gemeenschappelijke Intentieverklaring van Vlaanderen en Nord-Pas de Calais ondertekend. Tot twee maal toe werd de intentie om samen te werken hernieuwd: een eerste maal op 18 januari 2001, en een tweede keer op 29 oktober 2003 ter gelegenheid van het Eerste Forum voor Belgisch-Franse interregionale samenwerking te Rijsel. Ondertussen werd ook een Tweede Belgisch-Frans Forum gehouden op 21 november 2005 in Kortrijk. De opeenvolgende intentieverklaringen onderstrepen de ambitie om op hechte wijze samen te werken, wat in grote mate ondersteund wordt door de financiële impulsen van de Europese INTERREG-programma's.

Vanuit juridisch oogpunt heeft het Verdrag van Brussel een veel grotere waarde. Dit gemengde akkoord inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen werd in Brussel ondertekend op 16 september 2002, en trad in werking op 1 januari 2005. Het verschaft een juridisch kader voor grensoverschrijdende samenwerking. Als gevolg van de toename van samenwerkingsverbanden en het ontbreken van een juridische basis voor samenwerking in de Frans-Belgische grensstreek was de uitwerking van een juridisch kader een noodzaak geworden.

Ook de provincie West-Vlaanderen verankert de samenwerking met de Noord-Franse burens in overeenkomsten. In 1989 werd een samenwerkingsprotocol met het *Département du Nord* ondertekend. In 2003 werd dit protocol hernieuwd, alsook een grensoverschrijdend orgaan (zonder rechtspersoonlijkheid) in het leven geroepen, samengesteld uit een Algemene Vergadering, Dagelijks Bestuur en Gemeenschappelijk secretariaat. Het Protocol heeft tot doel overleg te bevorderen en samenwerkingsinitiatieven te ontplooiën in diverse beleidsdomeinen.

Vlaamse initiatieven

In maart 2005 werd dhr. Paul Breyne, gouverneur van de provincie West-Vlaanderen, aangesteld als Vlaams coördinator voor de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk. Zijn opdracht behelst onder meer volgende taken:

- Voorstellen aan de regering formuleren voor een werkzame coördinatie met alle betrokken Vlaamse overheden (inclusief de intercommunale en gemeentelijke structuren), alsook de organisatie van deze coördinatie
- Op elkaar afstemmen en verzekeren van de Vlaamse aanwezigheid en contacten in Noord-Frankrijk, alsook voorstellen hieromtrent formuleren aan de Vlaamse Regering
- Ondersteunen van de diverse Vlaamse overheden en instanties, inclusief de intercommunale en gemeentelijke structuren, die betrokken zijn in de grensoverschrijdende en interregionale samenwerking met Noord-Frankrijk. Tevens voor alle beleidsdomeinen in het kader van deze samenwerking optreden als verbindingspersoon met de Vlaamse overheden en diensten, met inbegrip van de vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering in Frankrijk
- Op geregelde tijdstippen verslag uitbrengen aan de Vlaamse Minister voor buitenlands beleid over de ondernomen activiteiten binnen de grensoverschrijdende samenwerking, alsook over relevante ontwikkelingen, en desgevallend nieuwe opportuniteiten identificeren en meedelen

In samenwerking met coördinator Breyne werkte de Vlaamse overheid aan de publicatie van een strategienota voor Noord-Frankrijk, die door de Vlaamse Regering op 24 maart 2006 werd goedgekeurd (VR/PV/2006/10). De nota, i.e. 'De Vlaamse beleidsstrategie ten aanzien van Noord-Frankrijk', geeft een stand van zaken weer, analyseert de knelpunten en succesfactoren in de grensoverschrijdende samenwerking, en schetst richtlijnen voor toekomstig beleid. De aandachtspunten in de nota voor Noord-Frankrijk worden in deze Strategienota geïntegreerd. Tevens wordt er in deze Strategienota een actualisering gegeven van de meest cruciale grensoverschrijdende dossiers.

Eveneens in 2005 werd in de schoot van de Vlaamse Regering een ministerieel comité voor grensoverschrijdende samenwerking met Frankrijk opgericht. Het comité wordt via de coördinator geïnformeerd over de belangrijkste verzuchtingen in de grensoverschrijdende samenwerking, en zorgt voor de nodige opvolging. De betrokkenheid van verschillende ministers moet resulteren in een gecoördineerde aanpak.

Het belang van de samenwerking met NPDC en vooral de metropoolvorming rond Rijsel wordt in de verf gezet door verschillende ministeriële zendingen:

- Op 12 juli 2005 bracht Vlaams Minister van Buitenlandse Zaken Geert Bourgeois een werkbezoek aan Rijsel. Minister Bourgeois had een onderhoud met dhr. Pierre Mauroy (huidig voorzitter van *Lille Métropole Communauté Urbaine* – LMCU), alsook met dhr. Jean Aribaud (toenmalig prefect van de regio NPDC en van het *Département du Nord*), en bracht een bezoek aan het RAVTI-project in Lomme (een project voor grensoverschrijdende beroepsopleidingen en werkgelegenheid)
- Op 11 september 2006 waren Minister-President Yves Leterme en Minister Bourgeois op zending naar Duinkerke en Rijsel. In Rijsel stonden onder meer gesprekken met dhr. Daniel Canépa (huidig prefect van de regio NPDC en van het *Département du Nord*) en dhr. Pierre Mauroy op het programma. Volgende onderwerpen werden aangesneden: onderwijs van het Nederlands, oprichting van het Eurodistrict, ruimtelijke planning, mestverspreiding, verkeersveiligheid en geplande infrastructuurwerken (waaronder de Seine-Schelde-verbinding en de autoweg A24). In Duinkerke werd er tijd uitgetrokken voor een onderhoud met dhr. Michel Delebarre, voorzitter van de *Communauté Urbaine de Dunkerque* (CUD)

Naar een 'Eurometropool' in de agglomeratie Rijsel-Kortrijk-Doornik

Op bestuurlijk vlak ligt er ongetwijfeld één van de meest uitdagende en verstrekkende dossiers op tafel: de totstandkoming van de Eurometropool, een samenwerkingsverband tussen Frankrijk, Vlaanderen en Wallonië waarbij de regio Rijsel-Kortrijk-Doornik als grensoverschrijdende metropool uitgebouwd wordt. Belangrijk is dat dit Eurodistrict, opgericht op 28 januari 2008, rechtspersoonlijkheid verwerft op grond van de EGTS-Verordening (EG) nr. 1082/2006, waardoor de juridische basis wordt gelegd voor het gezamenlijke bestuur van dit grensoverschrijdend metropoolgebied. De toepassing van de EGTS-Verordening is een Europese primeur.

Door alle bevoegde autoriteiten samen te brengen, wordt de Eurometropool een forum dat toelaat overleg te plegen en politiek debat te voeren, een gezamenlijke ontwikkelingstrategie te definiëren, projecten uit te werken en te realiseren, en het dagelijks leven van de inwoners van de Frans-Belgische metropool gemakkelijker te maken.

De totstandkoming van de Eurometropool is een werk van lange adem, waarbij tal van (al dan niet afgelopen) samenwerkingsverbanden een substantiële rol hebben gespeeld. Een overzicht is dan ook op zijn plaats.

Begeleidingscomité voor de Frans-Belgische interregionale samenwerking

Een ambtelijk begeleidingscomité volgt de Frans-Belgische interregionale samenwerking op. Deelnemers aan dit overleg zijn vertegenwoordigers van de Franse staat, de regio NPDC, het *Département du Nord*, de Vlaamse overheid, de Franse Gemeenschap/Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de federale overheid, en de Provincie West-Vlaanderen. Het comité ziet toe op de verwezenlijking van een reeks concrete grensoverschrijdende samenwerkingsprojecten.²⁰ Een voorbeeld van een project met een louter grensoverschrijdende inslag is de samenstelling van een 'Grensoverschrijdende Atlas', i.e. een geografische atlas met diverse thematische cahiers over het grensoverschrijdende gebied (met o.a. bijdragen over demografie, wonen, geschiedenis en economische activiteit).

Daarnaast stond het begeleidingscomité in voor de organisatie van het 'Forum voor Belgisch-Franse interregionale samenwerking' (Rijsel 2003, Kortrijk 2005), en fungeert het als platform voor de uitwisseling van informatie over belangrijke grensoverschrijdende beleidsinitiatieven en activiteiten.

GPCI/COPIT

De Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI) bestaat sinds 1991.²¹ Dit samenwerkingsverband verenigt vijf intercommunales uit Frankrijk, Wallonië en Vlaanderen die hun krachten bundelen om gestalte te geven aan de Frans-Belgische grensoverschrijdende metropool.

De vijf partners zijn:

- Voor Kortrijk: Leiedal (Intercommunale voor streekontwikkeling van het arrondissement Kortrijk)
- Voor Roeselare en Ieper: wvi (West-Vlaamse Intercommunale)
- Voor Moeskroen: IEG (*Intercommunale d'Étude et de Gestion*)
- Voor Doornik: IDETA (*Intercommunale de Développement Économique des arrondissements de Tournai, d'Ath et des communes avoisinantes*)
- Voor Rijsel: LMCU (*Lille Métropole Communauté Urbaine*)

²⁰ De verschillende projecten die opgevolgd worden door het begeleidingscomité, zullen in het sectorale overzicht van deze strategienota aan bod komen.

²¹ Vaak wordt de Franse afkorting gehanteerd: COPIT staat voor *Conférence permanente intercommunale transfrontalière*.

Het werkingsgebied van de GPCI, i.e. de grensoverschrijdende metropool, omvat het westen van Henegouwen, het zuiden van West-Vlaanderen en de agglomeratie Rijsel.²² Het zwaartepunt van deze grootstedelijke regio ligt duidelijk in Frankrijk, en ook Wallonië is betrokken partij. Zo zit Vlaanderen niet meteen in de meest ideale positie om zich te kunnen profileren. In de GPCI bewijzen Leiedal en wvi nochtans al meer dan 15 jaar dat ze op voet van gelijkwaardigheid met de Rijselse buur LMCU en met de Waalse partners kunnen samenwerken aan de ontwikkelingen binnen de grensoverschrijdende metropool, alsook kunnen brainstormen over welke richting deze metropool moet uitgaan. Dit denkwerk mondde in 2002 uit in een gezamenlijk 'Ontwerp van Strategie voor een grensoverschrijdende metropool'.²³

De Vlaamse standpunten binnen de GPCI worden sinds 2004 getoetst binnen het Regionaal Overleg Metropool (ROM), i.e. het Vlaamse overlegplatform voor grensoverschrijdende samenwerking.²⁴ De GPCI zelf zal opgaan in de Eurometropool zodra deze operationeel wordt.

Frans-Belgische parlementaire werkgroep

Op voorstel van dhr. Jean-Pierre Raffarin (Franse premier van 6 mei 2002 tot 31 mei 2005) werd op 10 november 2005 een Frans-Belgische parlementaire werkgroep in het leven geroepen. Zes Franse en zes Belgische parlementsleden werden belast met volgende taak: het formuleren van voorstellen ter bevordering van grensoverschrijdende samenwerking in de agglomeratie Rijsel-Kortrijk-Doornik. De werkgroep identificeerde juridische obstakels, stelde oplossingen voor, en ontwierp een blauwdruk voor een mogelijke beheersstructuur van de toekomstige Eurometropool.

De drie Nederlandstalige leden van de parlementaire werkgroep waren dhr. Gilbert Bossuyt (Vlaams parlements lid, burgemeester van Menen), dhr. Stefaan De Clerck (Vlaams parlements lid, burgemeester van Kortrijk) en mevr. Sabien Lahaye-Battheu (lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers).

De werkgroep beëindigde zijn werkzaamheden op 19 maart 2007 en legde een verslag met aanbevelingen voor aan de Franse en Belgische overheden tijdens een plechtigheid te Rijsel. Het secretariaat van de werkgroep, waarin Vlaanderen participeert, zet zijn werkzaamheden voort tijdens de voorbereidingsfase van de Eurometropool.

De Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai

Het opzet om tot een geïntegreerde overleg- en beheersstructuur te komen voor het metropoolgebied leefde reeds geruime tijd in de schoot van de GPCI/COPIT. Vooral de voorzitter van LMCU, dhr. Pierre Mauroy, was de idee genegen. Daarenboven behoorde het thema van de Eurometropool tot de prioritaire opdrachten van de Frans-Belgische parlementaire werkgroep, die een blauwdruk voor de beheersstructuur uittekende.

Als onderdeel van de plechtigheid waarop de parlementaire werkgroep zijn verslag overhandigde aan de Franse en Belgische overheden, werd een intentieverklaring over de Eurometropool ondertekend door alle leden van de zogeheten 'Oprichtingsraad'. Voor Vlaanderen was Minister Bourgeois lid.

De intentieverklaring, die ook door Vlaanderen werd ondertekend, bevestigde het engagement van alle betrokken partijen om de juridische structuur van de Eurometropool verder uit te bouwen.²⁵ Na

²² Het gebied van de Frans-Belgische metropool telt 1,9 mio inwoners, waarvan 500 000 in de drie betrokken West-Vlaamse arrondissementen.

²³ De publicatie van deze ontwerpstrategie kaderde in het GROOTSTAD-project, waarbinnen de leden van de GPCI (in samenwerking met het *Agence de développement et d'urbanisme de Lille métropole*) een 'Grensoverschrijdend atelier' hadden opgericht. Het atelier stond in contact met een 200-tal deskundigen, getuigen en adviesbureaus, en stond in voor de uitgave van een reeks 'cahiers' over aspecten van de grootstedelijke samenwerking.

²⁴ Het ROM vergadert een drietal keer per jaar, en in elk geval naar aanleiding van elke Algemene Vergadering van de GPCI. Op die manier willen de Vlaamse partners (waaronder vertegenwoordigers van Leiedal en wvi, en de burgemeesters van gemeenten en steden in de grensstreek) meer structuur en inhoud geven aan hun bijdrage tot de grensoverschrijdende metropool.

²⁵ De verklaring definieert de Eurometropool als een forum waarop alle bevoegde autoriteiten overleg plegen over concrete grensoverschrijdende vraagstukken en samen een strategie ontwikkelen en uitvoeren voor de ontwikkeling van de regio.

afronding van de onderhandelingen met alle partners over de ontwerpstatuten en de samenwerkingsovereenkomst besliste de Vlaamse Regering op 18 januari 2008 om tot de Eurometropool toe te treden. Daarbij werden ook de Vlaamse vertegenwoordigers in de algemene vergadering en het bureau aangeduid. Op 28 januari 2008 werd in Kortrijk de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai officieel opgericht. De samenwerkingsovereenkomst en de statuten werden door de veertien partners ondertekend, en er werd een eerste algemene vergadering gehouden met installatie van het bureau.

Essentiële principes voor de werking van de Eurometropool, die in de statuten zijn opgenomen, zijn: dubbele pariteit in de vertegenwoordiging (Frans-Belgisch en Vlaams-Waals) en tweetaligheid (Nederlands-Frans). Als juridische vorm is gekozen voor de Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS), op basis van de EU-verordening van 5 juli 2006. Subsidiair recht is het Franse. Om deze verordening te kunnen uitvoeren binnen hun respectievelijke rechtsstelsels, dienden de partners van de Eurometropool bepaalde maatregelen te treffen. Aan Vlaamse zijde werd hiervoor een decreet opgesteld en goedgekeurd. Tevens werd een besluit van de Vlaamse Regering aangenomen waarin de Vlaams Minister bevoegd voor de binnenlandse aangelegenheden aangeduid wordt om in te stemmen met de deelneming van de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaamse Gewest, de provincies, de gemeenten, de binnengemeentelijke territoriale organen opgericht in gemeenten met meer dan honderdduizend inwoners, de verenigingen van gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, de polders en wateringen, de publiekrechtelijke instellingen die onder zijn voogdij vallen, alsook de verenigingen van instellingen die tot één of meer van deze categorieën behoren, aan een EGTS. Voor de publiekrechtelijke instellingen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest die niet onder zijn toezicht vallen, geeft hij de instemming tot deelname aan een EGTS na eensluidend advies van de bevoegde toezichtminister. Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur begeleidt deze procedure.

De juridische zetel van de Eurometropool bevindt zich in Lille, en de operationele diensten (i.e. het grensoverschrijdend agentschap) worden in België (Vlaanderen en/of Wallonië) geplaatst. Aan het beheer van de Eurometropool nemen alle overheden met bevoegdheden op het grondgebied ervan deel. Aan Vlaamse zijde behelst dit het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap, de provincie West-Vlaanderen, en de gemeenten van de arrondissementen Kortrijk, Roeselare, Tielt en Ieper. In de besluitvorming zal er geen bevoegdheidsoverdracht mogelijk zijn: beslissingen worden bij unanimité genomen door alle deelnemende partijen en moeten door de desbetreffende overheden bekrachtigd worden. De werking van de Eurometropool zal om de drie jaar geëvalueerd worden. De Eurometropool zal, in uitvoering van een gezamenlijk te definiëren ontwikkelingsstrategie, projecten uitwerken, opstarte en definiëren.

De oprichting van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai was een dubbele Europese primeur: voor de allereerste keer werd een Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking opgericht op basis van de EGTS-verordening nr. 10826/2006. Daarnaast is het de eerste maal dat alle betrokken overheden uit het referentiegebied deelnemen aan een gemeenschappelijk overleg- en beheersorgaan.

Het Samenwerkingsplatform West-Vlaanderen / Flandre-Dunkerque-Côte d'Opale

Op 9 juni 2005 werd het Grensoverschrijdend Samenwerkingsplatform West-Vlaanderen / Flandre-Dunkerque-Côte d'Opale officieel opgericht. Het platform heeft de doelstelling de grensoverschrijdende samenwerking te structureren en gezamenlijke perspectieven uit te werken binnen verschillende thematische werkgroepen.

In vergelijking met de Eurometropool staat deze overlegstructuur nog in zijn kinderschoenen. Het platform is veeleer een informeel verband. De juridische verankering van de samenwerking is nog aan de orde. Wel wordt reeds onderzocht (in het kader van een INTERREG IIIA-project) welke juridische structuur de meest adequate zou zijn voor het platform in zijn huidige constellatie.

Aan Vlaamse kant nemen de provincie West-Vlaanderen, de wvi, het Westhoekoverleg en RESOC Westhoek (Regionaal Sociaal-Economisch OverlegComité) deel aan het overleg binnen het platform. Aan Franse zijde zijn de partners *Dunkerque Grand Littoral Communauté Urbaine, Pays des Moulins de*

Flandre, Pays Coeur de Flandre, Agence d' Urbanisme de la région Flandre-Dunkerque en de Syndicat Mixte de la Côte d'Opale (SMCO).

Coopération Métropolitaine (COMET)

In juni 2004 lanceert de Franse Regering de *Appel à la coopération métropolitaine*. Doel is de ontwikkeling van regionale metropolen buiten Parijs te stimuleren. In dit verband wordt de term 'groeipolen' gehanteerd. Rijsel en Duinkerke stelden zich kandidaat, en werden geselecteerd.

Met betrekking tot Rijsel gaf de oproep van de Franse Regering aanleiding tot de definitie van het Grootstedelijk Gebied van Rijsel (*Aire Métropolitaine de Lille*), dat zich uitstrekt tot Arras, Cambrai en Valenciennes, en 3,5 mio inwoners telt. Voor het eerst erkenden de intercommunale autoriteiten van het gebied ten zuiden van Rijsel de leidende rol van Rijsel voor de hele regio. De grootstedelijke samenwerking rond Rijsel heeft ook een grensoverschrijdende dimensie: naast Leiedal en wvi als volwaardige partners, is de provincie West-Vlaanderen geassocieerde partner. Het Grootstedelijk Gebied van Rijsel vervangt niet de GPCI en wordt ook geen nieuwe structuur, maar beoogt grootstedelijke projecten te definiëren die in de periode 2007-2013 zouden kunnen worden gerealiseerd met behulp van Franse en Europese subsidies. Formele engagementen hierover zijn er echter nog niet.

Wat Duinkerke aangaat, werd de kandidatuur voor grootstedelijke samenwerking ingediend door de *Syndicat Mixte de la Côte d'Opale (SMCO)*, ongeveer gelijktijdig met de oprichting van het Grensoverschrijdende Samenwerkingsplatform. De Metropool Vlaanderen-Côte d'Opale is geografisch zeer ruim, van Montreuil tot Knokke, en vormt een veel minder verstedelijkt gebied dan de Rijselse metropool. De definiëring van dit gebied is aan Franse kant ook minder vernieuwend, want de SMCO verenigt al langer de verschillende lokale overheden (voornamelijk intercommunales en handelskamers uit het kustgebied). De grootstedelijke samenwerking rond Duinkerke heeft eveneens een duidelijke grensoverschrijdende dimensie: met het oog op samenwerking rond concrete projecten wensen Leiedal, de West-Vlaamse intercommunale wvi en de provincie West-Vlaanderen deel te nemen als geassocieerde leden. Wat betreft de samenwerking met de SMCO, werden de provincie West-Vlaanderen en wvi in 2006 geassocieerd lid. Op 29 juni 2007 deelde minister Bourgeois aan de Vlaamse Regering mee dat de Vlaamse overheid eveneens tot het netwerk zal toetreden als geassocieerd lid, in afwachting van een meer formele samenwerking in de toekomst.²⁶

2.1.3. Interregionale samenwerking in ruimer verband

Wat betreft de samenwerking van Vlaanderen met Franse regio's in een bredere context, zijn twee initiatieven van tel: ten eerste de associatie van Vlaanderen met de Vier Motoren, en ten tweede de standpuntbepaling over de toekomst van de Benelux.

De Vier Motoren voor Europa

Met het oog op de totstandkoming van de Europese interne markt ondertekenen vier grote Europese regio's op 9 september 1988 een samenwerkingsovereenkomst. De betreffende regio's zijn Baden-Württemberg (Duitsland), Catalonië (Spanje), Lombardije (Italië) en Rhône-Alpes (Frankrijk), en gaan sindsdien door het leven als de 'Vier Motoren voor Europa'.

De doelstelling van het interregionale samenwerkingsverband is tweevoudig:

- De internationalisering van de regio's en hun burgers stimuleren
- De rol van de Europese regio's binnen het Europese integratieproces versterken

²⁶ Zie Mededeling VR/2007/2906/MED.14.

De Vier Motoren voor Europa is een flexibel samenwerkingsverband, dat rond prioritaire thema's werkgroepen opricht (bijvoorbeeld 'Economie', 'Hoger onderwijs en onderzoek', 'Milieu', 'Cultuur') en gezamenlijke projecten uitwerkt.

Al geruime tijd uit de Vlaamse overheid de wens om te kunnen aansluiten bij de Vier Motoren, omdat Vlaanderen gebaat zou zijn bij de interregionale samenwerking en de contacten (niet in het minst op handelsvlak) die daaruit voortvloeien. De ambitie om volwaardig lid te worden, werd bijgezet door een reeks persoonlijke contacten met ministers en beleidsverantwoordelijken van de betreffende regio's. Vlaams Minister van Buitenlandse Handel is bevoegd voor deze materie, en blijft ijveren voor toetreding. Ook Vlaams Minister van Buitenlands Beleid Geert Bourgeois onderhoudt de nodige relaties.

Vlaanderen is erin geslaagd om geassocieerd lid van de Vier Motoren te worden. In deze hoedanigheid heeft Vlaanderen de status van waarnemer bij het interregionale overleg. Daarnaast hebben ook Wales (Verenigd Koninkrijk) en Malopolska (Polen) zich geassocieerd. Als geassocieerd lid neemt Vlaanderen deel aan buitenlandse missies, zoals naar India in 2007 in het kader van een conferentie over ecologische industrie. Op deze missie was de Vlaamse Regering vertegenwoordigd door Minister Bourgeois.

Toekomst van de Benelux

Het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie trad op 1 november 1960 in werking voor een periode van 50 jaar. Dit betekent dat de geldigheidsduur van het verdrag op 10 november 2010 verstrijkt. Met het oog op de voortzetting van de Benelux en de onderhandeling van een vernieuwd verdrag neemt de Vlaamse overheid positie in. Het Vlaamse regeerakkoord spreekt alvast van het voornemen 'een grotere regionale betrokkenheid' na te streven.

Ter voorbereiding van het Vlaamse standpunt werd in 2004 een oproep tot beleidsvoorbereidend onderzoek gelanceerd, met als onderzoeksvraag 'Wat met de Benelux na 2010?'. De opdracht werd gezamenlijk gegund aan het CRIS (*Comparative Regional Integration Studies*) van de *United Nations University* (UNU) en aan het Instituut voor Internationaal Recht van de Katholieke Universiteit Leuven (KUL-IIR). De studie werd uitgevoerd in 2005-2006 onder leiding van Prof. Dr. Luk Van Langenhove (UNU-CRIS) en Prof. Dr. Jan Wouters (KUL-IIR).

Het eindrapport van 30 juni 2006 oppert enkele beleidsaanbevelingen die de grensoverschrijdende samenwerking met Frankrijk niet ongemoeid laten:

- Ten eerste zou het geografische toepassingsgebied van de Benelux uitgebreid kunnen worden, bijvoorbeeld met Franse regio's (NPDC) en Duitse Länder (Noordrijn-Westfalen). Echter, formele toetreding van deze partners is vanuit juridisch oogpunt geen sinecure. Wat wel tot de mogelijkheden behoort, is de samenwerking rond concrete grensoverschrijdende projecten te verdiepen. Deze praktijk bestaat in beperkte mate reeds in de vorm van 'Benelux-plus'
- Ten tweede zou de Benelux een grote meerwaarde kunnen bieden als expertise- en adviescentrum voor grensoverschrijdende samenwerking.²⁷ In de gevallen waar grensoverschrijdende samenwerking een meerwaarde biedt, zou de Benelux kunnen optreden als objectieve en neutrale partner om samenwerking te faciliteren. Het Benelux-secretariaat zou dan belast kunnen worden met de taak om opportuniteiten te signaleren aan de lidstaten en deelstaten

De Vlaamse Regering heeft nog geen officieel standpunt ingenomen over de toekomst van de Benelux. Een Beslissing van de Vlaamse Regering van 27 oktober 2006 stelt dat – met het oog op intrafederale en internationale onderhandelingen – het regeringsstandpunt nog verder uitgewerkt en verfijnd moet worden. In dit verband liep er in 2006-2007 binnen de Vlaamse overheid een

²⁷ Dergelijke functie (expertise en advies inzake grensoverschrijdende samenwerking) wordt in Frankrijk uitgeoefend door de *Missions Opérationnelles Transfrontalières* (MOT).

interdepartementale bevraging over de toekomst van de Benelux. Bovenstaande studie werd als vertrekbasis gehanteerd.

2.1.4. Financiële middelen

Vanuit het Departement Internationaal Vlaanderen worden volgende middelen besteed aan de grensoverschrijdende en interregionale samenwerking met Noord-Frankrijk:

- Intercommunale Leiedal: ondersteuning van het secretariaat van de Frans-Belgische parlementaire werkgroep
2007: 45 000 EUR
2005: 25 000 EUR
- Provincie West-Vlaanderen: tegemoetkoming in de werkingskosten van de coördinator van de grensoverschrijdende samenwerking tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk
2007: 66 800,03 EUR
2006: 100 000 EUR
2005: 30 550,50 EUR
Totaal van 400 000 EUR voor een periode van 5 jaar (vanaf 2005)
- INTERREG IIIB: Vlaamse cofinanciering van de technische ondersteuning
2004: 51 791,56 EUR
2002: 54 207 EUR
- INTERREG IIIA: kosten verbonden aan het secretariaat (Provincie West-Vlaanderen)
2003: 43 300,28 EUR

2.2. Bestuurszaken

2.2.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Akkoord tussen de regering van het Koninkrijk België, de Vlaamse Regering, de regering van de Franse Gemeenschap en de regering van het Waalse Gewest, enerzijds, en de regering van de Franse republiek, anderzijds, inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen (2002, Brussel)
- Verordening (EG) Nr. 1082/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende een Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS)
- Ontwerp van decreet houdende uitvoering van de verordening (EG) Nr. 1082/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende een Europese groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS)
- Besluit van de Vlaamse Regering (in voorbereiding) houdende aanwijzing van de bevoegde autoriteit, vermeld in artikel 4, derde en vierde paragraaf, van de verordening (EG) Nr. 1082/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende een Europese groepering voor territoriale samenwerking (EGTS)

2.2.2. Frankrijk

Coördinatieceel Vlaamse e-government (CORVE)

CORVE is betrokken in FASTeTEN, een Europees project in het kader van het eTEN-werkprogramma dat de invoering van trans-Europese e-diensten in het publieke belang financiert.²⁸ Het FASTeTEN-project omvat een marktvalidatie van *FAST - Fully Automated Secured Transactions Services*, een beveiligde infrastructuur voor de uitwisseling van gegevens tussen de Franse centrale administratie en de Franse steden en gemeenten. De beveiligingsinfrastructuur werd ontwikkeld door de Franse *Caisse des Dépôts*. De marktvalidatie zal plaatsvinden door deze infrastructuur uit te rollen in het Verenigd Koninkrijk (voor het opvolgen van leerlingafwezigheden in de onderwijsinstellingen van Sheffield City Council) en in Spanje (voor *e-procurement* toepassingen van de regionale overheid van Valencia). Een aantal Belgische overheden werd gevraagd om hierbij op te treden als *beneficiary*, i.e. om in te staan voor het opvolgen van de resultaten en ervaringen binnen het FASTeTEN project. Dit houdt in dat CORVE als vertegenwoordiger van de Vlaamse overheid deelneemt aan een aantal opvolgingsvergaderingen.

Indien de marktvalidatie succesvol blijkt, zal nagegaan worden of het nuttig en kostenefficiënt is om op basis van FAST een beveiligde infrastructuur op te zetten voor de uitwisseling van e-gegevens en e-documenten tussen de Vlaamse overheid en de lokale overheden (steden en gemeenten).

Agentschap Overheidspersoneel (AGO)

Het Agentschap Overheidspersoneel nam in november 2006 deel aan een studieweek over *Alterungspolitik in Frankreich* te Parijs. Het studiebezoek handelde over 'Leeftijdsbewust Personeelsbeleid' (LBPB) in Frankrijk. Na afloop van het studiebezoek werd contact opgenomen met het CIBC Optimum (*Centre Interinstitutionnel de Bilans de Compétences*) te Rijsel.²⁹ De Franse *bilan de compétence* heeft immers raakvlakken met de competentiescan van het AGO. Hoewel de ontmoeting in Rijsel interessant was, zal er omwille van het taalprobleem geen structurele samenwerking worden opgezet. Mogelijkerwijs kunnen er wel verdere ontmoetingen of uitwisselingen plaatsvinden inzake loopbaanbegeleiding

²⁸ Voor meer informatie over eTEN, zie http://ec.europa.eu/information_society/activities/eten/index_en.htm. Details over het FASTeTen-project kunnen geraadpleegd worden via <http://www.eu-fasteten.org/>.

²⁹ Informatie is beschikbaar op de webstek <http://www.optimum-cibc.fr/>.

2.2.3. NPDC

Agentschap Binnenlands Bestuur

De voormalige Administratie Binnenlandse Aangelegenheden heeft meegewerkt aan de onderhandeling van het Akkoord tussen de regering van het Koninkrijk België, de Vlaamse Regering, de regering van de Franse Gemeenschap en de regering van het Waalse Gewest, enerzijds, en de regering van de Franse Republiek, anderzijds, inzake de grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen en lokale openbare lichamen, ondertekend in Brussel op 16 september 2002. Het zogenaamde Akkoord van Brussel ging van kracht op 1 januari 2005, en verschaft een juridisch kader voor grensoverschrijdende samenwerking. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal dit akkoord verder opvolgen, wat betreft mogelijke toepassingen ervan.

Hetzelfde geldt voor de totstandkoming van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai: het Agentschap Binnenlands Bestuur volgt hier de ontwikkelingen op juridisch-bestuurlijk vlak op. Een concreet voorbeeld betreft de implementatie van de Europese verordening over Europese Groeperingen voor Territoriale Samenwerking (EGTS), een nieuwe samenwerkingsvorm met rechtspersoonlijkheid die de juridische fundamenten voor de Eurometropool verschaft. Met het oog op de toepassing van deze verordening werd aan Vlaamse zijde een procedure ter goedkeuring van een decreet ingezet.

2.2.4. Financiële middelen

Binnen het beleidsdomein Bestuurszaken worden geen bijkomende middelen besteed aan de samenwerking met Frankrijk.

CORVE wendt werkingsmiddelen aan om de reis- en verblijfkosten voor deelname aan Europese vergaderingen te bekostigen, maar deze uitgaven worden op het einde van ieder jaar door de Europese Commissie teruggestort aan de Vlaamse overheid.

2.3. Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed

2.3.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Ontwerp van samenwerkingsconvenant betreffende de ambtelijke commissie voor een Vlaams Interbestuurlijk Coördinerend Overleg Ruimtelijke Ordening (VICORO) (VR/2007/20.07/DOC.0931)

2.3.2. Frankrijk

Afdeling Ruimtelijke Planning

Het Departement RWO onderhoudt relaties met de *Délégation interministérielle à l'aménagement et à la compétitivité des territoires* (DIACT) via de Europese samenwerkingskaders. Volgende werkzaamheden staan op de Europese agenda:

- Uitzetten van gezamenlijke krijtlijnen en richtlijnen inzake ruimtelijke ontwikkeling en territoriale cohesie binnen de voorbereidende werkgroepen voor de informele Ministervergaderingen over territoriale cohesie en in de technische EU-werkgroep 'Ruimtelijke en stedelijke ontwikkeling'
- Onderzoek naar ruimtelijke ontwikkelingstrends op Europees niveau in het kader van het ESPON-studieprogramma (*European Spatial Planning Observatory Network*)

Woonbeleid

Inzake wonen en woonbeleid bestaan er geen formele samenwerkingsakkoorden en/of -structuren met Frankrijk. De Europese Unie is niet bevoegd voor wonen, waardoor er vanuit het Europese niveau weinig stimulansen worden gegeven voor samenwerking tussen de lidstaten. Wel is er de jaarlijkse informele bijeenkomst van de ministers van wonen van de verschillende lidstaten. Ter voorbereiding van die bijeenkomsten is in elk land een *housing focal point* opgericht (voor België bij het Ministerie van de Waalse Gemeenschap). In Vlaanderen wordt binnen het beleidsveld (veelal op basis van persoonlijke contacten) aandacht besteed aan ontwikkelingen in het buitenland, met nadruk op de buurlanden. Op verschillende manieren worden deze ontwikkelingen opgevolgd:

- Het 'Steunpunt Beleidsrelevant onderzoek 2007-2011 Ruimte en Wonen' doet aan internationaal comparatief onderzoek aan de hand van buitenlandse literatuur, en zoekt leerpunten in het woonbeleid van andere Europese landen, waaronder Frankrijk
- Vervolgens is er veel belangstelling voor de werkzaamheden van het *European Network for Housing Research* (ENHR). Het ENHR, opgericht in 1988, bestaat uit onderzoekers uit verschillende wetenschappelijke disciplines die zich bezighouden met de huisvestingsproblematiek. Het doel van de vereniging is de kwaliteit van het onderzoek over huisvesting te verbeteren, bij te dragen tot de praktische bruikbaarheid van dit onderzoek voor de overheid, alsook het werkveld en de contacten tussen onderzoekers en praktijk te bevorderen. Het ENHR sponsort jaarlijks internationale conferenties en biedt een kader aan meer dan 20 internationale werkgroepen die rond verschillende thema's gegevens en contacten uitwisselen. Via lidmaatschap van het ENHR en de participatie aan werkgroepen kan de samenwerking onder de leden van het netwerk, waaronder Frankrijk, verstevigd worden
- Tot slot zijn er contacten met het *European Social Housing Observatory*, het onderzoeks- en kenniscentrum van CECODHAS (i.e. *The European Liaison Committee for Social Housing*). De centrale doelstelling van dit centrum is trends en onderzoeksbehoeften op het vlak van wonen en (sociaal) woonbeleid op Europees niveau te ontdekken en analyseren. Er wordt getracht de diverse gegevensbronnen op elkaar af te stemmen en de kloof tussen feiten (data) en het (Europese) beleid te dichten. Ook hier vormen lidmaatschap en actieve deelname een opstap tot nauwere samenwerking en gegevensuitwisseling met andere landen, waaronder Frankrijk

Daarnaast toont Vlaams Minister van Wonen Marino Keulen interesse voor de Franse plannen inzake sociale huisvestingsprogramma's. Frankrijk heeft middels een wet van 5 maart 2007 het afdwingbaar recht op huisvesting ingevoerd, en zal in de periode 2007-2009 een totaal van 280 000 bijkomende woningen financieren. Vlaanderen wil deze Franse inhaalbeweging van nabij opvolgen, en hoopt lessen te kunnen trekken uit de manier waarop de Franse doelstellingen gerealiseerd worden. Met het oog op kennisvergaring werden via de Vlaamse Vertegenwoordiger in Parijs, dhr. Jos Aelvoet, contacten gelegd met het Franse Ministerie van Huisvesting.

Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)

Het VIOE is betrokken bij de voorbereiding van het werelderfgoed dossier 'Le Corbusier', dat getrokken wordt door het Franse Ministerie van Cultuur, *Direction de l'Architecture et du Patrimoine*. Het dossier werd recent 2008 ingediend.

De wetenschappelijke bibliotheek van het VIOE heeft ruilovereenkomsten gesloten met (momenteel 37) Franse instanties voor de uitwisseling van publicaties.

Onderzoeksrelaties (in de vorm van contacten, studiedagen, publicaties, workshops, gastlessen, doctoraatscommissies, en gegevensuitwisseling) met Franse instellingen behelzen onder meer volgende onderwerpen: prehistorie, bouwhistorie, Romeinse archeologie, en orgels, klokken en torenuurwerken. Binnen het laatste domein liep er in 2003-2004 een project ter oprichting van een drietalige (Frans/Nederlands/Engels) website over 'Het orgel in Frankrijk en België: drie eeuwen uitwisseling'.³⁰ De site is een virtuele tentoonstelling, uitgebaat door het Europees Erfgoed Netwerk (HEREIN) van de Raad van Europa. Het is de eerste in een reeks van geplande tentoonstellingen om de Europese diversiteit aan te tonen op basis van het gemeenschappelijke erfgoed. Het project kwam tot stand door de samenwerking tussen de drie Belgische gewesten en Frankrijk.

Op maritiem vlak zijn er goede contacten met het Franse *Département des recherches archéologiques subaquatiques et sous-marines* (DRASSM). Op korte of middellange termijn wil het VIOE een samenwerkingsverband met het DRASSM aangaan. DRASSM heeft immers veel expertise in huis, o.a. inzake rivieren. Zo loopt er een onderwateronderzoek naar een middeleeuws wrak in de Canche, nabij Étapes.

Vanuit de afdeling Maritieme Archeologie en Varend Erfgoed te Raversijde wordt er samengewerkt met het Franse *Centre National de la Recherche Scientifique* (CNRS) en de Universiteit van Tours, waar de nodige expertise aanwezig is over onderzoek naar middeleeuwse landschappen, o.a. inzake prospectietechnieken.

Agentschap R-O Vlaanderen

Het agentschap R-O Vlaanderen onderhoudt voor verschillende grensoverschrijdende potentiële UNESCO-werelderfgoed dossiers contacten met de betrokken Franse ministeries (Ministère de la Culture, Ministère de l'Écologie, ...).

Voor het transnationale dossier rond het oeuvre van Le Corbusier werd o.m. de woning Guiette (Antwerpen) opgenomen in de selectie van 22 items. De inhoudelijke bijdrage hiervoor werd aangeleverd door het VIOE. Dit dossier werd eind januari 2008 formeel ingediend bij UNESCO, en zal in de loop van de komende maanden inhoudelijk worden getoetst door ICOMOS. Het Werelderfgoedcomité zal in de zomer van volgend jaar een beslissing nemen omtrent het al dan niet inschrijven van alle of een deel van de voorgestelde items uit de selectie.

R-O Vlaanderen kan eveneens gebruik maken van de permanente vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering in Frankrijk, in functie van de erkenning van de relictten van de Eerste Wereldoorlog (Westhoek/ Somme/ Marne). Dit project beoogt een erkenningsdossier rond te hebben tegen begin 2013, met het oog op erkenning in de zomer van 2014. In Vlaanderen werd de aanzet gegeven door

³⁰ De webstek is te bekijken op <http://www.organs.european-heritage.net/>.

de uitwerking van 'Inventaris 1914-2014' in opdracht van Vlaams minister Dirk Van Mechelen. Dit allesomvattende inventarisatie- en beschermingstraject is de eerste aanzet voor de realisatie van dit dossier. Voor de verdere realisatie wordt in overleg een geografische afbakening van de projectzone, en de afstemming van de respectieve indicatieve lijsten voorbereid.

Het Agentschap R-O Vlaanderen zal, in opdracht van Vlaams minister Van Mechelen verder met Frankrijk samenwerken aan de opvolging van erkende werelderfgoed dossiers met grensoverschrijdend karakter, zoals de belforten. Met name de uitwisseling van informatie en ervaringen, bijvoorbeeld met het oog op een geïntegreerde beheersaanpak, kan een meerwaarde bieden voor het onroerend erfgoed in kwestie. Een dergelijke uitwisseling van ideeën kan in de eerste plaats op ambtelijk niveau worden aangepakt, maar het lijkt aangewezen ook te onderzoeken of er op het niveau van de beheerders vraag is naar een dergelijk forum. Dit aspect wordt overigens ook door het Werelderfgoedcentrum mee onderzocht in het kader van de cyclische opvolging van het werelderfgoed (voor de belforten voor de eerste maal gepland voor 2010-2012).

2.3.3. NPDC

Afdeling Ruimtelijke Planning

Als gevolg van Europese integratie en groeiende internationalisering werken ruimtelijke processen en beslissingen aan de ene zijde van de grens steeds sterker door aan de andere zijde. De grensoverschrijdende uitdagingen voor het Vlaams ruimtelijk beleid zijn van tweeërlei aard: ten eerste is het voor een succesvolle uitkomst van de eigen planprocessen nodig het buurgewest of buurland op een gepaste wijze te betrekken, ten tweede kunnen buurgewesten en buurlanden beslissingen nemen die impact hebben op het Vlaams (ruimtelijk) beleid.

Specifiek aan de grens met Frankrijk is vooral de ruimtelijke dynamiek en druk die uitgaat van Rijsel, voelbaar. De Franse Regering beschouwt Rijsel als één van de te ontwikkelen regionale metropolen buiten Île-de-France (de regio rond Parijs). Dit uit zich onder meer op het vlak van infrastructuur, met onder meer de geplande autoweg A24 (*Liaison Autoroutière Amiens-Lille-Belgique/LAALB*) tussen Amiens en de Belgische grens, waaronder het Vlaamse grondgebied. Verder bestaat er een veelheid aan minder gewichtige dossiers die vaak op lager schaalniveau spelen, maar waar juist wegens het bestaan van de grens soms ondersteuning of sturing nodig is vanuit Vlaams niveau.

Tot op heden is er geen overkoepelend (ambtelijk en/of politiek) overleg voor ruimtegebonden dossiers tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk (en Wallonië in het kader van de Rijselse metropool). De Vlaamse aanpak om te komen tot een betere samenwerking verloopt via drie sporen. Het doel hierbij is de juiste modaliteiten uit te bouwen om een afsprakenkader op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking op te zetten en operationeel te maken.

Een eerste spoor betreft de versterking van interne Vlaamse afstemming. De Vlaamse Regering heeft op 8 september 2006 beslist tot de oprichting van een ambtelijke interbestuurlijke commissie voor de coördinatie van grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk (VICORO). De commissie bestaat uit een vertegenwoordiging van de Vlaamse coördinator voor Noord-Frankrijk en ambtelijke afvaardigingen uit het beleidsveld ruimtelijke ordening. De hoofdtak van deze commissie ligt in de behandeling van ruimtelijke ordeningsplannen en horizontale dossiers met een centraal ruimtelijk ordeningselement. Het beleidsdomein RWO neemt het voorzitterschap waar. In functie van de oprichting van de VICORO-commissie is een samenwerkingsconvenant in uitvoering.

Dat grensoverschrijdende planconsultatie een prioriteit is, blijkt tevens uit de Beleidsbrief 2006-2007 van Minister Dirk Van Mechelen: *"Om invulling te geven aan de nood aan een versterkt Vlaams partnerschap in functie van een gecoördineerde ambtelijke beleidsvoorbereiding en adviesverlening binnen de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk heb ik samen met mijn collega-minister bevoegd voor buitenlands beleid een Vlaams Interbestuurlijk Coördinerend Overleg Ruimtelijke Ordening (VICORO) opgericht. Ik zal in partnerschap met de Vlaamse betrokkenen via de VICORO een maximale inspanning leveren om met Noord-Frankrijk een systeem voor planconsultatie*

op te zetten. Het doel is de samenwerking met Noord-Frankrijk te formaliseren en een principieel akkoord te krijgen met de Noord-Franse (en eventueel Waalse) partners voor het opzetten van een systeem voor planconsultatie in grensstreek met Frankrijk” [p.32].

De strategische ruimtelijke plannen zoals het *Schéma Régional d’Aménagement et de Développement du Territoire* (SRADT) en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) vormen een belangrijk aanknopingspunt en referentiekader voor de grensoverschrijdende samenwerking. De interbestuurlijke ambtelijke werkgroep ‘Territoriale Aangelegenheden met Noord-Frankrijk’, die als voorloper op de VICORO-commissie op vraag van de Vlaamse Minister Dirk Van Mechelen werd opgericht, heeft vanuit dit oogpunt een gecoördineerd Vlaams advies geformuleerd op het SRADT.³¹ Het SRADT schuift zelf ruimtelijke thema’s met een grensoverschrijdende of interregionale dimensie naar voren. Onder meer volgende thema’s zijn aan de orde: complementaire uitbouw van gespecialiseerde stedelijke polen (waaronder de uitbouw van de metropool Rijsel en de aansluiting op het internationale infrastructuurnetwerk); netwerken van cultuurhistorische landschappen en sites; kansen die voortkomen uit het TGV/HST-verkeer en de bijhorende pendelstromen; samenwerking in het stroomgebied van de Schelde (waaronder de Seine-Schelde-verbinding); en samenwerking tussen havensteden en verbetering van de transitfunctie naar het hinterland.

Een tweede spoor omvat de concrete invulling van de samenwerkingsstructuur met Noord-Frankrijk. Vlaams Minister van buitenlands beleid Geert Bourgeois onderzoekt de mogelijkheden voor de organisatie van de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk in het kader van de Eurometropool. De VICORO-commissie zal binnen deze organisatie een plaats krijgen, zodat een gestructureerd overleg met Noord-Frankrijk kan worden aangegaan.

Het derde en laatste spoor behelst de uitwerking van een afsprakenkader voor grensoverschrijdende planconsultatie. Het afsprakenkader voor planconsultatie formuleert modaliteiten voor grensoverschrijdende adviesverlening en inspraak voor zowel strategische ruimtelijke planvorming als verordenende plannen. Binnen het kader van de Frans-Belgische parlementaire werkgroep werd met de betrokken planningsadministraties hiertoe een aanzet voorbereid. Deze aanzet is weerhouden in de Frans-Belgische parlementaire rapportage van 19 maart 2007.

Los van bovenstaande pistes onderhoudt de Afdeling Ruimtelijke Planning een waaier aan *ad hoc*-contacten met partners uit Noord-Frankrijk. Vaak gaat het om dossiergebonden overleg zoals de geplande infrastructuurwerken of om vragen om uitleg bij het ruimtelijk beleid in Vlaanderen.

Departement RWO - Afdeling Stedebouwkundig Beleid en Onroerend Erfgoedbeleid

Het uitdiepen van de bestaande samenwerking en contacten tussen de administraties in België (Wallonië, Vlaanderen en Brussels Hoofdstedelijk Gewest) en Frankrijk betreffende onroerend erfgoedbeleid via deelname aan de intergouvernementele fora en aanknopingspunten wordt verzekerd. Er wordt gestreefd naar een (in)formele grensoverschrijdende en regionale samenwerking in functie van gezamenlijke beleids- en beheersdoelstellingen. Andere landen, zoals het Groothertogdom Luxemburg, Engeland en Nederland kunnen hierbij worden betrokken. Het uiteindelijk streefdoel is een overzichtelijk en dynamisch samenwerkingsverband, naar analogie met de Baltic Sea Heritage Co-Operation”, dat betreffende onroerend erfgoed binnen een kleinere regio intergouvernementele afspraken, conferenties en werkprogramma’s organiseert.

³¹ De inhoud en doelstellingen van het SRADT staan vermeld op <http://2020.nordpasdecalais.fr/>. Het is evenwel belangrijk erop te wijzen dat het SRADT een ander type plandocument is dan bijvoorbeeld het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen of het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen. Het SRADT moet gezien worden als een breed regionaal ontwikkelingsplan, terwijl de ruimtelijke plandocumenten in Vlaanderen gericht zijn en op gedetailleerde wijze de ruimtelijke ontwikkeling vastleggen aan de hand van een welomschreven visie en principes. Bovendien hebben de Franse regio’s geen exclusieve bevoegdheid inzake ruimtelijke planning: ook de infrastructuurplannen van de Franse staat en van intercommunale samenwerkingsverbanden doen uitspraken over het ruimtegebruik. Deze ongelijkheden tussen Vlaanderen en NPDC bemoeilijken logischerwijs de ruimtelijke planafstemming.

Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)

Het is vanzelfsprekend dat er op vlak van erfgoed (en zeker wat archeologie betreft) goede contacten onderhouden worden met collega's uit NPDC. Vlaanderen en NPDC worden immers geconfronteerd met zeer vergelijkbare materies en problemen, en delen in sterke mate eenzelfde geschiedenis.

Via PLANARCH I en II (*Planning and Archaeology in North West Europe*) was VIOE in het verleden betrokken in een internationaal samenwerkingsverband, waartoe ook de regio NPDC behoorde. De samenwerking met NPDC verliep via het INRAP (*Institut National de Recherches Archéologiques Préventives*).

Agentschap RO-Vlaanderen

Gezien recente integratie van onroerend erfgoed en ruimtelijke ordening binnen 1 beleidsdomein, ligt het voor de hand dat onroerend erfgoed evengoed onderwerp uitmaakt van de te behandelen dossiers Binnen de ambtelijke interbestuurlijke commissie voor de coördinatie van grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk (VICORO) zullen ook dossiers m.b.t. het onroerend erfgoed aan bod komen.

Vlaams minister Van Mechelen is sinds 2007 gestart met de aanduiding van ankerplaatsen. Via ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt het behoud van de landschapskenmerken ruimtelijk vertaald in een erfgoedlandschap. Voor wat betreft de aanduiding van ankerplaatsen langs de grens, lijkt overleg met Frankrijk aangewezen op het moment van omzetting van een ankerplaats naar een erfgoedlandschap binnen een ruimtelijk uitvoeringsplan. Dit overleg kan dan worden georganiseerd via de bestaande VICORO.

Ook nadien, teneinde het effectieve beheer van cultuurhistorische landschappen op elkaar af te stemmen, voorziet Vlaams minister Van Mechelen dat wordt samengewerkt op het moment van opmaak van een beheerplan. Een mogelijke piste om dit te verwezenlijken is het betrekken van verantwoordelijken voor het beheer voor aangrenzende landschappen over de landsgrens binnen de op te richten beheercommissie, die de opmaak van het beheerplan en de uitvoering ervan zal begeleiden.

Een andere mogelijkheid is bijvoorbeeld het erkennen van een 'grensoverschrijdend cultuurhistorisch landschap' naar voorbeeld van het bestaande grensoverschrijdende natuurpark 'Grenspark De Zoom – Kalmthoutse Heide' (opgericht op initiatief van de Benelux Economische Unie). Het beheer van een dergelijk overschrijdend gebied kan dan worden opgevolgd en begeleid door een adviescommissie met vertegenwoordigers uit beide landen.

2.3.4. Financiële middelen

Vanuit de Afdeling Ruimtelijke Planning worden er geen middelen ingezet voor de directe samenwerking met Noord-Frankrijk. Financiering gebeurt op onrechtstreekse wijze via de Europese samenwerking. Vanuit het werkingsbudget worden zendingskosten vergoed.

Wat betreft de activiteiten van het VIOE, bestaat er geen overzicht van de inzet aan personeel en werkingskosten die expliciet besteed zijn aan de samenwerkingsverbanden met Frankrijk. Specifiek aangaande het werelderfgoed dossier 'Le Corbusier', is er naar schatting 2 500 EUR besteed aan verplaatsingen voor vergaderingen en studiedagen. De exacte kosten voor het dossier zelf moeten nog verrekend worden, maar het aandeel van Vlaanderen zal 3 000 à 4 000 EUR bedragen. Resten dan nog de jaarlijkse beheerskosten voor de permanente werkgroep, die vermoedelijk op eenzelfde bedrag van 3 000 à 4 000 EUR begroot kunnen worden. Het website-project 'Het orgel in Frankrijk en België: drie eeuwen uitwisseling' werd financieel ondersteund door de Raad van Europa.

2.4. Mobiliteit en Openbare Werken

2.4.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Beslissing van de Vlaamse Regering over indiening subsidieaanvraag Seine-Schelde-verbinding bij de Europese Unie (VR/2007/1307/DOC.0759) (2007)
- Scheldeverdrag tussen Frankrijk, Nederland, België, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en Vlaanderen (2002)
- Maasverdrag tussen Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, België, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en Vlaanderen (2002)
- Beschikking Nr. 1692/96/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 1996 betreffende communautaire richtsnoeren voor de ontwikkeling van een Trans-Europees Vervoersnet (TEN-T, i.e. *Trans-European Transport Network*) (geamendeerd door Beschikking Nr. 1346/2001/EC van 22 mei 2001 voor wat betreft zeehavens, binnenhavens en intermodale terminals)

2.4.2. Frankrijk

Water en havens

Afdeling Haven- en Waterbeleid

De Afdeling Haven- en Waterbeleid van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) werkt nauw samen met de Franse waterwegbeheerder *Voies Navigables de France* (VNF) omtrent *River Information Services* en binnen het prioritaire transportproject Seine-Schelde. Gelet op de grensoverschrijdende aspecten van beide projecten is goede samenwerking ook onontbeerlijk. Het dossier van de Seine-Schelde-verbinding wordt op Vlaams niveau getrokken door het Agentschap Waterwegen en Zeekanaal NV, en wordt hieronder in detail behandeld.

De Afdeling Haven- en Waterbeleid en VNF zetelen elk in het bestuur van de Europese koepelorganisatie *Inland Navigation Europe* (INE).

Vlaanderen en Frankrijk werken ook nauw samen rond integraal waterbeleid binnen de Internationale Scheldec commissie, de Internationale Maascommissie en enkele bekkenstructuren.

In het kader van het Europese *Motorways of the Sea*-programma (onderdeel van TEN-T, i.e. *Trans-European Transport Network*) zijn er goede contacten met de *Mission du transport intermodal de marchandises* van het *Ministère de l'Écologie, du Développement et de l'Aménagement durables* (voorheen ressorterend onder het *Ministère des Transports, de l'Équipement, du Tourisme et de la Mer*).

Binnen het kader van de Europees territoriale samenwerkingsprogramma's wordt op niveau van programmabeheer samengewerkt met Franse partners onder het INTERREG IIIB Noord-West-Europa. Momenteel wordt in het kader van Doelstelling 3 samen met Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk en Nederland een grensoverschrijdend maritiem programma voor de Noordelijke Kanaalzone opgemaakt.

Op 25 mei 2007 bracht een Franse delegatie van *France Ports* een werkbezoek aan de haven van Antwerpen en de Afdeling Haven- en Waterbeleid. Volgende zaken werden toen voorgesteld en besproken: de Vlaamse aanpak van de havenfinanciering (Vlaams havendecreet), subsidieregelingen, het Vlaamse havenlandschap. Het laatste werkbezoek van Vlaamse ambtenaren aan Noord-Franse havens dateert van het voorjaar van 2005. Dit bezoek omvatte een voorstelling van de Noord-Franse havens, alsook de bespreking van specifieke problemen, waaronder de omgang met de Vogel- en Habitatrichtlijn in Le Havre en de verbindingssluis in Duinkerke.

Seine-Schelde-verbinding

Het dossier van de Seine-Schelde-verbinding is van zeer groot belang voor de bereikbaarheid van de Vlaamse zeehavens (in het bijzonder Antwerpen) en de ontwikkeling van de binnenvaart als alternatief voor het vervoer van goederen langs de weg. Het project kadert binnen de ontwikkeling van een Europese binnenvaartverbinding tussen het Seinebekken en het Scheldebekken en is als dusdanig opgenomen in het Trans-Europees Netwerk voor goederenverkeer.³² Concreet beoogt het project de uitbouw van de Leie tot een Europese hoofdvaaras op het gabarriet Vb (verdieping tot 4,50 m, bruggen verhoogd tot 7 m). Na afloop van de werken zal het traject tussen Deûlémont aan de Franse grens en Gent kunnen aangelegd worden door schepen tot 4500 ton. Aan Franse zijde wordt het project *Seine-Nord Europe* genoemd.

Men streeft ernaar de werken aan Vlaamse zijde te laten starten in 2009 om het geheel operationeel te hebben tegen eind 2016. Deze planning sluit aan bij het Europese tijdschema van de TEN-T-projecten.

Naast het luik binnenvaart is er ook een luik 'rivierherstel Leie' (tussen Wervik en Deinze) verbonden aan het project. De tijdshorizon voor deze ingrepen is eveneens Europees verankerd, namelijk in de Kaderrichtlijn Water.

De Vlaamse Regering nam een eerste principiële beslissing over de realisatie van het Seine-Schelde-project op 16 juni 2006. Op 13 juli 2007 machtigde de Vlaamse Regering minister Crevits om voor het Seine-Schelde-project een subsidieaanvraag in te dienen in het kader van het Europese TEN-programma. De totale kostprijs aan Vlaamse zijde wordt geraamd op 231,8 mio EUR. Vlaanderen vraagt de Europese Unie om een bedrag van 69,7 mio EUR te subsidiëren. In november 2007 besliste de Europese Commissie om voor het ganse Seine-Schelde-project een totale co-financiering van 420 mio EUR toe te kennen. Na afloop van besprekingen met de Europese Commissie wordt bepaald hoeveel het Vlaamse aandeel in de Europese subsidie zal bedragen.

Aan Franse zijde werd er in het voorjaar van 2007 een onderzoekscommissie ingesteld voor het project *Seine-Nord Europe*, die op 10 juli 2007 een positief advies voor de realisatie van het kanaal uitbracht. De staatsecretaris bevoegd voor transport, dhr. Dominique Busserau, herbevestigde daarbij het engagement van de Franse Regering voor het project. De procedure wordt nu voortgezet met het oog op de goedkeuring door de Raad van State begin 2008 van een decreet waarbij *Seine-Nord Europe* van openbaar nut verklaard wordt en de werken kunnen gepland worden. Dit najaar is ook de *financiering* van het project aan de orde. Er wordt geopteerd voor een PPS-contract (Publiek-Private Samenwerking) die eind 2009, begin 2010 moet overeengekomen zijn met alle partners (ook lokale besturen). De eigenlijke uitvoering van de werken is gepland tussen 2010 en 2013, de oplevering in 2015. Aan Franse zijde wordt de kostprijs van het project geraamd op 3,17 mia EUR voor het PPS-partnerschap en 3,52 mia EUR financiering door de overheid.

Tot nu toe is er weinig structureel (bilateraal) overleg geweest tussen Vlaanderen en Frankrijk over de Seine-Schelde-verbinding. Er zijn wel ambtelijke contacten en overleg in Europees verband.

Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust

Het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust wenst de bestaande relaties met Frankrijk te bestendigen. Het betreft onder meer volgende samenwerkingsverbanden:

- Regelmatig uitwisselen van informatie over geïntegreerd kustzonebeheer en in het bijzonder kustverdediging langs weerszijden van de grens
- Samenwerking met Frankrijk in het kader van het EU-project *Safecoast* (met als doelstelling een veilige kust in 2050)

³² Het Seine-Schelde-project werd opgenomen in de lijst van 30 prioritaire projecten voor de ontwikkeling van het Trans-Europese Vervoersnetwerk.

- Samenwerking met Frankrijk in het kader van de jaarlijkse bijeenkomst van de *North Sea Coastal Managers Group*. Deze groep brengt jaarlijks professionele managers en adviseurs van regeringen en openbare autoriteiten van landen rond de Noordzee bijeen
- Lopende aanvraag via FOD Buitenlandse Zaken voor een *diplomatic clearance* om het deel van de Franse wateren dat vermeld is op de Belgische zeekaarten, te mogen peilen met het Belgisch hydrografisch schip 'Ter Streep'

Het Agentschap is eveneens actief binnen INTERREG of andere Europese projecten, zoals het *North Sea AIS*-project (*Automatic Identification System*) voor uitwisseling van AIS-gegevens tussen maritieme administraties en kustwachtorganisaties in de Noordelijke Noordzee.

Mobiliteit

VVM De Lijn

De Vlaamse Vervoersmaatschappij (VVM) De Lijn werkt samen met Franse partners in Europees verband:

- Samenwerking met de STIF (*Syndicat des Transports en Île-de-France*) rond de toegankelijkheid van openbaar vervoer voor personen met beperkte mobiliteit, i.e. *Urban Transport Benchmarking Disabled persons in public transport* (3^{de} jaargang)
- Samenwerking met Parijse RATP (*Régie Autonome des Transports Parisiens*) in een Europees project rond voorkoming en bestrijding van agressie in het openbaar vervoer

Van 13 tot 15 november 2005 nam een delegatie van VVM De Lijn deel aan een werkbezoek van Vlaams Minister van Mobiliteit Kathleen Van Brempt aan Lyon. Deze 'studiereis openbaar vervoer' heeft aanleiding gegeven tot twee initiatieven:

- De oprichting van twee bilaterale werkgroepen MIVB / Brussels Hoofdstedelijk Gewest en De Lijn / Vlaams Gewest met betrekking tot tarieven en ticketing, en netoptimalisatie
- Onderzoek van de mogelijkheid om via intelligente verhuursystemen de intermodaliteit tussen fiets en openbaar vervoer te versterken

Via de coördinator Europa was VVM De Lijn betrokken bij de Europese discussies over de 'Diensten van algemeen economisch belang' (DAEB). In volgende fora was VVM De Lijn vertegenwoordigd: CEEP (*European Center of Enterprises with Public Participation and of Enterprises of General Economic Interest*), comité DAEB, en CIRIEC (*International Center of Research and Information on the Public, Social and Cooperative Economy* – studiecentrum DAEB). Daarnaast werd er op informele basis samengewerkt met de PES (Europese sociaal-democraten) bij het opstellen van de ontwerp-kaderrichtlijn DAEB. Ten slotte is er ook met SEM (*Syndicats d'Économie Mixte*) uitwisseling van expertise met betrekking tot DAEB geweest (deelname aan seminars te Parijs).

2.4.3. NPDC

Water en havens

Het Agentschap Waterwegen en Zeekanaal NV is gevat door volgende grensoverschrijdende thema's:

- De waterbeheersing met betrekking tot de grensoverschrijdende waterwegen waarbij zowel het beheersen van de waswaters als van de laagwaters belangrijk is
- De scheepvaart in het algemeen (o.a. Bovenschelde en de Leie)

- De recreatievaart (o.a. Spierekanaal)
- Het beheer van de Grensleie waarbij eveneens aandacht dient uit te gaan naar de watergebonden ontwikkelingen

Mobiliteit

A24 Liaison Autoroutière Amiens-Lille-Belgique (LAALB)

Het dossier van de A24 LAALB behelst de aanleg van een nieuwe snelweg tussen Amiens en Lille, met aansluiting op het Belgische wegennet. Aan Franse zijde liep er in 2006 een officiële consultatiefase voor het project, waarna de prefect van NPDC een advies voorlegde aan de Franse Minister voor Transport over het aan te leggen tracé. De prefect stelde het tracé met aansluiting op de N58 (via Pont de Badou) in Vlaanderen voor. Dit tracé werd eerder door de Vlaamse overheid (o.a. interventies van Minister-President Leterme en door de burgemeesters arrondissement Kortrijk) gecontesteerd, mede omwille van het feit dat de omvorming van de N58 tot autosnelweg niet strookt met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Vlaanderen gaf de voorkeur aan het 'historisch tracé' rondom Rijsel dat aansluit op de E17/A22.

In 2005 en 2006 waren er afspraken tussen de bevoegde Franse, Waalse en Vlaamse ministers om een gezamenlijke voorbereidende tracéstudie te laten uitvoeren, die de gevolgen op ruimtelijk, ecologisch en economisch gebied in kaart zou brengen. Door gebrek aan een consensus over de tracés die onderzocht zouden worden, bereikten de partners geen overeenkomst over het geplande vooronderzoek. Momenteel zou een nieuwe, bredere mobiliteitsstudie over het wegverkeer (niet enkel over de A24) gepland zijn. Het dossier wordt van Vlaamse zijde behandeld door de afdeling Wegen en Verkeer West-Vlaanderen.

Het Frans-Belgisch overleg over de A24 verliep in 2005-2006 via een transportwerkgroep die bijeenkwam op initiatief van de Franse ambassade in Brussel. Daarnaast was er overleg op politiek niveau. Minister-President Leterme heeft bij zijn Franse ambtsgenoot gepleit voor politiek overleg over de grote transportdossiers. Nieuwe ontwikkelingen in het dossier van de A24 laten momenteel nog op zich wachten.

Vrachtverkeer rond Rijsel (Voie Rapide Urbaine – VRU)

Wegens een aantal dodelijke ongevallen met vrachtwagens op de *Voie Rapide Urbaine* (VRU, i.e. een expresweg door en boven Rijsel) vaardigde de prefect van NPDC, dhr. Daniel Canépa, in november 2006 een verbod uit op doorgaand vrachtverkeer (+3,5 ton) op de VRU in de richting Zuid-Noord. De vrachtwagens in transit worden omgeleid via Doornik. Meerdere protesten ten aanzien van de prefect (o.m. van Vlaams Minister Kris Peeters en zijn Waalse collega Michel Daerden) hebben weinig effect gehad. Wel heeft de prefect inmiddels een versoepeling doorgevoerd: het bestemmingsverkeer naar de Belgische grensgemeenten (o.a. Wervik, Menen en Moeskroen) wordt doorgelaten en niet langer omgeleid via Doornik. Voor Frankrijk primeert de verkeersveiligheid op transport-economische aspecten, en aldus blijft de algemene maatregel van kracht.

Goederenvervoer

In 2005-2006 liep er een studie over de goederenvervoerstromen op het grondgebied van Vlaanderen, Wallonië en NPDC. Het studieproject droeg de titel 'Permanent Interregionaal Observatorium voor Goederenvervoer', werd opgevolgd door het begeleidingscomité voor interregionale samenwerking, en bracht het scheeps-, weg- en spoorwegvervoer in de betrokken regio's in kaart. Betrokken partners waren het Vlaams Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Provincie West-Vlaanderen en de regio NPDC.

WVM De Lijn

Wat betreft de plannen omtrent de verlenging van de kusttram tussen De Panne en Duinkerke, zijn er op institutioneel vlak reeds contacten geweest tussen de gouverneur van de provincie West-

Vlaanderen, de regionale entiteitdirecteur van De Lijn West-Vlaanderen en de autoriteiten van NPDC. De verlenging staat ingeschreven in het toekomstplan (2007-2022) van De Lijn West-Vlaanderen, 'Neptunus' genaamd. Het plan werd in september 2007 voorgesteld en bevat een luik over interregionale trajecten, waarin gepleit wordt voor grensoverschrijdende busverbindingen (o.a. tussen Kortrijk en Rijsel).

Spoorverbindingen

De verbetering van de spoorverbinding Kortrijk-Rijsel staat al vele jaren op de agenda: er is namelijk geen snelle en frequente verbinding op volwaardig IC-niveau tussen beide steden, de huidige tarieven voor de verbinding zijn te hoog, en er stelt zich een probleem van technische incompatibiliteit ten gevolge van de verschillende netspanning in Frankrijk en België.

Ook de Belgisch-Franse parlementaire werkgroep boog zich over deze problematiek en heeft in haar eindverslag oplossingen gevraagd voor deze en andere spoorverbindingen.

Het dossier van de spoorverbindingen is echter een federale bevoegdheid, maar daarom niet minder belangrijk voor de grensstreek. Vlaanderen kan de opwaardering van de lijn Kortrijk-Rijsel bepleiten bij de NMBS. Er kan daarbij een beroep worden gedaan op de studie, die wordt uitgevoerd in het raam van het INTERREG IIIB-project HST4I (met Leiedal, provincie West-Vlaanderen en gemeenten als Vlaamse partner), naar de toegang tot het HST-netwerk. In het huidige beheerscontract van de NMBS is bepaald dat er wordt gestreefd naar een verlaging van de tarieven in het grensoverschrijdende verkeer, maar dit kan enkel wanneer de naburige netten een gelijkaardige inspanning doen. Het NMBS-beheerscontract voorziet een studie over de lijn Kortrijk-Rijsel, en de NMBS werkt ook mee aan een studie over een *light rail*-project in de regio. Tot op heden is er in het dossier Kortrijk-Rijsel weinig vooruitgang geboekt.

Een tweede belangrijk dossier is de verbinding tussen Brugge/Oostende en Rijsel. In de zomer van 2006 liep er op dit traject een proefproject van de Belgische en Franse spoorwegen. Van eind mei tot eind september werd tijdens de weekends een rechtstreekse snelle treinverbinding ingelegd. Voor de toeristische steden Brugge en Oostende is de verbinding van groot belang: ze krijgen op die manier aansluiting op het Europese HST-netwerk. In oktober 2006 besliste de raad van bestuur van de NMBS om het proefproject met een jaar te verlengen. Eind 2007 volgt een evaluatie.

2.4.4. Financiële middelen

Haven- en Waterbeleid

De afdeling Haven- en Waterbeleid heeft geen specifieke budgetten gereserveerd voor de samenwerking met Frankrijk.

VVM De Lijn

De financiële inbreng in Europese projecten is slechts gering. De effectieve kost bestaat uit het tijdelijk inzetten en toewijzen van bepaalde personeelsleden (equivalent werkuren).

2.5. Leefmilieu, Natuur en Energie

2.5.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Scheldeverdrag tussen Frankrijk, Nederland, België, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en Vlaanderen (2002)
- Maasverdrag tussen Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, Nederland, België, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Waals Gewest en Vlaanderen (2002)
- Overeenkomsten betreffende de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) van Menen en Watou

2.5.2. Frankrijk

Afdeling Lucht, Hinder en Risicobeheer, Milieu en Gezondheid (LHRMG)

Het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) en de Franse collega's van het *Agence de l'Environnement et de la Maîtrise de l'Énergie* (ADEME) hebben samengewerkt in het kader van *Dustconf 2007*, een conferentie rond de fijnstofproblematiek die gehouden werd op 23-24 april 2007 te Maastricht. Vlaanderen, Frankrijk, Duitsland en gastland Nederland stonden in voor de organisatie van het congres, dat werd bijgewoond door 285 deelnemers uit 23 landen.

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

Water

Zoals bepaald in de Schelde- en Maasverdragen, vindt er in het kader van de Internationale Scheldec commissie (ISC) en de Internationale Maascommissie (IMC) overleg plaats tussen Vlaanderen, Wallonië, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg. De structuur van het overleg staat beschreven in het Decreet Integraal Waterbeleid (IWB). Naast het officiële overleg worden er bilaterale contacten onderhouden.

In de periode 2003-2008 loopt het internationale actieprogramma SCALDIT, deels gefinancierd door INTERREG IIIB Noord-West-Europa. Het SCALDIT-project wordt getrokken door VMM en doelt op een integraal waterbeleid in het Scheldebekken. De betrokken landen en regio's zijn Vlaanderen, Wallonië, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Frankrijk en Nederland.

Lucht

Informele samenwerking heeft plaatsgevonden in volgende domeinen:

- Vergelijkende oefeningen PM10 (stofdeeltjes met aerodynamische diameter kleiner dan 10 µm) in Aarschot (2006)
- Ontmoetingen met medewerkers van AIRPARIF (Frans orgaan voor de monitoring van luchtkwaliteit in de regio Île-de-France)
- Intercalibratie-oefening in Frankrijk betreffende metingen van stikstofoxiden (NOx) en ozon (2004)

Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Land- en natuurinrichting

De VLM heeft op regelmatige basis contacten met Franse collega's in het kader van enkele internationale netwerken:

- Via het netwerk PURPLE (*Peri-Urban Regions Platform Europe*) onderhoudt VLM contacten met de Franse regio's Rhône-Alpes, Île-de-France en NPDC
- Via het lidmaatschap van de organisatie AEIAR (*Association Européenne des Institutions d'Aménagement Rural*) lopen er contacten met de FNSAFER (*Fédération Nationale des Sociétés d'Aménagement Foncier et Établissement Rural*)

Ook in het kader van INTERREG IIIB Noord-West-Europa wordt er samengewerkt met Franse partners. Met de medewerking van onder meer de regio Île-de-France onderzoekt het SOS II-project (*Sustainable Open Spaces*) strategieën voor de vrijwaring van open ruimten, die dreigen te wijken voor de toenemende verstedelijking.

Bij de uitwerking van het Seine-Schelde-project neemt VLM op regelmatige basis deel aan de stuurgroep Leievallei (*Comité de pilotage sur le secteur val de Lys*). Belangrijkste doelstellingen hierbij zijn grensoverschrijdende kennisuitwisseling en afstemming tussen de inrichtingsplannen voor blauwgroene verbindingen.

Mestbeleid

Met betrekking tot het Vlaamse mestbeleid heeft de VLM regelmatig overleg met de Franse administraties bevoegd voor de reglementering (vergunningen) van mesttransporten. Overleg gebeurt zowel op niveau van het Franse Ministerie van Landbouw als op niveau van de regionale overheden.

Twee verschillende materies zetten aan tot overleg:

- Voor de mogelijke afstemming van de implementatie van de nieuwe EU-verordening 1013/2006 betreffende de overbrenging van afvalstoffen zijn er besprekingen met de *Directions départementales de services vétérinaires* van de departementen Nord en Pas-de-Calais, alsook met het Ministerie van Landbouw te Parijs (*Direction Générale de l'Alimentation*)
- Met betrekking tot de aanvraag van documenten voor mesttransporten bij de Franse administraties zijn er contacten met de *Directions départementales de services vétérinaires* van de Franse departementen waarheen Vlaamse mest vervoerd wordt

Wat dit laatste punt betreft, stelt er zich een probleem dat dreigt aan te slepen: op grond van een Franse besluitwet van 25 september 1995 en departementale maatregelen van 1990 verbiedt de Franse overheid aan Vlaamse boeren met gronden in Noord-Frankrijk (ongeveer 1000 ha) hun bedrijfsmest (varkens- en rundermest) te spreiden op die gronden. Als gevolg van dit spreidingsverbod ondervinden de Vlaamse grensboeren ernstige problemen met de mestbalans in hun bedrijven. Vlaanderen wijst de Franse overheden erop dat EU-verordening 1774/2002 over gezondheidsvoorschriften inzake dierlijke bijproducten inmiddels toepasbaar is, en dat het *arrêté* van 1995 niet kan worden ingeroepen om correcte en volledige aanmeldingen te weigeren. Echter, in afwachting van een duidelijk antwoord uit Parijs handhaven de Franse departementen het spreidingsverbod uit de besluitwet van 1995. Diverse overlegmomenten tussen de Vlaamse en Franse overheid over deze problematiek hebben nog niet tot een oplossing geleid.

Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

Het TFS Seaport-project (*Transfrontier Shipment of Waste in Europe*) voorziet controles op de overbrenging van afvalstoffen in Europese havens. In het kader hiervan nam OVAM in april 2005 politiemensen uit Frankrijk mee naar de haven in Antwerpen. Controles hebben ook plaatsgevonden in Le Havre en Duinkerke.

Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)

Wildbeheer en invasieve soorten

Tussen het INBO en verschillende Franse onderzoekseenheden zijn er sterke banden inzake reewildonderzoek. Naar aanleiding van de tweejaarlijkse Europese *Roe Deer Meeting* is er uitwisseling van werkervaringen en onderzoeksresultaten. In het kader van Frans onderzoek waren er terreinbezoeken en deelname aan markerings- en vangsessies. In 2005 werd een pilootonderzoek opgestart waarin de toepasbaarheid van de resultaten van het Frans onderzoek voor het beheer van reewild in Vlaanderen wordt nagegaan. Momenteel worden mogelijke pistes onderzocht voor een gezamenlijk project (in samenwerking met de *Université Claude Bernard* te Lyon) over de effecten van de verschillende beheeropties voor reewild. Concrete plannen zijn er nog niet.

Natuur- en bosbeheer

Het INBO onderhoudt contacten met de verantwoordelijken voor het Franse bosreservatenprogramma. Bilaterale samenwerking of projecten in Europees verband rond de monitoring van bosreservaten behoren tot de mogelijkheden. Concrete plannen zijn er echter niet.

Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

De fusie tussen Suez en Gaz de France is een belangrijk element voor de Vlaamse energiemarkt, gezien de positie van Suez als eigenaar van de Electrabel-groep en de positie van Gaz de France als belangrijke aandeelhouder van de SPE-groep. Een fusie zou, zonder opgelegde remedies, geleid hebben tot de fusie van de twee sterkste leveranciers in de Vlaamse energiemarkt, met een gezamenlijk marktaandeel van bijna 90%. Er zijn evenwel maatregelen opgelegd zoals het verplicht uittreden van Gaz de France uit SPE, wat hieraan gedeeltelijk remedieert. Niettemin blijft de positie van Suez sterk dominant op productievlak en daardoor ook als verkoper van elektriciteit op de retailmarkt. Het marktaandeel van 63,87% in aantal gecontracteerde toegangspunten getuigt hiervan. Door de historische band met Distrigas is de positie van Electrabel/Suez erg dominant op de aardgasmarkt.

De fusie tussen Electrabel/Suez en Gaz de France houdt risico's in voor de concurrentie op de vrije Vlaamse energiemarkt. Tot begin 2007 was Gaz de France immers de enige echte uitdager van Electrabel op de aardgasmarkt, omwille van haar toegang tot laagcalorisch gas, wat voor de andere leveranciers een quasi onmogelijkheid is. De concentratie op de markt in Vlaanderen blijft door deze fusie zeer hoog. De conclusies van het VREG-marktrapport 2006 kaarten deze problematiek aan.³³

Wat betreft de interconnectie met Frankrijk, is het zo dat sinds het ontstaan van Belpex (*Belgian Power Exchange*) de Belpex-referentieprijs in 90% van de blokken gelijk is aan de prijzen van het Franse Powernext. Er is met andere woorden slechts in beperkte mate nog sprake van congestie.

2.5.3. NPDC

Afdeling Lucht, Hinder en Risicobeheer, Milieu en Gezondheid (LHRMG)

In het kader van het INTERREG II-project AEROSOL was er in het verleden samenwerking tussen de Vlaamse overheid (o.a. VMM) en Franse partners met als doel grenstransporten en de impact op het leefmilieu van vervuilende atmosferische deeltjes langs de Frans-Vlaamse Noordzeekust te bepalen. De Afdeling LHRMG was zijdelings betrokken via de stuurgroep van het project.

Via modellering wordt vastgesteld dat 14% van de gemeten luchtkwaliteit in Vlaanderen afkomstig is uit Frankrijk. Het grensoverschrijdende aandeel hiervan is het grootst voor de grensgebieden: zo

³³ Reeds in het allereerste jaarrapport van de VREG werd gewaarschuwd voor de impact van dominante posities aan de productie- en invoerzijde voor de ontwikkeling van de Vlaamse distributiemarkt.

wordt de regio rond Kortrijk meer belast dan verder afgelegen zones. De uitstoot in Rijsel en Rouen ligt aan de oorzaak. Overlegpunten tussen Vlaanderen en Frankrijk zijn de volgende:

- Genomen en geplande maatregelen in de regio Rijsel-Rouen en daarbuiten
- Genomen en geplande maatregelen in Vlaanderen
- Uitwisseling van onderzoek naar de fijnstofproblematiek en naar mogelijke maatregelen

Binnen het INTERREG IIIA-project EXPER/PF voerden Vlaamse en Franse partners een onderzoek naar de blootstelling van bevolkingsgroepen in het hart van de Euregio aan fijne stofdeeltjes. Onder meer volgende doelstellingen werden daarbij vooropgesteld:

- Harmonisatie van meetstations, meetmethodes en verwerking van meetresultaten
- Een meetcampagne aan weerszijden van de grens
- Grensoverschrijdende informatieverstrekking over luchtkwaliteit aan het grote publiek via allerlei kanalen (waaronder de ontwikkeling van een grensoverschrijdende databank aangaande stofdeeltjes, die geraadpleegd kan worden door professionelen in sectoren zoals gezondheidszorg, ruimtelijke ordening en wetenschap)

Afdeling Milieuvergunningen

Tussen de Afdeling Milieuvergunningen en de Franse collega's zijn er gestructureerde contacten voor wat betreft de grensoverschrijdende verontreinigingen afkomstig van GPBV-bedrijven (Geïntegreerde Preventie en Bestrijding van Verontreiniging) en MER-plichtige (Milieu Effect Rapport) bedrijven, zoals bepaald in het Vlaams Reglement betreffende de Milieuvergunning (VLAREM). Wat Vlaanderen aangaat, is dit geregeld in artikel 19 bis van titel I van het VLAREM (met vermelding van de Europese richtlijn 97/11/EG van 3 maart 1997, die verwijst naar de MER-plicht en de GPBV-richtlijn 96/61/EG van 24 september 1996).

Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)

Het Vlaams Bezoekers- en Natuureducatiecentrum De Nachtegaal in De Panne werkt samen met het CPIE (*Centre Permanent d'Initiatives pour l'Environnement*) Flandre Maritime ADEELI (*Association pour le Développement de l'Éducation à l'Environnement sur le Littoral*) in Zuydcoote. De samenwerking situeert zich voornamelijk op volgende gebieden: wederzijdse promotie van elkanders aanbod, gezamenlijke activiteiten in het kader van de Week van de Zee, officieuze contacten met het oog op de uitwisseling van ideeën en ervaringen.

In de gemeenten De Panne en Ghyvelde loopt er een gezamenlijk begrazingsproject.

Met betrekking tot het beheer van de duinen in de kustzone Duinkerke-Nieuwpoort wordt er op informele wijze grensoverschrijdend overleg gehouden.

Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

Water

Wat betreft de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) van Menen en Watou, bestaan er twee overeenkomsten over de gezamenlijke aanpak van afvalwaterzuivering. De contacten met Frankrijk verlopen via Aquafin.

Inzake oppervlaktewater bestaan er informele contacten over oppervlaktewaterkwantiteit in de grensstreek. In het kader van het *Observatoire Transfrontalier de l'Eau* is er sprake van incidenteel overleg tussen Frankrijk, Vlaanderen en Wallonië. Betreffende grondwater zijn er ambtelijke contacten over de Kolenkalk-grondwaterlaag tussen Vlaanderen, Frankrijk en Wallonië.

In aanvulling op de contacten in het kader van ISC en IMC (voor wat betreft de stroomgebiedsdistricten) wordt er gezocht naar Frans-Vlaams overleg inzake het waterbeleid van de grensoverschrijdende (deel)bekkens. Binnen de Coördinatiecommissie voor Integraal Waterbeleid (CIW) wordt aan een voorstel gewerkt voor de betere organisatie van het grensoverschrijdende overleg inzake waterbeleid en -beheer op lokaal niveau.

In de periode 2002-2007 loopt het Lutanuis-project, deels gefinancierd via INTERREG IIIA Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen. Dit project beoogt een grensoverschrijdende evaluatie van de rattenbestrijding langs de Belgisch-Franse grens met alle betrokken waterbeheerders. Het project situeert zich in het grensgebied tussen Frankrijk en de provincie West-Vlaanderen, en heeft betrekking op de gemeenten De Panne, Veurne, Alveringem, Poperinge, Heuvelland, Mesen, Zonnebeke, Wervik, Menen, Kortrijk, Spiere-Helkijn en Avelgem.

Lucht

Reeds jaren heerst er een dioxineprobleem in Menen. De gemeente Menen vermoedt dat een gedeelte van de dioxineverontreiniging afkomstig is van de overzijde van de grens. Menen is in het bezit van foto's van sluikverbrandingen in de Franse gemeente Halluin, en neemt aan dat het hier om de verbranding van kabels gaat met het doel koper te herwinnen. Daar koper optreedt als katalysator bij dioxinevorming, kan de verbranding van koperkabels een verklaring zijn voor de hoge dioxineconcentraties. De gemeente Menen heeft haar vermoedens aan de gemeente Halluin voorgelegd. Met betrekking tot deze kwestie is er voorlopig nog geen vooruitgang geboekt. Het dioxineprobleem werd eveneens aan de orde gebracht in het kader van de werkzaamheden van de Frans-Belgische parlementaire werkgroep, maar aan Franse zijde is er tot dusver geen officiële respons.

De stedelijke milieuraad van Menen maakt zich daarenboven zorgen over de mogelijke hinder ten gevolge van inplantingen van Franse industriezones in de grensstreek en het gebrek aan bufferzones. Directe aanleiding voor deze bezorgdheid zijn de Franse plannen inzake de uitbreiding van de industriezone 'Cavale Rouge'. In september 2007 heeft de milieuraad van Menen de verschillende Vlaamse en federale overheden opgeroepen om het probleem van industriële inplantingen in de grensstreek aan te kaarten in hun betrekkingen met de Franse overheid.

Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

Land- en natuurinrichting

Met betrekking tot landinrichting in de grensstreek zijn er regelmatige contacten. In het kader van kennisuitwisseling over inrichtingsprojecten in de Westhoek (o.a. Kom van Lampernisse en de Moeren) zijn er *ad hoc*-contacten met volgende Franse organisaties: *Parc Régional des Caps et Marais d'Opale*, *Parc Naturel Audomarois* nabij St-Omer, de Franse grensgemeenten, het Franse polderbestuur en *Espaces Naturelles de Lille Métropole*.

Met betrekking tot het uitwerken van een projectvoorstel voor het Doelstelling 3-programma Frankrijk/Vlaanderen/Wallonië over de ondertunneling van de A18 zijn er contacten met volgende Franse administraties: *Direction départementale de l'équipement Dunkerque*, de gemeente Duinkerke, de gemeente Ghyselde, *Direction interdépartementale des routes*, *Direction départementale des voies navigables*, *Conseil Régional du Nord*, en de AGUR (*L'agence d'urbanisme et de développement de la région Flandre-Dunkerque*). De provincie West-Vlaanderen trekt het projectvoorstel en legt de eerste contacten met de Franse instanties.

Platteland

Het INTERREG IIIB-project LIFESCAPE your LANDSCAPE handelt over de identiteit van een plattelandsregio als hefboom voor de regionale economie. Er is samenwerking met het *Parc Régional Nord-Pas de Calais* en het *Parc Régional des Caps et Marais d'Opale*.

2.5.4. Financiële middelen

Vanuit het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie worden geen bijkomende middelen besteed aan de samenwerking met Frankrijk. Wat betreft de uitgaven van VLM, betreffen de financiële middelen enkel de bijdragen aan internationale en grensoverschrijdende projecten, alsook de lidmaatschapsbijdrage voor de internationale netwerken waarvan VLM deel uitmaakt.

2.6. Landbouw en Visserij

2.6.1. Frankrijk

Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM)

Vlaamse aanwezigheid

Samen met Duitsland blijft Frankrijk de belangrijkste buitenlandse afzetmarkt voor Vlaamse land- en tuinbouwproducten.³⁴ Ten aanzien van Frankrijk heeft Vlaanderen voor de meeste VLAM-gerelateerde sectoren een positieve handelsbalans. Alleen voor melkproducten, graanproducten en dranken slaat de balans over in het voordeel van Frankrijk. Tot de dranken behoren uiteraard de wijnen, en wat de melkproducten aangaat, voert Vlaanderen veel grondstoffen uit (melk), maar worden producten met een sterk toegevoegde waarde (kaas en melkproducten) hoofdzakelijk ingevoerd.

Omdat Frankrijk een uiterst belangrijke afnemer is van Vlaamse land- en tuinbouwproducten, is het opportuun de Franse markt van binnenuit te bewerken. Het VLAM beschikt daartoe over een antenne in de Vlaamse vertegenwoordiging te Parijs. Directeur van het VLAM-kantoor in Parijs is momenteel dhr. Freddy Dutoit. Hij leidt een team van twee medewerkers.

Als extern verzelfstandigd agentschap (EVA) van het beleidsdomein Landbouw en Visserij tracht VLAM de afzet, de toegevoegde waarde, de consumptie en het imago van producten en diensten van de Vlaamse landbouw, tuinbouw, visserij en agrovoedingssector in binnen- en buitenland te bevorderen. Dit gebeurt in opdracht van het bedrijfsleven en de Vlaamse overheid, en in samenwerking met zoveel mogelijk schakels in de keten.

De buitenlandse promotie is eerder handelsgericht en de VLAM-werking spitst zich vooral toe op de contacten met de distributie. VLAM organiseert in Parijs onder meer contactdagen, is aanwezig op vakbeurzen, doet aan marktprospectie en voert gerichte promotiecampagnes. De meeste beursdeelnames gebeuren in overleg met FIT (*Flanders Investment and Trade*). De grootste voedingsbeurs voor professionelen betreft het *Salon International de l'Alimentation* (SIAL). De beurs wordt tweejaarlijks georganiseerd. De eerstvolgende editie loopt van 19 tot 23 oktober 2008, in het *Parc des Expositions de Paris-Nord Villepinte*. Op regelmatige basis neemt VLAM ook deel aan het *Salon du végétal*, de vakbeurs voor NET-producten (i.e. niet-eetbare tuinbouw).

De diverse sectoren hebben een eigen strategie op de Franse markt.

Groenten en fruit

De laatste jaren zit de export van vooral groenten (tomaten en prei) en fruit (vooral aardbeien) opnieuw in de lift. Frankrijk heeft een negatieve handelsbalans voor de meeste tuinbouwproducten.³⁵ Tot eind jaren '90 ondervond Vlaanderen felle concurrentie van goedkope productielanden (hoofdzakelijk Spanje). Door de kwalitatieve inspanningen van de Vlaamse productie is de Vlaamse export de jongste jaren opnieuw gestegen.

³⁴ De Belgische invoer van agrarische producten uit EU-lidstaten kwam in 2006 voor 24,3% uit Frankrijk. 22,7% van de uitvoer van Belgische agrarische producten naar EU-lidstaten ging naar Frankrijk. De Belgische handelsbalans met Frankrijk zag er in 2006 voor de verschillende sectoren als volgt uit: handelstekort van 509 mio EUR voor akkerbouwproducten, handelstekort van 79 mio EUR voor dierlijke producten, handelsoverschot van 818 mio EUR voor tuinbouwproducten, handelstekort van 339 mio EUR voor andere landbouw- en visserijproducten, en handelsoverschot van 436 mio EUR voor agro-industriële producten (landbouwmaterieel, meststoffen en bestrijdingsmiddelen). Afzonderlijke cijfers voor de Vlaamse handel met Frankrijk zijn echter niet voorhanden. Wel wordt volgende algemene verdeelsleutel gehanteerd: in 2006 bedroeg het aandeel van Vlaanderen in de handel van land- en tuinbouwproducten van België (dus niet alleen met Frankrijk) 80% van de invoer en 81% van de uitvoer (bron: Nationale Bank van België).

³⁵ In 2006 bedroeg het Belgische handelssaldo met Frankrijk voor tuinbouwproducten 818 mio EUR, waarvan 127 mio EUR voor bevroren groenten, 202 mio EUR voor vers fruit, 166 mio EUR voor fruitsappen, en 202 mio EUR voor sierplanten. Bevroren groenten en sierplanten komen bijna uitsluitend uit Vlaanderen. Voor de overige producten geldt dat voor minstens de helft. De conclusie is dan ook dat minstens 2/3 van dit handelssaldo door Vlaanderen wordt gerealiseerd.

Wat betreft de promotie van groenten, heeft VLAM de opdracht om in het kader van B2B (*Business-to-Business*) de naam FLANDRIA bekend te maken. Momenteel geniet het merk FLANDRIA van een spontane naamsbekendheid van 20% en een geassisteerde van 93%.

In het kader van Europese steunmaatregelen wordt er samen met Frankrijk en Nederland campagne gevoerd ter promotie van de aardappel ('Potatomania'). Met het Franse INTERFEL (*Interprofession de la filière des Fruits et Légumes Frais*) zijn er gesprekken geweest over diens strategie, maar van een echte samenwerking is er geen sprake.³⁶ Daarnaast lopen er gezamenlijke campagnes voor *Champignon de Paris* en voor diepvriesgroenten.

Binnen de groentesector is er intensieve samenwerking tussen Franse en Vlaamse coöperaties:

- Veiling REO van Roeselare verkoopt bijvoorbeeld Frans witloof voor een Noord-Franse coöperatie. REO doet ook aan begeleiding van telers en kwaliteitsbegeleiding in Noord-Frankrijk
- VEGRAS, een in Vlaanderen erkende telersvereniging voor de diepvriesindustrie, heeft een Franse coöperatie als lid
- De Vlaamse diepvriesindustrie heeft belangrijke productiegebieden en zelfs fabrieken in Frankrijk

Naar aanleiding van deze intensivering van samenwerking is de Vlaamse administratie genoodzaakt op gestructureerde wijze samen te werken met de Franse autoriteiten, o.a. met betrekking tot het verstrekken van adviezen over operationele programma's en controles ter plaatse.

Wat de promotie van fruit aangaat, worden er – buiten de beursdeelnames – geen specifieke inspanningen geleverd. In 2007 werd voor het eerst *Événement F&L*, een nieuwe beurs voor groenten en fruit in Angers, georganiseerd. VLAM nam deel met een FLANDRIA-stand. Daarnaast sponsorde VLAM ook het *Forum Végétale*. Tijdens dit congres werden twee topics aangekaart, namelijk de vraag hoe de verminderde consumptie van groenten en fruit om te buigen, en de strategie van de sector tegenover het verstrengde beleid inzake pesticiden en herbiciden. Er waren ook twee Belgische interventies.

Niet-eetbare tuinbouw (NET)

Voor NET-producten is Frankrijk Vlaanderens grootste exportmarkt (ongeveer 40 à 50 % van de Vlaamse export). Echter, een recente imago studie toont aan dat de oorsprong van de Vlaamse NET geen imago heeft.

VLAM tracht te zorgen voor een communicatieve omkadering van de export, en heeft hiertoe een nieuw concept uitgewerkt. Meer specifiek gaat het om de lancering van een nieuwe beeldvorming en een eigen logo. Daarnaast verhoogt de subsector azalea haar promotie-inspanningen, en werd bij de Europese Commissie een programma ingediend voor een B2B2C-campagne (*Business-to-Business-to-Consumer*) ter promotie van de azalea op de Franse markt ('Azalea Anders').

Jaarlijks vindt er in Frankrijk een professionele beurs (*Salon du Végétal*) plaats voor NET-producten, waar de Vlaamse sector vertegenwoordigd is. De volgende editie wordt gehouden op 20-22 februari 2008 in het *Parc Expo* van Angers.

Vlees

In samenspraak met het *Belgian Meat Office* worden de campagnes ten voordele van Vlaams vlees, en meer specifiek de Vlaamse exporteurs, ook in Frankrijk gevoerd.

De export van varkensvlees daalt jaar na jaar: Frankrijk is zelfvoorzienend geworden en de goedkope Spaanse export heeft een belangrijk deel van de invoer overgenomen. Wat het rundvlees betreft, blijft Frankrijk Vlaanderens tweede exportmarkt.

³⁶ INTERFEL voert de generieke campagne *fraîch' attitude*, ter stimulering van de consumptie van groenten en fruit.

Gevogelte

Reeds gedurende jaren groeit de export van Vlaamse gevogelteproducten naar Frankrijk (> 80 000 ton, i.e. meer dan de export van varkensvlees). De sector voert echter geen promotie op de Franse markt, met uitzondering van de deelname aan de tweejaarlijkse beurs SIAL (zie *supra*).

Zuivel

Net zoals bij gevogelteproducten is er sprake van aanzienlijke exportcijfers, maar nauwelijks promotie. De enige noemenswaardige uitzondering betreft de deelname aan de tweejaarlijkse agrovoedingsbeurs SIAL (zie *supra*).

Overige sectoren

Voor de overige sectoren (waaronder diepvriesgroenten, bakkerij, bio- en streekproducten) vinden er uitsluitend op *ad hoc*-basis acties en promotie plaats.

Visserij

Op formeel vlak is er het jaarlijkse overleg tussen de overheden in het kader van de Belgisch-Franse Commissie voor de visserij op ijle haring en sprot. Niettegenstaande het feit dat de haringvisserij een historisch gegeven is, vindt het overleg nog steeds plaats om zo de contacten tussen de beide lidstaten te behouden. Het probleem van de samenwerking tussen de vloten (de zogenaamde *cohabitation*) blijft immers actueel. België en Frankrijk hebben namelijk verschillende vloten (België: boomkorvloot, actief tuig; Noord-Frankrijk: warrelnetvisserij, passief tuig), die vooral in het voorjaar dezelfde visgronden aandoen. Het probleem van het overvaren van het vistuig komt dikwijls voor, wat tot spanningen kan leiden.

Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO)

Het ILVO gaat samenwerkingsverbanden aan met verschillende Franse onderzoeksgroepen en instellingen, waaronder het *Institut National de la Recherche Agronomique* (INRA), het *Agence Française de Sécurité Sanitaire des Aliments* (AFSSA), en GLON (Agrovoedingsgroep met familiaal management en kapitaalbreng). Onderzoeksdomeinen betreffen onder meer productkwaliteit en voedselveiligheid. De samenwerking varieert van sporadische contacten tot regelmatig overleg en gezamenlijke projecten. Een voorbeeld van een gezamenlijk project in Europees verband betreft GENEROSE, i.e. een onderzoek over de genetische structuur en eigenschappen van wilde rozen, en de bruikbaarheid van deze eigenschappen bij de veredeling van cultuurrozen. In de context van het 7de Europese Kaderprogramma zal het ILVO in de loop van 2007 een onderzoeksvoorstel indienen ter oprichting van een ERA-NET over de rol van landbouw in territoriale ontwikkelingsdynamieken.³⁷

2.6.2. NPDC

Land- en tuinbouw

Inzake land- en tuinbouw is er geen sprake van specifieke samenwerking met NPDC. De promotie van land- en tuinbouwproducten is gericht op de ganse Franse markt. Samenwerkingsverbanden op onderzoeksvlak zijn er met Franse instituten en in het kader van Europese projecten.

Visserij

Wat betreft de visserijcontrole, is er regelmatige samenwerking tussen de Dienst Zeevisserij en de *Direction départementale des Affaires maritimes*, alsook met het *Centre Régional Opérationnel de*

³⁷ Het ERA-NET schema wenst de samenwerking en coördinatie te bevorderen tussen de verschillende financieringsprogramma's ter ondersteuning van onderzoek en innovatie van de lidstaten van de Europese Gemeenschap en van de geassocieerde landen. Binnen een ERA-NET project worden oproepen tot voorstellen gelanceerd, waaraan onderzoeksgroepen, instellingen en bedrijven kunnen deelnemen.

Surveillance (CROSS) van Griz-Nez, equivalent aan het Maritiem Reddings- en Coördinatiecentrum (MRCC) van Oostende. De samenwerking behelst tevens de uitwisseling van controlegegevens, inclusief VMS-gegevens (*Vessel Monitoring System*).

2.6.3. Financiële middelen

De Vlaamse overheid financiert uitsluitend de algemene werking van het VLAM. De verschillende sectoren spijzen het promotiefonds voor de campagnes. Ook de Europese Unie steunt specifieke projecten. Andere inkomsten voor het VLAM betreffen de bijdragen van bedrijven voor deelname aan beurzen of contactdagen, alsook de verkoop van promotiemateriaal.

Europese onderzoeksprojecten waaraan het ILVO deelneemt, worden hoofdzakelijk gefinancierd door de opeenvolgende Europese Kaderprogramma's.

2.7. Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

De bevoegdheden inzake gezondheidszorg zijn in België verdeeld over de federale overheid en de gemeenschappen. De gemeenschappen hebben het beleid inzake preventieve en curatieve gezondheidszorg ten laste en ze zijn bevoegd inzake ziektepreventie en de promotie van de gezondheid en de organisatie van de gezondheidszorg in de ziekenhuizen, de verzorgingstehuizen en andere zorginstellingen, evenals hun organisatie buiten deze structuren (primaire zorgen, zorgen in de woonplaats, enz.). De federale overheid is echter bevoegd voor de organieke wetgeving, de financiering in verband met de exploitatiekosten van de ziekenhuizen, van de verzorgingstehuizen en andere verzorgingsstructuren, de ziekte- en invaliditeitsverzekering en de basisregels betreffende de programmering en de financiering van de infrastructuur. Het financiële aspect van de gezondheidszorg, inclusief de terugbetaling van medische zorgen, is dus grotendeels federale materie. Welzijnszorg is wel een gemeenschapsbevoegdheid.

In de grensstreek tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk lijkt grensoverschrijdende samenwerking opportuun te zijn, maar allerminst evident. In Noord-Frankrijk is het tekort aan zorgverstrekking nijpend, en groeien de wachtlijsten in o.a. bejaardentehuizen en gehandicapteninstellingen aan.

2.7.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Frans-Belgisch kaderakkoord over grensoverschrijdende samenwerking inzake gezondheidszorg (ondertekend op 30 september 2005 te Moeskroen)
- Frans-Belgisch akkoord over spoedeisende medische hulp in de grensstreek tussen De Panne en Thionville (ondertekend op 20 maart 2007 te Doornik)

2.7.2. Frankrijk

Aanspreekpunt kindermishandeling

Op 19 maart 2006 bracht voormalig Vlaams Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin Inge Vervotte een bezoek aan het aanspreekpunt voor kindermishandeling (*Observatoire National de l'Enfance en Danger*) in Parijs. Naar aanleiding van dit werkbezoek, dat door Kind en Gezin werd georganiseerd, werd een onderzoek gestart dat nagaat of een dergelijk kennisinstituut rond kindermishandeling ook in Vlaanderen kan opgericht worden.

Kaderakkoord

Om samenwerking in de grensstreek vlotter te laten verlopen, tekenden de Franse en Belgische federale Minister van Volksgezondheid op 30 september 2005 een kaderakkoord over grensoverschrijdende samenwerking in de gezondheidszorg. Dit akkoord legt het juridische kader vast voor de samenwerking tussen Frankrijk en België, met het doel de bewoners van het grensgebied een betere toegang te bieden tot kwalitatieve verzorging en de continuïteit van die zorg te garanderen. De overeenkomst is van toepassing op alle personen die recht hebben op de verstrekkingen van de Franse en de Belgische ziekteverzekering en die in het grensgebied wonen en verblijven.

Bovenal moet het kaderakkoord de grensoverschrijdende samenwerking vergemakkelijken. Ten aanzien van de actoren in de gezondheidssector biedt het akkoord een kader om grensoverschrijdende projecten op te zetten, wat moet leiden tot een reeks nieuwe samenwerkingsverbanden.

De gefedereerde entiteiten werden door de federale overheid niet betrokken bij de onderhandelingen over het akkoord. Echter, de Raad van State besloot in zijn advies van 8 mei 2007 dat het kaderakkoord een gemengd verdrag is, zodat de bevoegde gemeenschapsregeringen bij de onderhandeling en de sluiting ervan hadden moeten worden betrokken. Het akkoord zal pas in werking treden wanneer de gemeenschapsregeringen het zich alsnog eigen maken door het ter

instemming aan de bevoegde parlementen voor te leggen. De procedure hiervoor werd eind 2007 ingezet.

2.7.3. NPDC

OFBS

Sinds het begin van de jaren '90 is er reeds sprake van grensoverschrijdende samenwerking op vlak van gezondheidszorg. Bedoeling is de complementariteit van de Franse en Belgische gezondheidssystemen te bevorderen. In 1999 verwerft deze samenwerking een permanente structuur: *L'Observatoire Franco-Belge de la Santé* (OFBS). Dit is een discussie-, studie- en actieforum met 55 leden, waaronder de voornaamste actoren uit de ziekteverzekering, gezondheidszorg, gezondheidsobservatoria, artspraktijken en ziekenhuiscentra in de grensstreek. De voornaamste actieterreinen zijn: de toegang tot grensoverschrijvende zorgen, samenwerking tussen ziekenhuizen, medisch-demografische gegevensanalyse, evaluatie van bejaarden- en gehandicaptenzorg, preventie en promotie, en grensoverschrijdende spoedhulp. Het OFBS doet een beroep op INTERREG-fondsen om zijn acties te financieren. Met behulp van deze INTERREG-steun werden grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden opgericht tussen verscheidene ziekenhuizen en zorginstellingen in de grensstreek (voornamelijk in de Westhoek en Duinkerke). Binnen deze samenwerkingsverbanden kunnen de partners een beroep doen op elkaanders expertise.

Onder leiding van het OFBS werd werk gemaakt van een gemeenschappelijk informatiesysteem voor enerzijds bejaardenzorg en anderzijds gehandicaptenzorg. Deze projecten werden opgevolgd door het ambtelijke begeleidingscomité voor de Frans-Belgische interregionale samenwerking. Via bevragingen van Belgische en Franse instellingen werd onderzoek geleverd naar de verschillen in organisatie en zorg in de Franse en Belgische rusthuizen voor bejaarden en gehandicapten. Wat betreft de bejaardenzorg in de grensstreek, zag volgens cijfers van het OFBS de situatie in november 2006 er als volgt uit: 1 575 Franse bejaarden verbleven in Belgische instellingen, tegenover slechts 12 Belgische bejaarden in Franse tehuizen.

Het OFBS heeft eveneens aangestuurd op een overeenkomst inzake grensoverschrijdende spoedhulp. Het Frans-Belgische akkoord over de samenwerking tussen de urgentiediensten in de grensstreek werd ondertekend op 20 maart 2007 te Doornik. Het toepassingsgebied loopt van De Panne tot Thionville, en behelst dus de gehele grenszone van de kust tot Luxemburg. Aan Franse zijde betekent dit de regio's NPDC, Picardië, Champagne-Ardenne en Lotharingen. De samenwerking inzake spoedeisende medische hulp past binnen het beleid van de bevoegde Federale Overheidsdienst Volksgezondheid om akkoorden te sluiten met alle buurlanden, met de bedoeling de hulpmiddelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, ongeacht de grenzen, en interventies in een ander land juridisch te dekken.

Gids van de Frans-Belgische grensoverschrijdende gezondheidszorg

Eén van de belangrijkste projecten in de samenwerking met NPDC betreft de uitwerking van een 'Gids van de Frans-Belgische grensoverschrijdende gezondheidszorg'. Het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid is actief betrokken bij de totstandkoming van deze gids. Het project situeert zich in het kader van de Frans-Belgische interregionale samenwerking die door het begeleidingscomité wordt opgevolgd.

De achtergrond van dit project is het tekort aan bepaalde zorgverstrekkers in het noorden van Frankrijk, waardoor er lange wachlijsten ontstaan. Deze situatie leidt in de praktijk tot een aanzienlijke grensoverschrijdende zorgvraag is, met dus hoofdzakelijk Franse patiënten die voor behandeling naar België komen, zowel naar Wallonië als Vlaanderen (voornamelijk West-Vlaanderen). Er is echter een tekort aan kennis van de mogelijkheden (bijvoorbeeld inzake terugbetalingsmodaliteiten) en van de organisatie van de gezondheidszorg aan de andere kant van de grens. Vanuit Rijsel kwam het voorstel om een (tweetalig F/NL) repertorium te maken, in de eerste plaats bestemd voor professionelen uit de gezondheidszorg, dat hen kan helpen bij doorverwijzing van

patiënten. Hierin zal alle praktische informatie over de beide systemen van gezondheidszorg worden samengebracht. Concreet wordt deze inventarisering uitgevoerd door het *Observatoire Régional de Santé*, een vzw die uitsluitend voor de overheid werkt. Het repertorium zal beschikbaar zijn in de vorm van een eenvoudig toegankelijke website, zowel voor professionelen, patiëntenorganisaties als gebruikers. Om aan dit initiatief meer bekendheid te geven, zal bij de lancering van de website ook een gedrukte versie van de gids (F/NL, ongeveer 200 pagina's, op 10 000 exemplaren) met de basisinformatie worden uitgegeven en verspreid onder professionelen, via beroepsorganisaties en aan de gespecialiseerde pers (zowel in Frankrijk als in België). Eind 2007 worden gids en website gelanceerd.

Met het oog op de totstandkoming van de gids werden alle verzorgingsvoorzieningen (ziekenhuizen, ouderenvoorzieningen, ...) en andere gezondheidsorganisaties (waaronder mutualiteiten) in de regio NPDC en in België door het OFBS aangeschreven met de vraag zich in te schrijven in dit project. In juli 2007 was de stand van zaken als volgt: van de ongeveer 2500 aangeschreven organisaties hebben er 566 een fiche ingevuld, wat neerkomt op een respons van 24%.³⁸

2.7.4. Financiële middelen

Het grootste deel – namelijk 80% – van het budget voor het repertorium gezondheidszorg werd door NPDC gefinancierd. De verschillende Belgische overheden (FOD Volksgezondheid, Waals Gewest en Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid) brachten elk 10 000 EUR in.

³⁸ Om de participatie van de Vlaamse gezondheidsactoren te verhogen, verzond het Agentschap Zorg en Gezondheid nog een persoonlijke brief naar relevante Vlaamse instellingen of organisaties in de grensstreek die zich nog niet hadden aangemeld.

2.8. Werk en Sociale Economie

2.8.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Protocolakkoord tussen België en Frankrijk met betrekking tot de wijziging in de grensarbeidersregeling (2007, in voorbereiding)

2.8.2. Frankrijk

Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming (SYNTRA Vlaanderen)

Wat betreft de initiatieven van SYNTRA Vlaanderen, is er sprake van een structureel samenwerkingsverband tussen SYNTRA Midden-Vlaanderen en de *Université du Vin* te Suze-la-Rousse in de Côte du Rhône-streek in Frankrijk.

Reeds midden jaren '90 werd een overeenkomst getekend tussen het toenmalige IMOV te Gent (Instituut voor Middenstandsopleiding) en de *Université du Vin*, waarin afgesproken werd het door de universiteit ontwikkelde programma *Sommelier Conseil* in Gent te organiseren, met exclusiviteit voor België. Deze opleiding omvat 270 lessen plus 1 week voltijdse stageopleiding met examen te Suze-la-Rousse. In 1996 volgde de oprichting van de Vlaamse Wijnacademie als merk binnen IMOV. Bij de fusie van de Vlaamse vormingscentra in 2002 ging het merk Vlaamse Wijnacademie mee naar SYNTRA Midden-Vlaanderen.

Sinds 2000 trekt elk jaar een groep Vlaamse cursisten naar Frankrijk voor 1 volle week opleiding en examen. In 2007 was er voor het eerst een aanzienlijk grotere groep (25 cursisten), omdat ook aan de campus te Asse een opleiding *Sommelier Conseil* werd opgestart, waar de eerste cursisten afstudeerden. Inmiddels loopt de opleiding ook in Kontich, onder de auspiciën en coaching van SYNTRA Midden-Vlaanderen/Vlaamse Wijnacademie. Tot op heden behaalden zowat 100 personen het diploma *Sommelier Conseil*, officieel erkend en uitgereikt door de *Université du Vin* in samenwerking met de Vlaamse Wijnacademie.

2.8.3. NPDC

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

Grensarbeid

De laatste 15 jaar is er een vertienvoudiging van het aantal Franse grensarbeiders dat in Vlaanderen komt werken. Momenteel is er sprake van ruwweg 7000 Franse grensarbeiders in Vlaanderen.³⁹ Meestal komen zij terecht in kansenberoepen in de voedingssector, de bouw, de textielsector en de metaalnijverheid. Nog andere 'knelpuntsectoren' zijn vragende partij om Fransen tewerk te stellen, met name de kunststofsector, de sector van chauffeurs, de lasector, enzovoort. De samenwerking met Frankrijk biedt VDAB de mogelijkheden om een knelpuntenbeleid te realiseren.

EURES

De samenwerking met Frankrijk heeft vooral betrekking op de grensregio's West-Vlaanderen en NPDC. Samenwerking verloopt in belangrijke mate via EURES (*European Employment Services*), i.e. een sinds 1993 opgericht samenwerkingsnetwerk van de Europese Commissie, de openbare tewerkstellingsdiensten van de lidstaten van de Europese Economische Ruimte (EER) en andere partnerorganisaties (voornamelijk vakbonden en werkgeversorganisaties). In grensgebieden waar de

³⁹ In geheel België werkten in 2005 dagelijks 25 665 Fransen (tegenover slechts 6 348 in 1990). Van dit totaal waren 22 553 Franse grensarbeiders afkomstig uit NPDC. Een derde van de grensarbeiders uit NPDC werkte in West-Vlaanderen.

arbeidsmobiliteit een dagelijkse realiteit is, ontstaan er bijzondere grensoverschrijdende EURES-netwerken. EuresChannel is de naam voor het grensoverschrijdende samenwerkingsverband voor de regio's Henegouwen, NPDC, West-Vlaanderen en Kent. De partners zijn de publieke diensten voor arbeidsbemiddeling, de Interregionale Vakbondsraad en de patroonsorganisaties. Voor West-Vlaanderen nemen respectievelijk de VDAB, de vakbonden ABVV en ACV, en UNIZO deel aan het netwerk.

In het kader van de EURES-samenwerking worden onder meer volgende acties ondernomen:

- Uitwisseling van vacatures
- Begeleiding van werkzoekenden naar Frankrijk (rekruteringsacties, vacatureaanbod, bezorgen van informatie over tewerkstelling in het buitenland)
- Opzetten van jobbeurzen in samenwerking met Noord-Frankrijk. Op 30 mei 2006 werd in Rijsel voor de eerste maal een grensoverschrijdende jobbeurs georganiseerd, waarop 171 ondernemingen en 9 500 bezoeker aanwezig waren. Op 12 december 2007 vindt te Kortrijk een volgende beurs plaats, onder de naam *job@eurodistrict*. Deze beurs komt tot stand door samenwerking van de tewerkstellingsdiensten en werkgeversorganisaties in Vlaanderen, Wallonië en NPDC, en kadert in de totstandkoming van het Eurodistrict
- In 2006 publiceerde EuresChannel een studie over de Frans-Belgische grensstromen

RAVTI-project

In Vlaamse ondernemingen is er een aanbod van niet-ingevulde werkaanbiedingen in tal van domeinen, waaronder toerisme, transport en diensten. Franse werklozen vormen een reservoir aan mogelijke werkkrachten. Echter, het is geen sinecure de beschikbare banen – de zogenaamde knelpunt- of kansenberoepen – in te vullen. Immers, weinig Fransen spreken Nederlands, en bovendien blijkt de aanpassing aan een andere manier van leven en cultuur een moeilijk te overwinnen drempel. Met het oog op de bevordering van grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit loopt er sinds 2004 een project met de naam RAVTI (*Réseau AFPA VDAB pour le Tertiaire et l'Industrie*). Partners in het project zijn aan Vlaamse kant de VDAB en aan Franse zijde AFPA/Roubaix (*Association nationale pour la Formation Professionnelle des Adultes*). Het project wordt deels gefinancierd door Europese subsidies in het kader van INTERREG IIIA.

Voor het project werden twee domeinen – één in de secundaire en één in de tertiaire sector – geselecteerd die gebukt gaan onder een arbeidstekort: industriële automatisering en telehulp. Concreet werden er voor de secundaire sector beroeps- én taalopleidingen (120 uren door een VDAB instructeur, later opgevoerd tot 180 uren) georganiseerd voor Franse machine-operatoren die in Vlaanderen wilden komen werken. Deze opleidingen gingen door in het opleidingscentrum van AFPA te Lomme (nabij Rijsel). In de tertiaire sector vond een opleiding plaats aan beide zijden van de grens (120 uren, eveneens verlengd tot 180 uren): Franse cursisten hebben Nederlands geleerd om aan de slag te gaan als adviseur klantendienst op afstand, en tegelijkertijd konden Vlaamse cursisten een opleiding *callcenter*-medewerker (volledig in het Frans) volgen in Roubaix.

Het resultaat van bovenstaande opleidingen is echter gematigd. Weinig cursisten hebben de stap gezet naar een baan aan de andere kant van de grens. Wel hebben de opleiding in hoge mate bijgedragen tot een beter scholingsniveau. Specifiek voor Vlaanderen is de meerwaarde beperkt. Slechts een beperkt aantal (31) Fransen werd opgeleid en kreeg een opleiding Nederlands met het oog op tewerkstelling in Vlaanderen. Hooguit 5% van die cursisten mensen heeft een werkaanbieding in Vlaanderen aanvaard. Wat de Vlamingen betreft die een taalbad ondergaan hebben in Roubaix, kan dezelfde conclusie getrokken worden. Ook de Vlaamse cursisten gaan niet werken in het andere taalgebied.

Het slechts gematigde succes heeft te maken met enkele problemen die de grensarbeid afremmen:

- Ten eerste is het niet eenvoudig om een efficiënte en constructieve samenwerking tussen Vlaamse en Franse partners op te zetten. Het vraagt tijd, energie en diplomatie om het Vlaamse realisme en pragmatisme af te stemmen op het Franse enthousiasme. Hierdoor heeft het enige tijd gevergd vooraleer het RAVTI-project op kruissnelheid kwam
- Ten tweede moet er melding worden gemaakt van de juridisch-administratieve problemen die grensarbeiders ondervinden.⁴⁰ Een prangend voorbeeld betreft de werklozensteun die ophoudt aan de grens, waardoor Franse cursisten die een opleiding in Vlaanderen volgen, hun uitkering dreigen te verliezen. Daarnaast zijn er ook belemmeringen op vlak van fiscaliteit en sociale zekerheid. Momenteel wordt een Frans-Belgisch protocolakkoord uitgewerkt om te bepalen aan welk land de grensarbeiders belastingplichtig zijn.⁴¹ Een ander probleem betreft de gelijkwaardigheid van diploma's, opleidingen en kwalificaties. Binnen de onderwijswereld (administratie en instellingen voor hoger onderwijs) wordt er gewerkt aan systemen om homologatie en equivalentie te realiseren
- Ten derde heeft de intensievere samenwerking met Noord-Frankrijk implicaties voor de werking van de VDAB, die wijst op de budgettaire en personeelstekorten om de vele samenwerkingsvoorstellen concreet vorm te geven

Het RAVTI-project loopt tot eind 2007, maar de mogelijkheid tot verlenging wordt onder de loep genomen: er worden enkele pistes onderzocht om nieuwe opleidingsprojecten op te zetten tussen Frankrijk en Vlaanderen, met als opzet Franse werkzoekenden, naast een technische opleiding, ook een taalopleiding plus een Vlaams cultuurbad te voorzien.

Ondanks de genoemde hinderpalen bestaat er een onmiskenbaar enthousiasme om de samenwerking uit te breiden. De *Communauté Urbaine de Dunkerque* (CUD) werkt samen met verschillende organisaties in de regio, en geeft aan dat er vanuit het AFPA-opleidingscentrum voor lassers een grote belangstelling is om in Vlaanderen te werken. RESOC Zuid-West-Vlaanderen (Regionaal Economisch en Sociaal OverlegComité) ziet de grensoverschrijdende samenwerking en metropoolvorming rond Rijsel als wezenlijk onderdeel van de strategie voor de verdere ontwikkeling van Zuid-West-Vlaanderen. Het RESOC wil de grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit stimuleren door de organisatie van grensoverschrijdende jobbeurzen, kwalitatieve uitwisseling, opvolging en selectie van werkaanbiedingen, en de oprichting van een observatorium als instrument voor permanent onderzoek naar de grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Daarnaast is er vanuit het *Grensoverschrijdend Samenwerkingsplatform West-Vlaanderen/Flandre-Dunkerque-Côte d'Opale* een grote wil tot samenwerking met de VDAB teneinde de streek meer economische dynamiek te geven. Ten slotte wordt verwacht dat in het kader van de Eurometropool de samenwerking rond grensarbeid en kansenberoepen enkel zal toenemen.

Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming (SYNTRA Vlaanderen)

SYNTRA West was in de programmatieperiode 2000-2006 betrokken bij volgende INTERREG IIIA-projecten:

⁴⁰ In het kader van het RAVTI-project werd een stand van zaken opgemaakt betreffende de (bevorderende én belemmerende) tewerkstellingsmaatregelen in Frankrijk, Vlaanderen en Wallonië. Deze nota werd overgemaakt aan de relevante beleidsniveaus met de vraag om voor een aantal maatregelen de 'grenzen weg te werken', en aldus de inwoners van het grensgebied te beschouwen als één groep, zodat het bijvoorbeeld mogelijk wordt voor een Vlaamse werkgever om een Fransman op te nemen via een Individuele Beroepsopleiding in de Onderneming (IBO) of een opleiding 'Nederlands op de werkvloer'. Momenteel zijn zulke maatregelen nog onmogelijk. De voornaamste belemmeringen werden ook in kaart gebracht door de Frans-Belgische parlementaire werkgroep.

⁴¹ Het protocolakkoord werd ondertekend na afloop van besprekingen tussen de Franse en Belgische regering op 9 maart 2007, en vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de twee Parlementen. De goedkeuring laat nog op zich wachten. De overeenkomst bepaalt dat de Belgische grensarbeiders vanaf 1 januari 2007 in Frankrijk belastbaar zijn. De Franse grensarbeiders zullen vanaf 1 januari 2007 gedurende 25 jaar in Frankrijk belastbaar blijven, indien ze niet meer dan 30 dagen per jaar een activiteit buiten de grenszone uitoefenen. Deze regeling (het zogenaamde 'werklandprincipe') zorgt bij veel West-Vlaamse bedrijven voor onrust: er wordt gevreesd voor een opdroging van de instroom van Franse werknemers, die gebaat waren bij het (voor hen) gunstige systeem van belasting in het land van woonplaats.

- *TÉLÉ-LANGUES* (SYNTRA West als promotor): realisatie van een interactieve CD-ROM voor het aanleren van efficiënte telefonische communicatie in het Frans. Een luik functionele grammatica werd hier tevens in verwerkt, uitgaande van de meest voorkomende fouten door Nederlandstaligen gemaakt. De CD-ROM geldt als ideale ondersteuning bij de klassikale opleiding 'Efficiënt telefoneren in het Frans'
- *SEMENTIS* (SYNTRA West als partner): sensibiliseren van en motiveren tot het ondernemerschap. Dit project had tot doel ondernemers bijeen te brengen en een synergie mogelijk te maken tussen onderzoekers, studenten en deskundigen
- *TRANSPARENCE* (SYNTRA West als partner): vergelijking van de arbeidsmarkt in de grensoverschrijdende zone Vlaanderen-Wallonië-Frankrijk met bepaling van de knelpuntberoepen in de sectoren bouw en horeca. Op basis van die studie en de definitie van de ontbrekende competenties werden opleidingspakketten ontwikkeld die in de hele zone bruikbaar zijn en die de grensoverschrijdende arbeid moeten bevorderen
- *PAIN* (SYNTRA West als promotor): uitwisseling van cursisten binnen de opleiding brood, patisserie en chocolade

Omwille van zijn succes werd het PAIN-project voortgezet in een tweede fase, en uitgebreid met een aantal beroepen. SYNTRA West is nog steeds promotor. Vanaf januari 2006 worden er 4 semesters lang deelnemers uitgewisseld tussen de *Chambre de Métiers du Nord* (Rijsel) en SYNTRA. Op het programma van de tweedaagse uitwisseling staan telkens: een bezoek aan een buitenlands opleidingscentrum in Noord-Frankrijk, enkele bedrijfsbezoeken, uitleg over de sector in Noord-Frankrijk en tewerkstellingsmogelijkheden, en een korte opleiding over een plaatselijke specialiteit. De betrokken beroepen/opleidingen zijn de volgende: kapper, schoonheidsspecialist(e), zaalpersoneel, keukenpersoneel, bakker en banketbakker.

Daarnaast worden momenteel enkele pistes voor verdere samenwerking onderzocht:

- Gezamenlijke ontwikkeling van e-learningmateriaal voor de opleiding *sommelier*
- Uitwisseling (opleiding en cursisten) in de sector juwelierie (warm emailleren)
- Uitbouw van een competentiecentrum glas, met klemtoon op glasboetseren en glasblazen op de blaaspijp (ontwikkeling opleidingscurricula en inhouden, alsook een gezamenlijke tentoonstelling)

2.8.4. Financiële middelen

SYNTRA Vlaanderen

De samenwerking tussen SYNTRA Midden-Vlaanderen en de *Université du Vin* is een exclusief initiatief van beide instellingen. Er werd geen Europees project ingediend noch enig ander project dat extra financiële steun van enige overheid of instelling kon opleveren. De opleiding van SYNTRA wordt uiteraard wel gesubsidieerd in het kader van de dotaties van SYNTRA Vlaanderen die bestemd zijn voor de financiering van de activiteiten van de verschillende centra.

De projecten van SYNTRA West worden (deels) gefinancierd vanuit het INTERREG IIIA-programma. De verschillende SYNTRA-centra in Vlaanderen werken voor deze projecten grotendeels met autonome middelen.

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

VDAB werkt samen met Franse collega's in het kader van verschillende Europese projecten: het RAVTI-project (grensoverschrijdende beroepsopleidingen in het kader van INTERREG IIIA), het samenwerkingsverband EuresChannel (grensoverschrijdende arbeidsbemiddeling in het kader van

EURES), en buitenlandse cursistenstages (competentieverstrekking van bedienden en de horecasector in het kader van Leonardo). Deze projecten worden deels door de betreffende Europese programma's gefinancierd, deels vanuit VDAB. Tussen 2001 en 2007 besteedde VDAB volgende middelen aan samenwerking met Frankrijk in het kader van Europese projecten:

Jaar	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (tot heden)
EUR	53 552,93	46 274,62	44 657,60	66 600,55	59 869,30	94 145,06	66 560,86

2.9. Economie, Wetenschap en Innovatie

2.9.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Goedkeuring door de Vlaamse Regering (VR/2007/1602/DOC.0117) van de financiële verdeling van de EFRO-middelen, toegewezen aan Vlaanderen in het kader van Doelstelling 3 van de Europese Structuurfondsen 2007-2013, over de diverse grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden met Nederland, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk enerzijds en de beide transnationale samenwerkingsverbanden anderzijds (2007)
- Goedkeuring door de Vlaamse Regering (VR/2007/1105/DOC.0442) van het Doelstelling 3 Operationeel Programma voor Transnationale Territoriale Samenwerking voor Noordzee Regio en Noordwest Europa 2007-2013 (2007)
- Ontwerp van Operationeel Programma (VR/2007/29.06/DOC.0646) Doelstelling 3 Europese Interregionale Samenwerking 2007-2013
- Goedkeuring door de Vlaamse Regering (VR/2007/2007/DOC.0879) van het Doelstelling 3 Operationeel Programma voor Grensoverschrijdende Samenwerking Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen 2007-2013 (2007)
- Goedkeuring door de Vlaamse Regering van het Doelstelling 3 programma voor grensoverschrijdende maritieme samenwerking tussen Engeland, Frankrijk, Vlaanderen en Nederland (in voorbereiding)

2.9.2. Frankrijk

2.9.2.1. ECONOMIE EN INTERNATIONAAL ONDERNEMEN

Economische situatie in Frankrijk

In vergelijking met de omringende EU-lidstaten scheert de Franse economie de laatste jaren allerminst hoge toppen. In 2006 bedroeg de werkloosheidsgraad 9,5% van de actieve bevolking. Op 10 jaar tijd betekent dit nauwelijks een verbetering. Vooral de jongerenwerkloosheid (<25 jaar) van 23,2% baart zorgen. Ondanks de positieve internationale context van de afgelopen jaren is de groei van het Bruto Binnenlands Product (BBP) eerder beperkt: 2% in 2006, tegenover een gemiddelde van 3,0% in de EU-27. De staatsschuld blijft hoog en neemt zelfs toe (54,6% van het BBP in 1995 tegenover 63,9% in 2006). Ook wat betreft het begrotingstekort, is waakzaamheid op zijn plaats: in 2005 werd de Maastricht-norm van 3% net behaald, in 2006 was het tekort 2,5%.⁴²

Onder de laatste ambtstermijn van President Chirac werd een fikse belastingvermindering aangekondigd, om zo de economische groei te stimuleren. In het teken van de *relance* ambieerde Chirac grote technologische projecten (inzake Airbus, Ariane en TGV) op touw te zetten, die Frankrijk opnieuw op de kaart zouden zetten.

Om de concurrentiekracht van de Franse economie te verhogen, lanceerde de Franse Regering in 2004 het plan om zogenaamde 'competitiviteitspolen' te financieren. Deze polen zijn publiek-private samenwerkingsverbanden van ondernemingen, onderzoekscentra en onderwijsinstellingen (waaronder universiteiten) die samen instaan voor het uitwerken van innovatieprojecten met het oog op economische ontwikkeling. De activiteiten van de competitiviteitspolen hopen op termijn de concurrentiepositie van Frankrijk te verbeteren. In sectoren zoals transport en logistiek, waar er reeds een scherpe concurrentieslag tussen Frankrijk en Vlaanderen aan de gang is, kan dit de positie van Vlaanderen negatief beïnvloeden. Anderzijds kan Vlaanderen ook de vruchten plukken van onderzoek en innovatie over de grenzen heen. Een voorbeeld behelst de innovatieprojecten in de textielsector,

⁴² Cijfermateriaal over de economische toestand van Frankrijk is gebaseerd op statistische informatie van EUROSTAT, het statistische bureau van de Europese Commissie. Zie http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090_1&_dad=portal&_schema=PORTAL.

waaraan ook Vlaamse onderzoekscentra deelnemen, en die voordelig zijn voor de mondiale slagkracht van de ganse grensoverschrijdende textielsector.

President Sarkozy beoogt een schokeffect: tal van economische en fiscale maatregelen, die weliswaar een risico inhouden voor het reeds precaire begrotingsdeficit, moeten de neerwaartse spiraal van de Franse economie tegengaan. De Franse bedrijfswereld krijgt een centrale plek in het economische project van Sarkozy: fiscale en administratieve lasten die de ondernemingszin belemmeren, moeten worden afgebouwd. Deze maatregelen moeten zorgen voor een hogere groei en het concurrentievermogen van de Franse bedrijven (vooral ten aanzien van concurrent Duitsland) opkrikken.

Interpenetratie van Franse en Belgische economie

België is een geliefkoosde bestemming voor Franse investeringen. De verwante zakencultuur, de taalfaciliteiten en het voordeligere fiscale stelsel werken dit in de hand. België telt circa 1 600 vestigingen van Franse bedrijven. Deze vestigingen zorgen voor een tewerkstelling van 200 000 personen, waarvan 28% in Vlaanderen. Omgerekend in geldstromen bezat Frankrijk in 2006 naar schatting 87,4 mia EUR aan investeringen in België, wat neerkomt op 15,6% van het totale bedrag aan buitenlandse investeringen in België.⁴³

Frankrijk is vooral aanwezig in volgende sectoren: holdings (36%), informatica (18%), energie (16%) en financiële diensten (8%). Bekende namen zijn: Alcatel (telecommunicatie), Alstom (transport en energie), Axa (verzekeringen), Carrefour (warenhuizen), Cegelec (technologische dienstverlening), France Telecom (telecommunicatie, eigenaar van Mobistar), Suez (gas en elektriciteit) en Total (brandstoffen). In omgekeerde richting zouden Belgische bedrijven 42,5 mia EUR in Frankrijk investeren, vooral in de financiële sector (30%), in holdings (25%) en in industrie (14%, hoofdzakelijk chemie en energie). Bekende Belgische bedrijven die actief zijn binnen Frankrijk zijn: Fortis (hoofdzakelijk verzekeringen), ING en Dexia (bankwezen), Solvay (farmaceutica) en Interbrew (bier). Bovenstaande cijfers getuigen van een sterke 'interpenetratie' van de Franse en Belgische economie.

De Franse bedrijfswereld heeft in ieder geval een aanzienlijke impact op de Belgische en Vlaamse economie. Een actueel voorbeeld betreft de fusie van Suez en Gaz de France, waardoor alle dominante spelers op de Belgische vrijgemaakte energiemarkt in handen van één en hetzelfde concern dreigen te komen. Om de impact van deze marktdominantie op de energievoorziening en -rekening te milderen, is er nood aan corrigerende maatregelen die mededinging op blijvende wijze garanderen. Andere gekende voorbeelden zijn de overname van de Belgische warenhuisketen GB door de Franse distributiegroep Carrefour en de samensmelting van het Belgische Petrofina en de Franse petroleum- en gasgroep Total. In omgekeerde richting is er ook sprake van Belgische en Vlaamse bedrijven die een belangrijke positie verwerven op de Franse markt. Een treffende illustratie is de uitbouw van de Franse activiteiten van Roularta Media Group. Roularta nam in september 2006 de Franse groep Express-Expansion volledig over. Groupe Express-Expansion is uitgever van toonaangevende magazines in diverse sectoren (nieuws, economie, interieur en *lifestyle*, onderwijs, cultuur). Daarnaast tracht Roularta in de sector van de ontspanning de positie van haar dochterbedrijf Groupe Studio Press te versterken. Ten slotte heeft Roularta Media Group het magazine Point de Vue overgenomen, en participeert het in *joint-ventures* met Laurent Blanc en met de Franse mediagroep Spir Communication.

Samenwerking met Franse bedrijven levert vaak ook voordelen op voor Belgische en Vlaamse bedrijven. Zo hebben de Vlaamse en Waalse luchtvaartindustrie in het verleden deelgenomen aan verschillende Airbus-projecten. Contracten werden opgemaakt voor de bouw van de A330/A340 (jaren '90), en meer recentelijk voor de A380 en het militaire transporttoestel A400M. De participatie van Vlaamse bedrijven aan opeenvolgende Airbus-programma's is de aanleiding geweest tot verschillende ministerbezoeken:

⁴³ Cijfers in deze sectie over wederzijdse investeringen en handel zijn voornamelijk gebaseerd op de analyses van *Flanders Investment and Trade* (FIT), alsook op jaarverslagen van de Belgische ambassade in Parijs, landenfiches van de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken, en synthesefiches van de Franse ambassade in België (*Mission Économique*).

- Op 14 juni 2005 brachten Vlaams Minister van Economie Fientje Moerman en Minister-President Yves Leterme een bezoek aan het tweejaarlijkse luchtvaartsalon in Le Bourget (nabij Parijs)
- Op 5 december 2005 was Vlaams Minister Moerman aanwezig in Toulouse op de voorstelling van projecten van de Vlaamse luchtvaartindustrie aan Airbus Military in het kader van het A400M-project
- Op 20 juni 2007 was Vlaams Minister Moerman voor de tweede maal aanwezig op het salon in Le Bourget

Momenteel zijn de contracten voor de constructie van het nieuwe A350-toestel aan de orde. De federale overheid en de Gewesten verlenen financiële tegemoetkomingen aan de deelnemende bedrijven. Besprekingen met de federale overheid en tussen de Gewesten zijn aan de gang om de verdeling van de compensaties voor Vlaanderen en Wallonië vast te leggen.

Eén van de Vlaamse sectoren die op eigen kracht standhoudt, maar wel in concurrentie treedt met Frankrijk, is transport en logistiek. De sterke positie van de Vlaamse havens speelt hier een wezenlijke rol. De grootste Franse concurrent voor de Vlaamse havens is Le Havre. Le Havre is, vooral op vlak van containertrafiek, aan een inhaalbeweging bezig. Het 'Port 2000'-project, oftewel de uitbreiding van de containerhaven in het Seine-estuarium, heeft hier een belangrijk aandeel in gehad. Door de uitbouw van nieuwe containerterminals ambieert Le Havre uit te groeien tot één van de grootste polen voor containertrafiek in Europa. Dit betekent een rechtstreekse concurrentieslag met de haven van Antwerpen. Momenteel is Antwerpen nog steeds een belangrijke haven voor de Franse economie, maar in groeiende mate worden de Franse regio's bevoorrad vanuit de eigen havens (Le Havre in het noorden en Marseille in het zuiden). Op die manier krimpt de Franse trafiek in Antwerpen. *Flanders Investment and Trade (FIT)*, het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, verwacht dat de toekomstige voltooiing van de Seine-Schelde-verbinding de concurrentie tussen Le Havre en de Vlaamse havens nog zal verscherpen.

Afgezien van deze concurrentieslag bestaat er ook samenwerking tussen Franse en Vlaamse (haven)autoriteiten. De havens van Zeebrugge en Antwerpen aan Vlaamse zijde en Duinkerke aan Franse zijde delen hetzelfde hinterland. Wat betreft het aantrekken van vracht, zorgt dit in de eerste plaats voor concurrentie. Anderzijds ondervinden deze havens dezelfde logistiek-ruimtelijke problemen. In het kader van INTERREG IIIB Noord-West-Europa liepen er Frans-Vlaamse projecten om de verbinding tussen zeehavens en hun hinterland te verbeteren.

Handel tussen Vlaanderen en Frankrijk

Vlaanderen en Frankrijk zijn belangrijke handelspartners. In 2006 exporteerde Vlaanderen voor 24,2 mia EUR naar zijn onderbuur, een stijging met 2% tegenover 2005. Frankrijk is daarmee de derde exportbestemming van Vlaanderen, vlak na Nederland dat de tweede plaats bezet. Duitsland prijkt op de eerste plek.

In tegenstelling tot Duitsland en Nederland is het aandeel van de Franse klanten in de totale Vlaamse export (lichtjes) dalend. Het aandeel van Vlaanderen in de Belgische uitvoer naar Frankrijk is eveneens verminderd. In 2006 was Vlaanderen nog goed voor 62,45% van de Belgische uitvoer naar Frankrijk. Dit is beduidend minder dan het Vlaamse aandeel in de totale Belgische export (meer dan 80%).⁴⁴

De belangrijkste Vlaamse exportproducten naar Frankrijk zijn machines en mechanische werktuigen (9,80%), kunststof en toepassingen (8,46%), auto's, tractoren, motorrijwielen en fietsen (8,16%), gietijzer, ijzer en staal (5,30%), en elektrische machines en apparatuur (5,07%).

Frankrijk is de 3de leverancier van Vlaanderen, ter waarde van 19 mia EUR. In 2006 viel trouwens een sterke stijging van 9% te noteren, na enkele jaren van 3 à 4%.

⁴⁴ Vanuit relatief oogpunt heeft Frankrijk een sterkere handelsrelatie met Wallonië dan met Vlaanderen.

De belangrijkste Vlaamse invoerproducten uit Frankrijk in 2006 waren auto's, tractoren, motorrijwielen en fietsen (19,77%), machines en mechanische werktuigen (8,24%), minerale brandstoffen (6,81%), kunststof en toepassingen (4,85%), en gietijzer, ijzer en staal (3,79%).

Flanders Investment and Trade (FIT)

Flanders Investment and Trade is het agentschap van de Vlaamse overheid dat Vlaamse bedrijven ondersteunt bij het internationaal ondernemen, alsook buitenlandse bedrijven helpt met het opzetten of uitbreiden van een vestiging in Vlaanderen. FIT beschikt over 4 kantoren (Vlaamse economische vertegenwoordigingen) in Frankrijk, gevestigd in Lyon, Bordeaux, Rijsel en Parijs.

Internationaal ondernemen

Bij het uitzetten van een strategie inzake internationaal ondernemen moet rekening gehouden worden met het feit dat Frankrijk voor heel wat sectoren een vrij verzadigde en bijgevolg verdringingsmarkt met hoge eisen is, waar de Vlaamse exporteurs veel concurrenten aantreffen. De introductie van het ene bedrijf kan leiden tot het uit de markt drijven van een andere Vlaamse onderneming.

Met betrekking tot de buurlanden heeft *Flanders Investment and Trade* een specifieke rol te vervullen naar starters toe. Voor Frankrijk, maar dus ook voor Duitsland en Nederland, worden laagdrempelige acties ingepland die zich specifiek richten op de noden en verwachtingen van potentiële en startende exporteurs.

De strategie die *Flanders Investment and Trade* vastlegt, heeft een geografische en sectorale focus, i.e. per land worden kansrijke (doel)sectoren bepaald waarop pro-actief zal gewerkt worden. De bepaling van deze sectoren gebeurt volgens een vast stramien waarbij vooreerst FIT doelsectoren bepaalt waaraan concrete acties worden gekoppeld. Doelsectoren en actieprogramma worden in een tweede stap afgetoetst met de vertegenwoordigers van de economische spelers, met name de federaties, havens, enzovoort.

De afgelopen jaren ondernam FIT onder meer volgende acties in Frankrijk:

- Jaarlijkse contactdagen (behalve in jaar met exportdagen)
- Exportdagen Buurlanden (driejaarlijks, laatste in 2005). Naast individuele afspraken worden ook workshops georganiseerd over (de benadering van) onder andere de Franse markt
- Explus-informatiedag over Handelsagenturen (2005)
- Klassieke beurzen waarop FIT groepsstanden organiseert, waaronder SIAL (voeding), Equip'Auto (*automotive*), Paris Air show (luchtvaart) en Midest (toeleveranciers industrie) in Parijs, Nordbat (bouw) in Rijsel en Sirha (horeca) in Lyon
- Seminars, waaronder 'De Lucht- en Ruimtevaart in Duitsland en Frankrijk' (2005), '*Canal Seine Nord*' (2005), 'Leveren aan de grootdistributie' (2006) en 'De Medische sector: medische hulpmiddelen in de buurlanden' (2006)
- Trefdagen met en uitnodiging van aankopers van bijvoorbeeld *Électricité de France* (2006), Bouwmaterialen en DIY (*Do-It-Yourself*) (2006 en 2007), *Régie Autonome des Transports Parisiens* (RATP) (2007), *Direction des constructions navales* (DCNS) (2007)

Daarnaast publiceerde FIT een reeks marktstudies en papers⁴⁵:

- Catalogoedruk bij postorderbedrijven in Noord-Frankrijk (2005)

⁴⁵ Studies en papers, met tal van andere bronnen over de betrekkingen met Frankrijk, zijn te vinden op <http://www.flandersinvestmentandtrade.be/>.

- De lucht- en ruimtevaartsector in Frankrijk (2005)
- De gezondheidssector in Frankrijk (2005)
- Frankrijk: De markt voor composietmaterialen, focus op Zuidwest-Frankrijk (2005)
- 2020: De Alpentunnels (2006)
- Technisch Textiel in Frankrijk (2006)
- Ferrmed-project: de spoorverbinding Rotterdam-Algeciras (2006)
- Eco-industrie in Frankrijk (2006)
- Automobiellindustrie in Frankrijk (2006)
- Pyrénées Atlantiques (2006)
- Afgewerkte voedingsmiddelen leveren aan kleine handelszaak en horeca in Frankrijk (2006)
- Afzet van dranken in Frankrijk (2006)
- De grootdistributie in Frankrijk - Een praktische gids voor beginners (2006)
- De Franse Doe-het-zelf-markt (2006)
- De muziek- en filmindustrie in Frankrijk (2007)
- Bouwmaterialen in Frankrijk (2007)
- Toelevering aan Airbus (2007)
- De DIY-markt in Frankrijk (2007)
- De biomarkt in Frankrijk (2007)

Systematische samenwerking met Franse actoren is er echter niet. Overheidsinitiatieven zijn gericht op het ondersteunen van Vlaamse bedrijven in hun internationaal ondernemen op de Franse markt. Franse bedrijven zijn hierbij vaak onmiddellijke concurrenten.

Aantrekken van investeringen

De investeringsactiviteiten van FIT worden vanuit het kantoor in Parijs gecoördineerd. Voor de opvolging van deze activiteiten werd in 2007 een *Deputy Investment Officer* geselecteerd met ervaring op de Franse markt. Op 1 februari 2008 neemt de nieuwe medewerkster haar functie op.

Met betrekking tot het aantrekken van investeringen bepaalt FIT een strategie die een geografische, sectorale of thematische focus heeft. Frankrijk maakt deel uit van de regio 'Zuid-Europa'. Per actieprogramma dat wordt opgesteld, wordt beslist of de focus op een sector, een regio of een thema zal liggen. Iedere actie wordt voordien voorgesteld door de lokale kantoren en getoetst aan de mogelijkheden per sector.

Voor 2007 onderneemt elk FIT-kantoor in Frankrijk minstens één activiteit op investeringsvlak. Deze acties zijn bedoeld om enerzijds de lokale markt te verkennen en anderzijds inzicht te krijgen in de werking van promotionele acties die gericht zijn op het aantrekken van investeringen. Vanaf 2008 worden de acties gestructureerd per sector en wordt meer de nadruk gelegd op prospectie van internationale bedrijven. In 2007 werden volgende activiteiten gepland:

In Parijs:

- Seminarie over de Belgische fiscaliteit, in samenwerking met Deloitte en Fortis (maart)
- Deelname aan de Franse Investeringsconferentie in La Boule (juni)
- Organisatie van netwerkevent voor agentschappen voor economische ontwikkeling in Parijs, in samenwerking met *Oxford Intelligence* (oktober)
- Editoriaal artikel over logistiek in *Conquéir*, een internationaal vaktijdschrift (oktober)

In Rijsel:

- Deelname aan de logistieke beurs Top Transport (maart)
- Seminarie over de Belgische fiscaliteit, in samenwerking met KBC, KPMG, Belgische Kamer (september)
- Deelname aan de *start-up*-conferentie in Rijsel (oktober)

In Lyon:

- Deelname aan netwerkevent van *Classe Export* (november)

In Bordeaux:

- Deelname aan beurs voor de *aerospace*-sector (september)

Ook voor het aantrekken van investeringen bestaat er geen systematische samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk. Er is eerder sprake van concurrentie, bijvoorbeeld bij het aantrekken van Europese Distributiecentra (EDC). Wel wordt er op occasionele basis samengewerkt met de Franse kamers van koophandel.

Club Diaspora

Club Diaspora is een samenwerkingsverband tussen FIT (trekt het project en verzorgt het secretariaat), Voka (Vlaams netwerk van ondernemingen) en Vlamingen in de wereld (VIW) dat werd opgericht op initiatief van voormalig Vlaams Minister van Buitenlandse Handel Fientje Moerman. Het is een netwerk van Vlaamse professionals in het buitenland, die een sterke band hebben met Vlaanderen én hun kennis en ervaring willen delen met Vlaamse ondernemingen die internationaal actief zijn. De gegevens van de Vlamingen die zich aansluiten bij Club Diaspora, worden gebundeld in een open databestand dat toegankelijk is voor Vlaamse bedrijven. Dit virtuele netwerk telt 98 leden in Frankrijk.⁴⁶

De contacten met leden van Club Diaspora gebeuren zowel on-line als off-line:

- Vlaamse bedrijven met toegang tot het netwerk kunnen on-line vragen stellen aan diasporanten uit de sector waarin zij actief zijn
- Leden van Club Diaspora worden door de Vlaamse economische vertegenwoordigers in Parijs, Rijsel, Lyon en Bordeaux uitgenodigd op jaarlijkse evenementen, teneinde het clubgevoel in stand te houden. Daarnaast zijn er regelmatig contacten tijdens netwerkactiviteiten of consultaties

⁴⁶ In 2007 telt het totale netwerk meer dan 1 300 vrijwillige adviseurs in 84 landen en 35 economische sectoren.

Districts of Creativity Network

Flanders DC (*Flanders District of Creativity*) is de Vlaamse organisatie voor ondernemingscreativiteit. Het betreft een initiatief van Vlaams Minister van Economie Patricia Ceysens dat de creativiteit van de Vlaamse economie moet aanwakkeren. Flanders DC tracht dit te doen aan de hand van studies, opleidingen, on-line trainingen, brainstorming, evenementen, enzovoort.

Op internationaal vlak is Flanders DC actief binnen het *Districts of Creativity Network*, i.e. een samenwerkingsverband van 12 creatieve regio's uit 3 continenten. De Franse regio's NPDC en Rhône-Alpes participeren binnen het netwerk. De 12 regio's wisselen ervaringen uit en werken samen aan de bevordering van creativiteit. Dit gebeurt op drie manieren:

- Jaarlijks organiseren ze het *Creativity World Forum*. Op dit evenement krijgen ondernemers, beleidsmakers en onderzoekers van over de hele wereld de kans om ideeën uit te wisselen en inspiratie op te doen
- Ze nemen deel aan Europese projecten gericht op de promotie van innovatie, ondernemerscreativiteit en ondernemerschap
- Het DC netwerk zet ook zelf projecten op, zoals een uitwisselingsprogramma op vlak van innovatie en creativiteit

In 2007 verliep de samenwerking met NPDC via *Salon Créer*, i.e. de eerste Europese beurs voor het oprichten, overnemen en ontwikkelen van een bedrijf. Hoogtepunt van *Salon Créer* was het *Lille International Forum of Entrepreneurship* (LIFE). Van 10 tot 12 september 2007 bood dit forum een platform aan Europese en internationale experts in ondernemerschap. Als partner heeft Flanders DC meegewerkt aan de agenda en inhoud van de conferentie. Concreet betrof deze samenwerking de organisatie van een workshop, getiteld *Stimulating innovation through creativity. Best practices from Flanders*.

Wat betreft de samenwerking met Rhône-Alpes, heeft Flanders DC in oktober 2007 een Leonardo da Vinci-project ingediend bij EPOS (Europese Programma's voor Onderwijs, Opleiding en Samenwerking). Het project voorziet buitenlandse stages van 6 maanden voor afgestudeerde masterstudenten uit de opleidingen Industrieel Ontwerp (Hogeschool West-Vlaanderen), Product Ontwikkeling (Hogeschool Antwerpen) en Product Design (Katholieke Hogeschool Limburg). De stages zouden plaatsvinden in gerenommeerde productiebedrijven of ontwerp bureaus in Baden-Württemberg, Catalonië, Rhône-Alpes, Lombardije en Schotland. De voorziene periode is september 2008 - mei 2009.

2.9.2.2. WETENSCHAP EN INNOVATIE

Europees Kaderprogramma OTO

Voor Wetenschap & Innovatie concentreert de samenwerking zich hoofdzakelijk binnen het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling (OTO). Binnen het Zesde Kaderprogramma (KP6) dat liep in de periode 2002-2006, was Frankrijk de derde belangrijkste partner voor Vlaamse onderzoeksactoren.⁴⁷ Vanuit Vlaanderen zijn vooral de universiteiten en hogescholen (45%) betrokken in projecten waaraan ook Franse partners deelnemen, gevolgd door de onderzoekscentra (25%) en de Vlaamse bedrijven (22%). Langs Franse kant zijn het hoofdzakelijk onderzoeksinstellingen (36%) en bedrijven (25%) die met de Vlaamse partners samenwerken. Het totale deelnamebudget bedraagt ruim 492 mio EUR, waarvan 146 mio EUR voor de Vlaamse en 346 mio EUR voor de Franse partners. De belangrijkste domeinen voor samenwerking zijn ICT, *Life sciences*, en *Sustainable development, global change and ecosystems*.

⁴⁷ Gebaseerd op tussentijdse gegevens die betrekking hebben op contracten getekend tot en met 24 januari 2006. Deze contracten dekken ongeveer 55% van het totale budget van KP6 af.

ERA-NETTEN

Verder is er de samenwerking in het kader van de Europese ERA-NETTEN (*European Research Area Networks*), i.e. het beleidsinstrument van de Europese Commissie voor de coördinatie van nationale onderzoeksprogramma's. Het ERA-NET-schema wenst de samenwerking en coördinatie te bevorderen tussen de verschillende financieringsprogramma's ter ondersteuning van onderzoek en innovatie van de lidstaten van de Europese Gemeenschap en van de geassocieerde landen. Het schema werd opgestart binnen KP6, en zal voortgezet worden binnen KP7 (2007-2013).

Het ERA-NET-schema wordt geïmplementeerd via de publicatie van open oproepen tot voorstellen. De voorstellen kunnen ingediend worden door overheidsorganisaties die verantwoordelijk zijn voor de financiering of het beheer van onderzoeksprogramma's op nationaal of regionaal niveau (Ministeries, agentschappen, ...), door andere nationale organisaties die dergelijke programma's financieren of beheren (bijvoorbeeld agentschappen die door de overheid onder publiek recht zijn opgericht), of door organisaties die op Europees niveau werkzaam zijn en onder andere instaan voor de pan-Europese coördinatie van nationaal gefinancierd onderzoek. De oproepen tot voorstellen worden gefinancierd met nationale (of regionale) onderzoeksgelden en zijn geen onderdeel van het Europese Kaderprogramma. Ze staan wel open voor onderzoeksploegen, -instellingen en/of bedrijven.

Vlaanderen – via het Instituut voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) of via het Departement EWI – en Frankrijk participeren in volgende ERA-NETTEN:

- CORNET (*ERA-NET on national and regional programmes and initiatives to promote research, and the dissemination of the results of that research, to the benefit of large communities of SMEs (Small and Medium Enterprises): Collective Research*). Franse partners zijn MINEFI Paris (*Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie*) en CETIM (*Centre technique des industries mécaniques*). Frankrijk heeft evenwel aangegeven niet meer te willen verdergaan met het vervolgtraject (CORNET II) dat in voorbereiding is
- EraSME (*ERA-NET on national and regional programmes to promote innovation networking and co-operation between SMEs and research organisations*). De Franse partner is OSÉO-Anvar (*Agence française de l'innovation*)
- ETRANET (*ICT in traditional manufacturing industries*). De Franse partner is OSÉO-Anvar
- EUROTRANS-BIO (*European network of transnational collaborative Research and Technology Development (RTD) for SME projects in the field of biotechnology*). De Franse partners zijn ANR (*Agence nationale de la recherche*), MINEFI Paris en MR/DT (*Ministère de la Recherche/Direction de la Technologie*)
- MANUNET (*Walking towards a European regionally based research area on new processes and flexible manufacturing systems*). Franse partner is UIMM Provence (*Union des Industries et Métiers de la Métallurgie*)
- MNT-ERA-NET (*From micro- and nano-scale science to new technologies for Europe*). Franse partners zijn *Conseil Régional Midi-Pyrénées* en CEA/Léti (*Laboratoire d'Électronique et de Technologies de l'Information*)
- SUSPRISE (*Networking, coordination, cooperation and integration of national RTD programmes in the field of sustainable enterprise*). Franse partner is ANR
- Verder wordt er nog samengewerkt binnen het PV-ERA-NET (*photovoltaics*), het ERA-NET Plantgenomics en het ERA-NET HYCO (waterstof en brandstofcellen)

INNO-net

De Frans-Vlaamse samenwerking op administratief niveau (via het IWT) uit zich ook binnen het Europees netwerk INNO-net dat wetenschappelijke kennis wil opbouwen via het gezamenlijk opzetten van innovatieprogramma's. Zo wordt samengewerkt binnen:

- INNET (*Networking of national / regional funding and innovation organisations for the involvement of SMEs in technology-based innovation clusters in Europe*). Franse partners zijn OSÉO-Anvar, *Conseil Régional Île-de-France* en *Conseil Régional Rhône-Alpes*
- VALOR (*Development of an effective joint trans-national knowledge valorisation process and coordinated innovation policy*). Franse partner is OSÉO-Anvar

EUREKA

Naast het Kaderprogramma OTO vindt er ook samenwerking plaats in het kader van EUREKA, i.e. een intergouvernamenteel initiatief voor de bevordering van internationale samenwerking in projecten voor toegepast en marktgericht industrieel Onderzoek & Ontwikkeling (O&O). EUREKA staat voor een gedecentraliseerde aanpak.

Het netwerk verleent, na goede afloop van een kwaliteitscontrole, aan de goedgekeurde projecten een EUREKA-label. EUREKA hanteert hierbij het *Bottom Up*-principe: de partners in een O&O-project bepalen zélf het samenwerkingsverband, de inhoud en de timing van hun project. Voor de co-financiering van het project kunnen de individuele partners terecht bij de eigen nationale of regionale overheden. Het EUREKA-label geeft in de meeste lidstaten uitzicht op een verhoogd steunpercentage. EUREKA omvat, naast het Programma voor Individuele Projecten, ook *Clusters* en *Umbrellas*. Deze deelorganisaties hebben als doelstelling het genereren van (sub)projecten in een specifiek onderzoeksterrein of industriële sector. Samenwerkingsprojecten met Vlaamse en Franse partners werden aangevraagd in het kader van de MEDEA- en ITEA-*clusters* (beiden met focus op ICT).

Ondersteunende netwerken

Vlaanderen en Frankrijk werken tevens samen in een aantal netwerken ter ondersteuning en stimulering van de deelname aan Europese programma's. Voorbeelden hiervan zijn:

- IGLO (*Informal Group of Liaison Offices*) (<http://www.iglortd.org/>), waarbinnen Frankrijk vertegenwoordigd wordt via Clora, een associatie van 44 Franse onderzoeksorganisaties en universiteiten, zoals CEA (*Commissariat à l'Énergie Atomique*), CNRS (*Centre National de la Recherche Scientifique*), INSERM (*Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale*) en ONERA (*Office National d'Études et de Recherches Aérospatiales*)⁴⁸
- ERRIN (*European Regions Research and Innovation Network*) (<http://www.errin-brussels.org/>) is een netwerk van Europese regio's dat als doel heeft om regionale vertegenwoordigingen te helpen deelnemen aan ERA. Voor Frankrijk nemen de regio's Basse-Normandie, Île-de-France, Midi-Pyrénées, Paris/Île-de-France, Bretagne, Pays-de-la-Loire en Poitou-Charentes deel
- ERIK (*European Regions Knowledge-based Innovation Network*) (<http://www.eriknetwork.net/>), waarbinnen Lotharingen de geassocieerde partner is
- *Districts of Creativity Network* is een netwerk opgericht door Flanders DC (*Flanders District of Creativity*, de Vlaamse organisatie voor ondernemingscreativiteit) waarbinnen naast Vlaanderen ook NPDC en Rhône-Alpes vertegenwoordigd zijn. Eén van de pijlers van de samenwerking rond

⁴⁸ Cf. sectie over onderwijs. Ter uitvoering van de Samenwerkingsprogramma's tussen Vlaanderen en Frankrijk werken Vlaamse onderzoekscentra en universiteiten samen met CNRS en INSERM. Het CNRS-programma is gericht op toegepaste wetenschappen, en staat kwalitatief hoog aangeschreven. Het INSERM-programma rond medische en biomedische wetenschappen is – ondanks zijn succes – voorlopig opgeschort.

ondernemerschap, innovatie en creativiteit is de deelname aan Europese projecten (<http://www.flandersdc.be/view/nl/1456997-Ons+internationaal+netwerk.html>)

- IRE (*Innovating regions in Europe*) (<http://www.innovating-regions.org/>), waaraan een aantal belangrijke Franse regio's deelnemen (Alsace, Aquitaine, Auvergne, Bretagne, Île-de-France, Lotharingen, NPDC, Poitou-Charentes, Provence-Alpes-Côte d'Azur, Rhône-Alpes). Aansluitend op het IRE-netwerk neemt Vlaanderen als coördinator deel aan het KP6-project IMPACTSCAN (<http://www.impactscan.net/default.aspx>), waarbinnen *Bretagne Innovation* één van de partners is

Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO)

Frankrijk is voor het FWO een belangrijk doelgebied voor de mobiliteit van de wetenschappers. In de periode 1991-2000 was Frankrijk het vijfde land van bestemming met 5,21% van alle toekenningen van reiskredieten door het FWO. In de daaropvolgende periode 2001-2007 nam Frankrijk met 7,42% van alle verplaatsingen de vierde plek in. Enkel de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Italië scoren hoger. Financieel gezien is Frankrijk een voordelig land van bestemming: door de nabijheid wordt een deel van de samenwerking zonder inbreng van FWO-middelen verwezenlijkt.

Het FWO beschikt over een brede waaier aan initiatieven die de onderzoekers aan de Vlaamse universiteiten moeten stimuleren om hun onderzoek ook in het buitenland (*in casu* Frankrijk) te promoten en ervaringen uit te wisselen met buitenlandse collega's, maar ook om in het buitenland nieuwe expertise te verwerven of een buitenlandse expert naar Vlaanderen te halen. Volgende initiatieven dienen de mobiliteit van onderzoekers te bevorderen: wetenschappelijke onderzoeksgemeenschappen, *visiting postdoctoral fellowships*, kredieten voor deelname aan congressen in het buitenland, kredieten voor verblijven in het buitenland, bilaterale overeenkomsten, mobiliteitstoelagen voor postdoctorale onderzoekers FWO, werkingstoelagen voor FWO-mandaathouders, deelname aan internationale programma's (o.a. lidmaatschap van de *European Science Foundation*), en diverse projecten van internationale samenwerking (o.a. samenwerking in het kader van de *European Synchrotron Radiation Facility* te Grenoble; samenwerking in het kader van het *Centre Européen de Calcul Atomique et Moléculaire* te Lyon).

2.9.3. NPDC

2.9.3.1. ECONOMIE

Economische verwevenheid

De economische verwevenheid tussen België/Vlaanderen en NPDC is sprekend. Over een langere periode (1993-2005) gerekend, is België de eerste investeerder in NPDC, zowel in termen van gecreëerde of veiliggestelde werkgelegenheid (7 195 arbeidsplaatsen) als wat betreft het aantal investeringsbeslissingen (162). De Belgische investeringen zijn eerder kleinschalig (gemiddeld 70 werknemers versus gemiddeld 144 in de regio) en situeren zich voornamelijk in de distributie- en logistieke sector. Het zijn hoofdzakelijk Vlaamse bedrijven die investeren in NPDC. In 2006 waren er naar schatting 440 Belgische bedrijven gevestigd in NPDC, en met dit aantal voert België de internationale ranglijst aan.

België is de belangrijkste handelspartner van NPDC. In 2006 was België zowel grootste afnemer (6,5 mia EUR, oftewel 18,6% van de totale export) als leverancier (5,5 mia EUR, oftewel 15,5% van de totale import).⁴⁹

⁴⁹ Afzonderlijke cijfers voor Vlaanderen zijn niet voorhanden.

INTERREG-samenwerking

INTERREG III

De Frans-Vlaamse economische samenwerking in Europees verband gebeurt hoofdzakelijk in het kader van INTERREG-projecten. De bijlage van deze strategienota bevat een opsomming van de projecten waarbinnen Vlaamse en Franse partners met elkaar samenwerken. Via het INTERREG-programma verleent de Europese Unie jaarlijks subsidies aan creatieve, vernieuwende samenwerkingsprojecten voor Europese territoriale ontwikkeling. Het INTERREG-programma beslaat de Europese ruimte, maar biedt ook beperkte mogelijkheden voor samenwerking met landen buiten de EU. In de periode 2000-2006 (INTERREG III) werkten Vlaanderen en Frankrijk samen in volgende deelprogramma's:

- Grensoverschrijdende samenwerking: INTERREG IIIA Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen (zowel tripartiete als bipartiete samenwerking)
- Transnationale samenwerking: INTERREG IIIB Noord-West-Europa
- Interregionale samenwerking: INTERREG IIIC West

Met uitzondering van de bipartiete Frans-Vlaamse samenwerking binnen INTERREG IIIA wordt er nooit op strikt bilaterale basis samengewerkt. Projecten met een economisch oogmerk zijn vaak niet éénduidig economisch te noemen, maar hebben wel een economische inslag (bijvoorbeeld havenprojecten).

Wat betreft het deelprogramma voor grensoverschrijdende samenwerking was de voornaamste zorg de realisatie van projecten die bijdragen tot een duurzame ontwikkeling van het socio-economische en sociaal-culturele weefsel binnen het Frans-Waals-Vlaamse grensgebied. Daarnaast wilde het programma zorgen voor de verbetering van de concurrentiepositie van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai. Enkele van de voornaamste realisaties voor de periode 2000-2006 zijn:

- Een beter geïntegreerde en gecoördineerde aanpak door de bundeling van alle Frans-Belgische samenwerkingszones in één programma en via de uitvoering van structurerende en transversale projecten
- Een grotere aandacht voor het uitbouwen van grensoverschrijdende structuren die de projecten en de projectduur overstijgen
- Meer aandacht voor de daadwerkelijke ontwikkeling en de onmiddellijke voordelen van projecten voor de lokale bevolking

Bedrijventerreinen

In het kader van INTERREG IIIA werd het project *Émulation* uitgevoerd. Dit Europese project werd getrokken door de Grensoverschrijdende Permanente Conferentie van Intercommunales (GPCI) met Leiedal (arrondissement Kortrijk), de West-Vlaamse Intercommunale (wvi), IEG (Moeskroen), IDETA (Doornik) en *Lille Métropole Communauté Urbaine*. *Émulation* liep in de periode 2003-2006 en was erop gericht een geïntegreerde, grensoverschrijdende aanpak uit te werken voor kwaliteitsvolle en duurzame bedrijventerreinen, op basis van verschillende benaderingswijzen en ervaring uit West-Vlaanderen, Henegouwen en Noord-Frankrijk. Essentiële onderdelen van *Émulation* betroffen de uitwisseling van *best practices*, alsook studiebezoeken aan een tiental geselecteerde 'topprojecten'.⁵⁰ Op 23 januari 2006 werd te Kortrijk een slotseminarie gehouden over de inrichting en het beheer van kwaliteitsvolle bedrijventerreinen in de Frans-Belgische metropool.

⁵⁰ Gedetailleerde informatie kan gevonden worden in: De cahiers van het grensoverschrijdend atelier, nummer 15, *Émulation, Inrichten en beheren van kwalitatieve bedrijventerreinen in de Frans-Belgische metropool. Visies en ervaringen aan beide zijden van de grens*, november 2005.

In een studie van VOKA (Vlaams netwerk van ondernemingen) van december 2006 wordt de beschikbaarheid van bedrijventerreinen in België internationaal vergeleken. België doet het slechter dan de buurlanden Duitsland, Frankrijk, Nederland en Frankrijk. De studie besluit dat Vlaanderen met een schaarste aan bedrijventerreinen kampt, en dat er bijgevolg een gebrek is aan ruimte om te ondernemen.⁵¹

Doelstelling 3 'Europese Territoriale Samenwerking'

In de periode 2007-2013 zullen de programma's voor Europese Territoriale Samenwerking in de plaats komen van de 'oude' INTERREG III-programma's. Deze programma's staan helemaal in het teken van een versnelde realisatie van de doelstellingen uit de Lissabon en Göteborg agenda's. De Vlaamse Regering heeft de nodige beslissingen genomen inzake de verdeling van de financiële middelen over de verschillende operationele programma's van Doelstelling 3, de begrotingsakkoorden hiervoor gesloten, en de grensoverschrijdende en transnationale programma's goedgekeurd.

In het kader van deze programma's vervult het Agentschap Economie de volgende rollen:

- 'Nationale autoriteit' voor het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en dus verantwoordelijk voor de reglementaire aanwending van de EFRO-middelen in Vlaanderen
- Vertegenwoordiger en medebeslisser in de monitoring en selectiecomités van de verscheidene programma's
- Adviesverstrekker en ondersteuner bij de uitwerking van projectideeën en/of projectvoorstellen
- Potentiële co-financierder van Doelstelling 3-projecten met een economische finaliteit

Binnen de nieuwe Doelstelling 3-programma's is er sprake van sterk gewijzigde inhoudelijke doelstellingen ten opzichte van de INTERREG III-programma's.

De prioriteiten voor grensoverschrijdende samenwerking zijn:

- Versterking van het grensoverschrijdende concurrentievermogen door innovatie en O&O
- Onderlinge aansluiting van immateriële netwerken (diensten) of materiële netwerken (vervoer)
- Grensoverschrijdende integratie van de arbeidsmarkt
- Verbeteren van de bestaande vervoers- en communicatie-infrastructuur en – waar nodig – het ontwikkelen van nieuwe verbindingen
- Gezamenlijk beheer van natuurlijke en technologische risico's

Prioriteiten voor transnationale samenwerking:

- Aanmoedigen van innovatie en ondernemerschap
- Groei van de kenniseconomie verhogen door onderzoeks- en innovatiecapaciteit (waaronder nieuwe informatie- en communicatietechnologieën)
- Lidstaten, regio's en steden aantrekkelijker maken door hun toegankelijkheid te vergroten en het milieu te beschermen

⁵¹ Zie VOKA, Studie 05, *Ruimte om te ondernemen. Op zoek naar bedrijventerreinen in Vlaanderen*, december 2006, <http://www.voka.be/startpagina/media/publicaties/Documents/Voka-studie05.pdf>.

- Meer en betere banen scheppen door meer mensen aan het werk te helpen of tot het ondernemerschap te bewegen, het aanpassingsvermogen van werknemers en bedrijven te vergroten; meer investeren in menselijk kapitaal

Prioriteiten voor interregionale samenwerking:

- Uitwisseling van kennis en ervaringen, en de gemeenschappelijke ontwikkeling van strategieën en instrumenten op vlak van innovatie en kenniseconomie (o.a. innovatie; onderzoek, ontwikkeling en technologische ontwikkeling; ondernemerschap en KMO's; de informatiemaatschappij; tewerkstelling en kwalificaties), en op vlak van milieu en risicopreventie (o.a. natuurlijke en technologische risico's, water- en afvalbeheer; biodiversiteit en de bescherming van natuurlijk erfgoed; energie en duurzaam transport; cultureel erfgoed en landschappen)

Een nieuwigheid in de programmatieperiode 2007-2013 betreft de participatie van Vlaanderen in een maritiem samenwerkingsprogramma, waaraan ook Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk deelnemen. Het programma wordt georganiseerd rond het Kanaal en de Noordzee als uitgangspunt/grens. Er wordt veel aandacht besteed aan de rol van havens en maritieme activiteiten.

2.9.4. Financiële middelen

De bijdrage van Vlaanderen aan de INTERREG III-programma's (2000-2006) waaraan Vlaanderen deelnam, oogt als volgt:

- INTERREG IIIA Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen
Bijdrage: 11 702 233 EUR
Technische bijstand: 474 291,25 EUR
- INTERREG IIIB Noord-West-Europa
Bijdrage: 3 677 630 EUR
Technische bijstand: 105 999 EUR
- INTERREG IIIC West
Bijdrage: 3 152 253 EUR
Technische bijstand: 154 821 EUR

Wat betreft het luik 'Internationaal ondernemen', behoort Frankrijk tot de cluster 'Buurlanden'. Financiële middelen worden ingezet op de gehele landengroep, en zijn niet individueel toerekenbaar per land. Hetzelfde geldt voor het luik 'Investeringen'. Frankrijk behoort tot de sector 'Zuid-Europa', en ook hier zijn geen bedragen per land voorzien.

Het Europese Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling wordt gevoed vanuit de EU-begroting, en aldus louter op onrechtstreekse wijze door de lidstaten/regio's gefinancierd. Het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie analyseert de procentuele *return* naar Vlaanderen vanuit het Kaderprogramma, en vergelijkt dit met de procentuele 'bijdrage' van Vlaanderen aan de EU-begroting (ongeveer 2%).

2.10. Toerisme

2.10.1. Frankrijk

Frankrijk is een groei- en primaire markt

Frankrijk is een belangrijke groeimarkt op het vlak van toerisme naar Vlaanderen. De onderstaande tabel geeft de evolutie van het aantal Franse overnachtingen in Vlaanderen weer. De gemiddelde jaarlijkse groei sinds 2002 bedraagt 6,0%. Van de verschillende Vlaamse (toeristische) trekpleisters zijn de kunststeden voor de Franse markt veruit het belangrijkste product.

	2002	2003	2004	2005	2006	Trend 2005-06	GJG* 2002-06
Vlaams Gewest	808 853	854 637	901 277	951 297	1 020 279	+7,3%	+6,0%
Brussels Gewest	498 585	549 319	542 869	566 420	587 598	+3,7%	+4,2%
Waals Gewest	395 258	382 468	437 902	431 642	458 919	+6,3%	+3,8%
Kust	166 405	183 483	213 696	228 885	241 713	+5,6%	+9,8%
Kunststeden	820 874	881 294	863 330	893 472	920 325	+3,0%	+2,9%
Vlaamse regio's	320 159	339 179	367 120	395 360	445 839	+12,8%	+8,6%
VLAANDEREN	1 307 438	1 403 956	1 444 146	1 517 717	1 607 877	+5,9%	+5,3%

Tabel 1: Evolutie van het aantal Franse overnachtingen 2002 – 2006 (* GJG = Gemiddelde Jaarlijkse Groei)

(Bron: Toerisme Vlaanderen op basis van ADS)

Frankrijk is niet enkel een groeimarkt, maar ook een primaire markt. Het buitenlandse toerisme naar Vlaanderen wordt voor meer dan 80% bepaald door de buurlanden. Voor Vlaanderen zijn de buurlanden Nederland, Duitsland, Groot-Brittannië en Frankrijk dan ook primaire markten.⁵²

Logischerwijs heeft Toerisme Vlaanderen een kantoor in Parijs, waar momenteel 7,5 VTE (voltijds equivalent) werken. Het buitenlandkantoor van Toerisme Vlaanderen maakt er deel uit van de Vlaamse vertegenwoordiging. Het is de doelstelling van Toerisme Vlaanderen om de algemene bekendheid van Vlaanderen te verhogen en om de Franse bezoeker langer te laten overnachten.

Promotie en marketing

Krachtlijnen

Promotie van Vlaanderen als toeristische bestemming in het buitenland is één van de kerntaken van Toerisme Vlaanderen. Voor de periode 2004-2009 is deze promotie gebaseerd op volgende krachtlijnen:

- Kapitaliseren op de grootste toeristische troeven van Vlaanderen in het buitenland zoals de historische steden, inclusief Brussel
- De inzet van de juiste marketingmix naar verschillende doelgroepen in functie van het marktpotentieel
- Focus op de productmarktcombinaties met het hoogst aantoonbare toeristisch rendement. Hierbij krijgt ook het zaktoerisme (MICE – *Meetings, Incentives, Conferences and Events*) een gerichte aandacht

⁵² Zie Toerisme Vlaanderen, *Marktstrategische uitgangspunten voor de buitenlandpromotie van Vlaanderen*, 2006, http://www.toerismevlaanderen.be/doc/UPL_2007012216085320482.pdf, p.4.

- Een actieve vermarkting die inspeelt op nieuwe dragende maatschappelijke trends, o.a. de doelgroep van 'medioren' (de *babyboom*-generatie), authenticiteit, frequentere maar kortere vakanties
- Synergieën ontwikkelen met andere partners in het buitenland: private marktspelers zoals touroperators, carriers, Thalys, hotelgroepen, NTO's (*National Tourist Office*), agentschappen. In de Franse markt gaat het vooral om samenwerkingsverbanden met private marktspelers

De Franse markt

Toerisme Vlaanderen doet uitgebreid onderzoek (zowel kwantitatief onderzoek als motivatiepeilingen) naar de verschillende Franse doelgroepen om de marketinginspanningen te optimaliseren.⁵³ In Frankrijk wenst Toerisme Vlaanderen in hoofdzaak het stedenproduct op de markt te brengen: Brussel wordt beschouwd als een belangrijke 'bestemmingstroef' voor Vlaanderen, Brugge is een evidentie in het commerciële reiscircuit, Antwerpen en Gent verdienen commerciële aanwezigheid, en het is de ambitie om Leuven en Mechelen te positioneren als een uitbreiding van een weekendbestemming naar één van de reeds opgenoemde steden. Daarnaast worden ook nog andere steden gepromoot waarbij steeds de nadruk ligt op de schoonheid en inspiratie in die steden binnen het kader van het 'goede leven' in Vlaanderen.

Uitgaande van deze keuze voor het stedenproduct wordt de Franse markt onderverdeeld in drie doelgroepen. De onderverdeling is gebaseerd op de verschillende behoeften van de doelgroepen:

- Primaire doelgroep, i.e. 'de ontdekkers': deze doelgroep omvat zowel het oudere als het jongere segment, zoekt tijdens een *city-break* naar verrijking en inspiratie. Het betreft de tweede grootste doelgroep (22% van de Franse markt), maar wel de belangrijkste. De behoeften van deze groep komen het best overeen met de intrinsieke kwaliteiten en kenmerken van het stedenproduct
- Secundaire doelgroep, i.e. 'de stijlvolle belevers': het betreft het oudere segment van de Franse markt, dat op zoek gaat naar luxe en verwennerij ter compensatie van een druk of routineus leven. Deze groep omvat slechts 15% van de ganse populatie, maar is wel de tweede belangrijkste doelgroep in de Franse markt
- Tertiaire doelgroep, i.e. 'de *fun*-zoekers': dit jongere segment van de Franse markt is op zoek naar uitgaansmogelijkheden, cafés en attracties. Voor Toerisme Vlaanderen is dit de minst belangrijke doelgroep, hoewel het hier om 23% van de Franse markt gaat

Tot op vandaag wordt de Franse markt hoofdzakelijk vanuit een geografisch oogpunt benaderd, waarbij Toerisme Vlaanderen zich enkel toespitst op het gebied 'ten noorden van de Loire', met klemtoon op Parijs en Île-de-France. Voortaan wordt ook rekening gehouden met andere parameters: bereikbaarheid, reisduur en kostprijs. De evolutie van de vervoerders Brussels Airlines en Thalys speelt hier een belangrijke rol.

Acties

Toerisme Vlaanderen onderneemt volgende acties ten aanzien van de Franse markt:

- Persbewerking: organisatie van persreizen naar Vlaanderen, uitzonderlijk een persconferentie in Frankrijk, nieuwsbrieven, logistieke ondersteuning van journalisten (fotomateriaal e.d.)
- Acties naar de Franse reisindustrie: *Flanders-Brussels Travel Forum*, gemeenschappelijke promotie-acties met Franse touroperators, structureel partnerschap met Thalys, tradereizen naar Vlaanderen, nieuwsbrieven, aanlevering materiaal (voor eindklanten) of fotomateriaal voor catalogi, consultancy over product, ...

⁵³ Deze sectie is hoofdzakelijk gebaseerd op: Toerisme Vlaanderen, *Flanders Connection. Marktanalyse en marktacties – Frankrijk*, 2006, http://www.toerismevlaanderen.be/doc/UPL_2007011512231818306.pdf.

- Consumentenwerking: sinds de sluiting van de balie en de nieuwe huisvesting binnen het Vlaamse Huis is het belangrijkste communicatiemiddel naar de consumenten toe een toeristische website specifiek voor de Franse consumenten
- Grootschalige reclamecampagne in samenwerking met privé-bedrijven, waaronder Thalys, het autonome provinciebedrijf Westtoer en 6 kunststeden

Concurrentie

Frankrijk en Vlaanderen zijn elkaars concurrenten als het erom gaat de Franse of Belgische bevolking warm te maken voor een vakantie in Frankrijk of Vlaanderen.⁵⁴ Toeristische trekpleisters in Vlaanderen ondervinden immers concurrentie van (vergelijkbare) Franse bestemmingen. Mogelijke voorbeelden: een citytrip naar Rijsel betekent concurrentie voor een verblijf in Brugge of Gent, en een vakantie aan de (Noord-) Franse kust trekt volk weg van de Vlaamse badplaatsen.

Ook op de Britse, Nederlandse en Duitse markt is er sprake van concurrentie, aangezien Frankrijk en Vlaanderen in de buurlanden (in bepaalde mate) vergelijkbare toeristische producten verkopen. Dit geldt hoofdzakelijk voor citytrips, en in mindere mate voor vakanties aan de kust.

In onderstaande tabellen wordt een beeld geschetst van de vakantiebestemmingen van de Vlamingen. Wat betreft lange vakanties van 4 nachten en meer, is Frankrijk de belangrijkste bestemming voor de Vlaming. Ook voor korte vakanties (1 tot en met 3 nachten) kiest de Vlaming voor Frankrijk, maar op dit vlak doen de binnenlandse bestemmingen Kust en Ardennen beter.

(aantal X 1.000)	2002	2004	2006	Trend 2004-06
Binnenland	1 708 24,9%	1 627 23,7%	1 726 26,1%	+6,1%
Buitenland	5 151 75,1%	5 239 76,3%	4 887 73,9%	-6,7%
Frankrijk	1 235 18,0%	1 174 17,1%	1 243 18,8%	+5,9%

Tabel 2: Vakantiebestemming (4 nachten en meer) van de Vlamingen 2002 - 2006

(Bron: Reisgedrag van de Belgen, WES Onderzoek en advies)

(aantal X 1 000)	2002	2004	2006	Trend 2004-06
Binnenland	2 139 57,3%	2 365 58,8%	2 019 55,8%	-14,6%
Buitenland	1 594 42,7%	1 657 41,2%	1 593 44,2%	-3,9%
Frankrijk	594 15,9%	563 14,0%	470 13,0%	-16,5%
Nederland	366 9,8%	374 9,3%	408 11,3%	+9,1%
Duitsland	284 7,6%	338 8,4%	325 9,0%	-3,8%

Tabel 3: Korte vakantiebestemming (1 tot en met 3 nachten) van de Vlamingen 2002 - 2006

(Bron: Reisgedrag van de Belgen, WES Onderzoek en advies)

Ten aanzien van verder afgelegen doelmarkten is er geen concurrentie tussen Frankrijk en Vlaanderen: beide bestemmingen worden vaak samen verkocht binnen het bestek van een Europeais. In zulke context zijn andere Europese bestemmingen complementair met het Vlaamse aanbod.

⁵⁴ Volgens cijfers van de *United Nations World Tourism Organization* (UNWTO) is Frankrijk onmiskenbaar het grootste vakantieerland ter wereld. In 2006 ontving Frankrijk 79,1 mio toeristen. Ter vergelijking: Spanje staat op een tweede plaats met 58,5 mio toeristen, België neemt de 31^{ste} plek in met 7 mio toeristen.

Samenwerking

Het *Ministère du Tourisme* en het *Maison de la France* zijn de tegenhangers van Toerisme Vlaanderen in Frankrijk. *Maison de la France* is de nationale organisatie voor promotie van het toerisme naar Frankrijk, en haalt haar werkingsmiddelen bij de overheid (Franse departementen, lokale diensten voor toerisme) en bij privé-bedrijven. *Maison de la France* voert enkel promotie voor de leden die ook financieel instappen. Het is een organisatie die zich uitsluitend focust op bestemmingsmarketing. Het verlenen van vergunningen, de sterrenclassificatie en alle werkzaamheden die hieraan vasthangen, worden opgevolgd door het *Ministère du Tourisme*. Bij Toerisme Vlaanderen zijn alle bevoegdheden voor toerisme (zowel investeringen, vergunningen als promotie) geconcentreerd in één instelling.

Toerisme Vlaanderen heeft een beperkte samenwerking met *Maison de la France* in die markten waar de bestemmingen Frankrijk en Vlaanderen complementair zijn. Uiteraard geldt dat in eerste instantie voor de overzeese markten, maar ook in andere gebieden zijn er gemeenschappelijke initiatieven.

Het is moeilijk om op systematische en structurele wijze samen te werken met *Maison de la France*, aangezien er vrij snel een belangenconflict kan optreden tussen de betreffende partners uit de privé-sector. Bijvoorbeeld: Air France is een structurele partner van *Maison de la France*, en in een aantal landen is dat uiteraard een concurrent van Brussels Airlines, een samenwerkingspartner van Toerisme Vlaanderen.

De promotieacties op de verre markten die in samenwerking met andere overheden (waaronder de Franse) verlopen, worden door Toerisme Vlaanderen voortgezet. Hier gaat het voornamelijk om gemeenschappelijke consumentencampagnes op de Amerikaanse markt, binnen het samenwerkingsverband ETC (*European Travel Commission*). Voor de andere intercontinentale markten wordt er vanuit ETC slechts een beperkt budget voorzien en is de gemeenschappelijke werking relatief kleinschalig.

Op 10 januari 2005 bracht Vlaams Minister voor Toerisme Geert Bourgeois in Parijs een werkbezoek aan zijn ambtscollega Léon Bertrand (*Ministre délégué au Tourisme*). Volgende gespreksonderwerpen prijken op de agenda: het statuut van Vlaanderen binnen de *Organisation Mondiale du Tourisme*, de verschillende samenwerkingsprojecten tussen Vlaanderen en Frankrijk (*le tourisme fluvial*, INTERREG, *le littoral*, en de samenwerking tussen NPDC/Kent/West-Vlaanderen), fiscale heffingen op restaurants, subsidies in de vorm van cheques voor individuen, en de toeristische mogelijkheden van de lijn Oostende-Rijsel.

2.10.2. NPDC

In het kader van INTERREG IIIA Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen werden in samenwerking met partners uit NPDC enkele grensoverschrijdende toeristisch-recreatieve projecten gerealiseerd:

- Kortrijk-Leiestreek: streekbezoekerscentrum '1302 – De Guldensporenslag in beeld' (met de stad Kortrijk als partner) (2002)
- Wervik: tabaksbezoekersattractie (i.e. het Tabaksmuseum) (met de gemeente Wervik als partner) (2002). Dit project is een deelaspect van de samenwerking 'Aan de Grens: Tabak, Douane, Fraude, Tradities'
- RANDO (bilateraal): grensoverschrijdende routegeboden recreatie (met het autonoom provinciebedrijf Westtoer als partner) (2004)
- RANDO (trilateraal) (met de vzw Toerisme Oost-Vlaanderen als partner) (2005)
- Optimalisatie onthaal Toerisme Diksmuide (met de stad Diksmuide als partner) (2005). Deze samenwerking kadert in het INTERREG-project 'Grensoverschrijdende toeristische samenwerking Westhoek - Esquelbecq - Diksmuide – deel II'

- Toeristisch infopunt en fietsinrijpunt Mandelvallei (met de gemeente Wielsbeke als partner) (2005). Dit project maakt deel uit van 'Leiestreek – Fase 2'
- Fort Napoleon Oostende: toeristisch-recreatieve uitrustingswerken (met deelname van de vzw Stichting Vlaams Erfgoed) (2005). Dit project is een onderdeel van de samenwerking 'Versterkte Steden'
- Erfgoedwandeling (met deelname van de vzw VVV Lo-Reninge) (2006). Ook dit project maakt deel uit van de samenwerking 'Versterkte Steden'

2.10.3. Financiële middelen

Wat betreft de samenwerking met Frankrijk, bestaat er geen structurele inzet van financiële middelen. De deelname aan gemeenschappelijke marketingacties verschilt per actie en per land. Bovendien worden deze middelen niet specifiek toegewezen aan Frankrijk, maar aan de doelmarkt waarin de desbetreffende actie met Frankrijk plaatsvindt.

De financiering in het kader van INTERREG-programma's wordt projectmatig ingevuld.

2.11. Cultuur, Jeugd, Sport en Media

2.11.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Akkoord inzake samenwerking op het gebied van cultuur, taal, onderwijs en wetenschappen tussen de Vlaamse Regering en de regering van de Franse republiek (2000), uitgevoerd aan de hand van de Samenwerkingsprogramma's van 2003-2005 en 2006-2009
- Culturele samenwerkingsakkoorden tussen Nord-Pas de Calais (Frankrijk), de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap, de Regionale Raad van Rogaland (Noorwegen) en het Woiwodschap Silezië (Polen) (2003 en 2004) (i.e. de zogenaamde Toolquiz-overeenkomsten)
- Handvest Grensoverschrijdende en Interregionale Samenwerking tussen Nord-Pas de Calais (Frankrijk), de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap, de Regionale Raad van Rogaland (Noorwegen) en het Woiwodschap Silezië (Polen) 2007-2013 (in voorbereiding)

2.11.2. Frankrijk

Cultuur en media

Kunsten en erfgoed

Op cultureel vlak zijn er al geruime tijd diverse contacten tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk. Meestal betreft het samenwerking tussen de Kortrijkse regio en het aangrenzende Noord-Frankrijk, maar ook de Provincie West-Vlaanderen en het *Département du Nord* hebben zich voor verschillende projecten ingezet. Toch is de Vlaamse culturele aanwezigheid in Frankrijk niet louter beperkt tot Noord-Frankrijk. Onder impuls van het bilaterale akkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Republiek Frankrijk inzake culturele, taalkundige, pedagogische en wetenschappelijke samenwerking, kent het cultuurbeleid inzake Frankrijk een aanzienlijke verruiming.

Vanuit het Cultuurwerkprogramma voor 2006-2009 worden heel wat mogelijkheden voor samenwerking met Frankrijk op het vlak van design en architectuur, podiumkunsten en erfgoed vormgegeven. Projecten in Frankrijk of in samenwerking met Franse partners die gunstig bevonden worden door de bevoegde beoordelingscommissies, creëren ruimte voor subsidiëring. In dit verband zijn er al enkele jaren vaste waarden in de Frans-Vlaamse samenwerking:

- Door middel van een jaarlijkse subsidie ondersteunt Vlaanderen vanuit het Departement Cultuur het Festival van Avignon. Deze effectieve ondersteuning zorgt ervoor dat de Vlaamse gezelschappen in financieel correcte omstandigheden gevolg kunnen geven aan uitnodigingen van het Festival van Avignon. Persoonlijke contacten tussen de Franse organisatoren en de Vlaamse overheid en gezelschappen hebben zich ontwikkeld, waardoor een duurzame band ontstaan is. Minister van Cultuur Bert Anciaux bezocht de 59^{ste} editie van het Festival van 8 tot 10 juli 2005. Dat jaar had Vlaams kunstenaar Jan Fabre de status van *artiste associé*
- Vanuit de afdeling beeldende kunst van de Vlaamse Gemeenschap loopt er reeds jaren een contract met de Parijse kunstenaarsresidentie *Cité des Arts*. In de residentie verblijven voortdurend Vlaamse beeldende kunstenaars, zoals recent Johan Grimont en Yves Pervenage
- Het Vertalershuis in Leuven wordt ook opengesteld voor eventuele aanvragen vanuit Frankrijk. Zo maakte de Franse vertaler Pierre Gallissaires in 2006 gebruik van die mogelijkheid

Vanuit het nieuwe werkprogramma tussen Vlaanderen en Frankrijk worden verder ook mogelijkheden geboden vanwege de Franse partner op vlak van erfgoedopleidingen. De aanbiedingen daarvoor worden op regelmatige basis door de culturele raad op de Franse Ambassade te Brussel gecommuniceerd naar het Vlaamse Agentschap voor Kunsten en Erfgoed. Het Agentschap verspreidt de aanbiedingen, zodat de sector op het stageaanbod kan inspelen.

Verder maken Frankrijk en Vlaanderen samen deel uit van een aantal internationale fora, zoals het *Label voor het Europees Erfgoed* en het *Forum Européen des Politiques Architecturales*, waarbinnen een optimaal overleg voor de betreffende domeinen wordt nagestreefd.

Vlaamse aanwezigheid in Frankrijk

De Vlaamse Gemeenschap subsidieert de reis-, verblijf- en transportkosten van Vlaamse artiesten die in Frankrijk voorstellingen geven (muziek, toneel, dans, kunsttentoonstellingen, ...). Deelname aan festivals, tentoonstellingen, optredens of zelfs gehele tournees worden ondersteund. Wat betreft de Vlaamse aanwezigheid op (internationale) festivals in Frankrijk, werd in het verleden (meermaals) de deelname gefinancierd aan: het Festival van Avignon, het *Tremplin Jazz Festival* in Avignon, het *Paris Jazz Festival*, het *Fête de la Musique* in Saint-Maxime, het festival *Mettre en Scène* in Rennes, het festival *Dance à Aix* in Aix-en-Provence, het *Festival des Abbayes des Landes*, enzovoort.

Het Franse publiek heeft de laatste jaren bij uitstek de Vlaamse podiumkunsten ontdekt. Verschillende gezelschappen en individuele theatermakers zijn reeds naar Frankrijk getrokken, vaak met ondersteuning van de Vlaamse Gemeenschap. De prominente en gelauwerde Vlaamse aanwezigheid op het Festival van Avignon springt hierbij in het oog.

Audiovisuele kunsten

Momenteel is er op het vlak van Audiovisuele Kunsten nog geen rechtstreekse bilaterale samenwerking opgezet. In het Samenwerkingsprogramma 2006-2009 staat wel het volgende vermeld onder het hoofdstuk over audiovisuele kunsten: "*De Franse Partij wenst de gedachtewisseling over de culturele activiteitsdomeinen verder te zetten met een ontmoetingsproject rond de jonge Europese Film. Dit moet een voorproefje zijn van een evenement in het kader van het Franse voorzitterschap van de Europese Unie in het tweede semester van 2008.*" Het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) geeft te kennen dat het zijn volle medewerking wil verlenen aan een ontmoetingsproject rond de jonge Europese Film.

Via het VAF en zijn promotiecel Flanders Image streeft Vlaanderen naar een jaarlijkse aanwezigheid op diverse filmfestivals in Frankrijk, in de eerste plaats vanzelfsprekend op het internationaal filmfestival van Cannes, verder ook op het *Festival international du court métrage* van Clermont-Ferrand en op het *Festival international du film d'animation* in Annecy. Ook op *Premiers Plans* in Angers, het *Festival international de programmes audiovisuels* (FIPA) in Biarritz en het *Festival international du documentaire* in Marseille wordt een systematische Vlaamse vertegenwoordiging betracht. Flanders Image onderhoudt in het algemeen goede contacten met de filmfestivals in Frankrijk en wordt regelmatig om advies en assistentie gevraagd (o.m. ook door het *Festival du film nordique* te Rouen).

Jeugd

In het kader van het Samenwerkingsprogramma wordt er sinds 2005 jaarlijks een jongerenvertegenwoordiger uitgezonden om deel te nemen aan het filmfestival van Cannes

Sport

Tot 2002 vond er jaarlijks een ontmoeting plaats tussen het Bloso en het *Ministère de la Jeunesse et des Sports*, met de bedoeling een werkprogramma op te stellen in het kader van de sub-Commissie Jeugd en Sport. Sinds 2002 verlopen de contacten op eerder losse basis, meestal in het kader van samenwerking rond mogelijke belangrijke initiatieven.

Bij de uitwerking van het Samenwerkingsprogramma 2006-2009 had Bloso nog getracht een 'dagenbank' (waarbij een specifiek aantal dagen wordt vastgelegd voor de deelname aan buitenlandse stages, studiereizen e.d.) in het werkprogramma te laten opnemen, doch zonder succes. Het werkprogramma bevat slechts een algemene vermelding over de mogelijkheid tot uitwisseling (onder artikel V.A).

Vanuit Frankrijk werden geen aanvragen aangaande sport in Vlaanderen ingediend. Wel werd door Frankrijk een Vlaamse bijdrage aanvaard voor de verblijfkosten van medewerkers van de Vlaamse Trainersschool Bloso. Het betrof hier de deelnames aan het 6th *European Women and Sport Conference* te Parijs (2004), aan een kayakstage te Doucier (2006) en aan het *Brevet d'État* wildwater te Thonon-Les-Bains.

Sinds 2005 organiseert de Vlaamse vereniging Sporta het evenement Ventourist/Ventousiast, een beklimming van de befaamde Mont Ventoux voor Vlaamse wielertoeristen. Minister van Sport Bert Anciaux was zowel in 2006 als 2007 van de partij.

Wat betreft de Ronde van Frankrijk 2007, hebben de gezamenlijke inspanningen van de Vlaamse en federale regering gezorgd voor een aankomst- en vertrekplaats in Vlaanderen. In overleg met Eerste Minister Guy Verhofstadt bereikte de Vlaamse overheid een akkoord met de directie van de *Tour de France* over een aankomst in Gent op 9 juli 2007 en een vertrek vanuit Waregem op 10 juli 2007. Nu reeds wordt met de Tourdirectie overleg gepleegd over de mogelijke start in België van de *Tour de France 2014*. De locatie is nog niet bekend.

2.11.3. NPDC

Cultuur en media

De Vlaamse Regering beschouwt culturele aanwezigheid in Noord-Frankrijk als een prioriteit en is om die reden bereid een bijzondere inspanning te leveren. Aan de hand van cultuur wordt gewerkt aan de bekendheid van Vlaanderen in Noord-Frankrijk.

Op grensoverschrijdend vlak vloeide de eerste Frans-Vlaamse samenwerking inzake cultuur voort uit intensieve contacten in de grensregio Kortrijk. De Provincie West-Vlaanderen en het *Département du Nord* engageerden zich voor samenwerking rond culturele projecten. Een succesrijk voorbeeld betreft de grensoverschrijdende televisie tussen de regionale tv-zenders WTV, C9 Télévision en No Télé, een INTERREG-project dat gesteund wordt door de Provincie West-Vlaanderen en de Vlaamse overheid. De Provincie spoort de Franse overheden bovendien aan het kijkbereik van de grensoverschrijdende uitzendingen te vergroten.

Op interregionaal vlak werden de culturele contacten tussen Vlaanderen en NPDC in een ruimer Europees samenwerkingsverband geplaatst. Op basis van bilaterale overeenkomsten van 2003 en 2004 nam Vlaanderen deel aan het TOOLQUIZ-project, dat streefde naar een intense samenwerking tussen de culturele sectoren van de regio's Vlaanderen, NPDC, Wallonië, het Poolse Silezië en het Noorse Rogaland. De intenties van het TOOLQUIZ-project bestrijken vijf domeinen: mobiliteit, advies, verblijf, *know-how* en gegevensuitwisseling. Deze intenties geven aanleiding tot initiatieven zoals de organisatie van seminars en de publicatie van een catalogus met uitleg over de culturele samenwerkingsverbanden tussen de partners. Een bijkomende, maar niet onbelangrijke doelstelling van het multiregionale netwerk is de aanspraak op EU-financiering te faciliteren. In de loop van 2007 zal deze interregionale samenwerking verankerd worden in het *Handvest Grensoverschrijdende en Interregionale Samenwerking 2007-2013*, waarbij de deur wordt opengehouden voor derde regiopartners. De partners van het Handvest delen de ambitie "om een betere kennis van het culturele veld te verwerven; om ervaringen en samenwerkingspraktijken uit te wisselen met het oog op een betere coördinatie van initiatieven; om de beschikbare middelen vanuit [de] respectievelijke administraties en vanuit de programma's van de Europese Unie te delen en te benutten, telkens met respect voor de nationale en communautaire prioriteiten."

In het kader van de Frans-Belgische interregionale samenwerking liep er een project om de vorming van een interregionaal netwerk van culturele beroepen te stimuleren. Binnen dit project werd onder meer een inventaris opgemaakt van culturele opleidingen en instanties aan weerszijden van de grens.

Het VAF onderhoudt intense contacten met de regio NPDC. In 2005 werden in samenwerking met het *Centre Régional de Ressources Audiovisuelles* (CRRAV) pitchingsessies georganiseerd in Brussel en in

Tourcoing, waarbij Vlaamse en Franse documentairemakers hun projecten konden voorstellen en mogelijke coproducties bespreken. Deze samenwerking bleek zeer succesvol en wordt dan ook voortgezet. Sinds 2007 nemen VAF en CRRAV samen deel aan DOCU-REGIO. De bedoeling van dit initiatief is een netwerk op te starten tussen twaalf Europese regio's die documentaire filmmakers ondersteunen en die bereid zijn om onderlinge coproducties aan te moedigen. Ook een pitchingseminarie van documentaire projecten met een Europese dimensie is hieraan verbonden.

Jeugd

De samenwerking tussen Frankrijk en Vlaanderen inzake jeugdbeleid baseert zich op het Samenwerkingsprogramma 2006-2009. De voorbije jaren spitsten de contacten zich voornamelijk toe op volgende zaken:

- Onderzoek om een beter inzicht te verwerven in jeugdbeleid op verschillende beleidsniveaus. Deze samenwerking werd onder meer geconcretiseerd in een Frans-Belgisch interregionaal project (in de periode 2003-2005) waaraan de Afdeling Jeugd en Sport deelnam. Het project, dat werd opgevolgd door het begeleidingscomité voor de Frans-Belgische interregionale samenwerking, bracht actoren en aanspreekpunten inzake jeugdbeleid samen met het oog op kennisuitwisseling en gezamenlijke initiatieven
- De provincie West-Vlaanderen onderzoekt momenteel of er nood is aan een specifiek fonds, in het raam van Doelstelling 3, ter ondersteuning van jeugduitwisselingen aan de grens

2.11.4. Financiële middelen

Cultuur

- De ingezette middelen voor het Festival van Avignon zijn de volgende:

2002:	7 736,80 EUR
2003:	8 000 EUR
2004:	8 000 EUR
2005:	8 000 EUR
2006:	6 000 EUR
2007:	6 000 EUR
Totaal	43 736,80 EUR

- Het kostenplaatje voor *Cité des Arts* ziet er als volgt uit:

2003:	106 292,13 EUR
2004:	150 000 EUR
2005:	115 000 EUR
2006:	75 000 EUR
2007:	75 000 EUR
Totaal	521 292,13 EUR

- Aan de samenwerking in het kader van TOOLQUIZ wordt jaarlijks 10 000 EUR besteed
- Elk jaar ontvangt de Vlaamse Vertegenwoordiging in Parijs een 'cultureel rugzakje' vanuit het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Deze rugzak bedraagt 15 000 EUR/jaar en subsidieert de promotie van en deelname aan (kleinschalige) culturele activiteiten waaruit de Vlaamse Vertegenwoordiging visibiliteit kan halen

- Subsiëring van reis-, verblijf- en transportkosten van Vlaamse artiesten in Frankrijk:⁵⁵

2004:	30 377,56 EUR
2005:	186 850,10 EUR
2006:	145 440 EUR
2007:	77 468,20 EUR
Totaal	440 135,86 EUR

Sport

- Uitgaven in het kader van de sub-Commissie en van de internationale sportzendingen van Bloso naar Frankrijk zijn de volgende:

2000:	8 095,86 EUR
2001:	1 027,05 EUR
2002:	1 630,04 EUR
2003:	4 115,51 EUR
2004:	1 184,38 EUR
2005:	404,65 EUR
2006:	2 326,13 EUR
2007:	966,69 EUR (tot 1 juni 2007)
Totaal	19 750,31 EUR

Jeugd

- De middelen besteed aan samenwerking inzake jeugdbeleid komen uit het algemene werkingsbudget en worden geraamd op 500 à 1000 EUR

⁵⁵ Deze uitgaven omvatten enkel de bedragen die exclusief aan voorstellingen in Frankrijk worden besteed. De financiering van Europese of wereldtournees van Vlaamse artiesten wordt niet opgenomen, daar het niet mogelijk is de afzonderlijke kosten voor voorstellingen in Frankrijk uit de subsidie voor de ganse tournee te filteren.

2.12. Onderwijs en Vorming

2.12.1. Inventaris van juridische instrumenten

- Akkoord inzake samenwerking op het gebied van cultuur, taal, onderwijs en wetenschappen tussen de Vlaamse Regering en de regering van de Franse republiek (2000), uitgevoerd aan de hand van de Samenwerkingsprogramma's van 2003-2005 en 2006-2009
- Overeenkomst tussen de *Inspection Académique* van het Franse *Département du Nord* en de Nederlandse Taalunie met betrekking tot het onderwijs van het Nederlands in het *Département du Nord* (2003)
- FORMAPRIM-overeenkomsten (sinds 2003)
- FORMACOM-overeenkomsten (sinds 2001)

2.12.2. Frankrijk

Basisonderwijs

Sinds 1996 organiseert het Departement Onderwijs en Vorming in samenwerking met het Frans documentatiecentrum voor Vlaanderen (te Gent) van de Franse ambassade zomercursussen Frans voor Vlaamse onderwijzers. Sinds 2003 wordt deze samenwerking geformaliseerd via een overeenkomst, waar ook de onderwijsnetten ondertekenende partij zijn. Het samenwerkingsverband staat bekend onder de naam FORMAPRIM. Elk jaar kunnen 40 onderwijzers aan de zomercursussen in Frankrijk deelnemen. Tot nu toe hebben bij benadering 400 onderwijzers van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Het accent van de internationale zomercursussen (waar het Frans uiteraard de voertaal is) ligt op de methodologische vorming van de leerkracht basisonderwijs en op het gebruik van het Frans in verschillende contexten.

Daarnaast organiseren de FORMAPRIM-partners sinds 2002 een cursus *Formation de formateurs*. De 'nascholers' worden gerekruteerd uit de gewezen deelnemers aan de genoemde zomercursussen. De cursus in Frankrijk wordt in een hiervoor gespecialiseerd instituut georganiseerd. Als derde actie organiseren de partners per jaar drie nascholingscursussen in elke Vlaamse provincie en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In aanvulling op de zomercursussen hebben de nascholingsinitiatieven een eerder pedagogisch en didactisch karakter.

Vanaf 2007 loopt het programma FORMAPRIM II, dat van start ging op 22 mei 2007.

Secundair onderwijs

FORMACOM

In 2001 werd het eerste FORMACOM-protocol (*Formation et communication*) afgesloten, tussen het Departement Onderwijs en Vorming, de Franse ambassade, de onderwijsnetten, 3 Vlaamse universiteiten en het CAVILAM (*Centre d'Approches Vivantes des Langues et des Médias*) te Vichy. Het opzet van FORMACOM was in te spelen op de opleidingsbehoeften van taalleraren Frans, directieteam en scholengemeenschappen.

Ongeveer tachtig leraren van het secundair onderwijs hebben de voorbije zes jaar deelgenomen aan de nascholingsprojecten FORMACOM I en FORMACOM II. Deze leerkrachten hebben een vijftiendaagse stage aan het CAVILAM bijgewoond onder begeleiding van Franse en Vlaamse experts, en actief meegewerkt aan zeven opvolgdagen in de drie betrokken universiteiten. Zij hebben een 170-tal workshops gegeven, als interne of externe nascholingen, waarop meer dan 4 500 leraren in Vlaanderen aanwezig waren.

Dit nascholingsconcept is gebaseerd op enerzijds een partnerschap tussen de deelnemer en zijn schooldirectieteam, en anderzijds op het engagement van de deelnemer om een reeks opvolgdagen bij te wonen gedurende drie jaar en om de verworven kennis en vaardigheden door te geven aan andere collega's door actief mee te werken aan disseminatieactiviteiten.

FORMACOM III loopt vanaf 21 september 2007. De oproep voor kandidaten werd gelanceerd in juni 2007.

OLYFRAN

Om de kennis van het Frans bij de studenten secundair onderwijs (2de en 3de graad) te promoten, organiseert de Universiteit Hasselt, in samenwerking met de KUL, KULAK, UGent, Universiteit Antwerpen en VUB, jaarlijks *Les Olympi@des de la Francophonie et du français*, of kortweg OLYFRAN Vlaanderen. Voorheen was deze wedstrijd gekend onder de naam *La Tour Eiffel-Concours de français*. De taalwedstrijd brengt sinds 1995 jaarlijks om en bij de 5 000 deelnemers samen.

Neerlandistiek

Er wordt Nederlands onderwezen in de Nederlandstalige afdelingen van de internationale lycea van Saint-Germain-en-Laye en Fernay-Voltaire.

Volwassenenonderwijs

Het FORMACOM-programma doelt eveneens op de taalleerkrachten Frans uit het volwassenenonderwijs.

Hoger onderwijs

Het samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en Frankrijk over cultuur, taal, onderwijs en wetenschappen biedt aan beide partijen de mogelijkheid om te reflecteren over samenwerkingsinitiatieven op het gebied van hoger onderwijs. Echter, verschillen op vlak van organisatie, structuur en management van het hoger onderwijs bemoeilijken de samenwerking. De gebrekkige kennis van elkaars onderwijsveld vormt kennelijk een hindernis. In deze context betekent de intensieve grensoverschrijdende samenwerking met de regio NPDC een uitstekend initiatief om elkaars onderwijssysteem beter te leren kennen. Ook de vele acties in het kader van INTERREG-programma's en de mobiliteitsprojecten in het kader van het Europese *Lifelong Learning Programme* (LLP) stimuleren de dialoog tussen de instellingen.⁵⁶

Erasmus

Frankrijk is een populaire Erasmusbestemming voor Vlaamse studenten: 20% van de uitgaande Erasmusstudenten trekt naar Frankrijk. In de omgekeerde richting zijn de cijfers heel wat gematigder: slechts 6,60 % van de inkomende studenten heeft de Franse nationaliteit.

Academiejaar	Totaal uitgaande Vlaamse Erasmusstudenten	Vlaamse Erasmusstudenten in Frankrijk	%
2003 – 2004	2675	533	19.9 %
2004 – 2005	2728	580	21.2 %
2005 - 2006	2845	561	19.7 %

Tabel 1: Uitgaande Vlaamse Erasmusstudenten

⁵⁶ Het *Lifelong Learning Programme* is voor de periode 2007-2013 het overkoepelende programma van de Europese Commissie ter bevordering van uitwisseling, samenwerking en mobiliteit tussen opleidings- en vormingssystemen van de deelnemende partnerlanden. LLP is de opvolger van het Socrates-programma, en bestaat uit vier onderdelen: Erasmus voor hoger onderwijs, Comenius voor basis- en secundair onderwijs, Leonardo da Vinci voor beroepsopleiding, en Grundtvig voor volwassenenonderwijs.

Na Spanje is Frankrijk het aantrekkelijkste land voor de Vlaamse Erasmusstudenten. De Vlaamse Erasmusstudenten zijn verspreid over ongeveer 127 Franse instellingen. In de periode 2003-2006 waren de grootste trekpleisters de instellingen gevestigd in Parijs, Toulouse, Rijsel, Montpellier en Marseille. Meer dan 75% van de Vlaamse studenten kiest voor Economie, Recht, Talenstudies, Technologie, en ook onderwijs.

Academiejaar	Totaal inkomende Erasmusstudenten	Inkomende Franse Erasmusstudenten	%
2003 – 2004	2648	230	8.69%
2004 – 2005	2639	185	7.01%
2005 - 2006	3157	208	6.59%

Tabel 2: Inkomende Franse Erasmusstudenten

Voor Franse Erasmusstudenten is Vlaanderen niet zo aantrekkelijk. Ze trekken hoofdzakelijk naar de steden Leuven, Antwerpen, Brussel en Gent. Opmerkelijk is dat de Katholieke Hogeschool Kempen in Geel zeer goed scoort. Franse Erasmusstudenten kiezen vooral voor Economie. Er is slechts een matige interesse voor andere vakgebieden.

Biermans-Lapôte

De Stichting Biermans-Lapôte werd in 1924 naar Frans recht opgericht door het echtpaar Biermans-Lapôte, en beheert een studentenhuus (met 201 kamers en 18 studio's) in de *Cité Universitaire Internationale* te Parijs. De stichting zorgt voor de opvang van Belgische en Luxemburgse studenten, onderzoekers en professoren die een deel van hun universitaire opleiding of onderzoek verrichten aan Parijse universiteiten of hogescholen. De federale overheid staat in voor het beheer van de stichting, terwijl de Gemeenschappen (sinds het verwerven van onderwijsbevoegdheden) vertegenwoordigd zijn in de Raad van Bestuur, die ambtshalve wordt voorgezeten door de ambassadeur van België in Parijs. Namens de Vlaamse overheid zetelen de leidend ambtenaren van het Departement Onderwijs en Vorming en het Departement Internationaal Vlaanderen in de beheerraad.

Jaarlijks verblijven een 120-tal Vlaamse studenten aan Franse universiteiten in Biermans-Lapôte. In 2001 werd het gebouw grondig gerenoveerd door de Regie der Gebouwen. De federale overheid (Wetenschapsbeleid) en Luxemburg zorgden voor de financiering hiervan. Vlaanderen en de Franse Gemeenschap werden aangezocht voor co-financiering, maar hieraan werd geen gunstig gevolg gegeven. De werkmiddelen en lonen voor de stichting worden met federale middelen betaald.

Samenwerkingsprogramma

In het kader van het Samenwerkingsprogramma met Frankrijk worden volgende acties uitgevoerd:

- Gegevensuitwisseling over onderwerpen die beide partners aanbelangen, waaronder accreditatie en kwaliteitszorg, implementatie van het Bolognaproces, onderwijs en onderzoek (doctoraten en doctoraatsscholen), samenwerking met het bedrijfsleven, mobiliteit en internationalisering in het algemeen
- Uitwisseling van professoren, deskundigen en beleidverantwoordelijken om netwerken tussen instellingen op te starten, om deel te nemen aan belangrijke colloquia, of om te doceren aan partnerinstellingen
- Vlaanderen stelt jaarlijks een aantal beurzen ter beschikking van Franse studenten om in Vlaanderen een voortgezette opleiding te volgen, hetzij om aan wetenschappelijk onderzoek te doen. De respons op dit beurzenaanbod is eerder zwak. De Franse partij heeft beloofd een grotere bekendheid te geven aan dit beurzenaanbod door middel van rechtstreekse en herhaaldelijke mededelingen aan de diensten voor Internationale Relaties van de Franse instellingen voor hoger onderwijs

- Jaarlijks volgen een aantal Franse studenten (variërend van 4 tot 8) de zomercursus 'Nederlandse taal en cultuur', die onder de auspiciën van de Nederlandse Taalunie aan de universiteiten van Hasselt en Gent wordt georganiseerd
- In november 2007 vindt aan de universiteit van Gent een eendagsseminarie plaats over 'doctoreren en doctoraatsscholen' in Frankrijk en Vlaanderen. Het opzet is de internationale mobiliteit van doctorandi tijdens de doctoraatsopleiding te bevorderen en de samenwerking tussen de doctoraatsscholen van beide landen op gang te brengen

Neerlandistiek

Het Nederlands wordt onderwezen aan 19 Franse universiteiten, hetzij als hoofdvak, bijvak of keuzevak:

- In Rijsel aan de *Université Charles de Gaulle - Lille III* en aan de *Université de Lille II du Droit et de la Santé*
- In Parijs aan de *Université de Paris IV Sorbonne*, aan de *Université de Paris III Sorbonne Nouvelle*, en aan de *Université de Paris X - Nanterre*
- In Valenciennes aan de *Université de Valenciennes et du Hainaut-Cambrésis*
- In Amiens aan de *Université de Picardie - Jules Verne*
- In Angers aan de universitaire instelling *Association 'Anjou Inter-Langues'*
- In Grenoble aan de *Université de Langues et Lettres - Grenoble III*
- In Straatsburg aan de *Université Marc Bloch*
- In Arras aan de *Université d'Artois*
- In Besançon aan de *Université de Franche-Comté*
- In Boulogne-sur-Mer en in Duinkerke aan de *Université du Littoral*
- In Clermont-Ferrand aan de *Université de Clermont II*
- In Le Havre aan de *Université du Havre*
- In Metz aan de *Université de Metz*
- In Nice aan de *Université Nice Sophia Antipolis*
- In Toulouse aan de *Université de Toulouse - Le Mirail*
- In Tours aan de *Université François Rabelais*

Daarnaast wordt Nederlands gedoceerd als extra-universitair vak aan het *Institut Néerlandais* te Parijs, en worden vrije cursussen Nederlands gegeven aan het *Lycée Antoine de St. Exupéry* in La Rochelle.

ENA

Jaarlijks informeert de ambassade van Frankrijk de Vlaamse overheid over de mogelijkheid voor jonge ambtenaren om internationale opleidingscycli te volgen aan de prestigieuze ENA (*École Nationale d'Administration*) in Straatsburg. Brochures over de vormingscycli werden ter beschikking gesteld, en kandidaten kunnen bijkomende informatie raadplegen op de webstek www.ena.fr. In 2005 werd een

kandidate van het Departement Onderwijs en Vorming geselecteerd, en zij doorliep met succes de opleidingscyclus aan de ENA.

Wetenschappelijke en technologische samenwerking

Ter uitvoering van het Samenwerkingsprogramma bestaan er tussen Vlaanderen en Frankrijk akkoorden om wetenschappelijke samenwerking te bevorderen. Het betreft drie specifieke programma's:

- Het *Tournesol*-programma (volledige naam: *Partenariat Hubert Curien 'Tournesol'*) is een samenwerkingsverband tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse ambassade te Brussel ter bevordering van de wetenschappelijke samenwerking tussen onderwijs- en onderzoeksinstituten in Frankrijk en Vlaanderen. Jaarlijks wordt een oproep gelanceerd, en in totaal worden 8 beursmaanden toegekend aan onderzoekers van geselecteerde wetenschapsprojecten. Sinds 2003 kreeg het programma een nieuw elan door te focussen op de deelname van jonge onderzoeksteams aan het programma. Eén van de voorwaarden om in aanmerking te komen voor selectie is dat de aanvraag zowel aan Franse zijde als aan Vlaamse zijde wordt ingediend (*codéposer*). Alle wetenschapsdomeinen komen in aanmerking voor het programma. Jaarlijks worden een dertigtal dossiers ingediend, waarvan er 15 à 20 worden geselecteerd. Het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) verleent zijn medewerking voor de selectie van gegadigden
- Het CNRS-programma (*Centre National de la Recherche Scientifique*) beoogt dezelfde doelstellingen als *Tournesol*, met het verschil dat enkel projecten tussen Vlaamse instellingen en onderzoekscentra verbonden aan het CNRS in aanmerking komen. Het programma is hoofdzakelijk gericht op de samenwerking en onderzoek in de toegepaste wetenschappen, scoort niet zo hoog wat betreft het aantal ingediende dossiers, maar staat kwalitatief zeer goed aangeschreven. De oproep voor kandidaturen gebeurt tweejaarlijks, en gemiddeld worden een vijftal dossiers ingediend
- Het INSERM-programma (*Institut National de la Santé et de la Recherche Médicale*) werd in 2007 opgeschort wegens herstructurering van de Franse organisatie. Het programma financierde korte uitwisselingen tussen projectonderzoekers in de biomedische wetenschappen. Projecten moesten betrekking hebben op het onderzoeksdomein van INSERM. Binnen het programma was er steeds sprake van vruchtbare en intense samenwerking

Daarnaast wordt er momenteel onderzocht of er samenwerkingsverbanden tussen de Franse competitiviteitspolen en de Vlaamse *Centres of Excellence* kunnen opgezet worden.

2.12.3. NPDC

Onderwijs van het Nederlands

Onderwijs van het Nederlands is een belangrijke beleidsprioriteit voor de Vlaamse Regering. Bij uitstrek in de grensstreek tussen Vlaanderen en NPDC heeft de Nederlandse taal een rol van betekenis te spelen, zowel op economisch vlak (tewerkstelling van Fransen in Vlaamse bedrijven) als op bestuurlijk vlak (organisatie en communicatie van de Eurometropool op basis van gelijkheid van talen).

Tijdens het schooljaar 2006-2007 volgden in totaal 6 668 leerlingen in het *Département du Nord* Nederlands: 4661 leerlingen uit het basisonderwijs, 1307 uit het lager secundair en 700 uit het hoger secundair. De lessen Nederlands werden gedoceerd door 28 leerkrachten in het basisonderwijs, en 18 in het secundair. Het is de politiek van de Vlaamse overheid om het Nederlands als levende taal te positioneren in de Noord-Franse colleges en lycea.

Inspection Académique en Nederlandse Taalunie

Sinds begin jaren '90 levert de Vlaamse Gemeenschap – in samenwerking met de Nederlandse Taalunie (NTU) en de Franse onderwijsautoriteiten – de nodige inspanningen om het onderwijs van het Nederlands als vreemde taal aan te bieden in het Noord-Franse basis- en secundair onderwijs. In de beginfase gebeurde dit via de Vlaamse Vereniging voor Opleidingsprogramma's in het Buitenland (VVOB), en op basis van enkele experimentele projecten in Bailleul/Belle en Wervicq-Sud. Door de oprichting van een 'Cel Levende Talen – Nederlands' in de schoot van de Franse inspectie te Rijsel (*Inspection Académique du Nord*) werd het onderwijs Nederlands structureel ingebed in het Noord-Franse onderwijslandschap. Deze cel begeleidt de implementatie van initiatielessen Nederlands in het Franse basisonderwijs, en wordt aangestuurd door een Directiecomité, waarin de NTU, het Departement Onderwijs en Vorming, en de Franse overheden vertegenwoordigd zijn.

Op 28 november 2003 tekenden de *Inspection Académique* en de NTU een overeenkomst over het onderwijs van het Nederlands in het *Département du Nord*, met de bedoeling de samenwerking die sinds 1995 loopt, te formaliseren. De ondersteuning van het onderwijs Nederlands in Noord-Frankrijk wordt via deze overeenkomst overgedragen aan de NTU, die ter zake een meerjarenbeleidsplan voor de periode 2003-2007 uitwerkte. Het feit dat een Franse overheidsinstantie zoals de *Inspection Académique* zich formeel verbindt om het onderwijs Nederlands te blijven ondersteunen, waarborgt verdere inspanningen op dit vlak. Het akkoord draagt bij tot het versterken van de positie van het Nederlands in het *Département du Nord*.

De NTU onderhoudt daarnaast ook contacten met de verschillende instanties die bij de lerarenopleiding in Noord-Frankrijk betrokken zijn, en ondersteunt de neerlandistiek aan de universiteiten van Arras, Lille I en Lille III. Met het Rectoraat van Rijsel worden gesprekken gevoerd om een samenwerkingsovereenkomst op te stellen voor het secundair onderwijs.

Bekwaamheidsproeven

Wanneer het onderwijs van het Nederlands in het gedrang komt, uiten Vlaanderen en de Nederlandse Taalunie logischerwijs hun bezorgdheid. Dit was beslist het geval naar aanleiding van de beslissing door de Franse overheid om de bekwaamheidsproeven CAPES (*Certificat d'Aptitude au Professorat de l'Enseignement Secondaire*) en *Agrégation* voor leerkrachten Nederlands in 2007 en 2008 te bevriezen. Immers, de afschaffing van deze ingangsexamens zou de continuïteit van het onderwijs van het Nederlands tenietdoen, en op termijn leiden tot een daling van het aantal leerlingen.⁵⁷

Naast enkele diplomatieke démarches hadden ook verschillende Vlaamse ministers deze zaak ter harte genomen en de problematiek van de taalexamens aangekaart: Minister-President Yves Leterme en Minister van Buitenlandse Zaken Geert Bourgeois tijdens hun zending naar Rijsel op 11 september 2006, en Minister van Onderwijs Frank Vandenbroucke in het kader van het werkbezoek van zijn Franse ambtscollega Gilles de Robien aan de Arteveldehogeschool in Gent op 23 oktober 2006.

In het dossier werd een doorbraak bereikt op 14 maart 2007 tijdens de eerste vergadering van de 'Frans-Vlaamse werkgroep over de taal van de partner' te Rijsel. Deze werkgroep werd opgericht op Vlaams verzoek tijdens de bijeenkomst van de Vaste Gemengde Commissie op 4 december 2006. Op de vergadering te Rijsel werd beslist tot het vacant verklaren van een post Nederlands in 2007 en de contractuele aanstelling in 2008 van de weerhouden kandidaat. Deze kandidaat zal zich bovendien kunnen regulariseren wanneer het CAPES-*concours* in 2008 opnieuw zal worden georganiseerd. Bijgevolg is er slechts een hiaat van één, en niet van twee jaar. In de marge van dit akkoord werden ook volgende belangrijke afspraken gemaakt:

- De experimentele invoering in drie *Collèges* van een systeem *bi-langue*, waarbij twee talen op gelijke voet als eerste *langue vivante* (LV1) onderwezen worden. Concreet wil dit zeggen dat de leerlingen in het *Collège* tegelijkertijd Engels en Nederlands kunnen volgen

⁵⁷ Van belang in deze context is dat de Franse wet van 10 mei 2005 met betrekking tot het onderwijs van vreemde talen het Nederlands niet opneemt in de lijst van talen. Het Nederlands komt evenmin voor op de lijst van regionale of streektaalen.

- Het uitwerken van allerhande initiatieven om het onderwijs van het Nederlands in Noord-Frankrijk (en het Frans in Vlaanderen) aantrekkelijker te maken, en om de doorstroming (van leerlingen die Nederlands volgen) van basis- naar secundair onderwijs in de hand te werken

Taal van de partner/buren

Als opvolging van de eerste vergadering op 14 maart 2007 te Rijsel betreffende 'De taal van de partner' organiseerde het Departement Onderwijs en Vorming op 13 november 2007 een tweede vergadering. Tijdens de vergadering werd een *status quaestionis* opgemaakt van de uitvoering van de agendapunten van de vergadering van 14 maart. Tevens ging de aandacht uit naar de studie van het Frans in het Vlaams onderwijs.

Op 5 juli 2007 kwam de werkgroep 'Promotie van de taal van de burens' op de ambassade van Frankrijk te Brussel samen. De werkgroep heeft als taak een aantal maatregelen te treffen om het leren van het Nederlands in Frankrijk en het leren van het Frans in Vlaanderen te bevorderen in het kader van een meertalig Europa. De NTU coördineert de promotiecampagne in NPDC, het SCAC (*Service de Coopération et d'Action Culturelle*) de promotie van de Franse taal en cultuur in Vlaanderen.

Projecten interregionale samenwerking

In de context van bovenstaande taalproblematiek bestaat er reeds een Frans voorstel dat meertaligheid in de grensstreek kan stimuleren: de oprichting van een grensoverschrijdende instelling voor hoger secundair onderwijs. De Frans-Belgische parlementaire werkgroep herneemt dit ambitieuze voorstel in zijn verslag over de ontwikkeling van de grensoverschrijdende samenwerking. Het project (of beter: 'experiment') zou kunnen fungeren als een laboratorium voor Europese integratie, met een studieprogramma dat niet nationaal geïnspireerd is, en met de inrichting van meertalig onderwijs. Volgende hinderpalen maken van het project allerminst een sinecure: verenigbaarheid van het curriculum met dat van elke bevoegde overheid, gemeenschappelijke goedkeuring van de opleiding en de erkenning van het diploma, statuut van het personeel, en verenigbaarheid van de schoolkalenders. Het voorstel wordt door de diverse partners verder onderzocht.

Daarnaast lopen er nog andere projecten die door het begeleidingscomité voor de Frans-Belgische interregionale samenwerking worden opgevolgd, en waarbij het Departement Onderwijs en Vorming één van de partners is:

- 'Studenten, een unieke interregionale ruimte': samenwerking en uitwisselingen in het hoger en universitair onderwijs. Concrete acties behelzen onder meer initiatielessen Nederlands, promotie van het Nederlands bij studenten en personeel, en de productie van een gids voor de grensoverschrijdende student. De samenwerking betreft eveneens gegevensuitwisseling over de verschillende *Bachelor/Master*-structuren aan weerszijden van de grens. Deze verschillen bemoeilijken immers de interuniversitaire samenwerking (bijvoorbeeld inzake mobiliteit) over de grenzen heen
- 'Een Frans-Nederlandse talenkoffer': leermiddelen voor basiskennis Nederlands en Frans voor een breed publiek (waaronder een taalagenda om de Franse of Nederlands taal te ontdekken)

Ten slotte, na het succes van de INTERREG IIIA-projecten '*OUVERT/OVER*' (inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen instellingen van hoger onderwijs, met als projectleider Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen) en '*Euromaster of Science*' in ICT (met als projectleider Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende) werd ook het INTERREG IIIA-project 'Lingua@tic – Communiceer over de grenzen heen' succesvol afgesloten. Het Lingu@tic-project kaderde in de samenwerking tussen de KU Leuven Campus Kortrijk en de *Université Charles de Gaulle - Lille III* inzake zelfstudie van het Nederlands (in NPDC) en het Frans (in Vlaanderen).⁵⁸ Binnen het project (dat gecoördineerd werd door de KU Leuven Campus Kortrijk) werd de vervaardiging van een multimediaal

⁵⁸ Deze samenwerking kadert binnen de activiteiten ter uitvoering van de raamovereenkomst die op 29 april 2003 door de Katholieke Universiteit Leuven en de *Université Charles de Gaulle - Lille III* gesloten werd.

oefenpakket voor zowel algemeen als zakelijk taalgebruik gefinancierd. Hierbij werd gebruik gemaakt van recent audiovisueel materiaal dat door de regionale TV-zenders WTV, C9 Télévision en No Télé werd uitgezonden. Het project kreeg de steun van de Vlaamse Gemeenschap én van de provincie West-Vlaanderen.

2.12.4. Financiële middelen

Basisonderwijs

2002	Kosten FORMAPRIM	31 506,58 EUR
2003	Kosten FORMAPRIM	29 967,10 EUR
2004	Kosten FORMAPRIM	21 093,10 EUR
2005	Kosten FORMAPRIM	26 901,20 EUR
2006	Kosten FORMAPRIM	23 607,00 EUR
2007	Kosten FORMAPRIM	18 370,00 EUR
Totaal		151 444,98 EUR

Secundair en volwassenenonderwijs

De financiering voor naschoolse vorming, hoofdzakelijk in het kader van FORMACOM I en II, ziet er als volgt uit:

2000	Vervoer cursus lkr. TSO/BSO	2 073	
	Vervoer + verblijf cursus Lagarde	12 610	
	Vervoer cursus regenten Vichy	4 730	19 412,84 EUR
2001	FORMACOM cursus	12 060	
	FORMACOM: vervoer	669	12 729,31 EUR
2002	FORMACOM stagekosten	5 709,84	
	Lunch	78,50	5 788,34 EUR
2003	FORMACOM afsluitdag	841,90	841,90 EUR
2004	FORMACOM II SO	4 000,00	
	FORMACOM II APV	4 000,00	8 000,00 EUR
2005	FORMACOM II SO	4 000,00	
	FORMACOM II APV	4 000,00	8 000,00 EUR
2006	FORMACOM II SO	4 000,00	
	FORMACOM II APV	4 000,00	8 000,00 EUR
Totaal			62 772,39 EUR

Hoger onderwijs

Voor het luik hoger onderwijs en wetenschappelijke samenwerking waren de uitgaven als volgt:

	2002	2003	2004	2005	2006
Tournesol	15 563,38	19 385,90	22 767,32	29 688,37	25 828,85
CNRS	5 255,18	5 000,83	5 585,74	969,24	0,00
INSERM	1 851,80	0,00	5 156,70	1 612,40	4 657,20
diverse	0,00	2 520,75	924,90	0,00	0,00
Totaal EUR	22 670,36	26 907,48	34 434,66	32 270,00	30 486,05
Totaal 2002-06	146 768,55 EUR				

Nederlandse Taalunie

Alle activiteiten met betrekking tot het onderwijs Nederlands in Noord-Frankrijk samen, inclusief de vertegenwoordiging in de *Cellule de Langues Vivantes*, kosten de NTU jaarlijks 121 563 EUR. De Vlaamse overheid betaalt daarvan ongeveer één derde.

Promotie van het Nederlands

Vanuit het Departement Internationaal Vlaanderen werden volgende middelen besteed aan promotie van het Nederlands in Noord-Frankrijk:

- 'Komitee voor Frans-Vlaanderen': inrichting van de Taalprijsvraag voor studenten Nederlands in Frans-Vlaanderen
2007: 6 500 EUR
2006: 6 500 EUR
2005: 6 200 EUR
2004: 6 200 EUR
2003: 6 200 EUR
2002: 6 200 EUR
Totaal: 37 800 EUR

- Stichting 'Ons Erfdeel': 10 000 EUR (in 2005) als tegemoetkoming in de onkosten voor een tournee van mevr. Joke van Leeuwen in Noord-Frankrijk

2.13. Samenwerking in het kader van de Europese Unie

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk op het niveau van de Europese Unie. Het overzicht is zowel sectoraal als horizontaal, en sluit af met een materie die van bijzonder belang is voor Vlaanderen, i.e. het Gemeenschapsoctrooi. Dit hoofdstuk bevat zowel dossiers waarin Vlaanderen en Frankrijk op dezelfde lijn staan, als dossiers waarin de Vlaamse en Franse standpunten moeilijk te rijmen vallen.⁵⁹

2.13.1. Sectoraal overzicht

Landbouw en Visserij

Frankrijk is – als grote lidstaat met een belangrijke landbouwhistorische achtergrond – een gewichtige speler binnen het Europese landbouwbeleid. Andere EU-lidstaten proberen zich vaak achter Frankrijk te scharen indien de belangen gelijklopend zijn. Omgekeerd gaat Frankrijk zelf, afhankelijk van de inhoud van de dossiers, zeer gericht op zoek naar bondgenoten.

In de visserijsector is het zoeken van partners sterk gelieerd aan de samenstelling van de vloot en de gebieden die bevestigd worden door de verschillende lidstaten. Frankrijk zoekt veeleer aanhang bij de zuiderse lidstaten, en minder bij de noordelijke. Vlaanderen heeft vooral nauwe contacten met Nederland, omwille van de gelijklopende samenstelling van de vloot.

In een aantal grote landbouwdossiers binnen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is er sprake van gelijklopende belangen (o.a. suikerquota, *Mid-Term Review*, *Health Check*) tussen Vlaanderen en Frankrijk, net zoals deze er zijn tussen Vlaanderen en een groot aantal andere lidstaten. Het aantal dossiers waar de belangen van België/Vlaanderen en Frankrijk specifiek gelijklopend of specifiek tegengesteld zijn, is echter beperkt. Inzake visserijdossiers vindt er overleg plaats voor het beheer van enkele visbestanden die gemeenschappelijk bevestigd worden (bijvoorbeeld het kabeljauwbestand). Overleg met de Franse autoriteiten vindt plaats in verband met de tongvisserij in de Golf van Gascogne, gezien het belang ervan voor een twintigtal grotere Belgische vissersvaartuigen gedurende de maanden juni-juli-augustus. Dit heeft uiteindelijk in richtlijnen inzake de Belgische visserijcampagne in betrokken gebied geresulteerd.

Naar aanleiding van de Europese bijeenkomsten van de Ministers van Landbouw wisselen de Franse Landbouwraad in Brussel en de Vlaamse Landbouwraad in Parijs op regelmatige basis standpunten uit. Voorts zijn er hoofdzakelijk contacten tijdens de discussies in het Speciaal Comité Landbouw. Er bestaat momenteel geen structureel overlegorgaan met Frankrijk voor landbouw of visserij.

Energie

In de discussie over de vrijmaking van de interne energiemarkt verweert Frankrijk zich heftig tegen de optie van de *full ownership unbundling*. Frankrijk heeft een coalitie van acht lidstaten achter zich geschaard. België is voorstander van de *full ownership unbundling*, en ook in het Vlaamse Gewest zou deze optie geen problemen veroorzaken, omdat de *unbundling* hier al grotendeels is doorgevoerd.⁶⁰

In de discussie over de hernieuwbare energiebronnen (een pakket voorstellen wordt verwacht tegen december 2007) eist Frankrijk dat ook nucleaire energie erkend wordt als een 'goede' energiebron. Frankrijk wil dat de energie die opgewekt wordt door CO₂-arme kerncentrales, kan meetellen in de

⁵⁹ Dit hoofdstuk over samenwerking in EU-verband bevat geen algemene inventaris van juridische instrumenten. Een opsomming van alle relevante Europese wetgeving reikt immers te ver, en valt om die reden buiten het bestek van deze strategienota.

⁶⁰ De conclusies van de Europese Raad van 8 en 9 maart 2007 pleiten voor "een daadwerkelijke scheiding tussen leverings- en productiediensten, enerzijds, en de netwerkexploitatie, anderzijds (ontbundeling)." De voorstellen van de Commissie gaan echter verder, en ijveren voor de volledige ontbundeling van het bezit van energienetten.

strijd tegen klimaatsverandering. Op die manier zou Frankrijk vrijgesteld worden van al te grote investeringen in hernieuwbare energie.⁶¹

België zit samen met Frankrijk, Duitsland, Luxemburg en Nederland in een overlegstructuur (i.e. *pentalateral energy forum*) waarbinnen men afspraken probeert te maken over grensoverschrijdende energie-investeringen. De samenwerking binnen dit forum laat de deelnemers toe om op 'regionaal' vlak sneller vooruit te gaan dan de andere EU-lidstaten.

Milieu

De keuze van Frankrijk voor kernenergie zal ongetwijfeld terugkomen in de discussie rond de lastenverdeling van de klimaatsdoelstellingen.⁶²

Wat betreft de Europese richtlijn over bodembescherming, stelt Frankrijk zich eerder minimalistisch op, terwijl België een gematigd- tot kritisch-positieve houding aanneemt.

In de discussie over de verwachte voorstellen rond de vermindering van CO₂-uitstoot door personenwagens, stelt Frankrijk zich eerder defensief op. De Franse Regering tracht te vermijden dat een te grote inspanning zal worden gevraagd van de constructeurs van relatief kleine wagens. België is voorzichtig, en dringt aan op een grondige *impact assessment* die de milieu- en economische gevolgen van de verschillende voorstellen duidelijk zou uiteenzetten.

Nog een dossier dat voor Vlaanderen en Frankrijk belangrijk is, betreft de recente mededeling van de Europese Commissie over waterschaarste en droogte. Mogelijkerwijs zal in de discussies over de mededeling de problematiek van de met Frankrijk gedeelde waterlopen aan bod komen. Watergebruik in Frankrijk heeft immers in het verleden al geleid tot watertekort verderop in de waterlopen op Vlaams grondgebied.

Vervoer

In Europees verband staan zowel Frankrijk als België niet bekend als liberaliseringsgezinde lidstaten. Binnen de raads werkgroepen voor transport is dit merkbaar. Het valt nog af te wachten of de aantreding van President Sarkozy een kentering betekent op dit vlak. In een aantal concrete dossiers bestaat er duidelijk een Frans-Belgisch front, zonder dat er hierover concrete overlegfora bestaan:

- De openbare dienstencontracten: Frankrijk en België/Vlaanderen hebben samen strijd gevoerd tegen de liberale amendementen van de rapporteur van het Europees Parlement
- De liberalisering van het internationale treinvervoer: in dit dossier verzetten zowel België als Frankrijk zich tegen al te vergaande liberaliseringsvoorstellen van de Commissie. Het is in de praktijk moeilijk om van een Vlaamse positie te spreken, aangezien Vlaanderen niet bevoegd is en slechts een adviserende rol heeft. België (op aansturen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen) staat traditioneel zeer dicht bij de Franse positie
- In het voor Vlaanderen zeer belangrijke dossier van de havendienstenrichtlijn hadden Vlaanderen en Frankrijk in grote mate gelijklopende belangen. Enige nuancering is echter op zijn plaats. Op het vlak van de zelfafhandeling van de schepen meenden Vlaanderen en Frankrijk aanvankelijk dat er gevaar bestond voor sociale dumping. Naarmate het dossier vorderde, wenste Frankrijk zich echter niet te scharen achter de strikte houding van België/Vlaanderen op dit punt. Ook inzake de bepaling rond beloodsing waren de Franse en Vlaamse belangen gelijklopend. Op dit vlak zijn Frankrijk en België/Vlaanderen wel op dezelfde lijn gebleven, en het dossier is uiteindelijk

⁶¹ Zowel aangaande transmissienetten als op vlak van kernenergie zijn de bevoegdheden een federale aangelegenheid. Hoewel deze materies ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor het Vlaamse energiebeleid, heeft Vlaanderen als gewest terzake geen standpunt in te nemen.

⁶² In 1998 hebben de EU-lidstaten een Europese *Burden Sharing Agreement* gesloten. Sinds de Europese ratificatie van het Kyoto-protocol in 2002 is dit lastenverdelingsakkoord juridisch bindend. Het akkoord bepaalt welke reductiedoelstellingen (wat betreft de emissie van broeikasgassen) de verschillende lidstaten moeten naleven.

gestrand in het Europees Parlement. De beperkte coalitievorming tussen de Belgische/Vlaamse en Franse delegaties heeft hier ongetwijfeld toe bijgedragen

- Op dit moment is het grote TEN-project (*Trans-European Networks*) Seine-Schelde lopende. Dit gezamenlijke project tussen Frankrijk, het Waalse Gewest, Vlaanderen en Nederland is vooral van belang en ingrijpend voor Vlaanderen en Frankrijk. Momenteel is een aanvraag tot financiële steun ingediend bij de Europese Commissie in het kader van het TEN-T-programma (*Trans-European Transport Network*)
- Samenwerking op het gebied van de havens: op dit vlak is de samenwerking vrij embryonaal in tegenstelling tot deze met Nederland. Toch bestaat er vanuit de Franse overheid interesse voor de Vlaamse aanpak van de havenfinanciering (havendecreet), in het bijzonder voor de systematische aanmelding van havenprojecten bij de Europese Commissie. Getuige hiervan is het ambtelijke bezoek vanwege de Franse havenadministratie aan de Vlaamse havenadministratie in mei 2007. De Franse havens bevinden zich – in tegenstelling tot de Vlaamse – onder centraal gezag, maar gevreesd wordt dat de Europese Commissie vroeg of laat zal optreden tegen deze centraalgestuurde aanpak. Rond concrete havendossiers (bijvoorbeeld het actieplan havenbeleid) is er (voorlopig nog) geen sprake van enige samenwerking of samenloop van standpunten met Vlaanderen

2.13.2. Horizontaal overzicht

Handelsbeleid van de Europese Unie

Dat Frankrijk een invloedrijke speler is in het Europese besluitvormingsproces, hoeft geen betoog. Ook in het EU-handelsbeleid draagt de Franse stem ver. De Franse invloed in dit beleidsveld heeft niet enkel te maken met de grootte van het land of het belang van zijn economie. Frankrijk slaagt erin de handelsagenda mee te bepalen, omdat het voortdurend en nadrukkelijk aanwezig is in de debatten, de Franse dossierbehandelaars uitblinken in hun kennis van de technische details en het Franse netwerk verder en dieper strekt dan dat van de modale lidstaat.

Gelijklopende belangen

In een aantal dossiers houden Vlaanderen en Frankrijk er gelijklopende visies op na:

- Met betrekking tot de multilaterale vrijhandelsoverhandelingen in het kader van de Wereldhandelsorganisatie wenst Vlaanderen, net zoals Frankrijk, de vrijwaring van de in 2003 doorgevoerde hervormingen van het Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) als voorwaarde voor nieuwe liberaliseringsinspanningen aangaande de handel in landbouwgoederen. Ook in het kader van bilaterale vrijhandelsovereenkomsten wensen Vlaanderen en Frankrijk dat het GLB niet in gevaar wordt gebracht.
- Inzake handel en culturele diversiteit gaan Vlaanderen en Frankrijk ervan uit dat de bescherming en ontwikkeling van culturele diversiteit om een aangepaste benadering binnen de internationale handelscontext vraagt. Beiden kunnen zich dan ook vinden in de vernieuwing die de Commissie wenst aan te brengen aan de bilaterale vrijhandelsovereenkomsten van de EU, met name een specifieke titel over samenwerking – niet handel – in culturele goederen en diensten. Via een dergelijke titel wenst de Europese Unie de UNESCO-conventie voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitdrukkingen (2005) te verankeren in het internationale handelsrecht. Ook voor wat de andere gevoelige dienstensectoren (onderwijs, audiovisuele diensten, gezondheid en welzijn) betreft, lopen de Franse en Vlaamse visies gelijk. Geen van beide wenst in de lopende (bilaterale en multilaterale) vrijhandelsoverhandelingen nieuwe verbintenissen aan te gaan bovenop diegene die ze tijdens de Uruguay-ronde zijn aangegaan
- Tot slot wensen zowel Frankrijk als Vlaanderen aandacht te besteden aan de positie van Kleine en Middelgrote Ondernemingen (KMO's) in de internationale handel

Nuancing

Dat de Franse en Vlaamse visie op handelsdossiers gelijk lopen, wil niet zeggen dat er steeds overeenstemming is over de technische uitwerking ervan. In verband met de hierboven vermelde dossiers moeten enkele belangrijke nuances vermeld worden:

- Frankrijk heeft steeds voorgehouden dat het elk finaal akkoord in de Doha-ronde zou verwerpen indien zou worden voorbijgegaan aan de krijtlijnen over landbouw die in het onderhandelingsmandaat van oktober 2005 werden uitgezet. Vlaanderen neemt een eerder pragmatische houding aan en wenst rekening te houden met de inhoud van het totaalpakket aan maatregelen en het evenwicht tussen de verschillende onderhandelingsluiken
- Inzake handel en culturele diversiteit zijn de Vlaamse en Franse visies niet altijd gestemd. Tijdens de bespreking van de in bilaterale vrijhandelsovereenkomsten in te voegen titel over culturele samenwerking wierp Frankrijk zich op als grote tegenstander van een technische provisie die de samenwerking in het domein van de culturele diensten mogelijk moest maken. Op grond van een extern juridisch advies kon Vlaanderen echter instemmen met het tekstvoorstel van de Commissie, aangezien dit niet de deur openzette naar een verdere liberalisering van deze diensten
- Wat de relatie tussen handel en de overige gevoelige dienstensectoren aangaat, treden er meningsverschillen op tussen Frankrijk en Vlaanderen. Als lid van de *Organisation Internationale de la Francophonie* behoort Frankrijk tot de voorstanders van het voorstel om over onderwijsdiensten een internationale conventie af te sluiten, gelijkaardig aan de UNESCO-conventie voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitdrukkingen. Vlaanderen zit hier echter het nut niet van in
- Tot slot heeft Frankrijk recent gepleit voor speciale maatregelen voor KMO's in het internationale vrijhandelsregime, in het bijzonder met betrekking tot de afspraken rond openbare aanbestedingsopdrachten. Vlaanderen twijfelt aan de meerwaarde van een dergelijk uitzonderingsstatuut voor KMO's, en vermoedt dat dergelijk statuut wel eens contraproductief zou kunnen werken

Dienstendossiers

De afgelopen jaren hebben een aantal dienstendossiers tot verhitte discussies geleid zowel binnen de Europese Commissie, de Raad als het Europees Parlement. Zelfs nu er in een aantal van die dossiers Europese regelgevende instrumenten zijn onderhandeld, zullen die discussies waarschijnlijk nog geruime tijd aanhouden. Doorheen al deze dienstendossiers (de Dienstenrichtlijn, de Sociale Diensten van Algemeen Belang, de Gezondheidsdiensten en de financiering van Diensten van Algemeen Economisch Belang) loopt een centrale rode draad voor de lidstaten: de verdere liberalisering van de dienstensector in Europa en dus het bepalen van de grenzen van de toepasbaarheid van de Europese interne markt en mededingingsregels op diensten van algemeen belang.

Het vastleggen van deze grenzen bepaalt in grote mate de contouren van het vaakgenoemde 'sociale Europa'. Vandaar dat in landen met een hoge graad van sociale dienstverlening en bescherming, zoals Frankrijk en België, de EU-werkzaamheden hierrond met bijzonder veel aandacht gevolgd worden, en in de mate van het mogelijke mee gestuurd. In Frankrijk lijkt de 'teneur' van het toenmalige voorstel van Dienstenrichtlijn zelfs mee verantwoordelijk te zijn geweest voor de negatieve uitslag in het Franse referendum van mei 2005 betreffende het verworpen Europese Grondwettelijke Verdrag.

Wat betreft de bescherming van het 'sociale Europa', is de ondertussen goedgekeurde Dienstenrichtlijn het symbooldossier bij uitstek. Bij aanvang van de onderhandelingen in de Raad zaten Frankrijk en België op één en dezelfde lijn. In een latere fase echter, bij de amendering van de Commissievoorstellen, kwam de interne onenigheid tussen de federale coalitiepartners aan het licht, als gevolg van volledig tegengestelde liberale en socialistische zienswijzen met betrekking tot de belangrijkste hoofdstukken van de Dienstenrichtlijn. Dit leidde ertoe dat België door Frankrijk niet langer als *like-minded country* werd beschouwd, en het geen belangrijke rol in de finale onderhandelingen heeft kunnen spelen. België was het enige land dat zich bij de uiteindelijke

stemming in de Raad over het voorstel van richtlijn heeft onthouden. Frankrijk stemde in met de richtlijn, want werd tegemoetgekomen op belangrijke aandachtspunten. De vraag is of de Belgische houding in het dossier van de Dienstenrichtlijn gevolgen zal hebben voor de toekomstige samenwerking met Frankrijk in andere, verwante dienstendossier die nog op de onderhandelingstafel liggen.

Industriebeleid

Sinds het aantreden van president Sarkozy, die een vurig pleitbezorger is van een EU-beleid ter bescherming van de Franse en Europese industrie, gaat er veel aandacht uit naar het Europese industriebeleid. Tijdens zijn eerste deelname aan de Europese Raad eiste Sarkozy dat de bepaling in het Grondwettelijke Verdrag dat *'de Unie haar burgers een interne markt biedt waarin de mededinging vrij en onvervalscht is'* zou moeten verdwijnen uit het hoofdstuk van de doelstellingen van de Unie in het Verdrag zelf, en verhuizen naar een verklaring bij het verdrag. Nadat premier Verhofstadt zich hiertegen hevig had verzet, werd overeengekomen de bewuste passage in een Protocol op te nemen (met dezelfde wettelijke bindende kracht als het Verdrag, maar met een sterk verminderde visibiliteit) en de bepaling in het verdrag af te zwakken tot *'De Unie brengt een interne markt tot stand'*.

Zijn relatief succesvolle démarche op de Europese Raad werd gevolgd door een optreden in de Eurogroep van de ECOFIN-Raad, waar hij in zijn oude hoedanigheid van minister van Financiën, een krachtig pleidooi hield voor een uitstel van twee jaar om de Franse begroting in evenwicht te brengen, teneinde een belastingvermindering te kunnen doorvoeren die voldoende prikkels zou geven aan de economische groei. Deze eis was in strijd met de verbintenis die alle ministers van de Eurogroep (waaronder ook de Franse) in april 2007 hadden aangegaan, om in elk geval hun begroting tegen eind 2010 in evenwicht te brengen. Tot op zeker hoogte haalde Sarkozy zijn slag thuis, na de aanvaarding van zijn ex-collega's van de geëiste derogatie, onder voorbehoud weliswaar van wat de EUROSTAT-groecijfers te kennen zullen geven.

Daarnaast pleit Sarkozy voor een sterk EU-beleid gericht op de ontwikkeling van duurzame industrie, dat over voldoende instrumenten beschikt om de concurrentiekracht van de Europese industrie te vrijwaren. Een voorstel behelst de vermindering van de fiscaliteit (zoals verlaagde BTW-tarieven) op energiezuinige en ecologische producten. In het verlengde hiervan spoort de Franse president de Commissie aan om beschermingsmaatregelen in te voeren tegen politiek geïnspireerde buitenlandse investeringen in strategische industriële sectoren, zoals de energie-, defensie-, luchtvaart- en nucleaire sector.

Sarkozy tracht te streven naar een *Europees* industriebeleid, zonder de *Franse* industriële belangen uit het oog te verliezen. Een illustratie hiervan zijn de besprekingen van de Raadsconclusies over het industriële beleid en specifiek CARS 21. Frankrijk, waar de vloot van de automobielenindustrie veel kleine of middelgrote wagens bevat, schaarde zich achter de lidstaten die een lineaire inspanning van de auto-industrie op het vlak van de CO₂-emissie voorstonden, en positioneerde zich op die manier lijnrecht tegenover de standpunten van Duitsland, Zweden en België.

2.13.3. Het Gemeenschapsoctrooi

Relevante juridische instrumenten

- Voorstel voor een verordening van de Raad van 1 augustus 2000 betreffende het gemeenschapsoctrooi (2000/C 337 E/45) (COM(2000) 412 definitief)
- Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2007 – Verbetering van het octrooisysteem in Europa (COM(2007) 165 definitief)

Europese besprekingen

In 2000 werd door de Europese Commissie een voorstel voor een verordening betreffende het Gemeenschapsoctrooi geformuleerd. Doel van de invoering van een Gemeenschapsoctrooi was om

uitvinders de mogelijkheid te geven een unitair octrooi te verkrijgen dat in de hele Europese Unie rechtsgeldig is.

Bij de bespreking van het Commissievoorstel richtte Vlaanderen zijn pijlen op het talenregime van het Gemeenschapsoctrooi. Het Vlaamse standpunt over het talenregime focust op:

- Het aanvragen van een Gemeenschapsoctrooi (moet kunnen worden ingediend in elke officiële EU-taal)
- De verlening van het Gemeenschapsoctrooi (zowel de samenvatting als de integrale conclusies van het Gemeenschapsoctrooi dienen te worden vertaald naar alle officiële EU-talen)
- De geschillenbeslechting (de geldende talenregeling van de communautaire gerechtelijke instellingen zou van toepassing moeten zijn, hetgeen impliceert dat alle officiële talen van de EU op voet van gelijkheid worden behandeld)

Tot op heden werd geen akkoord bereikt omtrent de Verordening (unanimiteit is vereist). De voornaamste knelpunten tijdens de onderhandelingen (sinds 3 jaar opgeschort) houden verband met het talenregime, in het bijzonder de rechtskracht van vertalingen, alsook de termijn waarbinnen vertalingen – na octrooiverlening – moeten worden ingediend.

Vlaanderen heeft zich in deze discussie eerder afzijdig gehouden, gezien aan de Vlaamse eisen tegemoet werd gekomen in de voorliggende voorstellen tot verordening.

Frankrijk heeft zich echter wel geroerd inzake de kwestie van de rechtskracht van vertalingen, met name door protagonist Duitsland te steunen in het resoluut afwijzen van elk voorstel inzake het toekennen van rechtskracht aan andere talen dan de eigen taal.

Ondanks het feit dat Vlaanderen hieromtrent geen expliciet standpunt innam, ligt een zo groot mogelijke mate van rechtszekerheid, burgervriendelijkheid en niet-discriminatie van Europese talen aan de basis van het Vlaamse standpunt, dat op dit vlak dus aansluiting kan vinden bij het (toenmalige) Franse.

In maart 2007 trachtte de Commissie via een mededeling de besprekingen rond het Europese octrooisysteem nieuw leven in te blazen (zonder evenwel het Gemeenschapsoctrooi als uitgangspunt te nemen). Deze mededeling moet beschouwd worden als een embryonaal voorstel, en gaat uit van een gefaseerde behandeling. In de eerste plaats wil de Commissie voor de problematiek van de geschillenbeslechting (het belangrijkste deel van de mededeling) een oplossing vinden. Daarbij worden gevoelige punten (zoals het talenregime) omzeild (of althans niet bij naam genoemd). De oprichting van een Gemeenschapsoctrooi zou pas een (eventuele) volgende stap zijn, waar men nog niet onmiddellijk aan toe is. Vlaanderen blijft het dossier aandachtig volgen.

2.14. Samenwerking in het kader van multilaterale fora

Frankrijk huisvest drie belangrijke multilaterale instellingen: UNESCO (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*), OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) en de Raad van Europa hebben hun hoofdzetel in Frankrijk. De hoofdkantoren van UNESCO en OESO liggen in Parijs, terwijl de instellingen van de Raad van Europa in Straatsburg gevestigd zijn.

De Vlaamse vertegenwoordiger in Parijs, dhr. Jos Aelvoet, heeft een multilaterale opdracht ten aanzien van deze drie organisaties. Hij fungeert als aanspreekpunt en tussenpersoon. In de mate van het mogelijke tracht hij de Vlaamse belangen te behartigen. Sinds februari 2006 wordt de Vlaamse vertegenwoordiger bijgestaan door een adjunct, dhr. Kristof Vandenberghe, die zich voornamelijk toelegt op multilaterale dossiers (in de eerste plaats UNESCO).

UNESCO, de OESO en de Raad van Europa behoren tot de internationale organisaties waarvoor de Vlaamse overheid een stagefinanciering kan toekennen. De toekenning van financiële tegemoetkomingen aan stagiairs heeft als centraal doel Vlaamse studenten of pas afgestudeerden de kans te bieden om internationale ervaring bij multilaterale organisaties op te doen. Sinds de start van het financieringsprogramma in 2002 (het reglement is van kracht sinds 2001, maar de eerste stage startte pas in januari 2002) hebben 33 Vlamingen stage gelopen bij UNESCO, 14 bij de Raad van Europa, en slechts 1 bij de OESO.⁶³

Onderstaand overzicht schetst de samenwerking tussen Vlaanderen en Frankrijk binnen UNESCO, OESO en de Raad van Europa.

2.14.1. Inventaris van juridische instrumenten

- UNESCO-conventie voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitdrukkingen (2005)
- UNESCO-conventie voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed (2003)
- Kaderconventie van de Raad van Europa voor de bescherming van de nationale minderheden (1994)

2.14.2. UNESCO

Achtergrond

UNESCO, opgericht in 1945, is de gespecialiseerde VN-instelling voor onderwijs, wetenschappen, cultuur en communicatie. De organisatie bestaat uit 192 lidstaten en 6 geassocieerde leden. Huidig Directeur-generaal, dhr. Koïchiro Matsuura, staat aan het hoofd van het secretariaat van de organisatie. Naast het hoofdkantoor in Parijs en de regionale en nationale kantoren heeft UNESCO verschillende instituten en centra die zich toespitsen op een bepaald UNESCO-thema. Op het gebied van onderwijs heeft UNESCO bijvoorbeeld zes instituten en twee centra voor de ondersteuning van ontwikkelingslanden bij het oplossen van hun voornaamste problemen rond educatie.

'Onderwijs voor allen' is één van de Millenniumdoelstellingen. UNESCO is de trekker voor het bereiken van deze doelstelling, en neemt de taak op zich politici en beleidsmakers te mobiliseren, alsook de inspanningen van alle belanghebbenden – waaronder ontwikkelingspartners, regeringen, niet-gouvernementele organisaties en verenigingen – te coördineren. In het domein van de natuurwetenschappen zijn zoetwater en de daarmee samenhangende eco-systemen een absolute prioriteit voor UNESCO. Inzake wetenschap en technologie ontwikkelt UNESCO eveneens ethische beleidslijnen, vooral aangaande bio-ethiek. Wat de culturele pijler betreft, heeft UNESCO verschillende

⁶³ Dit cijfermateriaal is gebaseerd op het aantal afgesloten verbintenissen in augustus 2007, inclusief stages die nog moesten aanvangen. Kandidaten kunnen maximaal 6 maanden voor de aanvang van de stage een financieringsaanvraag indienen.

internationale verdragen uitgewerkt ter bescherming van het cultureel erfgoed – zowel materieel als immaterieel – en de culturele diversiteit. Tot slot probeert UNESCO in het domein van de communicatie de toegang tot informatie wereldwijd te bevorderen.

Vlaanderen en Frankrijk binnen UNESCO

Binnen UNESCO pogen Vlaanderen en Frankrijk meningen en strategieën op elkaar af te stemmen. Voor de diverse cultuurconventies die afgelopen jaren gestemd werden, en ook voor andere activiteiten van de organisatie, was er steeds een stuwend engagement vanuit Vlaanderen en Frankrijk.

Culturele diversiteit

In 2005 werd een conventie aangenomen voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitdrukkingen. Ter voorbereiding van deze conventie vonden drie intergouvernementele expertenvergaderingen plaats. Canada, Frankrijk en Vlaanderen financierden elk één expertenvergadering. Ook inhoudelijk zaten Frankrijk en Vlaanderen op dezelfde lijn. Beide partijen pleitten voor de aanneming van een conventie waarin het recht van een lidstaat om een eigen cultuurbeleid te kunnen voeren, erkend is. Met de vertegenwoordigers van Frankrijk in de expertenvergadering vond er voorafgaand informeel overleg plaats in de wandelgangen van de hoofdzetel te Parijs. Gestructureerd overleg met de EU-lidstaten werd georganiseerd door het EU-voorzitterschap en de Europese Commissie in Parijs.

Werelderfgoed

Vlaamse belforten zijn in 1999 samen met Waalse belforten ingeschreven als UNESCO-werelderfgoed. In 2005 werd dit dossier uitgebreid met Franse belforten. In de Werelderfgoedlijst zijn ze nu opgenomen als de 'Belforten van België en Frankrijk'.

Frankrijk trekt het transnationale dossier 'Le Corbusier'. De bedoeling is om de werken van Le Corbusier door UNESCO te laten erkennen. Er is een werkgroep van experts opgericht die de opdracht heeft om het dossier samen te stellen. De Vlaamse overheid (Beleidsdomein RWO) zetelt in deze werkgroep. Het dossier werd begin 2008 door Frankrijk ingediend (zie 2.3.2).

Als resultaat van de 'Inventaris 1914-2014' streeft Vlaams minister Dirk Van Mechelen ernaar dat het agentschap R-O Vlaanderen optreedt als trekker voor het nu als grensoverschrijdend opgevatte dossier inzake Wereldoorlog I-erfgoed en dan meerbepaald de slagvelden. Bedoeling is het inschrijvingsdossier in te dienen in 2012-2013, om het in 2014 te laten beoordelen door het Werelderfgoedcomité.

Een laatste discussiepunt betreft het Werelderfgoed Centrum, opgericht in 1992 voor de praktische coördinatie en uitwerking van de werelderfgoedconventie. De plaats van dit centrum in de UNESCO-structuur staat ter discussie. Angelsaksische landen en ook Vlaanderen vinden dat het centrum best een onafhankelijke positie behoudt. Frankrijk vindt dat het best onder de culturele pijler van Unesco gehuisvest wordt. Deze pijler wordt geleid door de Franse adjunct-Directeur-Generaal Françoise Rivière. Belangrijkste reden om het centrum niet onder de cultuurpoot te brengen, is omdat de donoren (VSA in de eerste plaats) niet willen dat hun bijdrage aan het centrum verloren gaat in een groter geheel. Bovendien is werelderfgoed naast cultuur evengoed een zaak van wetenschappen.

Immaterieel cultureel erfgoed

Op 17 oktober 2003 is de conventie voor de bescherming van het immaterieel cultureel erfgoed aanvaard. Tijdens de voorbereidende vergaderingen zaten Frankrijk en België/Vlaanderen inhoudelijk op dezelfde lijn. Bij de inwerkingtreding van het Intergouvernementeel Comité werden België en Frankrijk in hun electorale groep beide verkozen als lid van het Comité (beide voor de periode 2006-2008).

België is eveneens één van de ondervoorzitters van het Bureau van het Comité. Deze positie wordt gedeeld met Frankrijk. Hierdoor was Frankrijk tot en met de eerste buitengewone zitting van het Comité in Chengdu (China, mei 2007) waarnemer tijdens de Bureau-vergaderingen. Frankrijk neemt vanaf de tweede gewone sessie van het Comité in Tokyo (Japan, september 2007) het ondervoorzitterschap van België over, en België heeft dan een waarnemende status tijdens de Bureau-vergaderingen. Tijdens de laatste zitting van het Comité in Chengdu werden door het EU-voorzitterschap (Duitsland) coördinatievergaderingen met de EU-lidstaten georganiseerd.

Wetenschappen

Het voorstel om de wetenschappelijke pijler van Unesco op te splitsen in Exacte Wetenschappen en Sociale Wetenschappen beroert al enige tijd de gemoederen. Naar aanleiding van de Algemene Vergadering van 2007 zou meer duidelijkheid over de verschillende standpunten moeten ontstaan. Het standpunt van Frankrijk, noch dat van Vlaanderen is bekend, dus moet het terrein nog afgetast worden.

Belgische beurzen L'Oréal/UNESCO

Naar analogie van de gerenommeerde internationale L'Oréal/UNESCO beurzen en prijzen worden er vanaf 2007 ook Belgische L'Oréal/UNESCO beurzen uitgereikt aan jonge vrouwelijke wetenschappers. Het gaat om drie beurzen, elk ter waarde van 30 000 EUR/jaar, die tweejaarlijks worden uitgereikt. Ze zijn afwisselend bedoeld voor doctoraatsonderzoek in de biomedische wetenschappen enerzijds, en in de exacte en ingenieurswetenschappen anderzijds. Vlaams Minister van Wetenschap Fientje Moerman, haar Waalse collega van Wetenschappelijk Onderzoek Marie-Dominique Simonet en cosmeticagigant L'Oréal sloten daarvoor een akkoord. Het protocol voor de beurzen werd opgesteld met medewerking van de Vlaamse UNESCO-Commissie.

Studentes die in aanmerking willen komen voor een beurs, kunnen hun kandidatuur indienen bij het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen (FWO) en het *Fonds National pour la Recherche Scientifique* (FNRS). Elk fonds stelt tien kandidaten voor aan de jury van L'Oréal/UNESCO. Juryvoorzitter is professor Christine Van Broeckhoven, die in 2006 de internationale L'Oréal/UNESCO *Award for Women in Science* won. Op 6 september 2007 werden de beurzen voor de eerste maal uitgereikt.

2.14.3. OESO

Achtergrond

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is een overlegforum tussen dertig landen rond economisch en sociaal beleid. In een aantal gevallen resulteert het overleg in richtlijnen of overeenkomsten (bijvoorbeeld het Verdrag tegen Corruptie). In andere gevallen worden geen concrete afspraken gemaakt, maar bieden de discussies vooral beleidsondersteunende meerwaarde.

Dhr. Angel Gurría is Secretaris-generaal van de OESO. Op 1 juni 2006 werd hij in zijn functie aangesteld. Op 13, 14 en 15 maart 2007 bracht hij zijn eerste officiële bezoek aan België. De Secretaris-generaal had op 14 maart 2007 een onderhoud met onder meer toenmalig Vlaams Minister-President Yves Leterme en Vice-Minister-President Frank Vandenbroucke.

In de schoot van de *Ministerial Council Meeting* van mei 2007 werd beslist om toetredingsonderhandelingen te openen met Chili, Estland, Israël, de Russische Federatie en Slovenië. Eveneens werd overeenstemming bereikt om het OESO-engagement aan te scherpen met Brazilië, China, India, Indonesië en Zuid-Afrika. Daarnaast zal voorrang gegeven worden aan een versterkt engagement met Zuidoost-Azië.

Vlaanderen en Frankrijk binnen OESO

De OESO is geen politieke instelling, maar een onderzoeksinstantie en denktank. Conflicten als gevolg van nationale belangen komen daardoor minder vaak voor. Toch kunnen thema's zoals het beheer van de organisatie de nationale gemoederen beroeren en delegaties tegenover elkaar brengen. De voorgestelde uitbreiding van de OESO is hiervan een voorbeeld. Frankrijk was in dit verband de grote pleitbezorger voor de uitbreiding met Rusland.

Ondanks de huisvesting van OESO in Parijs is de Franse ambitie ten aanzien van deze multilaterale instelling eerder gematigd. Dit uit zich onder meer in de beperkte aanwezigheid van Franse afgevaardigden in de bureaus en de permanente comités.

In grote lijnen zijn de Franse interesses gericht op economische thema's die in het verlengde van het Franse nationale beleid liggen. Ook volgt Frankrijk thema's rond innovatie op, zeker in regio's als de BRICs (Brazilië, Rusland, India en China). Inzake externe betrekkingen ligt de prioriteit van Frankrijk duidelijk bij Noord-Afrika en het Midden-Oosten, wat aansluit bij de ideeën van de Franse President Sarkozy over de oprichting van een Mediterrane Gemeenschap.

2.14.4. Raad van Europa

Achtergrond

De Raad van Europa is opgericht in 1946 en de oudste politieke organisatie van het continent. In 2007 zijn 47 staten lid. Wit-Rusland is kandidaat-lidstaat. Daarnaast hebben vijf landen het statuut van waarnemer.

De Raad van Europa heeft als opdracht: de mensenrechten, de parlementaire democratie en de naleving van de wet beschermen; overeenkomsten op te stellen om de wettelijke en sociale praktijken van de lidstaten te standaardiseren, en de Europese identiteit te promoten die gebaseerd is op gedeelde waarden en overlappingsen tussen verschillende culturen. Sinds 1989 treedt de Raad van Europa hoofdzakelijk op als politiek anker en mensenrechtenwaakhond ten aanzien van de postcommunistische democratieën. De Raad van Europa staat de landen in Centraal- en Oost-Europa bij in hun politieke, wettelijke en constitutionele hervormingen en de consolidatie ervan. De Raad van Europa biedt ook *know-how* aan in domeinen zoals mensenrechten, lokale democratie, onderwijs, cultuur en leefmilieu.

De Raad van Europa telt vier werkingsorganen: het Comité van Ministers, de Parlementaire Vergadering, het Congres van Lokale en Regionale Overheden en het Secretariaat-Generaal (onder leiding van de Britse Secretaris-Generaal Terry Davis). Andere belangrijke instanties zijn het Bureau van de Commissaris voor de Mensenrechten en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.

Vlaanderen en Frankrijk binnen Raad van Europa

Minderhedenconventie

De kaderconventie voor de bescherming van de nationale minderheden werd aangenomen door de Raad van Europa op 10 november 1994. Momenteel hebben 39 lidstaten de conventie geratificeerd. Vier landen, namelijk België, Griekenland, IJsland en Luxemburg, hebben ondertekend maar nog niet bekrachtigd. Andorra, Frankrijk, Monaco en Turkije hebben de kaderconventie niet ondertekend. De ondertekening en de latere ratificatie maken momenteel deel uit van het pakket van maatregelen die moeten worden genomen door staten die lid wensen te worden van de Raad van Europa.

België ondertekende de kaderconventie op 31 juli 2001 onder het voorbehoud dat er:

- geen afbreuk wordt gedaan aan de bestaande taalwetgeving en het constitutionele evenwicht

- in het kader van de Interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid (ICBB) een definitie zou worden uitgewerkt voor het begrip 'minderheid'

Tijdens een hoorzitting over de kaderconventie georganiseerd door de Commissie Juridische Zaken en Mensenrechten van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa in november 2005 nam ook Frankrijk het woord. Frankrijk hield een officieel betoog om te stellen dat deze conventie niet ondertekend, noch geratificeerd zal worden. In Frankrijk zijn er namelijk geen nationale minderheden: iedereen heeft gelijkheid van rechten. Frankrijk huldigt het territorialiteitsprincipe dat haaks staat op de kaderconventie. Daarom kon volgens een advies van de Raad van State voordien het Handvest voor de bescherming van minderheidstalen evenmin ondertekend worden. *Le droit de sol* geldt voor iedereen die in Frankrijk geboren wordt, waardoor er geen discriminatie is. Hetzelfde geldt voor andere grondwettelijke beginselen zoals de lekenstaat, de gelijkheid, en het monopolie van het Frans als taal in de openbare ruimte. Frankrijk kant zich ook tegen positieve (etnische) discriminatie. De discriminatie moet bestreden worden op grond van het gemeenrecht, waardoor er geen uitzondering gemaakt moet worden voor bepaalde bevolkingscategorieën. De stelling van de Franse vertegenwoordigster werd bestreden door de voorzitter van de vereniging voor de rechten van de minderheden. Deze haalde onder meer de speciale rechten aan voor taalgebruik in Elzas-Lotharingen, alsook de toestand in Nieuw-Caledonië en Corsica. Daar wordt immers afgeweken van de lijn van de strikte gelijkheid.

Inzake minderheden hanteert Vlaanderen duidelijk een andere aanpak dan de Franse collega's. Vertrekkend vanuit de gedachte dat er een etnisch-culturele diversiteit is in Vlaanderen en dat interculturaliteit gestimuleerd moet worden, ontwierp het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) een structureel engagement dat in 2007 verankerd wordt in het Participatiedecreet. Daarbij wordt vooral gebruik gemaakt van regels voor positieve etnisch-culturele discriminatie, een beleidsinstrument dat Frankrijk weigert te onderschrijven.

Jeugd

De Franse en Vlaamse Vertegenwoordigers voor Jeugd in de Raad van Europa hebben op intensieve basis informatie uitgewisseld over thema's van het Europese Witboek Jeugd, het Europese Jeugdcompact en andere belangwekkende issues, waaronder de erkenning van niet-formeel leren en verworven competenties, en in het bijzonder de campagne 'Allemaal anders, allemaal gelijk'. Deze succesvolle campagne, opgezet in 1995, was een mijlpaal in de verbreding van de strijd van de Raad van Europa tegen racisme, xenofobie, antisemitisme en onverdraagzaamheid.

In 2005 startte de Raad van Europa een nieuwe campagne voor de jeugd, waarvoor Vlaanderen de stuwende kracht was. Het Comité van Ministers richtte een Europese stuurgroep op voor deze campagne. Dhr. Jan Vanhee van de IVA Sociaal Cultureel Werk voor jeugd en volwassenen werd door het Europees Jeugdforum, de Europese Jeugdsector, het directiecomité Jeugd en het directoraat Jeugd en Sport voorgesteld als co-voorzitter van de stuurgroep. Met de steun van de Europese Unie en andere partners organiseert de Raad van Europa van juni 2006 tot september 2007 een nieuwe campagne. Deze krijgt dezelfde slogan als de eerste campagne mee, i.e. 'Allemaal anders, allemaal gelijk', maar is deze keer gefocust op de thema's diversiteit, mensenrechten en participatie. De nieuwe campagne maakt deel uit van het Actieplan dat op de Top van Warschau (mei 2005) werd aanvaard.

Onroerend Erfgoed

Sinds 1996 wordt er binnen de schoot van de Raad van Europa gewerkt aan het opbouwen van een netwerk voor uitwisseling van informatie op het gebied van erfgoedbeleid tussen de deelnemende lidstaten. Het hart van dit netwerk, Herein genaamd, is een informatiesysteem, waar per land informatie is te vinden over de wijze waarop de zorg voor het erfgoed is georganiseerd en hoe in het desbetreffende land de verschillende verdragen zijn geïmplementeerd. Het informatiesysteem is voor iedereen te raadplegen via internet: www.european-heritage.net. Herein werkt aan de eindredactie van het erfgoedrapport voor het betrokken land, participeert in de meertalige thesaurus rond erfgoedbeleid en in de verschillende projecten die door het netwerk worden opgezet.

3. Prioriteiten voor toekomstige samenwerking

3.1. Inleiding

3.1.1. Strategische prioriteiten

Het is de overkoepelende intentie van deze nota om op een meer systematische wijze dan tot dusver is gebeurd, een 'strategie' uit te tekenen voor de verdere ontwikkeling van de relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk.

De strategische prioriteiten zijn de thema's die door de Vlaamse Regering prominent op de agenda worden geplaatst, en aldus de bilaterale relaties tussen Vlaanderen en Frankrijk tijdens de komende jaren zullen domineren. Enerzijds berusten deze prioriteiten op succesvolle initiatieven uit het verleden, en bouwen ze derhalve voort op de inventaris van bestaande samenwerkingsverbanden. Hier bestaat de uitdaging erin de ingeslagen weg verder te zetten en het succes te consolideren. Anderzijds bevatten de strategische doelstellingen ook nieuwe elementen. Immers, waar er nood is aan samenwerking, moeten bestaande lacunes ingevuld en nieuwe initiatieven ontwikkeld worden. Het is een continue betrachting van de Vlaamse overheid om actief in te spelen op de opportuniteiten die zich voordoen.

Bij het uittekenen van de strategie voor toekomstige samenwerking komen zowel elementen aan bod die evengoed voor andere buurlanden gelden, als elementen die specifiek op Frankrijk gericht zijn. Het bevorderen van de export van Vlaamse producten, het aantrekken van investeringen en toeristen, of *tout court* de bekendmaking van Vlaanderen in het buitenland, zijn één voor één doelstellingen die van toepassing zijn op alle buurlanden, of zelfs verder reiken. De samenwerking met Noord-Frankrijk, het aanpakken van gemeenschappelijke problemen in de grensoverschrijdende ruimte, alsook het behartigen van de vaak gelijklopende logistieke belangen, zijn specifieke aandachtspunten in de Frans-Vlaamse betrekkingen.

3.1.2. Operationalisering

Eerder dan voor elk beleidsdomein een afzonderlijke strategie te ontwikkelen, heeft de interdepartementale werkgroep geopteerd voor het opstellen van een set geclusterde doelstellingen, die steeds verschillende beleidsterreinen bestrijken. Deze werkwijze moet borg staan voor een 'geïntegreerd optreden' van de voltallige Vlaamse Regering en de gehele Vlaamse administratie ten aanzien van Frankrijk. De realisatie van de geclusterde strategische doelstellingen berust op de actieve bijdrage van elke betrokken actor.

Een aanzienlijk deel van de beoogde samenwerking is gericht op de Franse regio NPDC en de Frans-Vlaamse grensstreek. Voor heel wat sectoren is NPDC de voornaamste, zometer de enige, partner waarmee in Frankrijk wordt samengewerkt. Desalniettemin is het een betrachting van de Vlaamse overheid om – wanneer dat opportuun is – de bestaande samenwerking met partners in Noord-Frankrijk open te trekken naar gans Frankrijk.

Daarnaast moet beklemtoond worden dat de uitgetekende strategie niet louter bilateraal is. Vaak zijn naast Frankrijk en Vlaanderen ook andere partners betrokken (regio's of landen), of is er sprake van samenwerking in Europees of multilateraal verband. Ook deze vormen van samenwerking komen in de operationalisering van de strategische doelstellingen aan bod.

De operationalisering verloopt als volgt. Vooreerst dient elke strategische doelstelling vertaald te worden in termen van operationele doelstellingen. Deze operationele doelstellingen omvatten de kernprioriteiten voor beleidsmatige samenwerking met Frankrijk en lenen zich tot een verdere uitwerking in concrete acties. Bij het formuleren van acties worden volgende aandachtspunten

uitgeklard: de instrumenten die gehanteerd zullen worden om de acties uit te voeren, alsook de meetindicatoren op basis waarvan de doelstellingen en acties geëvalueerd kunnen worden.

Het werken met meetindicatoren biedt de mogelijkheid om de verwezenlijking van operationele doelstellingen en acties nauwlettend op te volgen. Indien een bepaalde indicator niet of onvoldoende wordt ingevuld, dringen ingrepen vanuit het beleids- of operationele niveau zich op. De inspanningen om de doelstelling te halen, kunnen dan worden aangescherpt. Echter, indien de situatie – omwille van nu nog onbekende ontwikkelingen – dat niet zou toelaten, moet de operationele doelstelling verfijnd of bijgestuurd worden.

3.2. Doelstellingen

Strategische doelstelling 1

Handhaven en versterken van de koppositie van Vlaanderen als ruimtelijk-logistiek knooppunt en attractieve vestigingsplaats in het hart van Europa, door de groei van de Vlaamse (binnen)havens te stimuleren en te investeren in mobiliteit en transportverbindingen tussen Vlaanderen en Frankrijk, waarbij optimaal wordt rekening gehouden met duurzame ontwikkeling en milieubescherming.

Operationele doelstelling 1.1

Samen met NPDC en/of Frankrijk – in functie van de bevoegdheden – diverse projecten ontwikkelen die gericht zijn op de versterking van de transportinfrastructuur. De positie van Vlaanderen als logistieke draaischijf is immers afhankelijk van de optimale uitbouw en gebruik van verkeers- en vervoersverbindingen.

Actie 1.1.1

De oprichting van een werkgroep transport met het oog op de optimalisering van de wegeninfrastructuur en de verdere ontsluiting tussen Vlaanderen en Frankrijk/NPDC via autowegen, in het bijzonder de geplande autoweg A24.

Instrumenten

- De ter beschikking gestelde budgetten
- Overleg met Franse partners (in het kader van de op te richten werkgroep)
- Consultatie van de Afdeling Ruimtelijke Planning inzake ruimtelijke ordening

Meetindicatoren

- Realisatie van de infrastructuur op het terrein
- Plaatsvinden van overleg en agenda van vergaderingen

Actie 1.1.2

Het stimuleren van de groei van de binnenhavens, de binnenvaart, en het multimodaal en intermodaal transport via spoor en binnenvaart. Hierbij is de Seine-Schelde-verbinding van groot belang.

Randvoorwaarden voor het uitvoeren van de actie:

- Politieke besluitvorming ter implementatie van projecten
- Noodzakelijke financiering door alle partijen voor het realiseren van de beoogde verbindingen

Instrumenten

- Uitbouwen van structureel overleg tussen Vlaanderen en Frankrijk met betrekking tot de Seine-Schelde-verbinding
- Ambtelijke contacten tussen en werkgroepen met beide (deel)staten
- Haalbaarheidsstudies (uitgevoerd aan Franse zijde) over de voorgestelde oplossingen aangaande de Seine-Schelde-verbinding
- Overleg in EU-verband en afstemming met Franse besluitvorming met het oog op het verwerven van Europese financiering in het kader van TEN-T

Meetindicatoren

- Verslagen die de voortgang van de dossiers aangeven
- Al dan niet bekomen financiële middelen en budgetten
- Vooruitgang van de realisaties op het terrein zelf

Actie 1.1.3

Het opzetten van een systeem voor milieurapportering bij infrastructuurwerken die een grensoverschrijdende impact op het leefmilieu hebben.

Instrumenten

- Samenwerkingsorgaan tussen administraties in beide landen die verantwoordelijk zijn voor milieurapportering

Meetindicatoren

- Het aantal uitgevoerde en gecontroleerde milieurapporteringen

Operationele doelstelling 1.2

Op de hoogte blijven van beleidsontwikkelingen op vlak van mobiliteit en transportverbindingen, wederzijds uitwisselen van kennis en ervaringen, en waar nodig nieuwe samenwerkingsverbanden aangaan.

Actie 1.2.1

Stimuleren van samenwerking op het vlak van verkeersbeheer in het domein van de mobiliteit, verkeersveiligheid en de afwikkeling van het verkeer (Vlaamse Verkeerscentrum) met betrekking tot:

- Integrale aanpak van openbaar vervoer, in het bijzonder een grensoverschrijdend netwerk van openbaar vervoer
- Maatregelen in het vrachtvervoer (bijvoorbeeld transitverkeer van en naar Frankrijk)
- Maatregelen in het personenvervoer (bijvoorbeeld toeristenverkeer van en naar Frankrijk en aansluitende landen)
- Verbeteren en beheren van het evenwicht tussen nog beschikbare ruimte en autoverkeer
- Verbeteren en beheren van de toegang tot luchthavens, havens en economische polen
- Promotie van alternatieven voor het autoverkeer
- Aansluiting van gewenst gedrag en keuzes, zoals aangepaste snelheid, vermijden van autosolisme, enzovoort
- Rationeel gebruik van de vervoersmiddelen (balans publiek en privaat vervoer, carpooling, autodelen, mobiliteitsplanning en soortgelijke initiatieven)
- Overleg over afstemmen van bewegwijzering voor het verkeer naar de beide landen
- Bestendigen en uitbreiden van informatie tussen verkeerscentra
- Overleg met betrekking tot grensoverschrijdende communicatienetwerken betreffende uitwisseling van verkeersinformatie via steeds uitbreidende mediakanalen en technische innovaties
- Overleg met concessionarissen van Franse strategische verbindingen en de Vlaamse wegbeheerder(s)

- Afspraken en samenwerking tussen politiediensten met betrekking tot de verkeershandhaving (problematiek van het fout parkeren, aangepaste snelheid, enzovoort)
- Ontwikkeling en het gebruik van verkeersmodellen en mobiliteitsindicatoren voor beleidsmatig en strategisch onderzoek van personenvervoer en goederenvervoer op hoofdwegen en in grootstedelijke gebieden
- Organisatie van het dynamisch verkeersbeheer
- Opstellen en implementeren op operationeel niveau van *business*-modellen met betrekking tot dienstverlening rond het inwinnen en verspreiden van verkeersinformatie

Instrumenten

- Gegevens- en ervaringsuitwisseling
- Ambtelijk overleg

Meetindicatoren

- Aantal opgezette samenwerkingsprojecten en initiatieven

Actie 1.2.2

Onderzoek naar samenwerkingsmogelijkheden tussen regionale luchthavens. Naast de bestaande luchtvaartverbindingen tussen nationale luchthavens kunnen ook samenwerkingsverbanden onderzocht worden tussen de Vlaamse regionale luchthavens (Oostende, Antwerpen) en de Franse (regionale) luchthavens, zowel voor goederenvervoer als voor reizigersvervoer (wat eveneens economisch en toeristisch belangrijk is).

Instrumenten

- Uitwisselen van informatie, ervaringen en studiebezoeken op ambtelijk niveau

Meetindicatoren

- Contacten tussen de Vlaamse en Franse administratie en tot stand gekomen samenwerkingsverbanden

Actie 1.2.3

Bilaterale bespreking en intensiveren tussen Vlaanderen en Frankrijk van internationale initiatieven om alle kuststations op efficiënte wijze een volledig verkeersbeeld ter beschikking te stellen ten bate van de veiligheid en de vlotheid van de scheepvaart.

Instrumenten

- Het onderzoeken van een bilateraal samenwerkingsakkoord
- Initiatieven in het kader van INTERREG en Europese samenwerkingsverbanden, zoals het *North Sea Automatic Identification System (AIS)* voor uitwisseling van AIS-gegevens tussen maritieme administraties en kustwachtorganisaties in de Noordelijke Noordzee, teneinde in het Kanaal een actieve uitwisseling te krijgen van alle beschikbare radar- en AIS-gegevens

Meetindicatoren

- Aantal gerealiseerde initiatieven
- Aantal uitwisselingen en gegevens

Strategische doelstelling 2

Verstevigen van de economische slagkracht van Vlaanderen, door enerzijds de Franse markt actief te bewerken met als doel de Vlaamse export naar Frankrijk te versterken, het ondernemen van Vlaamse bedrijven in Frankrijk te stimuleren en Franse toeristen en investeringen naar Vlaanderen aan te trekken, en anderzijds samen te werken met Franse partners op vlak van wetenschap en innovatie.

Operationele doelstelling 2.1

Inzake internationaal ondernemen maximaal uitspelen van Vlaamse sterktes door gericht en pro-actief te werken op een aantal in overleg met de Vlaamse economische spelers gedefinieerde kansrijke sectoren en thema's, waaronder de ondersteuning van startende exporteurs.

Toelichting – De strategie van *Flanders Investment and Trade* heeft een geografische en sectorale focus, met name wordt per land een aantal kansrijke (doel)sectoren bepaald waarvoor ook in Vlaanderen een sterk aanbod bestaat. De bepaling van deze sectoren gebeurt volgens een vast stramien waarbij vooreerst FIT doelsectoren bepaalt waaraan acties worden gekoppeld, waarmee de targets voor deze sectoren kunnen worden behaald. Doelsectoren en actieprogramma worden in een tweede stap afgetoetst met de vertegenwoordigers van de economische spelers, met name de federaties, havens, enzovoort. In het kader van de beheersovereenkomst afgesloten tussen *Flanders Investment and Trade* en de Vlaamse overheid, werden de te behalen targets voor de doelsectoren en -thema's vastgelegd voor de periode 2007-2010.

De doelsectoren die voor Frankrijk werden vastgelegd zijn ICT-software, bouw, medische hulpmiddelen, lucht- en ruimtevaart, en voeding en dranken. Net als in Nederland en Duitsland wordt ook in Frankrijk gewerkt op de ondersteuning en begeleiding van startende exporteurs.

Actie 2.1.1

Informereren van Vlaamse (potentiële) exporteurs omtrent de Franse markt: opportuniteiten, zakelijke gebruiken, reglementeringen, marktbenadering, enzovoort.

Instrumenten

- Aanwezigheid van locale antennes, met name de Vlaamse economische vertegenwoordigers in Bordeaux, Lyon, Parijs en Rijsel
- (Standaard)informatie opgenomen in het jaarlijks geüpdate landendossier
- Sectorstudies over Franse (doel)sectoren en thema's, naar analogie van reeds verwezenlijkte studies over o.a. Afzet van dranken in Frankrijk (2006), Grootdistributie in Frankrijk (2006), Bouwmaterialen in Frankrijk (2006), Muziek- en filmmarkt in Frankrijk (2006), Toelevering aan Airbus (2007), De Franse Doe-het-zelf-markt (2007), De Biomarkt in Frankrijk (2007)
- Studies over bepaalde Franse regio's, zoals de studie in 2006 over Pyrénées Atlantiques
- Handelsvoorstellen
- Alle mogelijke losse informatie die Vlaamse bedrijven kan aanbelangen in hun internationaal ondernemen, verspreid via website, exportbrief, mailing en persoonlijke contactname, afhankelijk van soort info, o.a. beursverslagen (VPCD – *Vente à Distance et Cadeau Promotionnel*, Batimat, Europack, ...), verslag rond de vorderingen inzake de aanleg van het *Canal Seine-Nord*, papers omtrent de Alpentunnels en toelevering aan Airbus, verslagen van prospectie bij *Pôle de Compétivité Cancer Bio Santé* in Midi-Pyrénées en *Pôle le Soutien des Forces Aériennes* in Merignac
- Marktinformatie op maat (naar aanleiding van vragen door bedrijven gesteld aan de provinciale kantoren)

- Organisatie van seminaries met marktinformatie (opportunities en marktbenadering) of informatie naar aanleiding van federale, Vlaamse of buitenlandse beleidsontwikkelingen, o.a. Seminarie ICT in Duitsland en Frankrijk (2008)

Meetindicatoren

- Uitvoeren van het actieprogramma
- Aantal behandelde informatiedossiers

Actie 2.1.2

Sensibiliseren en stimuleren van Vlaamse bedrijven tot ethisch en duurzaam internationaal ondernemen naar en in Frankrijk, voor zover het geen delocalisatie betreft, via ondersteuning en begeleiding, hetzij individueel of in groep.

Instrumenten

- Subsidies ter ondersteuning van exportgerichte acties van Vlaamse bedrijven
- Organisatie van groepszakenreizen, o.a. Noord-Frankrijk Voeding (2008)
- Trefdagen met onder meer aankopers uit de grootdistributie en grote industriële groepen, o.a. bij *European Space Agency* (ESA) (2008) en *Assistance Publique - Hôpitaux de Paris* (AP-HP) (2008)
- Groepsdeelname aan internationale en nationale beurzen en zakenconventies (groepsstand, info/catalogusstand, uitnodigingscampagnes, ...), o.a. Nordbat (bouw, Rijsel), Sial (voeding, Parijs), Midest Parijs (toeleveranciers industrie), Equip'Auto (*automotive*, Parijs), Paris Air Show (luchtvaart), *Salon de l'Emballage* (Parijs), Pollutec (Lyon), Hôpital Expo-Intermedica (Parijs) en Sirha (horeca, Lyon)
- Aanbieden van zoveel mogelijk geïndividualiseerd maatwerk

Meetindicatoren

- Totaal toegekende subsidies
- Uitvoeren van het actieprogramma

Operationele doelstelling 2.2

Ontwikkelen van een coherente strategie voor het benaderen van de Franse investeerders door pro-actief te werken op enkele specifieke sectoren en thema's.

Toelichting – Met betrekking tot het aantrekken van investeringen bepaalt FIT een strategie, met een geografische en een sectorale of thematische focus. Frankrijk maakt deel uit van de regio 'Zuid-Europa' wat het aantrekken van investeringen betreft. Per actieprogramma dat wordt opgesteld, wordt beslist of de focus op een sector, een regio of een thema zal liggen. Iedere actie wordt voordien voorgesteld door de lokale kantoren en getoetst aan de mogelijkheden per sector.

Actie 2.2.1

Promotie van Vlaanderen als investeringslocatie bij Franse bedrijven.

Instrumenten

- De verschillende vertegenwoordigers van FIT in Frankrijk screenen de Franse markt en detecteren mogelijke investeerders, samen met de *Deputy Investment Officer* verbonden aan FIT-Parijs specifiek aangesteld voor het aantrekken van investeringen
- De promotie van Vlaanderen als investeringslocatie én het netwerken met het oog op het generen van leads kan worden vastgehaakt aan een breed gamma van activiteiten, eigen of van derden, zoals beursbezoeken of -deelnames met promotiestand, deelname aan netwerkevents, FIT-seminaries over Vlaanderen als investeringsregio, ...
- Advertenties in de pers om zo ook editoriaalen te generen

- Nieuwsbrief in het Frans om Vlaanderen actief bekend te maken/warm te houden als investeringslocatie

Meetindicatoren

- Aantal acties die per kantoor worden gepland en uitgevoerd
- Aantal gepubliceerde artikelen per kantoor
- Aantal nieuwsbrieven

Actie 2.2.2

Ondersteunen en begeleiden van Franse bedrijven die overwegen of wensen te investeren in Vlaanderen.

Instrumenten

- Individuele begeleiding van potentiële investeerders door projectmanagers bij FIT-Brussel. Zij beschikken over een ruim netwerk in Vlaanderen in functie van leveren van informatie en diensten voor de investeerder

Meetindicatoren

- Aantal leads die worden opgevolgd

Operationele doelstelling 2.3

In kaart brengen van de Franse reismarkt en inzetten van de optimale marketingstrategie voor de promotie van Vlaanderen in Frankrijk, met het oog op het aantrekken van Franse toeristen.

Toelichting – Het is de doelstelling de algemene naambekendheid en zichtbaarheid van Vlaanderen en Brussel te verhogen, en de Franse bezoeker ertoe aan te zetten – langer – te overnachten. In hoofdzaak wordt het stedenproduct (voornamelijk Brussel, Brugge, Antwerpen, Gent, maar ook andere steden zoals Leuven en Mechelen) op de Franse markt gebracht. Om de Vlaamse steden in Frankrijk in de kijker te zetten, promoot Toerisme Vlaanderen sinds 2007 twee marketingproducten: *Art de Vivre* en *Beauté et Inspiration*. Op deze troeven wordt gekapitaliseerd.

Toerisme Vlaanderen werkt op basis van een overkoepelend strategisch marketingplan dat de evolutie van het vakantiegedrag van de Franse reiziger op de voet volgt en de context bepaalt waarbinnen de positionering, doelgroepen, marktsegmenten en USP's (*Unique Selling Proposition*) voor de Franse markt gekozen worden.

Op basis van hun intrinsieke behoeften werden voor de Franse markt drie doelgroepen afgebakend. De primaire doelgroep behelst 'de ontdekkers' (*les explorateurs*), die tijdens hun *city-break* vooral naar 'verrijking en inspiratie' zoeken. De secundaire groep omvat 'de stijlvolle belevers' (*les voyageurs distingués*), die op zoek gaan naar extra luxe en verwennerij. De tertiaire doelgroep betreft 'de funzoekers' (*les fêtards*), die de aanwezigheid van uitgaansmogelijkheden en attracties belangrijk vinden. Toerisme Vlaanderen focust in hoofdzaak op de eerste twee doelgroepen, omdat hun behoeften beter aansluiten bij het Vlaamse toeristische aanbod en in het bijzonder het stedenproduct.

Actie 2.3.1

De Franse consument warm maken voor een bezoek aan Vlaanderen door het verstrekken van informatie en advies over de Vlaamse toeristische producten. Ten aanzien van de Franse markt wordt gekapitaliseerd op het stedenproduct, en wordt de nadruk gelegd op schoonheid, inspiratie en het 'goede leven'.

Instrumenten

- Strategisch marketingplan voor de Franse markt
- De antenne van Toerisme Vlaanderen binnen de Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs
- Jaarlijkse consumentencampagne, vaak in synergie met Thalys. Het is de ambitie de samenwerking uit te breiden naar luchtvaartmaatschappijen en andere private marktspelers
- Het magazine *La Flandre des Irréguliers* verschijnt 1 keer per jaar. De oplage bedraagt meer dan 70 000 exemplaren, en voor het eerst wordt een interactieve versie voorzien
- Een tiental on-line nieuwsbrieven worden per jaar aan 22 000 abonnees verspreid
- Begin 2008 is de vernieuwde website <http://www.tourismebelgique.com> operationeel
- Via pers en *trade*, en vaak in *joint promotions* (Fnac Voyages), wordt het publiek veelzijdig geïnformeerd over culturele evenementen in Vlaanderen (i.e. voor Fransen de belangrijkste reden om naar Vlaanderen te komen)

Meetindicatoren

- Aantal overnachtingen van Franse toeristen in Vlaanderen
- Oplage magazine, aantal nieuwsbrieven, raadpleging website

Actie 2.3.2

Informeren en bewerken van de Franse pers.

Instrumenten

- Contacten tussen het bureau van Toerisme Vlaanderen in Frankrijk (TBFB – *Tourisme Belgique Flandre-Bruxelles*) en Franse journalisten. Aanleveren van teksten, foto's en achtergrondinformatie voor hun media
- Aanschrijven (2 à 4 keer per jaar) van culturele pers en de algemene toeristische pers
- Informeren van de gespecialiseerde pers door middel van korte *communiqués* (op *ad hoc*-basis, vaak per e-mail)
- Op vraag kan een specifiek product (evenement, ...) aan kostprijs gecommuniceerd worden, volgens welbepaalde criteria
- Organisatie van persreizen, al dan niet in groepsverband, in functie van evenement/tentoonstelling weerhouden door Toerisme Vlaanderen

Meetindicatoren

- Aanwezigheid in Franse pers
- Aantal contacten en persreizen

Actie 2.3.3

Informeren van en samenwerking met de Franse professionele reissector.

Instrumenten

- *Flanders & Brussels Travel Forum* (reisorganisatoren confronteren met Vlaamse toeristische producten)
- Aanwezigheid van TBFB op vakbeurzen neemt af, wegens hoge kostprijs en geringe impact. Informatie over beurzen en salons wordt aan de sector doorgegeven.
- Nieuwsbrieven (jaarlijks een 4-tal) naar een 300-tal professionelen uit de sector
- Uitbouwen van een commercieel partnerschap met de marktleider uit de toeristische on-line-wereld (voyages-sncf.com)
- Aanwezigheid op Opodo (pan-Europees on-line reisbureau, dat eigendom is van 9 Europese luchtvaartmaatschappijen), omwille van de luchtvaartverbindingen

Meetindicatoren

- Contacten met Franse reissector
- Aantal nieuwsbrieven en lezers

Actie 2.3.4

Stimuleren van zakentoeerisme door de bewerking van MICE-organisatoren.

Instrumenten

- Aanwezigheid in specifieke literatuur en op beurzen is wel noodzakelijk (in tegenstelling tot de bewerking van consumenten)

Meetindicatoren

- Aantal MICE-activiteiten
- Deelname aan beurzen
- Effectieve promotie in literatuur

Operationele doelstelling 2.4

Vrijwaren en versterken van de positie van de Vlaamse landbouw, tuinbouw en agrovoedingssector op de Franse markt.

Actie 2.4.1

Marktprospectie en campagnes ter promotie van de speerpuntsectoren in de land-, tuinbouw en agrovoeding.

Instrumenten

- Onderhouden van contacten met de Franse distributie door kantoor van VLAM in Parijs
- Organiseren van gerichte promotiecampagnes op de Franse markt
- Meer financiële middelen inzetten door de NET-sector ter promotie op de Franse markt
- Verdere bekendmaking door VLAM van de naam FLANDRIA in Frankrijk ter promotie van Vlaamse groenten
- Imago van Belgisch vlees verder verbeteren en ondersteunen

Meetindicatoren

- Aantal georganiseerde contactdagen op jaarbasis
- Aantal en inhoud van promotiecampagnes op jaarbasis
- Meten van de spontane en geassisteerde naamsbekendheid

Operationele doelstelling 2.5

Bevorderen van de samenwerking tussen Vlaamse en Franse publieke en private actoren op het vlak van een wederzijdse versterking en stimulering van het economische, innovatieve en wetenschappelijke groeipotentieel.

Toelichting – De beoogde samenwerking situeert zich hoofdzakelijk binnen volgende interventiedomeinen:

- Het ondersteunen van de ontwikkeling van gemeenschappelijke economische activiteiten, waaronder de maritieme economie
- Het ondersteunen van innovatie, onderzoek en samenwerking tussen universiteiten, kenniscentra en het bedrijfsleven
- Het bevorderen van ondernemerschap
- Steun aan de oprichting, de modernisering en de ontwikkeling van bedrijven
- Het ondersteunen van de grensoverschrijdende sectoren en van de interne grensoverschrijdende markt

Actie 2.5.1

Blijvende stimulering – waarbij de Vlaamse overheid een katalyserende rol vervult – van de wetenschappelijke samenwerking binnen de Europese multilaterale fora (Kaderprogramma voor Onderzoek en Technologische Ontwikkeling, Kaderprogramma voor Concurrentievermogen en Innovatie, en EUREKA) en de economische samenwerking binnen de Doelstelling 3-programma's.

Instrumenten

- Informatie-uitwisseling via de *National Contact Points* (voor de Europese Kaderprogramma's)
- Doelstelling 3-programma's (2007-2013) waarin op verschillende strategische samenwerkingsniveaus (grensoverschrijdend, transnationaal en interregionaal) met Franse partners samengewerkt kan worden
- Doelstelling 3 Maritiem samenwerkingsprogramma (2007-2013) inzake het Kanaal en de Noordzee

Meetindicatoren

- Evolutie gemeenschappelijke deelname (FR-VL) aan projecten binnen de Kaderprogramma's
- Intensiteit waarmee Vlaamse actoren samenwerken met Franse actoren binnen de Doelstelling 3-programma's. Deze indicator vertaalt zich in de totale projectmassa aan Vlaams-Franse samenwerking (uitgesplitst naar een aantal domeinen)

Strategische doelstelling 3

Actief uitdragen van de cultuur, de taal en het erfgoed van Vlaanderen in de betrekkingen met Frankrijk, en het intensiveren van onderwijs- en onderzoeksrelaties.

Operationele doelstelling 3.1

Stimuleren van het onderwijs van elkaars taal. Het ondersteunen van het Nederlands in (Noord-)Frankrijk is voor de Vlaamse overheid een prioritair aandachtspunt in de relaties met Frankrijk.

Actie 3.1.1

Nederlands als levende taal positioneren in het (Noord-)Franse onderwijslandschap.

Instrumenten

- Ambtelijk overleg tussen Departement Onderwijs en Vorming en Franse overheden
- Verderzetting van de samenwerking binnen de Frans-Vlaamse werkgroep over de 'taal van de partner' (en de subwerkgroep 'Promotie van de taal van de burens')
- Ondersteuning van de 'Cel Levende Talen – Nederlands' binnen de Franse *Inspection Académique du Nord* met het oog op de uitbouw van het onderwijs Nederlands in Noord-Frankrijk
- Bevorderen van de samenwerking tussen Nederlandse Taalunie en Franse overheids- en onderwijsinstanties
- Bestending van de opleiding en bekwaamheidsproeven voor leerkrachten Nederlands

Meetindicatoren

- Contacten en vergaderingen met Franse partners
- Onderwijs van het vak Nederlands in Franse basis-, secundair en hoger onderwijs
- Organisatie van leerkrachtenopleiding en bekwaamheidsproeven
- Stijging van het aantal leerlingen die Nederlands volgen, en het aantal leerkrachten Nederlands

Actie 3.1.2

Bestendigen van de kwaliteit van het onderwijs van het Frans in Vlaanderen.

Instrumenten

- Inspelen op de opleidingsbehoeften van taalleerkrachten Frans door de organisatie van cursussen en nascholingsprojecten
- Samenwerkingsverbanden FORMAPRIM en FORMACOM
- Studentenuitwisseling, mobiliteitsbeurzen en taalwedstrijden
- Ambtelijk overleg tussen Departement Onderwijs en Vorming en Franse overheden
- Samenwerking binnen Frans-Vlaamse werkgroep over de 'taal van de partner'
- Samenwerking met het documentatiecentrum van de Franse ambassade te Gent
- Beleidsplan Talenonderwijs van Vlaams Minister van Onderwijs Vandenbroucke als basis voor onderwijs Frans in Vlaanderen en Nederlands in Noord-Frankrijk
- Samenwerkingsprogramma 2006-2009 ter uitvoering van het Akkoord inzake samenwerking tussen de Vlaamse Regering en de regering van de Franse Republiek (2000)

Meetindicatoren

- Aantal cursussen en nascholingsinitiatieven
- Beschikbaarheid en invulling van beurzen
- Contacten en vergaderingen met Franse partners

Operationele doelstelling 3.2

Versterken van de samenwerking met Franse partners en instellingen op vlak van onderwijs en onderzoek. De samenwerking met Frankrijk mag zich immers niet beperken tot grensoverschrijdende activiteiten. Vlaanderen moet zich ook bekendmaken in het 'andere' Frankrijk. Een betere kennis van elkaars onderwijssysteem moet leiden tot intensievere samenwerking.

Actie 3.2.1

Tijdens het Franse voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede helft van 2008 zullen de contacten tussen Frankrijk en het Benelux Bologna Secretariaat versterkt worden.

Instrumenten

- Algemeen: het Benelux Bologna-secretariaat ondersteunt de opeenvolgende Bologna-voorzitterschappen tussen 2007 en 2009 tot aan de volgende conferentie van Europese ministers bevoegd voor hoger onderwijs, Leuven/Louvain-la-Neuve, 28-29 april 2009
- Met betrekking tot het Franse EU-voorzitterschap: het secretariaat dat georganiseerd wordt door België, Nederland en Luxemburg heeft zijn zetel in Brussel bij het Vlaams Departement Onderwijs en Vorming en zal het Franse voorzitterschap in het tweede semester van 2008 ondersteunen bij de voorbereiding en organisatie van de *Bologna follow-up group* die zal doorgaan in Parijs op 14-15 oktober 2008

Meetindicatoren

- Uitgebouwde contacten tussen Frankrijk en het Benelux Bologna-secretariaat

Actie 3.2.2

Samenwerking stimuleren inzake het ontwikkelen van gezamenlijke doctoraten, wat moet leiden tot biddiplomerings en gedeeld promotorschaps; het stimuleren van de Europese dimensie in het hoger onderwijs en onderzoek, alsook het bevorderen van internationale onderzoekssamenwerking en mobiliteit door de oprichting van internationale doctoraatsscholen.

Instrumenten

- Organisatie van ontmoetings- en uitwisselingsdagen tussen de doctoraatsopleidingen, -scholen en onderzoeksinstellingen

Meetindicatoren

- Effectieve bidingering, gedeeld promoterschap, mobiliteit en oprichting van doctoraatsscholen

Actie 3.2.3

Samenwerking bevorderen betreffende accreditatie en streven naar grotere transparantie en gelijkwaardigheid van kwalificaties.

Instrumenten

- In het kader van de Bologna-procedure en de Europese harmonisering van de diploma's, de evaluatie- en accreditatiediensten van beide partijen met elkaar in contact te brengen en bezoeken organiseren aan elkaars instellingen van hoger onderwijs

Meetindicatoren

- Concrete afspraken en overeenkomsten inzake accreditatie en harmonisering van diploma's

Actie 3.2.4

Ontwikkelen van indicatoren die het beleid op het niveau van hoger onderwijs en onderzoek schragen.

Instrumenten

- Organisatie van kennisuitwisseling (*Peer Learning Activities – PLA*) betreffende overheidsgestuurd financieel beleid
- Overleg over de hertekening van het onderwijslandschap bij de beide partners door opsloping, fusie, integratie, enzovoort, met het oog op de rationalisatie en een betere structuur van het hoger onderwijs

Meetindicatoren

- Uitgewerkte beleidsindicatoren

Operationele doelstelling 3.3

Versterken van de samenwerking met Frankrijk op het gebied van cultuur, taal, onderwijs en wetenschappen door het onderhandelen van een samenwerkingsprogramma 2010-2013 ter uitvoering van het Akkoord (2000) inzake samenwerking tussen de Vlaamse Regering en de regering van de Franse Republiek.

Actie 3.3.1

Vorbereiden en onderhandelen in de loop van 2009 van een vernieuwend samenwerkingsprogramma 2010-2013 voor de diverse betrokken beleidsdomeinen via de organisatie van de derde vergadering van de Vaste Gemengde Commissie.

Instrumenten

- Frans-Vlaamse Vaste Gemengde Commissie, coördinatie door het Departement Internationaal Vlaanderen in samenwerking met de bevoegde Vlaamse departementen
- Overleg met de Franse overheid via de ambassade in Brussel en de Vlaamse vertegenwoordiging in Parijs
- Acties, beurzen en uitwisselingen opgenomen in het werkprogramma

Meetindicatoren

- Kwaliteit van het werkprogramma, aantal innoverende acties, beurzen en uitwisselingen
- Uitvoering van het werkprogramma voor elk van de betrokken beleidsdomeinen
- Financiële implicaties van het werkprogramma

Operationele doelstelling 3.4

Handhaven en uitbouwen van de Frans-Vlaamse samenwerking bij het indienen van transnationale erfgoed dossiers en samenwerking op het gebied van erfgoedonderzoek en woonbeleid.

Actie 3.4.1

Opmaak van een transnationaal dossier voor de erkenning van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog in België en Frankrijk als UNESCO-Werelderfgoed. België (*in casu* het agentschap R-O Vlaanderen namens de Vlaamse Overheid) zal optreden als trekker voor het dossier. Op basis van het initiatief 'Inventaris 1914-2014' van Vlaams minister Dirk Van Mechelen wordt een allesomvattend inventarisatie- en beschermingstraject van het erfgoed van de Eerste Wereldoorlog gerealiseerd. In overleg met het Waals gewest, Frankrijk en andere betrokken partijen wordt een (actualisatie van de) vermelding op de indicatieve lijst gerealiseerd. Bedoeling is dat het grensoverschrijdende dossier ten laatste in de herfst van 2012 voor het eerst kan worden voorgelegd aan het *World Heritage Committee* (WHC).

Instrumenten

- Formele contacten/afspraken/planning met alle betrokken Franse overheden (nationaal, regionaal/ departementaal en lokaal)
- De Vlaamse vertegenwoordiger in Parijs staat ter beschikking voor belangenbehartiging bij de multilaterale organisaties met zetel in Frankrijk, *in casu* UNESCO

Meetindicatoren

- Actualisatie van de vermelding op de Belgische indicatieve lijst
- De opname op de Franse indicatieve lijst
- Opgemaakt grensoverschrijdend dossier
- (voorlopige) Bescherming door de Vlaamse overheid van het desbetreffende erfgoed
- Voorlegging in 2012 aan het WHC
- Erkenning als UNESCO-werelderfgoed in 2014

Actie 3.4.2

In het belang van het architecturaal erfgoed Frankrijk ondersteunen bij de inhoudelijke opmaak van het UNESCO-werelderfgoed dossier 'Le Corbusier'.

Instrumenten

- Formele contacten/afspraken/planning met Frankrijk

Meetindicatoren

- Uitgewerkt werelderfgoed dossier 'Le Corbusier' werd begin 2008 ingediend

Actie 3.4.3

Versterken van de samenwerking en onderzoeksrelaties tussen VIOE en Franse partners.

Instrumenten

- Uitwisselen van publicaties via ruilovereenkomsten tussen VIOE en Franse bibliotheken, onderhouden van contacten en informatie-uitwisseling

- Onderzoeksrelaties tussen VIOE en Franse instellingen aangaande erfgoedonderzoek (o.a. prehistorie, bouwhistorie, ...), uitwisselen van informatie en ervaringen, contacten via studiedagen, publicaties, workshops, gastlessen op ambtelijk niveau
- Concrete samenwerking tussen Franse en VIOE-erfgoedonderzoekers op vlak van maritieme archeologie en varend erfgoed; informatie-uitwisseling over o.m. prospectietechnieken, documentatie, werkmodellen, kennis en ervaring; studiebezoeken en aangaan van formele samenwerkingsverbanden met bijvoorbeeld DRASSM (*Département des recherches archéologiques subaquatiques et sous-marines*)

Meetindicatoren

- Aantal ruilovereenkomsten afgesloten tussen VIOE en Franse instanties voor de uitwisseling van publicaties
- Aantal (gezamenlijke) studiedagen, publicaties, workshops, ... tussen Franse en VIOE-erfgoedonderzoekers die daadwerkelijk plaatsvinden
- Aantal formele samenwerkingsverbanden die opgestart worden tussen het VIOE en Franse instanties actief op vlak van maritieme archeologie en varend erfgoed

Actie 3.4.4

Het uitdiepen van de bestaande samenwerking en contacten tussen de administraties in Vlaanderen en Frankrijk betreffende onroerend erfgoedbeleid via deelname aan de bestaande fora en aanknopingspunten, met name de jaarlijkse internationale fora van de Raad van Europa (CDPATEP), waarbij de basis wordt gelegd voor formele grensoverschrijdende en regionale samenwerking in functie van gezamenlijke beleids- en beheersdoelstellingen.

Instrumenten

- Deelname aan bestaande fora en aanknopingspunten

Meetindicatoren

- Aantal contacten met beleidsmedewerkers en experts
- Aantal deelnames aan internationale conferenties
- Transnationaal samenwerkingsverband (eventueel met Nederland, Engeland en Luxemburg) in functie van een afgestemd onroerend erfgoedbeleid en – beheer

Actie 3.4.5

Het uitdiepen van de bestaande samenwerking en contacten tussen de administraties in Vlaanderen en Frankrijk inzake woonbeleid via deelname aan de bestaande fora en aanknopingspunten, met name de jaarlijkse internationale conferenties van het *European Network for Housing Research*, en via contacten met het *European Social Housing Observatory* en het Franse Ministerie van Huisvesting.

Instrumenten

- Deelname aan bestaande fora en aanknopingspunten

Meetindicatoren

- Aantal contacten met beleidsmedewerkers en experts
- Aantal deelnames aan internationale conferenties
- Input voor de voorbereiding en uitwerking van het Vlaamse woonbeleid

Operationele doelstelling 3.5

Consolideren van de Vlaamse aanwezigheid in het Franse culturele veld.

Actie 3.5.1

Actieve aanwezigheid van Vlaanderen op grote Franse festivals.

Toelichting – Aangezien een kleine regio als Vlaanderen niet kan ambiëren om in de hele wereld in het middelpunt van de belangstelling te staan, moeten prioriteiten worden vastgelegd. Dat geldt ook voor het culturele veld. Om toch optimale zichtbaarheid van Vlaanderen op het terrein van cultuur te verzekeren, wordt geopteerd om de Vlaamse aanwezigheid op grote Franse festivals te consolideren. Op die manier kan Vlaanderen zijn 'immateriële troeven' uitspelen en tegelijk een positieve beeldvorming uitdragen. Deze aanpak bleek tot nu toe een succes. Zo is er zelfs sprake van een Vlaamse golf van podiumkunsten in Frankrijk. Daarom is het de bedoeling de bestaande aanpak te consolideren. Belangrijk hierbij is de samenwerking met het festival van Avignon, maar ook de aanwezigheid op andere muziek-, literatuur-, podiumkunsten- en filmfestivals (zoals Angoulême, Midem/Cannes, ...) wil Vlaanderen blijvend garanderen.

Instrumenten

- Ondersteuning van festivals, zoals Avignon, en van deelnames aan filmfestivals zoals dat van Cannes (via het Vlaams Audiovisueel Fonds en zijn promotiecel Flanders Image)
- Ondersteuning van deelnemers aan deze festivals

Meetindicatoren

- Succes en kwaliteit van de bijdrages aan de Franse festivals
- Hoeveelheid Vlaamse kunstenaars aanwezig op Franse festivals
- Zichtbaarheid in de pers

Strategische doelstelling 4

Duurzaam vormgeven van de grensoverschrijdende ruimte tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk, door actief in te spelen op nieuwe bestuurlijke processen en samen te werken met alle betrokken actoren op vlak van o.m. werkgelegenheid, leefmilieu, gezondheidszorg, ruimtelijke ordening en transport, met als ultieme doelstelling de Vlaamse en gemeenschappelijke belangen in de grensstreek te behartigen.

Operationele doelstelling 4.1

Actief opvolgen en sturen van de grensoverschrijdende samenwerking van Vlaamse met Franse lokale besturen, en vormgeven van de bestuurlijke processen en beleidsmatige initiatieven in het kader van de Eurometropool en de samenwerking met Duinkerke/Opaalkust.

Actie 4.1.1

Opvolgen van het Akkoord van Brussel en van de omzetting en toepassing van de EU-verordening betreffende Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) (in het bijzonder de vorming van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai, alsook andere mogelijke toepassingen).

Instrumenten

- Structureel overleg voor de opvolging van de in werking getreden samenwerkingsvormen
- Ambtelijke contacten in de voorbereidende fase (oprichting van de samenwerkingsvorm) met vertegenwoordigers van de lokale besturen (o.a. gemeenten, provincies, intergemeentelijk samenwerkingsverbanden), met Franse collega's, en indien nodig met de Federale Overheid en de Europese Commissie
- Aanneming van het decreet houdende uitvoering van de EGTS-verordening
- Aanneming Besluit van de Vlaamse Regering ter aanduiding van de Vlaamse Minister van Binnenlandse Aangelegenheden als bevoegde autoriteit om in te stemmen met EGTS-deelname

- Ervarings- en kennisuitwisseling
- Studiebezoeken en seminars over grensoverschrijdende samenwerking

Meetindicatoren

- Structureel overleg en ambtelijke contacten die plaatsvinden tijdens de oprichtingsfase van de Eurometropool en na de inwerkingtreding
- Oprichting van en toetreding tot Eurometropool

Actie 4.1.2

De Vlaamse coördinator voor de grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk neemt ten aanzien van de lokale besturen de algemene coördinatie van de samenwerking op het terrein aan Vlaamse zijde op zich, met het oog op het bereiken van eenstemmige standpunten over grensoverschrijdende dossiers en het versterken van de relaties met Noord-Frankrijk.

Instrumenten

- Mandaat van de Vlaamse coördinator voor de grensoverschrijdende samenwerking, in 2005 aangesteld voor een periode van 5 jaar (tot 2010)
- Overleg en coördinatie met Vlaamse lokale actoren
- Netwerkvorming en overleg met Franse partners
- Representatietaken op hoog niveau
- Optreden als verbindingspersoon ten aanzien van de Vlaamse overheid
- Contacten onderhouden met de Vlaamse Vertegenwoordiger in Parijs, en deze bij belangrijke activiteiten in het kader van de grensoverschrijdende samenwerking betrekken. De Vlaamse Vertegenwoordiger is immers het rechtstreekse aanspreekpunt voor de behartiging van de Vlaamse bevoegdheden
- Opvolgen van beleidsontwikkelingen en hierover rapporteren
- Zoeken naar nieuwe opportuniteiten en hieromtrent voorstellen formuleren

Meetindicatoren

- Uitgevoerde coördinatie- en representatietaken
- Verslagen en voorstellen over de grensoverschrijdende samenwerking

Actie 4.1.3

Begeleiding van de toetreding en werking van de Eurometropool, door middel van participatie in de beheersstructuur, coördinatie en belangbehartiging van Vlaamse standpunten, en het verlenen van financiële ondersteuning.

Instrumenten

- Vertegenwoordiging van het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschap in de Algemene Vergadering en het Bureau van de Eurometropool
- Uitwerking van het werkprogramma van de Eurometropool
- Opstarten en begeleiden van projecten ter uitvoering van de gedefinieerde ontwikkelingsstrategie
- Gemeenschappelijk overleg over concrete grensproblemen
- Financiering – op basis van de vastgelegde verdeelsleutel – vanuit Vlaams Gewest en Vlaamse Gemeenschap van de werking van de Eurometropool

Meetindicatoren

- Toetreding van Vlaanderen tot Eurometropool en participatie in organen
- Opname van Vlaamse prioriteiten in werkprogramma en projectvoorstellen
- Uitgevoerde projecten
- Vlaamse financiering

Actie 4.1.4

Opvolgen en uitbouwen van de samenwerking met Duinkerke en de Opaalkust, met het oog op de gezamenlijke aanpak van beleidsproblemen in het werkingsgebied.

Instrumenten

- Samenwerking in het kader van het Grensoverschrijdend Samenwerkingsplatform West-Vlaanderen/Flandre-Dunkerque-Côte d'Opale
- Onderzoeken van een mogelijke juridische structuur met het oog op de juridische verankering van de samenwerking binnen het platform
- Opstarten van thematische werkgroepen rond afgebakende beleidsproblemen
- Samenwerking met de *Syndicat Mixte de la Côte d'Opale* (SMCO)
- Optreden van de Vlaamse overheid als geassocieerd lid van SMCO

Meetindicatoren

- Contacten met Franse partners binnen opgerichte samenwerkingsverbanden
- Oprichting werkgroepen en werkgroepvergaderingen
- Voorstellen inzake juridische structuur voor het Samenwerkingsplatform

Operationele doelstelling 4.2

Consolideren van de samenwerking tussen Vlaamse en Franse partners in de grensoverschrijdende ruimte, met het oog op de continue aanpak van gemeenschappelijke problemen.

Arbeidsmarktbeleid

Actie 4.2.1

Samenwerken tussen VDAB en het Franse ANPE/AFP (Agence Nationale Pour l'Emploi/Association nationale pour la Formation Professionnelle des Adultes) met het oog op de realisatie van een knelpuntenbeleid. De grensstreek vormt immers in groeiende mate een gemeenschappelijke arbeidsmarkt. Voor de opbouw van een geïnformatiseerd 'arbeidsmarktsysteem' voor competenties, beroepsprofielen en -structuren e.d. (gebaseerd op ROME III, een competentie-managementsysteem – cf. databank – voor vacature-*matching*, waarover er een principeakkoord bestaat met de ANPE) is er nood aan samenwerking en afstemming met ANPE (alsook met de Waalse en Brusselse arbeidsbemiddelingsdiensten FOREM en ACTIRIS).

Instrumenten

- Transparantie bewerkstelligen van competenties in de grensregio, gebruik makend van minimaal op elkaar afgestemde competentie-managementsystemen:
 - Vergelijken van de curricula van een aantal beroepscategorieën uit een bepaalde sector, volgens de opleidingen die effectief plaatsvinden en aanpassen van de modules volgens de (lokale) noden van de arbeidsmarkt
 - Hierbij moet ook de nodige aandacht besteed worden aan EVC (elders verworven competenties)
 - Om de tewerkstelling van Franstaligen in Vlaanderen te bevorderen werden en worden er een reeks instrumenten ontwikkeld zoals IBO (Individuele Beroepsopleiding in de Onderneming) met taalondersteuning, 'Nederlands op de werkvloer' (NODW) en thematische taalpakketten zoals 'een mondje Nederlands', enzovoort

- Intensieve uitwisseling en bemiddeling rond kansenvacatures met ANPE: kansenvacatures op een intensieve, regelmatige basis uitwisselen tussen de bemiddelingsorganisaties, naar analogie met de samenwerking met de FOREM in Synerjob
- Nagaan voor welke Vlaamse kansenberoepen precies Franse werkzoekenden een oplossing kunnen bieden. Daaraan gekoppeld sensibilisering van de Vlaamse bedrijven over de mogelijkheden van tewerkstelling van Franse werknemers. In dit kader kunnen ook informatiesessies/jobbeurzen (banenmarkt) over 'Werken in Vlaanderen' georganiseerd worden indien dit opportuun is in het kader van bijvoorbeeld grote aanwervingen en/of de invulling van kansenvacatures
- Opleiding van consulenten (zowel Franse als Vlaamse) in de werkwinkels over tewerkstelling in de 'andere' regio. Ook leren werken met de respectievelijke vacaturedatabases zodat kandidaten zelf vacatures kunnen vinden, of mogelijks hun eigen CV plaatsen. Inschrijving van Fransen in onze eigen systemen en daarvoor de nodige ondersteuning voorzien (bijvoorbeeld één dag per week in sommige werkwinkels)
- Verderzetting van samenwerking in Europees verband, meerbepaald via EURES en Doelstelling 3-projecten
- Via EuresChannel verspreiden van de relevante informatie rond fiscaliteit, sociale wetgeving en arbeidsmarktinformatie langs de Frans-Belgische grens

Meetindicatoren

- Intensievere en efficiënte samenwerking tussen de arbeidsbemiddelings- en beroepsopleidingsinstellingen
- Opvulling kansenvacatures door hogere tewerkstelling van Franse arbeiders
- Het realiseren van minimaal op elkaar afgestemde competentie-managementsystemen

Ruimtelijke ordening

Actie 4.2.2

De samenwerking op het vlak van de grensoverschrijdende ruimtelijke ordening met Noord-Frankrijk dient versterkt te worden. Dit vereist in de eerste plaats het opzetten van een werkbaar overlegstructuur.

Instrumenten

- Opstarten VICORO (ambtelijke commissie voor een Vlaams Interbestuurlijk Coördinerend Overleg Ruimtelijke Ordening)
- Een overlegorgaan voor ruimtegebonden dossiers tussen Vlaanderen (en Wallonië in het kader van de Rijzelse metropool) en Noord-Frankrijk integreren in de uit te werken samenwerkingsstructuur
- Vanaf het moment dat het noodzakelijke werkingskader operationeel is, kunnen aan de hand van concrete beleidsvraagstukken nadere verdergaande samenwerkingsprioriteiten worden gedefinieerd

Meetindicatoren

- VICORO operationeel
- Overlegorgaan voor ruimtegebonden dossier tussen Vlaanderen en Noord-Frankrijk operationeel
- Definitie van verdergaande samenwerkingsprioriteiten

Actie 4.2.3

Het opzetten van een afsprakenkader voor grensoverschrijdende planconsultatie.

Instrumenten

- De betrokken administraties werken gezamenlijk een afsprakenkader uit, informeren en betrekken de relevante actoren hierbij, en bereiden de politieke besluitvorming voor

Meetindicatoren

- Afsprakenkader dat in de praktijk werkt
- Voorbereiding politieke besluitvorming

Leefmilieu

Actie 4.2.4

Het samenwerken van de Vlaamse Milieumaatschappij met Frankrijk om depositiemetingen uit te voeren op Frans grondgebied teneinde de dioxine- en PCB-problematiek in Menen aan te pakken en een goede lucht- en voedselkwaliteit te garanderen.

Instrumenten

- Oprichten van een overlegorgaan om dit praktisch te regelen

Meetindicatoren

- Het aantal uitgevoerde metingen

Actie 4.2.5

Het gezamenlijk uitvoeren van vergelijkbare metingen van fijn stof (PM10) met zowel Noord-Franse als Vlaamse monitoren teneinde grensoverschrijdende luchtvervuiling tegen te gaan.

Instrumenten

- Het gebruik van aparte omrekeningsfactoren per regio in Frankrijk om de discrepantie tussen data in Noord-Frankrijk en Vlaanderen te verkleinen
- Een overlegorgaan om de gezamenlijke metingen te organiseren

Meetindicatoren

- Het aantal gezamenlijk uitgevoerde metingen

Actie 4.2.6

De nutriëntenoverschot op Vlaamse bodem verlagen door hoogwaardige, bedrijfseigen mestoverschotten van Vlaamse boeren met eigen gronden in Noord-Frankrijk mogelijk te maken via concreet overleg met Frankrijk binnen het kader van de Europese regelgeving.

Instrumenten

- Samenwerkingsakkoord tussen beide landen om deze grensoverschrijdende overdracht van mest toe te laten binnen het kader van de EU-verordening
- Het organiseren van de administratieve opvolging ervan
- Gezamenlijke controle hierop uitoefenen

Meetindicatoren

- Het realiseren van het samenwerkingsakkoord
- De output van de administratieve opvolging
- De cijfers die de gezamenlijke controle opleveren

Operationele doelstelling 4.3

Voortdurend opvolgen van beleidsontwikkelingen in Frankrijk, in het bijzonder de Frans-Vlaamse grensstreek. Wanneer de belangstelling voor verdere samenwerking manifest is, kunnen nieuwe samenwerkingsverbanden niet uitblijven. Het wederzijds uitwisselen van informatie, kennis en ervaringen kan dan gelden als opstap voor intensievere betrekkingen in de aangesneden samenwerkingsgebieden.

Bestuurszaken

Actie 4.3.1

Het uitwisselen van informatie op het vlak van bestuurlijke ontwikkelingen en vernieuwingen, met in het bijzonder aandacht voor e-government, administratieve lastenvermindering, interbestuurlijke samenwerkingsvormen, en kwaliteit van de dienstverlening, met het oog op het versterken van de positieve beeldvorming over Vlaanderen.

Instrumenten

- Organisatie van en deelname aan seminaries
- Werkbezoeken

Meetindicatoren

- Aantal geplande en uitgevoerde ontmoetingen

Werk en sociale economie

Actie 4.3.2

Op basis van prioritaire beleidsvraagstukken binnen het beleidsdomein werk en sociale economie wil Vlaanderen informatie uitwisselen en contacten leggen met Franse beleidsmedewerkers en experts rond volgende onderwerpen:

- Activering van werkzoekenden (opleiding en begeleiding; ouderen langer aan het werk houden; aanpak bij herstructureringen)
- Levenslang leren en competentie management
- Evenredige arbeidsdeelname en diversiteit
- Sociale en meerwaarde economie
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Instrumenten

- Uitwisselen van informatie, ervaringsuitwisseling over prioritaire beleidsthema's en studiebezoeken op ambtelijk niveau

Meetindicatoren

- Contacten tussen de Vlaamse en de Franse administratie
- Input voor de voorbereiding en uitwerking van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid

Openbaar vervoer

Actie 4.3.3

Ontwikkelen van samenwerking en ervaring uitwisselen tussen de VVM De Lijn en de Franse autoriteiten met betrekking tot volgende aspecten van het Openbaar Vervoer (OV):

- *Transporttaks/Versement Transport*: Franse steden en *Communautés Urbaines* beschikken over interessante *know-how* met betrekking tot het inzetten van lokale fiscaliteit, i.e. de heffing op de loonmassa van bedrijven die binnen een perimeter van een nieuw OV-infrastructuurproject gelegen zijn
- Acceptatie door bewonersgroepen van nieuwe tramverbindingen in het stedelijk weefsel: Frankrijk slaagt erin om op zeer korte termijn probleemloos tientallen kilometers nieuwe tramlijnen aan te

leggen in stedelijke gebieden, en dit zonder noemenswaardig protest van bewonersgroepen, plaatselijke middenstandsorganisaties of lokale actiegroepen. Vlaanderen doet er veel langer over om vergelijkbare tramtrajecten aan te leggen, omwille van administratieve obstakels, haperende consultatieprocedures, onhandige omgang met bewonersprotesten, enzovoort. Uitwisseling van expertise tussen stedelijke mobiliteitsambtenaren en experts van stedelijke maatschappijen voor openbaar vervoer zou een nuttige samenwerkingsvorm kunnen zijn

- Contacten van de gewesten met de nationale spoorwegmaatschappij: sinds enige tijd kunnen de Franse regio's openbare dienstencontracten afsluiten met de SNCF inzake regionale passagiersdiensten per trein. Voor Vlaanderen kan deze ervaring nuttig zijn. Uitwisseling van kennis en ervaring inzake het opstellen en evalueren van contracten voor regionaal treinverkeer kan uitermate verrijkend zijn voor zowel het Vlaams Gewest als de Franse regio's

Instrumenten

- Gegevens- en ervaringsuitwisseling
- Ambtelijke contacten

Meetindicatoren

- Aantal gerealiseerde informatie-uitwisselingen en contacten

Actie 4.3.4

Versterking van de samenwerking tussen de *Communauté Urbaine de Lille* en de regio Kortrijk.

Bij de invulling van de nieuwe territoriale samenwerkingsverbanden onder Doelstelling 3 denkt VVM De Lijn in de eerste plaats aan de versterking van de samenwerking tussen *Lille Métropole Communauté Urbaine* en de regio Kortrijk. Vooral de uitbouw van de Eurometropool in de grensregio Rijsel-Kortrijk moet zorgvuldig bestudeerd worden. Bij het uittekenen van gemeenschappelijke grensoverschrijdende OV-projecten moeten de belangen van de grootstedelijke regio rond Rijsel en het regionaal stedelijk gebied Kortrijk steeds op evenwichtige basis worden ingewilligd. Daarnaast mogen er niet enkel bedrijfseconomische criteria in rekening worden gebracht, maar moet voldoende aandacht worden besteed aan criteria van algemeen belang (verzekeren van een hoogkwalitatief OV-aanbod) en sociale cohesie. In de besprekingen over de verlenging van de kusttram tot Duinkerke moet ook de grensoverschrijdende exploitatie van het toeristisch potentieel van de verlengde kusttramlijn worden opgenomen.

Instrumenten

- Financiering van projecten in het kader van de doelstelling 'Grensoverschrijdende samenwerking'

Meetindicatoren

- Aantal gerealiseerde initiatieven en projecten

Gezondheidszorg

Actie 4.3.5

Inventariseren van de grensoverschrijdende gezondheidszorg met het oog op mogelijke verbeteringen, enerzijds voor de gebruiker (patiënt), anderzijds voor de verstrekker.

Instrumenten

- Samenwerking en ambtelijke contacten rond gezondheidszorg met partners in NPDC
- Bijwerken en actualiseren van de website *Guide franco-belge de la santé*
- Nagaan van de mogelijkheden voor een studie rond grensoverschrijdende gezondheidszorg (in samenwerking met de provincie West-Vlaanderen) om zicht te krijgen op de concrete situatie en met inventarisatie van de problemen die zich hierbij stellen

Meetindicatoren

- Gebruik van de Gids
- Uitgevoerde inventarisatie en studiewerk
- Uitgebouwde contacten

Actie 4.3.6

De samenwerking met Franse partners in Noord-Frankrijk als opstap gebruiken voor een bredere samenwerking rond gezondheidsbeleid met partners in gans Frankrijk. Het Agentschap Zorg en Gezondheid toont alvast interesse voor ervaringsuitwisseling op vlak van darmkankerscreening in Bourgondië en het Franse voedingsvoorlichtingsbeleid (*Plan National en Nutrition et Santé – PNNS*). Ook worden contacten uitgebouwd met de regio Aquitaine met het oog op mogelijke samenwerking binnen EU-projecten.

Instrumenten

- Ambtelijke contacten en studiebezoeken

Meetindicatoren

- Aantal contacten en studiebezoeken aangaande interessegebieden

4. Bibliografie

Geert Bourgeois, *Beleidsnota 2004-2009 'Buitenlands beleid en internationale samenwerking'*, <http://www.vlaanderen.be/beleidsnotas>.

De cahiers van het grensoverschrijdend atelier, nummer 15, *Émulation, Inrichten en beheren van kwalitatieve bedrijventerreinen in de Frans-Belgische metropool. Visies en ervaringen aan beide zijden van de grens*, november 2005.

EuresChannel, *Studie over de Frans-Belgische grensstromen*, september 2006, <http://www.eureschannel.org>.

Institut National de la Statistique et des Études Économiques (INSEE), *La vocation Transport-Logistique du Nord-Pas de Calais: entre image et réalité*, juli 2007, http://www.insee.fr/fr/insee_regions/nord-pas-de-calais/rfc/docs/DP85_sommaire.pdf.

Toerisme Vlaanderen, *Flanders Connection. Marktanalyse en marktacties – Frankrijk*, 2006, http://www.toerismevlaanderen.be/doc/UPL_2007011512231818306.pdf.

Toerisme Vlaanderen, *Marktstrategische uitgangspunten voor de buitenlandpromotie van Vlaanderen*, 2006, http://www.toerismevlaanderen.be/doc/UPL_2007012216085320482.pdf.

Vlaams Instituut voor de Logistiek, *Comparison of prime locations for European distribution and logistics 2006*, <http://www.vil.be/docs/studies/Analysislogisticstoplocations.pdf>.

VOKA, Studie 05, *Ruimte om te ondernemen. Op zoek naar bedrijventerreinen in Vlaanderen*, december 2006, <http://www.voka.be/startpagina/media/publicaties/Documents/Voka-studie05.pdf>.

5. Bijlagen

- Bijlage 1: Overzicht projecten INTERREG III
- Bijlage 2: Indicatieve tabel met financiële stromen vanuit Vlaamse overheid voor samenwerking met Frankrijk
- Bijlage 3: Overzicht jumelages tussen Vlaamse en Franse gemeenten

BIJLAGE 1: Overzicht projecten INTERREG III

INTERREG IIIA	PROJECT	PROMOTOR	TOTALE KOST (in EUR)	FINANCIERING EFRO (in EUR)
<u>GEZONDHEIDSZORG</u>				
	Complémentarité en soin de santé	FR: Observatoire franco-belge de la Santé Villeneuve d'Ascq Cram "Nord-Picardie" - Villeneuve d'Ascq VL: Collège Intermutuelliste national de Belgique (CIN) représenté par l'Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes (ANMAC) – Bruxelles	229 875	114 937,50
	Complémentarité en soin de santé PHASE 2	FR: Observatoire franco-belge de la Santé Villeneuve d'Ascq Cram "Nord-Picardie" - Villeneuve d'Ascq VL: Collège Intermutuelliste national de Belgique (CIN) représenté par l'Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes (ANMAC) – Bruxelles	261 540	104 616
Bilateraal				
	URSA Flandres: une réponse aux besoins de santé de la population frontalière de la Flandre belge et française	FR: Centre Hospitalier de Dunkerque Nucleridis Dunkerque- SA VL: Sint Augustinuskliniek- Veurne Koningin Elisabeth instituut – Oostduinkerke	374 879,25	149 951,70
	Coopération hospitalière Flandre maritime- West-Vlaanderen: amélioration-renforcement de l'offre de soins transfrontalière et de son accessibilité	F: Centre Hospitalier de Dunkerque Nucleridis Dunkerque- SA VL: Sint Augustinuskliniek- Veurne Koningin Elisabeth instituut – Oostduinkerke	374 879,25	149 951,7
Trilateraal				
	Coördinatie van de actiestudies en-projecten op het gebied van de gezondheid (Ontwikkeling van een regionaal beleid en een grensoverschrijdende complementariteit tussen de gezondheidsstelsels)	FR: Observatoire Franco-Belge de la Santé - VILLENEUVE D'ASCQ CRAM (Caisse Régionale d'Assurance Maladie) Nord-Picardie - VILLENEUVE D'ASCQ CRAM (Caisse Régionale d'Assurance Maladie) du Nord-Est NANCY W: CIN (Collège Intermutuelliste National de Belgique) représenté par l'ANMC (Alliance Nationale des Mutualités Chrétiennes) BRUXELLES CIN (Collège Intermutuelliste National de Belgique) représenté par l'Union Nationale des Mutualités Socialistes VL: CIN (Collège Intermutuelliste national de Belgique) représenté par l'ANMC (Alliance nationale des Mutualités Chrétiennes) BRUXELLES	830 260	415 130

	Coordination des études et projets d'actions dans le domaine de la santé - Phase 2	FR: Observatoire franco-belge de la Santé GEIE CRAM Nord-Picardie CRAM Nord-Est W: CIN représenté par ANMC CIN représenté par UNMS VL: CIN représenté par ANMC (LCM)	885 002	292 133
<u>ALGEMEEN</u>				
Bilateraal	Coopération transfrontalière West Vlaanderen Flandre Dunkerque Côte d'Opale	FR: AGUR CUD Pays des Moulins de Flandre VL: Provincie West-Vlaanderen	249 852,60	99 941,04
	Leven in de Euroregionale grootstad (A : Vice-versa - B : Dagelijks leven in de Eurogrootstad)	FR: CRAV (Centre Régional de Ressources Audio Visuelles) TOURCOING W: No Télé (Télévision Régionale du Hainaut Occidental) - TOURNAI VL: CHARTER Zuid West-Vlaanderen	1 682 115	820 674
Trilateraal	Leven in de Euroregionale grootstad (A : Vice-versa - B : Dagelijks leven in de Eurogrootstad) Phase 2	FR: CRAV (Centre Régional de Ressources Audio Visuelles) TOURCOING W: No Télé (Télévision Régionale du Hainaut Occidental) - TOURNAI VL: CHARTER Zuid West-Vlaanderen	1 158 489	463 396
	EMULATION (Samenwerking en gezonde wedijver voor kwaliteitsvolle bedrijventerreinen in de Frans-Belgische Eurometropool)	FR: COPIT - GCPI - LILLE Lille Métropole Communauté Urbaine - LILLE W: IDETA - TOURNAI IEG - MOUSCRON VL: LEIEDAL - KORTRIJK WVI – BRUGGE		
<u>ONDERWIJS</u>				
Bilateraal	Ecoles Techniques sans frontières - de la connaissance et du développement européen d'une culture artistique, sportive, scientifique et technologique	FR: Lycée de l'Europe - Dunkerque VL: Vrij Technisch Instituut v.z.w – Oostende	83 410	33 364
	Au delà des frontières et des couleurs	FR: Ass Partenariat avec St Louis du Sénégal et sa région VL: Ass Studio Globo	573 860	219 690
	Lingu@tic: communiquer sans frontières	FR: Université Charles de Gaulle- Lille III VL: KU Leuven Campus Kortrijk WTV	1 356 258	678 128
	Au delà des frontières et des couleurs, phase 2	FR: Ass Le Partenariat VL: Studio Globo vzw	136 822	52 728,60
	Ecoles Techniques sans frontières -Promotion de l'enseignement technique du Westhoek franco-belge	FR: CCI Armentières-Hazebrouck VL: CCI de Bruges, de la Côte et du Westhoek	49 500	19 800
	Ecoles Techniques sans frontières - Création d'espaces de communication	FR: Lycée de l'Europe Dunkerque VL: Vrij Technisch Instituut v.z.w Oostende	345 483,07	172 741,53

	OUVERT - Partenariat transfrontalier dans le domaine de l'enseignement supérieur	FR: Pôle Universitaire Européen Nord-Pas-de-Calais VL: KATHO	220 000	110 000
	Euro Master en ITC (Informatique et Techniques de Communication): Développement et installation d'un programme interrégional pour une formation à distance en ITC au niveau Master	FR: Université du Littoral Côte d'Opale (ULCO) VL: Katholieke Hogeschool Brugge Oostende (KHBO)	361 681	180 840,50
	I-Dacta	FR: ARMINES- Centre de l'Ecole des Mines de Douai VL: Hogeschool West-Vlaanderen COGEN Vlaanderen	476 753	230 376,50
	TJIF TJAF : projet transfrontalier d'éducation à l'environnement	FR: ADEELI - Dunkerque VL: Provincie West-Vlaanderen	479 219	239 609,50
ECONOMIE				
	PAIN (Programme des Artisans Interfrontaliers Novateurs)	FR: Centre de Formation Chambre des Métiers du Nord - Lille VL: Vormingsinstituut voor KMO West-Vlaanderen – Brugge		
	PAIN PHASE 2 (Programme des Artisans Interfrontaliers Novateurs)	FR: Centre de Formation Chambre des Métiers du Nord - Lille VL: Syntra West	184 800	73 928
	SEMENTIS : Sensibiliser, motiver pour créer une dynamique entrepreneuriale	FR: Flandre Création - Dunkerque VL: UNIZO West-Vlaanderen - Brugge Vormingsinstituut voor KMO West-Vlaanderen – Brugge	148 529	59 411,60
Bilateraal				
	Euro-Flanders:développement transfrontalier économique et social	FR: Lille Grand Palais VL: Kortrijk Expo	607 900	248 500
	Reconver Bel-Fra-Nor	FR: Association pour le lancement, la réalisation et la promotion d'une "Cité de la Bière" à Armentières VL: Intercommunale Leiedal	400 000	160 000
	Centre polyvalent au service de l'Eurométropole	FR: Ville de Marcq en Baroeul VL: Vzw Hippodroom Promotie Kuurne Ville de Kuurne	173 287	69 314,80
	SIG Transfrontalier	FR: AGUR VL: Province de Flandre occidentale West Vlaamse Intercommunale, dienstverlenende vereniging, afgekort	644 411	322 205,50
Trilateraal				
	TOEGEVOEGDE WAARDEN (Oprichting van een grensoverschrijdende pool van solidaire milieu-economie)	FR: EXTRA MUROS – ROUBAIX CEPA - VOURBOURG ADELIES - MARQUILLIES W: PCE - FONTAINE L'EVEQUE Ville de FLEURUS CPAS de Fleurus - WANFERCEE - BAULET VL: Kringloopcentrum Zuid West Vlaanderen - KORTRIJK	757 284,27	378 393,60

EIE (Eurometropool Economische Integratie)	FR: APIM (Agence pour la Promotion Internationale de Lille Métropole) - LILLE W: IDETA (Intercommunale de Développement de Tournai - Ath) - TOURNAI VL: UNIZO Regio - KORTRIJK	725 338	290 136
MAG-ECO	FR: Chambre de Commerce Franco-Belge - LILLE W: No Télé - TOURNAI VL: CHARTIER Zuid West Vlaanderen – KORTRIJK	770 603	385 301,50
ASTUCE II (Grensoverschrijdende diensten en activiteiten van commercieel en economisch nut)	FR: Boutique de Gestion ESPACE (Villeneuve d'Ascq) regroupant Espace Sambre-Avesnois (Maubeuge), Espace Flandre (Villeneuve d'Ascq), Espace HAINAUT (Valenciennes), Espace Cambrasis Douaisis (Caudy) W: Euroobjectifs asbl (Binche) Euro Delta Centre asbl (Comines) MIREC asbl (pour mémoire -voir volet 1.2) VL: UNIZO province West-Vlaanderen (Brugge) remplacé par KANAAL 127	1 887 261,87	943 630,93
POLYMER	FR: CREPIM - Bruay CRITT M2A - Bruay W: CERTECH asbl - Seneffe VL: VKC vzw – Kortrijk	807 175	307 475
Valeurs ajoutées	FR: Extra Muros - Roubaix W: Ressources - Namur CPAS - Fleurus VL: Kringloopcentrum – Roeselare	641 791	255 954
MAG-ECO	FR: Chambre de commerce franco-belge W: NO TELE - Tournai VL: Charter Zuid West-Vlaanderen – Kortrijk	747 724,99	299 090,01
EMULATION (Samenwerking en gezonde wedijver voor kwaliteitsvolle bedrijventerreinen in de Frans-Belgische Eurometropool)	FR: COPIT - GCPI – LILLE Lille Métropole Communauté Urbaine - LILLE W: IDETA - TOURNAI IEG - MOUSCRON VL: LEIEDAL - KORTRIJK WVI – BRUGGE	286 460	114 584
MILIEU			
Bilateraal			
STARDUST:devenir des polluants contenus dans les sédiments fluviaux et marins en zone transfrontalière	FR: Université des Sciences et Technologies de Lille VL: Vlaams Instituut voor Zeewetenschappen - Oostende (VLIZ) Vrije Universiteit Brussel (VUB)	797 073	281 330
Stardust Phase 2	FR: Université des Sciences et Technologies de Lille VL: Vlaams Instituut voor de Zee Vrije Universiteit Brussel	417 500	167 000

	FR: ADRINORD HYGEOS - Villeneuve d'Ascq ULCO		
EXPER/PF: Exposition des Populations vivants au cœur de l'eurorégion aux polluants atmosphériques	APPA - Lille AREMA - Lille OPAL'AIR VL: VMM - Erembodegem VLIZ - Ostende	1 310 800	524 319,60
	FR: Ass. Pays de Moulins de Flandre Espaces Naturels Régionaux Syndicat Mixte du PNR Parc et Marais d'Opale Commune de Hardifort Commune de Bergues Ass. Yserhouck Ass. Flandre à Vélo Communauté de communes de l'Yser Comm de communes de Flandre Comm. De communes du pays de Cassel Comm. De communes du canton de Bergues Comm. De communes de la Colme Commune de Watten SMAGE de l'Aa VL: Province de Flandre Occidentale Régionaal Landschap West-Vlaamse Heuwels Kortemark Zonnebeke Langemark-Poelkapele	2 153 077,80	797 492,40
Le paysage des Flandres à L'Artois; un gage de qualité			
TJIF TJAF : projet transfrontalier d'éducation à l'environnement	FR: CPIE Flandre Maritime- Adeeli - Dunkerque VL: Province de Flandre occidentale	688 136	275 254
LUTANUIS: Coopértion transfrontalière de lutte contre les nuisibles : rats musqués - Grensoverschrijdende samenwerking inzake bestrijding van schadelijke organismen : muskusratten	FR: Groupement Intercantonal de Lutte contre le Rat Musqué - BOURBOURG USAN (Union des Syndicats d'Assainissement du Nord) RADINGHEM-EN-WEPPEPES W: Centre de Recherches Agronomiques GEMBLOUX VL: Provincie West-Vlaanderen - BRUGGE Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Afdeling Water - BRUSSEL	1 229 492	491 796,80
	F: ISA Institut Supérieur d'Agriculture LILLE Chambre Régionale d'Agriculture du Pas de Calais. LILLE W: Université Catholique de Louvain LOUVAIN LA NEUVE BARACA asbl BEMBLOUX VL: PROCLAM - RUMBEKE Universiteit GENT	925 497	462 748,5
MESAM: Mesures contre l'érosion et sensibilisation des agriculteurs en faveur du milieu - Maatregelen tegen erosie en sensibilisering van de landbouwers voor het milieu			
	FR: AFPA Roubaix VL: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding	836 703,23	418 351,61
RAVTI			

Trilateraal

BEROEPSOPLEIDING

Bilateraal

	Développement et soutien de réseaux de fermes pédagogiques	FR: Ass Savoir Vert VL: WAVI (Westvlaams Agrarisch Vorminginstituut) - Rumbeke	606 387,99	242 276,72
	Développement et soutien réseau de fermes pédagogiques phase 2	FR: Association Savoir Vert VL: WAVI	275 000	110 000
	TRANSPARENCE (Coopération Transfrontalière Pour l'Apprentissage en Réseaux de Nouvelles Compétences et Méthodologies en matière d'Emploi).	FR: GIP-FCPI (Groupement d'Intérêt Public Formation continue et Insertion Professionnelle) - LILLE Rectorat de Lille - LILLE CAPEB (Union Régionale des Chambres Artisanales et Petites Entreprises du Bâtiment) - CROIX W: FOREM (Office Wallon de la Formation Professionnelle et de l'Emploi) - CHARLEROI VL: SYNTRA West - BRUGGE	1 157 905,62	355 759,67
	INFLUTEX (Vlotte doorstroming van de tewerkstelling en intergratie in de textielsector)	F: UIT Nord - MARCQ EN BAROEUL CIA GAFIT - TOURCOING UPTI W: UPTI (Union Professionnelle Textile Interrégionale) - MOUSCRON FEBELTEX MOUSCRON CEFRET - MOUSCRON FOREM - MOUSCRON VL: UPTI (VI) FEBELTEX - KORTRIJK COBOT - ST DENJS-WESTREM	1 304 495	590 435,2
Trilateraal	RESIST (Verbetering van het prestatievermogen en de opleiding in technisch textiel)	FR: ENSAIT (Ecole Nationale supérieure des Arts et Industries textiles) ROUBAIX W: FUCAM - Faculté Universitaire Catholique de Mons - MONS VL: Universiteit Gent	813 000	406 500
	Télé - Langues - Favoriser une gestion téléphonique professionnelle	FR: G.I.P./F.C.I.P. W: I.F.P.M.E. VL: Syntra West Syntra midden west	361 656,11	165 511,86
	ASTUCE II - Luik 1.2 - Ontwikkeling van instrumenten en beroepsbegeleiding	FR: Mission locale Sambre-Avesnois Espace Hainaut Espace Sambre-Avesnois Espace Flandre W: EUROOBJECTIFS ASBL MIREC VL: Kanaal 127		
	ASTUCE II (Grensoverschrijdende diensten en activiteiten van commercieel en economisch nut)	FR: Boutique de Gestion ESPACE (Villeneuve d'Ascq) regroupant Espace Sambre-Avesnois (Maubeuge), Espace Flandre (Villeneuve d'Ascq), Espace HAINAUT (Valenciennes), Espace Cambrasis Douaisis (Caudy) W: Euroobjectifs asbl (Binche) Euro Delta Centre asbl (Comines) MIREC asbl (pour mémoire -voir volet 1.2) VL: UNIZO province West-Vlaanderen (Brugge) remplacé par KANAAL 127	1 887 261,87	943 630,93

LANDBOUW

	EFC- Betteraves sucrières	FR: ITB- Institut Technique Français de la Betterave industrielle VL: IRBAB - Institut Royal Belge pour l'Amélioration de la Betterave	648 631	259 452
	AGRIPLUS : pour une Flandre agricole durable et sans frontière	FR: Institut Agricole d'Hazebrouck VL: VTI de Poperinge		
Bilateraal	Elevage laitier durable	FR: Contrôle laitier du Nord VL: Provinciaal Comité Voor de Melkkwaliteit - Rumbeke	306 360	153 180
	Elevage laitier durable phase 2	FR: Contrôle laitier du Nord VL: Varkens KI West Vlaanderen POVLT afdeling veeteelt	200 000	80 000
	JADE	FR: FREDON VL: PCG WPIG	304 662,50	121 865
	VETAB (Valorisatie grensoverschrijdende ervaringskennis in de biologische landbouw. Voorlichting, praktijkonderzoek en sectorontwikkeling)	FR: GABNOR (Group des Agriculteurs Biolo. du NPDC) PHALEMPIN FREDEC (Fédér. Régio. de Défense contre les Ennemis des Cultures) LILLE Chamb. Régio. d'Agric. du NPDC - LILLE CEDAPAS (Centre d'Etudes pour le Dévpt. d'une agric. Plus Autonome et Solidaire) SAINT LAURENT BLANGY SRPV (Svce. Régio. de la Protection des Végétaux) LOOS EN GOHELLE W: CEB (Centre Tech. pour le Dévloppt de l'Agri. et de l'Horti. Bio) JAMBES CARAH (Centre Agrono. de Reche. Appliquées du Hainaut) ATH Centre de Reche. agrono. - LIBRAMONT VL: PCBT (Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt) RUMBEKE	878 910	351 563,1
Trilateraal	VETAB Phase 2	FR: GABNOR (Group des Agriculteurs Biolo. du NPDC) PHALEMPIN FREDEC (Fédér. Régio. de Défense contre les Ennemis des Cultures) LILLE Chamb. Régio. d'Agric. du NPDC - LILLE CEDAPAS (Centre d'Etudes pour le Dévpt. d'une agric. Plus Autonome et Solidaire) SAINT LAURENT BLANGY SRPV (Svce. Régio. de la Protection des Végétaux) LOOS EN GOHELLE W: CEB (Centre Tech. pour le Dévloppt de l'Agri. et de l'Horti. Bio) JAMBES CARAH (Centre Agrono. de Reche. Appliquées du Hainaut) ATH Centre de Reche. agrono. - LIBRAMONT VL: PCBT (Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt) RUMBEKE	618 622	247 448,8
<u>WATERBEHEER</u>	M.E.S.E. Maîtrise des Eaux de Surface Excédentaires	FR: U.S.A.N. VL: Province de Flandre Occidentale	1 438 839	374 438,10
Bilateraal	L.U.T.O.N : Lutte Transfrontalière contre les inondation	FR: 4ème section des wateringues VL: Province de Flandre Occidentale	895 087	229 799
<u>TOERISME</u>	Accueil sans frontière: Accueil et gestion transfrontaliers des espaces naturels sensibles du Département du Nord et de la Province de Flandre Occidentale	FR: Département du Nord VL: Province de Flandre Occidentale Régionaal Landschap West-Vlaamse Heuwels Diogenes Dagcentrum De Pelgrim	1 898 153	596 233
Bilateraal				

Accueil sans frontières, 2ème phase	FR: Département du Nord VL: Province de Flandre Occidentale	375 626	137 050
FLANDRE - Episodes de l'histoire de la Flandre	FR: Ville de Cassel Ville de Watten Ville de Noordpeene VL: Westtoer Ville de Courtrai In Flanders Fields Museum	4 799 895,26	1 067 694,90
Vallée de la Lys: développement touristique et promotion de la vallée de la Lys, requalification, aménagement touristique et équipements	FR: Ass Lys sans frontières Ville de Nieppe Communauté de communes du Pays d'Heuchin Ville de Saint-Venant Ville de Steenwerck Ville de Merville Ville de Sailly sur la Lys Ville de Erquinghem sur la Lys Ville de Halluin Aire sur la Lys Communauté Artois-Lys VL: Toerisme Leiestreek Commune de Zwevegem Commune de Alvegem Ville de Waregem Ville de Harelbeke Ville de Wervik Ville de Diksmuide Province de Flandre occidentale Westtoer Kortrijk Bruisende Stad vzw VVV West-Vlaamse Scheldestreek vzw Commune de Ingelmunster Commune de Wevelgem Commune de Izegem Ville de Roeselare Ville de Menin VVV Dadizele vzw	3 892 780,01	1 439 390,75
RANDO	FR: Département du Nord VL: Westtoer Toerisme Vlaanderen	1 869 350,10	670 300,12

Réseau des Places Fortes	FR: Syndicat Mixte de la Côte d'Opale Ville de Gravelines Office de Tourisme de Bergues Office de Tourisme de Cassel VL: Province de Flandre Occidentale Ville d'Oostende Ville de Menin Ville de Nieupoort Ville d'Ypres Ville de Furnes Office de Tourisme de Lo-Reninge	920 906,80	312 684,50
Réseau des Places Fortes Phase 2	FR: SMCO Ville de Cassel VL: Province de Flandre occidentale (culture) bis Province Flandre occidentale (service EEG) Ville de Furnes Stichting Vlaams Erfgoed Ville d'Ypres Ville de Menin CC de Steiger VVV Lo Reninge Ville de Nieuwpoort Domein Raversijde	970 158,82	273 281,43
Mémoire commune du Xxème siècle	FR: Syndicat Mixte La Coupole VL: In Flanders Fields Museum	624 387,30	273 914,92
Vallée de la Lys Phase 2	FR: Association Lys Sans Frontière Commune Aire sur la Lys Commune Saint Venant Office du Tourisme Vallée de la Lys Commune de Nieppe VNF Commune d'Halluin Communauté Artois Lys Communauté de Communes Flandre Lys Commune de Fiefs Commune Armentières Erquinghem Lys VL: Province de Flandre occidentale Toerisme Leiestreek Westtoer Commune Avelgem Commune Deerlijk Kortrijk Bruisende Stad VVV W-VL Scheldestreek Commune Waregem Commune de Wielsbeke Commune de Zwevegem	3 774 658,62	1 222 668,42

	Collaboration transfrontalière touristique dans le Westhoek	FR: Ville d'Esquelbecq VL: Ville de Diksmuide	485 360	158 834
	Aménagement transfrontalier sur le site des Monts de Flandre	FR: Commune de Saint Jans Cappel Commune de Boeschepe VL: Gemeente Heuvelland	1 487 682,35	423 820,34
	Réseau Transfrontalier d'Itinéraires de Randonnées	FR: Conseil Général du Nord - LILLE Comité départementale du Tourisme (02) Thiérache développement Communauté de communes du Pays des Trois Rivières W: IDETA Intercommunale - TOURNAI MET Maison du Tourisme de la Botte du Hainaut VL: Toerisme Oost-Vlaanderen - GENT LEIDAL - COURTRAI AWZ	3 266 239	1 384 588
Trilateraal	DEULYS (Projet de valorisation touristique et culturelle des vallées de la Lys et de la Deûle)	FR: Membres de Deulys: Villes de Wambrechies, Comines France, Armentières, Steenwerck, Saily sur la Lys, Erquinghem-Lys, Quesnoy-sur-Deûle, Linselles, Wameton, Deulémont, Wervicq-Sud, Halluin, Bousbecque, Houplines, Nieppe W: DEULYS- COMINES Centre Culturel de Comines-Warneton VL: Leden van Deulys: Stad Wervik, Mesen en gemeente Heuvelland	60 000	30 000
	Onthaal op de boerderij in de grensstreek	FR: FDSEA Nord - SARS ET ROSIERES Union des Syndicats Agricoles de l'Aisne - LAON Chambre d'Agriculture CHARLEVILLE MEZIERES W: Accueil Champêtre en Wallonie - GEMBLoux VL: Province de Flandre Occidentale - SINT ANDRIES	1 401 400	694 186
	Accueil à la ferme Phase 2	FR: NOVAGRI Union des Syndicats Agricoles de l'Aisne W: Accueil Champêtre en Wallonie VL: Provincie West-Vlaanderen	756 330	274 824
<u>CULTUUR</u>				
Bilateraal	PASS PARTOUT : développement de la culture de jeunesse dans le Nord et en Flandre occidentale	FR: RIF - Lille IMAX - Lille Call 911 Records - Lille Usine à Images - Roubaix EKSPRIM - Lille VL: DE KREUN - Kortrijk KRAK - Avelgem ANNO'02 - Kortrijk VIA LACTEA vzw. Avelgem	1 498 451,70	755 259

Trilateraal

Danse aux frontières: coopération transfrontalière de la danse contemporaine	FR: Danse à Lille - Lille VL: Dans in Kortrijk	819 995	315 758
Audioframes	FR: Audioframes VL: Beeldenstorm - Kortrijk Limelight et Happy New Ears	285 850	103 320
Aux frontières : tabac, douane, fraude, tradition	FR: Commune de Godewaersvelde VL: Commune de Wervik Ass De Abeel - Poperinge	879 149	351 657
Happy new ears - Les chants Mécaniques Courtrai-Lille : à la recherche de la nouvelle musique contemporaine	FR: Ass Kling Klang - Lille VL: Happy New Ears - Courtrai	281 111	107 320
Transphotographiques	FR: Ass Atelier Photo - Lille VL: Stedelijke Musea Kortrijk	263 995	97 200
Complices	FR: Ass La Rose des Vents VL: Vzw Kortrijkse Schouwburg	534 535	534 535
Pipes et Tabac; chroniques d'une plante décriée	FR: Ville de Tourcoing VL: Ville de Wervik	146 786	44 400,40
PASSPARTOUT - Phase 2	FR: Ass RIF Ass.Call 911 Ass.Eksprim Ass La Passerelle - Le Grand Mix VL: De Kreun Via Lactea Vzw Krak	2 252 194	900 877
Audioframes Phase 2	FR: Association Kling-Klang VL: Happy New Ears	362 308	241 376
Aux Frontières tabac, douane, tradition phase 2	FR: Commune de Godewaersvelde VL: Municipalité de Wervik	150 000	60 000
Complices - Phase 2	FR: La Rose des Vents VL: vzw Schouwburg	495 770	190 308
Danse aux Frontières Phase 2	FR: Danse à Lille VL: Buda Kunstencentrum	560 630	218 852
FEDERATIE VAN MAISONS FOLIE - FASE 1 (Grensoverschrijdend Frans-Belgisch netwerk van centra van nieuwe artistieke praktijken en culturele buurtcentra)	FR: Association Lille Horizon 2004 - LILLE W: Centre Culturel Transfrontalier - MONS VL: Beeldenstorm - KORTRIJK	183 000	73 200
LEAD (Linked Euroregion Arts Development)	FR: Région Nord-Pas de Calais LILLE W: Fondation Marcel Hicter - BRUXELLES VL: Provincievestuur West - Vlaanderen - SINT ANDRIES	732 270	358 900

FEDERATIE VAN MAISONS FOLIE - FASE 2 (Grensoverschrijdend Frans-Belgisch netwerk van centra van nieuwe artistieke praktijken en culturele buurtcentra)	FR: Association Lille Horizon 2004 - LILLE W: Centre Culturel Transfrontalier - MONS Maison de la Culture - TOURNAI VL: Buda - KORTRIJK	4 033 820	1 609 328
LEAD (Linked Euroregion Arts Development) - Phase 2	FR: Région Nord-Pas de Calais LILLE W: Fondation Marcel Hicter - BRUXELLES VL: Provincievestuur West - Vlaanderen - SINT ANDRIES	425 786	170 314

INTERREG IIIB	PROJECT	PROMOTOR	TOTALE KOST (in EUR)	FINANCIERING EFRO (in EUR)
<u>ECONOMIE</u>	NENSI North European Network for Service Incubators	FR: Normandie Incubation VL: Unizo Kortrijk	1 750 906	927 355
	NENSI 2 North European Network for Service Incubators	FR: Normandie Incubation; Emergence (Caen) VL: UNIZO Zuid-West Vlaanderen (Kortrijk) D: Handwerkskammer Munster; NL: Incubatorcentre "Hart van Zuid", NIKOS; F: Normandie Incubation; IRL: Udaras na Gaeltachta	1 499 836	719 921,28
	Bizz 2 Bizz Cities: Medium Sized Cities attract high value business-to-business services	FR: Amiens Métropole, Amiens Aménagement VL: Limburgse Economische Raad (B) Stad Hasselt/AGB Hasselt/Research Campus Hasselt NL: Oost NV, Stad Nijmegen	3 798 924	861 795,85
	BIOSMILE Strengthening Biotechnology across North West Europe	FR: Eurasanté VL: vzw FlandersBio (Zwijnaarde) NL: BioPartner Center Maastricht; B-Wal: BioLiege, University of Liege; D: Economic Development Agency for the Aachen Region (AGIT); UK: SEEDA, South East Health Technologies Alliance (SEHTA);	2 045 860	982 012,8
<u>MILIEU</u>	SCALDIT From Collective Testing to a Transnational Analysis of the International River Basin District of the Scheldt	FR: Le Préfet Coordonnateur de Bassin Artois Picardie VL: Vlaamse Milieumaatschappij B: Institut Bruxellois de Gestion de l'Environnement Brussels Instituut voor Milieubeheer (IBGE-BIM), Direction Générale des Ressources Naturelles et de l'Environnement (DGRNE);	1 043 809	1 043 809
	SOS II Sustainable Open Spaces	FR: Association des Maisons du Bornage de la Forêt de Fontainebleau, Conseil Régional d'Ile de France, CEZ Bergerie Nationale, Parc Naturel Régional du Gâtinais Français, Conseil Régional d'Alsace, Conseil Général du Haut Rhin, Conseil Général du Bas Rhin VL: Provincie Vlaams Brabant Vlaamse Landmaatschappij Provincie Zuid-Holland, Planungsverband Ballungsraum, Frankfurt/Rhein-Main, Standing Conference of South Pennine Authorities, Landsiedlung Baden-Württemberg, Westelijke Land- en Tuinbouw Organisatie ,	13 204 075	6 433 620

**RUIMTELIJKE
PLANNING**

NEW! DELTA Ports and Nature, Striking a New Balance	FR: Ministère de l'Écologie et du Développement Durable represented by DIREN – Direction Régionale de l'Environnement de Haute-Normandie (MED), Port Autonome de Rouen (ROU) VL: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) - Waterwegen Kust Havenautoriteit Antwerpen – Directoraat "Infrastructuur" (POA) Institute for Infrastructure, Environment and Innovation (IMI) (B); Port of Rotterdam, ALTEERRA Green World Research, Delft University of Technology (NL) ; ABPmer (UK)	6 755 901	3 208 177,5
MSC Regeneration - Improving attractiveness of Medium Size Cities	FR: Amiens Aménagement VL: OCMW Genk NL: City of Kerkrade, City of Dordrecht; D: City of Pirmasens; UK: Stockport Primary Care Trust	2 260 087	1 084 841,76
EMDI (ext) Espace Manche Development Initiative	FR: Région Haute-Normandie; F: Région Basse-Normandie; AMRIE; Région Picardie; Université de Rouen; Université de Rennes 2; Conseil général des Côtes d'Armor; Conseil général du Finistère; Conseil général d'Ille-et-Vilaine; Université de Caen; Région Bretagne; Région Nord-Pas de Calais; SWRPA; CFPO VL: Provincie West-Vlaanderen UK: Southampton Institute; University of Plymouth; West Sussex County Council; SEEDA; Isle of Wight Council; Cornwall County Council; Kent County Council;	351 364,58	168 655
Lifescape	FR: Syndicat Mixte du Parc naturel régional des Caps et Marais d'Opale, Syndicat Mixte du Parc naturel régional de l'Avenois, Syndicat Mixte Espaces Naturels Régionaux VL: Vlaamse Landmaatschappij Gemeente Boxtel, Innovatieplatform Duurzame Meierij, Alterra, Stichting StuipZand, European Centre for Nature Conservation (NL) ; Syndicat Mixte du Parc naturel régional des Caps et Marais d'Opale, Syndicat Mixte du Parc naturel régional de l'Avenois, Syndicat Mixte Espaces Naturels Régionaux (FR); East Sussex County Council (High Weald AONB Joint Advisory Committee), English Nature, Sussex Downs Conservation Board (UK); Orchard Centre (D)	6 677 096,37	3 205 006,26
SAIL II + SAIL II extended Schéma d'Aménagement Intégré du Littoral	FR: Espace Naturel Régional VL: Provincie West-Vlaanderen Provincie West-Vlaanderen Department Leefmilieu en Infrastructuur, AMINAL- Department Leefmilieu en Infrastructuur, Administratie Waterwegen en Zeewezen UK: Colchester Borough Council, Maldon District Council, University College London working with Thames Estuary Partnership, Medway & Swale Estuary Partnership, Kent County Council; NL: Gemeente Sluis, Gemeente Veere, Waterschap Zeeuwse Eilanden, Provincie Zeeland	10 000 000	5 146 656

MOBILITEIT

HST Integration	FR: Region Nord-Pas de Calais VL: Intercommunale Leiedal Provincie West-Vlaanderen UK: Cross River Partnership, London Borough of Newham, Kent County Council, Ashford Borough Council, Greater London Authority, Transport for London, Government Office for London, South East England Regional Assembly, Government Office for the South East, ODPM-Thames Gateway Strategic Executive; NL: City of The Hague, City of Heerlen, Regio Parkstad Limburg; D: City of Aachen;	25 800 000	14 287 180
HST Connect	FR: Region Nord-Pas de Calais, Lille Métropole Communauté Urbaine VL: Intercommunale Leiedal Provincie West-Vlaanderen Reading Borough Council, Sea Space Ltd, Kent County Council, Government Office for the South East, South East England Regional Assembly (UK), Ville de Liège (B), Gemeente Maastricht, Gemeente Eindhoven (NL), City of Aachen (D)	21 893 333	9 292 633
EPOS Electronic Port Surveillance System	FR: CCI de Calais (FR) VL: Havenbedrijf Oostende; E-port Home Office/ United Kingdom Immigration Service (UK);	11 407 676,67	3 699 787,03
IMPACTE Intermodal Port Access and Commodities Transport in Europe	FR: Port of Calais, Port of Cherbourg, Port of Dieppe, Region Nord Pas de Calais FR: Port Authority Bruges-Zeebrugge Provincie West-Vlaanderen 8200 Brugge AG Haven Oostende Chamber of Com. & Ind. West-Fl. 8800 Roeselare UK: EEDA, Port of Portsmouth, Thames Gateway South Essex, Port of Dover, ABP Southampton, AMRIE, Thurrock Council, University of Plymouth, SWRDA, Advantage West Midlands, Rail Freight Group, Port of Ramsgate, Southampton City Council, Kent County Council, Devon County Council, Cornwall County Council, Marine South West, South West Regional Ports Association;	7 241 514,63	3 475 927,02
Finesse (Freight Intermodality and Exchange on Sea and Straits in Europe)	FR: Nord Pas de Calais, Calais Chamber of Commerce and Industry, Port of Dunkerque, Port of Boulogne VL: Havenautoriteiten Brugge-Zeebrugge Provincie West-Vlaanderen UK: Dover Harbour Board, Kent County Council, South East England Regional Assembly, Dover District Council	8 600 000	416 148

Maya II Marine and Yachting 2 in the Lower North Sea and the Irish Sea)	FR: Syndicat Mixte Dunkerque Neptune (F), Boulogne sur Mer (F) VL: Stad Oostende Oostende voor Anker Colchester Borough Council (UK), Maldon District Council (UK), British Waterways (UK), New Ross Town Council (IRL), Marine Institute (IRL), Donegal County Council (IRL), Gemeente Sluis (NL), Nederlandse Zeejachthaven Ontwikkelingsmaatschappij (NL), Gemeente Tholen (NL), Thanet District Council (UK), Gemeente Schouwen-Duiveland (NL)	11 700 000	4 599 506
---	---	------------	-----------

MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN

Septentrion From the Fortified to the Sustainable Town	FR: Conseil Général du Nord (F) Saint-Omer, Montreuil-sur-Mer, Aire-sur-la-Lys, Bouchain, Bergues, Cambrai, Condé-sur-l'Escaut, Gravelines, Landrecies, Lille, Maubeuge, Le Quesnoy, Watten, Conseil d'architecture d'Urbanisme et d'Environnement du Nord VL: Ieper Lanaken Maastricht, s-Hertogenbosch, Espace – Environnement, Charleroi, Interdisciplinary Centre of Research in Social Sciences, Région de Bruxelles-Capitale/Direction des Monuments et des Sites	15 000 000	8 197 685
CSS Converting Sacred Spaces	FR: Thiérache Développement France, Commune de Saint-Michel-en-Thiérache, Commune de Saint-Omer, Commune de Watten VL: Stad Leuven Catharijneconvent (NL); Presentation Sisters, Cork City Council (IRE); English Heritage, The National Trust (UK)	9 333 189	2 329 749,6

ONDERZOEK

MESH Development of a framework for Mapping European Seabed Habitats	FR: Ifremer VL: Universiteit Gent (Renard Centre for Marine Geology) IRL: Marine Institute; NL: Alterra, TNO Environment, Energy and Process Innovation; UK: CEFAS, DARD, English Nature, Envision Mapping Ltd, National Museums and Galleries of Wales, Natural Environment Research Council (BGS)	8 460 000	4 226 257
--	---	-----------	-----------

BEROEPSOPLEIDING

MARTINS Maritime Training in Safety	FR: Nantes, Nausicaã (Centre National de la mer) VL: VDAB Fonds Vakopleiding Bouw NL: ROC Zeeland, sector maritime; UK:South Tyneside College; IRL: National Maritime College of Ireland	3 804 916,69	1 826 360,01
-------------------------------------	---	--------------	--------------

INTERREG IIIC	PROJECT	PROMOTOR	TOTALE KOST (in EUR)	FINANCIERING EFRO (in EUR)
<u>RUIMTELIJKE PLANNING</u>	Connected Cities (CC)	FR: Les cahiers du futur, The City of Paris Engineering School VL: Universiteit Gent - Fac. Engineering/Architecture and Urban Planning B: European New Town Platform; D: STUVA - Research Association for Underground Transportation Facilities e.V, Hamburg-Harburg University of Technology; ES: FEDERATION OF MUNICIPALITIES AND PROVINCES OF CASTILLA-LA MANCHA, MUNICIPALITY OF TOLEDO; GR: University of Thessaly, Development Agency of Magnesia S.A. (ANEM), Municipal Enterprise of Planning & Development of Patras, Municipality of Philippi, Region of Thessaly; IT: Municipality of Ferrara, Municipality of Ancona; NL: Netherlands Center for Underground Construction, TNO Environment and Geosciences, Eindhoven Regional Government Administrative structure (SRE); PT: Institute IPN Pedro Nunes - Ass. For Innov. and Development in Science and Tech, City Hall of Covilhã ; UK: South East England Development Agency (SEEDA), Craigavon Borough Council; other: Municipality of Kardjali	1 332 000	788 500
<u>ECONOMIE</u>	Automotive Regions - Network of automotive regions	FR: Lower Normandy Development Agency, Economic Development Agency of Pays de Montbéliard VL: POM Limburg GOM Oost-Vlaanderen Stad Gent - Dienst Economie Stad Genk GOM Antwerpen Stad Antwerpen ES: REGIONAL ECONOMIC DEVELOPMENT AGENCY OF CASTILLA Y LEON, DEPARTMENT OF INNOVATION, INDUSTRY AND COMMERCE GALICIAN GOVERNMENT; IT: COMUNIMPRESA SCARL, Province of Milan, Province of Turin; B: European Association of Development Agencies - EURADA; D: Stuttgart Region Economic Development Corporation, City of Leipzig; UK: Luton-Borough Council; NL: Limburg Development Company LIOF, City of Sittard-Geleen	1 546 382,94	856 498 74
	SEEdesign Sharing Experience on Design Support for SMEs	FR: Design Centre Rhone-Alps VL: Design Vlaanderen (VIZO) CZ: Design Centrum of the Czech Republic, IT: Experimental Centre for Furniture and Furnishing-CSM,DK: Danish Design Centre, UK: University of Manchester	1 037 364	518 682

Praxis Making Rural Entrepreneurship Work	FR: Picardy Regional Council VL: Provincie Oost-Vlaanderen Provincie West-Vlaanderen UK: East of England Regional Assembly, East of England Development Agency, Business Link for Essex, Writtle College; ESP: Aragon Technological Institute; GR: Heraklion Development Agency S.A.; IT: Province of Mantua; NL: Province of South Holland; PL: Office of the Marshal of the Opolskie Voivodeship, The Pomeranian Association of Rural Municipalities; ROE:Arad County Council	1 753 000	1 000 000
BERI Brownfield's Europe Regeneration Initiative	FR: Greater Lyon VL: Haviland Intercommunale IRL: Dublin City Council; UK: Bristol City Council; SE: The City Planning Administration; EE: Tallin City Government; D: Hansetic City of Rostock	1 417 400	930 250

INFRASTRUCTUUR

VNE Voies Navigables d'Europe - Inland Waterways of Europe	FR: Terres de Rivieres Union Association VL: Vlaamse overheid - NV Waterwegen en Zeekanaal ESP: Association of Riparian Towns of the Canal de Castille; IT: Lombardy Region; NL: Dutch Waterways Foundation; HU: National Directorate for Environment, Nature & Water; DE: Bremerhaven Tourism Association; SE: Varmland County Council; NO: Telemark County	786 571	407 000
---	---	---------	---------

ALGEMEEN

Aware Attention to Warning And Readiness in Emergencies	FR: Préfecture of the North department VL: Provincie Oost-Vlaanderen Provincie West-Vlaanderen LT: Taurage County Governor's Administration, UK: Kent County Council, Essex County Council, HU: Local Government of Hajdú-Bihar County	1 485 800	753 350
--	--	-----------	---------

TOERISME

Cotour COOPERATION TO UPGRADE TOURISM AND REGIONAL PRODUCTS	FR: Regional Council of Limousin VL: Economische Raad voor Oost-Vlaanderen (VL) Universiteit Gent IT: Sicilian Region - Ministry of Agriculture and Forestry, PL: Malopolska Agency for Regional Development, LT: Telsiai County Governor Administration	810 000	485 325
--	--	---------	---------

BIJLAGE 2: Indicatieve tabel met financiële stromen vanuit Vlaamse overheid voor samenwerking met Frankrijk (in EUR)

Beleidsdomeinen	Projecten/Initiatieven	Oorsprong budget	Jaar						
			2002	2003	2004	2005	2006	2007 ⁶⁴	
Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid									
Bestuurszaken									
Financiën en Begroting									
Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel, Internationale Samenwerking en Toerisme	Leiedal: secretariaat Frans-Belgische parlementaire werkgroep	DiV				25 000			45 000
	Provincie West-Vlaanderen: werkingskosten coördinator	DiV				30 550,50	100 000		66 800,03
	INTERREG IIIA: secretariaat	DiV		43 300,28					
	INTERREG IIIB: ondersteuning	DiV	54 207		51 791,56				
	Rollend fonds Vertegenwoordiging Parijs: representatiekosten en gebouw	DiV	113 873,72	123 369,70	109 632,14	115 855,49	111 855,30		66 281,01
Economie, Wetenschap en Innovatie	Bijdrage Vlaanderen INTERREG IIIA Frankrijk/Wallonië/Vlaanderen	Departement EWI	11 702 233 (INTERREG III 2000-2006)						
	Technische bijstand INTERREG IIIA	Departement EWI	474 291,25 (INTERREG III 2000-2006)						
	Bijdrage Vlaanderen INTERREG IIIB Noord-West-Europa	Departement EWI	3 677 630 (INTERREG III 2000-2006)						
	Technische bijstand INTERREG IIIB	Departement EWI	105 999 (INTERREG III 2000-2006)						
	Bijdrage Vlaanderen INTERREG IIIC	Departement EWI	3 152 253 (INTERREG III 2000-2006)						
	Technische bijstand INTERREG IIIC	Departement EWI	154 821 (INTERREG III 2000-2006)						
Onderwijs en Vorming	Basisonderwijs: FORMAPRIM	Departement OV	31 506,58	29 967,10	21 093,10	26 901,20	23 607		18 370
	Secundair en volwassenen-onderwijs: FORMACOM	Departement OV	5 788,34	841,90	8 000	8 000	8 000		
	Hoger onderwijs en wetenschappelijke samenwerking: Tournesol, CNRS, INSERM en diverse kosten	Departement OV	22 670,36	26 907,48	34 434,66	32 270	30 486,05		
	Onderwijs Nederlands in Noord-Frankrijk	Nederlandse Taalunie	121 563/jaar (waarvan de Vlaamse overheid ongeveer één derde betaalt)						

⁶⁴ De weergave van de uitgaven in 2007 is in vele gevallen slechts partieel.

	Promotie van het Nederlands: 'Komitee voor Frans-Vlaanderen'	DiV	6 200	6 200	6 200	6 200	6 500	6 500
	Promotie van het Nederlands: Stichting 'Ons Erfdeel'	DiV				10 000		
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	Repertorium Gezondheidszorg	Agentschap Zorg en Gezondheid	10 000					
Cultuur, Jeugd, Sport en Media	Festival van Avignon	Departement CJSM	7 736,80	8 000	8 000	8 000	6 000	6 000
	<i>Cité des Arts</i>	Departement CJSM		106 292,13	150 000	115 000	75 000	75 000
	TOOLQUIZ	Departement CJSM	10 000/jaar					
	'Cultureel rugzakje' Vertegenwoordiging Parijs	Departement CJSM	15 000/jaar					
	Reis-, verblijf-, transportkosten Vlaamse artiesten in Frankrijk	Departement CJSM			30 377,56	186 850,10	145 440	77 468,20
	Sub-Commissie en internationale sportzendingen van Bloso	Departement CJSM	1 630,04	4 115,51	1 184,38	404,65	2 326,13	966,69
	Jeugdbeleid	Departement CJSM	500 à 1000 werkingsmiddelen					
Werk en Sociale Economie	Kosten RAVTI (beroepsopleiding), EuresChannel (arbeidsbemiddeling) en buitenlandse cursistenstages	VDAB	46 274,62	44 657,60	66 600,55	59 869,30	94 145,06	66 560,86
Landbouw en Visserij								
Leefmilieu, Natuur en Energie								
Mobiliteit en Openbare Werken								
Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed	Werelderfgoed 'Le Corbusier': verplaatsings- en projectkosten	VIOE	Begroting van 8 500 à 10 500 (nog niet verrekend)					

BIJLAGE 3: Overzicht jumelages tussen Vlaamse en Franse gemeenten⁶⁵

Vlaamse gemeente	Franse zuster gemeente	Sinds	Officiële of informele jumelage
Aalter	Creuse		
Alveringem	Charrin	1999	officieel
Alveringem	Deury	1999	officieel
Arendonk	Mont-Saint-Eloi	1963	officieel
Asse	Le-puy-Sainte-Réparate	1970	officieel
Beersel	Kanton Mirebeau	1973	officieel
Bonheiden	Bonlieu-les-Annonay	2003	officieel
Bornem	Gordes		
Damme	Seyssel		
De Panne	Sainte-Adresse		officieel
Dentergem	Merckeghem		
Diest	Orange		
Diksmuide	Ekelsbeke		
Diksmuide	Ploemeur	1967	officieel
Eeklo	Bagnols-sur-Cèze	1977	officieel
Gent	Saint-Raphaël		
Halle	Mouvoux	1958	officieel
Herentals	Cosne-sur-Loire	1998	officieel
Herzele	Herzeele	in voorbereiding	
Herzele (Sint-Lievens-Esse)	Loupia		officieel
Heusden - Zolder	Hesdin	1978	officieel
Ieper	Saint-Omer	1969	officieel
Izegem	Bailleul	1992	officieel
Kluisbergen	Guînes		officieel
Koksijde (Oostduinkerke)	La Charité sur Loire	1966	officieel
Kortenberg	Parré		
Kortrijk	Saind-Cloud	1993	officieel
Kraainem	St.-Trojan-les-Bains		
Kruishoutem	Attert		
Kuurne	Marcq-en-Baroeul	2002	informeel
Laarne	Gagnières	2005	officieel
Leuven	Rennes	1980	officieel
Lierde	Rebais		
Linden (Lubbeek)	Lalinde	1974	officieel
Linkebeek	St.-Lambert-du-Lottay		
Maldegem	Ermont	1967	officieel
Malle	Saint-Savy		
Middelkerke	Epernay	1967	officieel
Nazareth (Eke)	Eecke	1998	officieel
Oostkamp	Chaumont		
Oudenaarde	Arras	1990	officieel
Oudenburg	Le Marais Vernier	1979	officieel
Overijse	Mâcon	1960	officieel
Pittem	La Meuze		
Poperinge	Mezieres-en-Brenne	2002	officieel
Poperinge (Proven)	Obterre	1972	officieel
Ronse	Saint-Valéry-sur-Somme	2005	officieel
Sint-Niklaas	Colmar	1962	officieel

⁶⁵ Gegevens op basis van een enquête gehouden in 2002 en laatst bijgewerkt op 15 januari 2007.

Sint-Truiden	Duras		
Spiere-Helkijn	Peyaisse-le-Roc		
Tielt	Brignoles	1959	officieel
Tienen	Luneville		
Vilvoorde	Maubeuge	1965	officieel
Wemmel	Villers-les-Nancy		
Wortegem-Petegem	Moringhem	1996	officieel
Wortegem-Petegem	Elsenheim	2000	officieel
Zelzate	Aubenas	1955	officieel
Aantal jumelages met Frankrijk	57		

